

๕๐๐๐

**การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัย
ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์
สำหรับเด็กปฐมวัย**

นางสาวสุปราณี นามวงษ์

**การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช**

พ.ศ. 2551

**A Syntheses of Master's Degree Theses on the Use of Innovation in Early
Childhood Education for Provision of Experiences for Preschool Children**

Miss Supranee Namwong

**An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction**

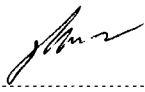
School of Educational Studies

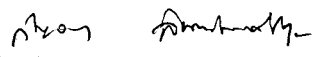
Sukhothai Thammathirat Open University

2008

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษา
ปฐมวัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาใน
การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
ชื่อและนามสกุล นางสาวสุปราณี นามวงษ์
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรรณ เอี่ยมสุภายิต

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรรณ เอี่ยมสุภายิต)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญา ลินทรต้นศิริกุล)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทศักดิ์ จินดานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
วันที่ 10 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2552

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัยด้านการ
 ใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
ผู้ศึกษา นางสาวสุปราณี นามวงษ์ **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรรณ เอี่ยมสุภานิต **ปีการศึกษา** 2551

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยด้านการใช้นวัตกรรม
 ทางการศึกษาปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย (2) สังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัยด้าน
 การใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ วิทยานิพนธ์/ปริญญาานิพนธ์ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี
 พ.ศ. 2540-2550 จำนวน 42 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย คือ (1) แบบประเมินคุณภาพการวิจัย (2) แบบ
 สรุปคุณลักษณะของงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้คำร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของงานวิจัย ปีที่พิมพ์เผยแพร่มากที่สุด คือปี พ.ศ.2545
 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการตั้งสมมติฐานทางเดียวมากที่สุด
 ส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง งานวิจัยร้อยละ 73.81 ศึกษาเกี่ยวกับตัวอย่างกลุ่มเดียว ใช้วิธีการสุ่ม
 กลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือมากที่สุด ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดย
 ตรวจสอบค่าความตรง รองลงมาคือ ค่าความเที่ยง ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง สถิติพรรณนาที่ผู้วิจัยใช้ใน
 การวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติอ้างอิงผู้วิจัย ใช้การทดสอบค่าที่
 2) ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย (1) ด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา มีงานวิจัย
 จำนวน 4 เรื่อง แบ่งประเด็นที่ศึกษาได้ 3 ประเด็น คือ ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักสูตรการศึกษาแบบ
 นีโอฮิวแมนนิส หลักสูตรไฮ/สโคป และ หลักสูตรการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ ได้ข้อค้นพบดังนี้ มีผู้ทำ
 การศึกษาประเด็นหลักสูตรไฮ/สโคปมากที่สุด งานวิจัยทุกเรื่องมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ เด็กปฐมวัย
 มีการพัฒนาการด้านการเขียนที่ดี และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น (2) ด้านนวัตกรรมการสอนทางการ
 ปฐมวัยศึกษา มีงานวิจัยจำนวน 38 เรื่องแบ่งตามประเด็นที่ศึกษาได้ 6 ประเด็น คือ ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรม
 การสอนของมอนเตสซอร์รี่ นวัตกรรมการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ นวัตกรรมการสอนแบบ
 โครงการ นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ นวัตกรรมการสอนแบบจิตปัญญา และนวัตกรรมการ
 สอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ได้ข้อค้นพบดังนี้ มีผู้ทำการศึกษาประเด็นนวัตกรรมการสอนแบบ
 โครงการมากที่สุด งานวิจัยทุกเรื่องมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทั้งด้าน
 สถิติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจสูงขึ้น หลังจากการใช้นวัตกรรม

คำสำคัญ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาพรรณ เอี่ยมสุภามิตร รองศาสตราจารย์ ดร.กัญจนา ลิขิตตนศิริกุล อาจารย์ที่ปรึกษาและกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรี ผลโยธิน รองศาสตราจารย์ ดร.อรุณี หรคาล สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่ได้ให้คำแนะนำและติดตามการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระอย่างใกล้ชิดตลอดมา นับแต่เริ่มค้นจนเสร็จสิ้นสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ คุณพุทธพร วาณิชเสณี ผู้จัดการและอำนวยการ โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยเพลินที่ให้ความสะดวกและให้ความช่วยเหลือในการทำการศึกษาค้นคว้าอิสระเป็นอย่างดี คุณอัชฌาดา หอยสกุล คุณนวนันฎ อินปิ่น คุณอนุพันธ์ พูลเพิ่ม และเพื่อนนักศึกษาที่คอยให้คำแนะนำและให้กำลังใจตลอดมา

สุดท้ายนี้ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกถึงพระคุณของ คุณพ่อ คุณแม่ ที่เป็นผู้ให้โอกาสทางการศึกษา และคุณภรรยา รอดศรี คู่ชีวิตที่คอยช่วยเหลือ ห่วงใย และเป็นกำลังใจที่ดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าอิสระเล่มนี้ ขอมอบแด่ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และคณาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ทุกท่าน

สุปราณี นามวงษ์

เมษายน 2552

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ข
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	2
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
นิยามศัพท์	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	6
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย	54
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัย	67
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัย	75
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	81
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	81
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	82
การเก็บรวบรวมข้อมูล	84
การวิเคราะห์ข้อมูล	84
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	85
ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัย	86
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ	95

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	110
สรุปการวิจัย	110
อภิปรายผล	115
ข้อเสนอแนะ	121
บรรณานุกรม	124
ภาคผนวก	134
ก รายชื่อวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์	135
ข แบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย	141
ค ข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัย	147
ประวัติผู้ศึกษา	166

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 3.1 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่นำมาสังเคราะห์ แยกตามสถาบันที่ผลิต.....	82
ตารางที่ 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยเกี่ยวกับด้านการใช้นวัตกรรมทาง การปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่นำมาวิเคราะห์ จำแนกตามปีที่พิมพ์เผยแพร่และสถาบันที่ผลิต.....	86
ตารางที่ 4.2 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเนื้อหาของงานวิจัย และสถาบันที่ผลิต.....	87
ตารางที่ 4.3 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเนื้อหาและการตั้งสมมติฐาน.....	88
ตารางที่ 4.4 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเนื้อหาและระเบียบวิธีวิจัย.....	89
ตารางที่ 4.5 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเนื้อหาและจำนวนกลุ่มตัวอย่าง.....	89
ตารางที่ 4.6 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเนื้อหาและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	90
ตารางที่ 4.7 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเนื้อหาและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	91
ตารางที่ 4.8 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเนื้อหาและที่มาของเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย.....	92
ตารางที่ 4.9 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเนื้อหาและการตรวจสอบคุณภาพ เครื่องมือ.....	93
ตารางที่ 4.10 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเนื้อหาและสถิติที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	94
ตารางที่ 4.11 จำนวนงานวิจัยและผู้วิจัยที่ศึกษาด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา.....	95
ตารางที่ 4.12 จำนวนงานวิจัยและผู้วิจัยที่ศึกษาด้านนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา.....	98

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กปฐมวัยเป็นวัยของการวางรากฐานของชีวิตเพราะเป็นวัยที่มีพัฒนาการต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง และเปิด โอกาสให้เด็กใช้ความสามารถที่เขา มีอยู่อย่างเต็มที่ตามวัย เด็กก็จะเติบโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ แต่ถ้าหากเด็กไม่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้อง ขาดประสบการณ์ที่ควรจะได้รับ หรือ ไม่มีโอกาสใช้ความสามารถตามวัยได้อย่างเต็มที่เด็กก็จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ด้อยคุณภาพ การจัดการศึกษาในระดับอนุบาลจึงมีความหมายสำหรับเด็กมากตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 ได้กำหนดแนวการจัดการศึกษา ไว้ว่า “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 12) ตามสาระในพระราชบัญญัติได้นำไปสู่นโยบายการจัดการศึกษาที่เน้นคุณลักษณะของผู้เรียนที่พึงประสงค์ 3 ประการ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุขในความหมายดังกล่าว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2542 : 11-12)

คนดี คือ คนที่ดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพ มีจิตใจที่ดีงาม มีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แสดงออก เช่น มีวินัย มีความเอื้อเฟื้อเกื้อกูล มีเหตุผล ซื่อสัตย์ ใฝ่หาความรู้ ขยัน ประหยัด มีจิตใจเป็นประชาธิปไตย เคารพความคิดเห็นและสิทธิของผู้อื่น มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างสันติสุข

คนเก่ง คือ คนที่มีสมรรถภาพสูงในการดำเนินชีวิต โดยมีความสามารถด้านใดด้านหนึ่งหรือรอบด้าน หรือมีความสามารถพิเศษเฉพาะทาง เช่น ทักษะและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ความสามารถทางคณิตศาสตร์ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถด้านภาษา ศิลปะ ดนตรี กีฬา มีภาวะผู้นำ รู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ เป็นต้น เป็นคนทันสมัย ทันเหตุการณ์ ทันโลก ทันเทคโนโลยี ความเป็นไทย สามารถพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพและทำประโยชน์ให้เกิดแก่ตน สังคม และประเทศชาติได้

คนมีความสุข คือ คนที่มีสุขภาพดีทั้งกายและจิต เป็นคนร่าเริง แจ่มใส ร่างกายแข็งแรง จิตใจเข้มแข็ง มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรักต่อทุกสรรพสิ่ง มีอิสรภาพรอดพ้นจากการตกเป็นทาสของ อบายมุข และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างพอเพียงแก่อัตภาพ

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยศึกษาเป็นการจัดประสบการณ์แก่เด็กในลักษณะ การอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาถึงแม้ว่า ปัจจุบัน การจัดการศึกษาในระดับนี้จะมี ความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ อันส่งผล กระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในทางดีขึ้น อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยสังคม วิถีชีวิตและความ เป็นอยู่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้มีปัญหาและอุปสรรคหลาย ประการในการพัฒนาประเทศชาติ และการจัดการปฐมวัยศึกษาก็เช่นกัน กำลังเผชิญกับปัญหาและ อุปสรรค โดยเฉพาะการพัฒนาประสิทธิภาพ (วรนาท รักสกุล ไทย 2537 : 140) เมื่อวิถีชีวิต วิถีคิด และวิถีการเรียนรู้ของคนในสังคมไทยเปลี่ยนแปลง สิ่งสำคัญที่ควรพิจารณาในการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย คือ การพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพบนพื้นฐานของวัฒนธรรมไทย การใช้เทคโนโลยี ให้เกิดประโยชน์อย่างเหมาะสมกับวัยเด็ก และวิธีการพัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพโดยใช้ ครอบครัวและชุมชนร่วมเป็นฐานการพัฒนา (พัชรี ผลโยธิน 2551 : 1-9) ซึ่งจากการ ปฏิรูปการศึกษาทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการสอนจากเน้นครูเป็นศูนย์กลางมาเน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ ที่มุ่งให้เก่ง ดี มีสุข กลไกที่ฝ่ายนโยบายการศึกษานำมาใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอน ของครู คือการพัฒนาครูต้นแบบที่เน้นการนำนวัตกรรมหรือสร้างนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทำให้ เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (กุลยา ตันติผลาชีวะ 2547 : 69)

นวัตกรรมทางการเรียนการสอนมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ต่อการพัฒนาการเรียนการสอน ของครู ทั้งนี้เพราะนวัตกรรมทางการเรียนการสอนเป็นผลของความพยายามในการนำวิธีการ หรือ การกระทำใหม่ ๆ มาใช้แก้ปัญหาการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตร ทั้งในด้านการส่งเสริมการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล ช่วยประหยัดเวลาและก่อให้เกิด การแลกเปลี่ยนทัศนะระหว่างครูกับนักเรียนช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์กว้างขึ้น ส่งเสริมให้ ผู้เรียนรู้จักแก้ปัญหาต่างๆ ผู้สอนเองก็เปลี่ยนบทบาทจากผู้ป้อนความรู้มาเป็นผู้ชี้แนวทางและจัด กิจกรรมการเรียนให้ผู้เรียน ซึ่งจะทำการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ลัดดา สุขปรีดี 2523 : 22) ในบรรดานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนนั้น กล่าวได้ว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นเรื่องที่มี ความสำคัญและมีการศึกษาอย่างเป็นระบบมากที่สุด อย่างน้อยด้วยสาเหตุสองประการ ประการ แรก การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการเรียนรู้ หากพื้นฐานในขั้นนี้ไม่ได้รับการ สนับสนุนและส่งเสริมอย่างบริบูรณ์แล้ว การเรียนรู้ในขั้นต่อไป ย่อมประสบความยากลำบากและ ยากที่ผู้เรียนจะพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ประการที่สอง ด้วยความสำคัญดังกล่าวแล้ว การคิดค้น

นวัตกรรมการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยจึงเป็นเรื่องท้าทาย และมีนักคิดนักการศึกษาสนใจศึกษาอย่างลึกซึ้ง หลากหลายความเชื่อ แนวคิด และทฤษฎี (รุ่ง แก้วแดง 2542 : (5))

นวัตกรรมการปฐมวัยศึกษาในปัจจุบันเป็นผลมาจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน นวัตกรรมบางเรื่องจะเป็นผลจากแนวคิดทฤษฎีของบุคคลคนเดียว เช่น สไตเนอร์ มอนเตสซอรี นวัตกรรมบางเรื่องจะเป็นผลจากนักคิดนักค้นคว้าหลายคนและอาจจะมาจากหลายศาสตร์ ซึ่งมีจุดประสงค์เดียวกันในการแสวงหาความรู้ใหม่ และเทคนิควิธีการสอนใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น บทบาทครูจะเปลี่ยนจากการสอนให้กับเด็กโดยตรง มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออก เชื่อมโยงความคิด และสังเกตเด็กตามสภาพจริงเพื่อการประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ โรงเรียนหลายแห่งได้นำนวัตกรรมการ หลักสูตร ไฮ/สโคป การศึกษาแบบวอลดอร์ฟ การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส การสอนของมอนเตสซอรี การสอนภาษาแบบธรรมชาติ การสอนแบบโครงการ การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การสอนแบบจิตปัญญา การสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้มาทดลองใช้ ด้วยผู้บริหาร โรงเรียนเหล่านี้ได้ศึกษาติดตามแนวคิดใหม่ ๆ และมีความเชื่อว่าแนวคิดต่าง ๆ ที่เลือกใช้นั้นจะส่งผลตามที่ได้ตั้งเป้าหมายของการจัดการศึกษา เพื่อให้เด็กเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข จึงควรมีการสนับสนุนให้นำแนวคิดมาปฏิบัติ และมีการติดตามผลอย่างเป็นระบบในลักษณะการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน วิธีดังกล่าวทำให้ครูมีแนวคิดและแนวปฏิบัติของตนเอง เกิดการพัฒนาวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่อง เกิดผลดีต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิสัยทัศน์ที่ต้องการ

จากความสำคัญของนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาที่มีต่อการพัฒนาเด็กปฐมวัยดังกล่าวข้างต้น จึงมีหน่วยงานทางการศึกษาและสถาบันในระดับอุดมศึกษาทำการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา รูปแบบ และวิธีการเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยมีทั้งสอดคล้องและไม่สอดคล้องกันทั้ง ๆ ที่เป็นงานวิจัยที่มีเนื้อหาสาระเดียวกันทำให้ผู้ที่ต้องการนำผลการวิจัยไปใช้เกิดปัญหาและอาจไม่มั่นใจในการนำผลการวิจัยไปใช้ หากได้มีการรวบรวม เรียบเรียงและบูรณาการเนื้อหาสาระของงานวิจัยที่เหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน และจัดทำเป็นหมวดหมู่ของความรู้ก็จะทำให้ได้รับความรู้ ความคิดใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้ามากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะสังเคราะห์งานวิจัยในเรื่องดังกล่าว โดยเฉพาะงานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญาโท วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา สาขาการศึกษาปฐมวัยและผลิตโดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 เพื่อสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

3. ขอบเขตของการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตไว้ดังนี้

3.1 เป็นงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ที่ระบุว่าเป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ สาขาการศึกษาปฐมวัยหรือปฐมวัยศึกษา ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผลิตโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

3.2 เป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2550

3.3 เป็นการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จัดหมวดหมู่ประเด็นข้อค้นพบที่ได้จากผลงานวิจัยแต่ละเรื่อง เขียนบรรยายสรุปผลการวิจัย

3.4 คุณลักษณะของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ ประกอบด้วย

3.4.1 สถาบันที่ผลิต

3.4.2 ปีที่พิมพ์เผยแพร่

3.4.3 สมมติฐานการวิจัย

3.4.4 ระเบียบวิธีวิจัย

3.4.5 กลุ่มตัวอย่าง

3.4.6 เครื่องมือการวิจัย

3.4.7 สถิติที่ใช้การวิจัย

4. นิยามศัพท์เฉพาะ

4.1 งานวิจัย หมายถึง วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย/ปฐมวัยศึกษา ที่ผลิตโดย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550

4.2 งานวิจัยเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หมายถึง วิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ ที่ศึกษาเกี่ยวกับการนำเอานวัตกรรมหลักสูตรไฮ/สโคป การศึกษาแบบวอลดอร์ฟ การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส นวัตกรรมการสอนของมอนเตสซอรี การสอนภาษาแบบธรรมชาติ การสอนแบบโครงการ การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การสอนแบบจิตปัญญา และการสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ มาใช้ในการพัฒนาและปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้ดียิ่งขึ้น

4.4 การสังเคราะห์งานวิจัย หมายถึง การนำเอาผลการวิจัยหรือข้อค้นพบที่ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกันจำนวนหลาย ๆ เรื่องมาทำการสังเคราะห์โดยอาศัยระเบียบวิธีการทางการวิจัย เพื่อให้เกิดข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกัน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ และเป็นข้อสรุปของปัญหานั้น ๆ อย่างชัดเจน

4.5 การสังเคราะห์เชิงคุณภาพ หมายถึง การบรรยายสรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัย โดยสรุปเชิงเนื้อหาเกี่ยวกับประเด็นข้อค้นพบที่ได้จากงานวิจัยแต่ละเรื่อง โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 ทำให้ทราบคุณลักษณะของงานวิจัย เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 - 2550 ซึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับการวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยต่อไป

5.2 ทำให้ได้ข้อสรุปภาพรวมขององค์ความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบ ในการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งจะประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจและต้องการผลการวิจัยไปใช้ ในการพัฒนาการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษา วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา
 - 1.1 ความหมายและความสำคัญของนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา
 - 1.2 ประเภทของนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา
 - 1.3 ประโยชน์ของนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา
 - 1.4 หลักการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา
 - 1.5 นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
2. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.2 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.3 หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
3. การสังเคราะห์งานวิจัย
 - 3.1 ความหมายของการสังเคราะห์
 - 3.2 ความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย
 - 3.3 ลักษณะเฉพาะของการสังเคราะห์งานวิจัย
 - 3.4 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย
 - 3.5 วิธีการสังเคราะห์งานวิจัย
 - 3.6 ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัย
4. งานวิจัยที่เกี่ยวกับการสังเคราะห์งานวิจัย

1. นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา

1.1 ความหมายและความสำคัญของนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา

การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยศึกษาเป็นการจัดประสบการณ์แก่เด็กในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและการพัฒนาความพร้อมทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ถึงแม้ว่าในปัจจุบันการจัดการศึกษาในระดับนี้จะมีความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ อันส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของประชากรในทางที่ดีขึ้น อย่างไรก็ตามเนื่องด้วยสังคมวิถีชีวิต และความเป็นอยู่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและซับซ้อนมากขึ้น ทำให้มีปัญหาและอุปสรรคหลายประการในการพัฒนาประเทศชาติ และการจัดการปฐมวัยศึกษาก็เช่นกันกำลังเผชิญกับปัญหาและอุปสรรค โดยเฉพาะการพัฒนาประสิทธิภาพ ซึ่งนักการศึกษาได้พยายามศึกษาค้นคว้า วิจัย ค้นหาแนวคิด และวิธีการหรือการกระทำใหม่ ๆ ซึ่งก็หมายถึงการนำนวัตกรรมมาใช้นั่นเอง ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการขจัดปัญหาและอุปสรรคที่มีให้น้อยลงหรือหมดไปในที่สุด

ดังนั้น เพื่อทำความเข้าใจแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษา จะอธิบายความหมายและความสำคัญของนวัตกรรมทางการศึกษาก่อนที่จะกล่าวถึง ประเภท ประโยชน์และหลักการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาตามลำดับ ดังนี้

1.1.1 ความหมายของนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา

นวัตกรรม เป็นคำที่ใช้กันแพร่หลายในปัจจุบันและจะพบว่ามีำนำคำนี้ไปใช้ตามสาขาวิชาต่าง ๆ เช่น เกษตรกรรม การแพทย์ อุตสาหกรรม การศึกษา ซึ่งความหมายของนวัตกรรมมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลายลักษณะดังนี้

มาร์คสันด์ (Marklund 1972 อ้างถึงใน ภารดี ศิริบุรี 2525 : 20)กล่าวว่า นวัตกรรมที่นำมาใช้ใน โรงเรียน หมายถึง การเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงวิธีปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้โดยมุ่งในด้านคุณภาพ

สำหรับประเทศไทยนั้นชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2529 : 25-26) กล่าวว่า สิ่งที่ถือว่าเป็น “นวัตกรรม” มีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

1. จะต้องเป็นสิ่งใหม่ทั้งหมดหรือบางส่วนอาจเป็นของเก่าใช้ไม่ได้ผลในอดีตแต่นำมาปิดฝุ่นปรับปรุงใหม่ หรือเป็นของปัจจุบันที่เราทำการปรับปรุงให้ดีขึ้น

2. มีการนำวิธีการจัดระบบ (System Approach) มาใช้ โดยพิจารณาองค์ประกอบทั้งส่วนข้อมูลที่ได้เข้าไป กระบวนการ และผลลัพธ์โดยกำหนดขั้นตอนการดำเนินการให้เหมาะสมก่อนที่จะทำการเปลี่ยนแปลง

3. มีการพิสูจน์ด้วยการวิจัยหรืออยู่ระหว่างการวิจัยว่า “สิ่งใหม่” นั้นจะช่วยให้การแก้ปัญหาและการดำเนินงานบางอย่างมีประสิทธิภาพสูงขึ้นกว่าเดิม

4. ยังไม่เป็นส่วนหนึ่งของระบบงานในปัจจุบันหาก “สิ่งใหม่” นั้นได้รับการเผยแพร่และยอมรับจนกลายเป็นส่วนหนึ่งของระบบงานที่ดำเนินอยู่ในขณะนี้ ไม่ถือว่าสิ่งใหม่นั้นเป็นนวัตกรรมต่อไป แต่จะเปลี่ยนสภาพเป็นเทคโนโลยีอย่างเต็มที่

นิพนธ์ สุขปริดี (2519 : 6) ได้กล่าวถึง นวัตกรรมทางการศึกษาไว้ว่า หมายถึง ความคิดและการกระทำใหม่ ๆ ในระบบการศึกษาที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการศึกษา

สำลี ทองธิว (2536 : 107) กล่าวว่า นวัตกรรมทางการศึกษา หมายถึง แนวความคิดและวิธีการหรือการปฏิบัติและกรรมวิธีใหม่ ๆ ทางการศึกษาที่กำลังทดลองใช้หรือผ่านการทดลองใช้แล้ว แต่ยังไม่เป็นที่แพร่หลายในสังคมนั้น สร้างขึ้นโดยมีเป้าหมายในการใช้ชัดเจน และเพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติเดิมให้เกิดประสิทธิภาพมากขึ้น

สุภากร ราชกรกิจ (2537 : 59) ได้กล่าวถึงนวัตกรรมการศึกษาไว้ว่า ทางด้าน การศึกษามีการคิดค้น และทดลองหาวิธีการใหม่ ๆ หรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงให้การจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพสูงขึ้น

กิดานันท์ มลิทอง (2540 : 246) ได้ให้ความหมายของนวัตกรรมการศึกษาไว้ว่า นวัตกรรมที่จะช่วยให้การศึกษาและการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ผู้เรียนสามารถเกิดการ เรียนรู้ได้อย่างรวดเร็วมีประสิทธิภาพสูงกว่าเดิม เกิดแรงจูงใจในการเรียนและประหยัดเวลา

บุญเกื้อ ควรหาเวช (2542 : 14) ได้กล่าวถึงนวัตกรรมการศึกษาไว้ว่า เป็นการ นำเอาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปของความคิดหรือการกระทำ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ก็ตาม เข้ามาใช้ ในระบบการศึกษา เพื่อมุ่งหวังที่จะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่เดิม ให้ระบบการจัดการศึกษามี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ถวัลย์ มาศจรัสและชาวฤทธิ จงเกษกรณ์ (2547 : 5) กล่าวว่า นวัตกรรมทาง การศึกษา คือ ความคิดใหม่ รูปแบบใหม่ วิธีการใหม่ เทคนิคใหม่ แนวทางใหม่ ผลผลิตใหม่ที่ได้ ปรับประยุกต์ สร้างสรรค์ และพัฒนา ทั้งจากการต่อยอดภูมิปัญญาเดิม หรือจากการคิดค้นขึ้นใหม่ ด้วยภูมิปัญญาใหม่ ให้เกิดสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และ การศึกษาตามอัธยาศัย

ดังนั้น หากจะกล่าวโดยสรุปจากความหมายของคำว่า นวัตกรรมทางการศึกษา ดังที่กล่าวมาข้างต้น นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา หมายถึง การนำเอาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งอาจจะอยู่ใน รูปแนวคิด วิธีการ เทคนิค หรือการกระทำใหม่ ๆ ทางการศึกษาที่ได้ปรับประยุกต์สร้างสรรค์

และพัฒนามาใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการปฐมวัยศึกษาให้ดียิ่งขึ้น เช่น นวัตกรรมหลักสูตร ไฮ/สโคป การศึกษาแบบวอลดอร์ฟ การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส นวัตกรรมการสอนของมอนเตสซอรี การสอนภาษาแบบธรรมชาติ การสอนแบบโครงการ การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การสอนแบบจิตปัญญาและการสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ เป็นต้น

1.1.2 ความสำคัญของนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา

ในปัจจุบันการดำรงชีวิตจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีมากขึ้น เช่น เราต้องใช้ความรู้ทางเทคโนโลยีทางวิชาการเกษตรมาเพิ่มผลผลิตจากธรรมชาติ เทคโนโลยีทางวิชาการแพทย์ช่วยให้สุขภาพมนุษย์แข็งแรงมีอายุยืนยาวขึ้น ความรู้ทางเทคโนโลยีของแขนงวิชาต่างๆเหล่านี้ ช่วยทำให้มนุษย์สามารถเอาชนะสิ่งที่ เป็นข้อบกพร่องของธรรมชาติได้ เราจึงสามารถมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ถ้ารู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม

สำหรับการศึกษาปฐมวัยนั้น นวัตกรรมทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญยิ่ง เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่เรียนรู้ด้วยการกระทำจากประสบการณ์ตรงที่ประกอบด้วยสิ่งที่เป็นรูปธรรมง่ายๆ ไปสู่สิ่งที่เป็นรูปธรรมยากๆ และ ไปสู่นามธรรมในที่สุด (อุคมลักษณ์ กุลพิจิตร 2532 : 157) แต่ถ้าไม่สามารถให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงได้ ก็ควรใช้ประสบการณ์รองโดยนำนวัตกรรมมาใช้ ดังนั้น นวัตกรรมจึงเข้ามามีบทบาทเป็นสื่อหลักเพื่อเป็นการส่งเสริมและขยายประสบการณ์ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความพยายามของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในการพัฒนาทักษะพื้นฐานของการเรียนรู้วิชาการ ที่เน้นการให้เด็กรู้สิ่งที่เป็นนามธรรม และ ให้เด็กทำกิจกรรมการทำแบบฝึกหัด โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ส่วนใหญ่เป็นประเภทกระดาษและดินสอ จะเป็นการกระทำที่ไร้ผล (हररररर नीलविलेयर 2535 : 11) นอกจากนี้เด็กปฐมวัยจะต้องรู้จากการสำรวจที่เป็นประสบการณ์ตรง รูปธรรม และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่กับเด็กอื่นๆ และกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ใช่จากการที่เด็กถูกสั่งให้นั่งอยู่กับที่ มองดูอย่างเฉย ๆ และฟังครูคอยบอกว่าจะต้องทำอะไร ดังนั้นหากจะกล่าวโดยภาพรวมแล้วสามารถสรุปได้ว่า นวัตกรรมทางการศึกษามีอิทธิพลเผยแพร่เข้าสู่ปฐมวัยศึกษาอย่างรวดเร็ว และเป็นปรากฏการณ์ที่วงการปฐมวัยไม่อาจปฏิเสธได้ ดังที่ ทิศนา แจมมณีและคณะ(2535 : 22 - 23) กล่าวว่า ในปัจจุบันการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้เป็น ไปอย่างเหมาะสมนั้น ได้มีการร่วมมือกันดำเนินการ โดยหน่วยงานหลายฝ่ายทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งต่างก็พยายามที่จะคิดค้นและทดลองนวัตกรรมต่างๆ เข้ามาช่วยในการพัฒนาเด็กให้มีประสิทธิภาพแต่ขณะเดียวกันก็ต้องพัฒนาให้ครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา มิใช่มุ่งให้เด็กเรียนเก่งอย่างเดียว นอกจากนี้ รุ่ง แก้วแดง (2542 : (5)) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการนำเอานวัตกรรมมาใช้ในการจัดการศึกษาปฐมวัยว่า การศึกษาปฐมวัยเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ และมีการศึกษาอย่างเป็นระบบมากที่สุด อย่างน้อยด้วยสาเหตุสองประการ

ประการแรก การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการเรียนรู้ หากพื้นฐานในขั้นนี้ไม่ได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างบริบูรณ์แล้วการเรียนรู้ในขั้นต่อ ๆ ไป ย่อมประสบความยากลำบาก และยากที่ผู้เรียนจะพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ประการที่สอง ด้วยความสำคัญดังกล่าวแล้ว การคิดค้นนวัตกรรมการเรียนรู้ในระดับปฐมวัยจึงเป็นเรื่องที่ทำนาย และมีนักคิด นักการศึกษาสนใจศึกษาอย่างลึกซึ้ง หลากหลายความเชื่อ แนวคิดและทฤษฎี

สรุปได้ว่า นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย เพราะการจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นรากฐานสำคัญที่สุดในการเรียนรู้และเป็นวัยที่เรียนรู้ด้วยการกระทำจากประสบการณ์ตรง หากได้รับการสนับสนุนและส่งเสริมอย่างบริบูรณ์แล้ว ย่อมส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดี มีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตลอดจนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเกิดการเรียนรู้ได้เต็มตามศักยภาพ

1.2 ประเภทของนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา

ตามแนวคิดของจอห์น มาร์ติน ริช (John Martin Rich 1988 อ้างถึงใน สำลี ทองธิว 2536 : 106) นวัตกรรมทางการศึกษาสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ ๆ คือ

1. กลุ่มนวัตกรรมหลักสูตรและการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนภายในระบบโรงเรียน
2. กลุ่มนวัตกรรมรูปแบบหรือโครงสร้างการบริหารงาน และการควบคุมหรือกระจายอำนาจการบริหารทรัพยากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งระบบ เป็นนวัตกรรมที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในวงกว้างกว่ากลุ่มที่ 1 ทั้งนี้เพราะผู้สร้างนวัตกรรมในกลุ่มที่สองจะต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างระบบการศึกษากับระบบสังคม และการเมืองประกอบไปด้วยกัน

สำลี ทองธิว (2536: 118-1) ได้อธิบายประเภทพร้อมยกตัวอย่างของนวัตกรรมทางการเรียนการสอนไว้ พอสรุปสาระสังเขปได้ดังนี้

1. นวัตกรรมประเภทหลักสูตร เช่น หลักสูตรตามศาสตร์วิชาเป็นการเน้นการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ค้นคว้า แทนการเรียนท่องจำ หลักสูตรชดเชยเป็นหลักสูตรที่จัดให้นักเรียนด้อยโอกาสทางพื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ หรือทางพฤติกรรมส่วนตัว
2. นวัตกรรมประเภทการบริหารและการจัดการ เช่น โรงเรียนแบบไม่มีระดับชั้น (Non-graded Schools) เป้าหมายจะเน้นการจัดการเรียนการสอนแบบเอกัตบุคคล เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถ ในระยะเวลาที่เหมาะสมกับความสามารถของตนเอง
3. นวัตกรรมประเภทการสอน เช่น โครงการศึกษา 2 ภาษา

(Billin-gual Education) โครงการนี้ให้นักเรียนได้เรียนรู้เนื้อหาวิชาการผ่านทางวิชาแม่ โดยสอดแทรกภาษาอังกฤษเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมซึ่งผลปรากฏว่านักเรียนที่อยู่ในโครงการสามารถเรียนรู้ภาษาอังกฤษควบคู่ไปกับการเรียนวิชาต่างๆ ได้อย่างเข้าใจอีกด้วย

4. นวัตกรรมโครงการ ตัวอย่าง โครงการเพศศึกษาในโรงเรียน มีจุดมุ่งหมายหลักให้ความรู้แก่ผู้เรียนเกี่ยวกับเรื่องเพศศึกษาที่จะให้ผู้เรียนตระหนักถึงความรับผิดชอบที่พึงมีต่อครอบครัว และสามารถตัดสินใจใช้ชีวิตร่วมกับเพื่อนต่างเพศได้อย่างรอบคอบเหมาะสม

5. นวัตกรรมประเภทเครื่องสมองกล (Computer) ซึ่งการใช้เครื่องสมองกลในโรงเรียนจะแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ๆ คือใช้ในงานบริหารและการจัดการศึกษา อีกประเภทหนึ่งคือใช้ในการเรียนการสอน

จากแนวคิดและหลักเกณฑ์ประเภทของนวัตกรรมทางการศึกษาดังกล่าวมาข้างต้น หากจะนำมาปรับใช้ในการแบ่งประเภทของนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาแล้ว ผู้วิจัยมีความคิดเห็นว่าควรจะยึดโครงสร้างของ จอห์น มาร์ติน ริช กล่าวคือแบ่งเป็น ประเภทการสอน ประเภทหลักสูตรและประเภทการบริหาร แต่ในที่นี้ผู้วิจัยจะทำการศึกษานวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาที่มีผู้ทำการศึกษาวิจัยกันอย่างแพร่หลายในช่วงระหว่างปี พ.ศ.2540 – 2550 ซึ่งมี 2 ประเภท คือ

1. ประเภทหลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรของ ไฮ/สโคป การศึกษาแบบวอลดอร์ฟ การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส
2. ประเภทการสอน ได้แก่ นวัตกรรมการสอนของมอนเตสซอร์รี การสอนภาษาแบบธรรมชาติ การสอนแบบโครงการ การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ การสอนแบบจิตปัญญา และการสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้

1.3 หลักการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา

เนื่องด้วยนวัตกรรมมีบทบาทเป็นสื่อหลักในการเสริมและขยายประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กปฐมวัยดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้น การประยุกต์ใช้จึงต้องมีความระมัดระวังให้มีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ทรัพยากรและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพราะแต่ละสถานการณ์ย่อมมีเงื่อนไขของความเป็นไปแตกต่างกันไป ดังนั้น หลักการใช้นวัตกรรมที่เหมาะสมมีแนวทางดังนี้ (วรนาท รักสกุลไทย 2537: 152)

1. กำหนดหลักเกณฑ์ให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน
2. ศึกษาค้นคว้า วิจัย เพื่อนำเทคโนโลยีราคาแพงมาดัดแปลงใช้ให้มีราคาต่ำอย่างเหมาะสมและกว้างขวาง โดยใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพ

3. เป็นโครงการที่พัฒนาและสร้างขึ้นมาใหม่ ที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลเหมาะสมกับชุมชน

4. นวัตกรรมที่สร้างขึ้นมาใหม่จะต้องผ่านการทดสอบประเมินผลแล้วอย่างดี

5. ในการนำมาใช้ต้องนำความรู้ทั้งหมดมาใช้ เพื่อให้เกิดการผสมกับสังคมเศรษฐกิจร่วมพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี

ข้อควรคำนึงในการนำนวัตกรรมไปใช้ (กิดานันท์ มลิทอง 2540: 246)

1. นวัตกรรมที่จะนำมาใช้นั้นมีจุดเด่นที่เห็น ได้ชัดกว่าวัสดุ อุปกรณ์ หรือวิธีการที่ใช้อยู่ในปัจจุบันมากนักน้อยเพียงใด

2. นวัตกรรมนั้นมีความเหมาะสมหรือไม่กับระบบหรือสภาพที่เป็นอยู่

3. มีการวิจัยหรือกรณีการศึกษาที่ยืนยันแน่นอนแล้วว่า สามารถนำมาใช้ได้ดีในสภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกันนี้

4. นวัตกรรมนั้นมีความเกี่ยวข้องกับความต้องการของผู้ใช้อย่างจริงจัง

สรุปว่าการนำนวัตกรรมมาใช้ย่อมขึ้นอยู่กับสภาพและความเหมาะสม นวัตกรรมในที่แห่งหนึ่งอาจไม่เหมาะสมกับอีกแห่งหนึ่ง ดังนั้นก่อนที่จะมีการนำนวัตกรรมมาใช้ควรศึกษาค้นคว้าและทำความเข้าใจกับนวัตกรรมนั้นๆ อย่างถ่องแท้ ตลอดจนเผยแพร่ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องมีความรู้ความเข้าใจในนวัตกรรมนั้นด้วย

1.4 ประโยชน์ของนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา

นวัตกรรมทางการศึกษามีคุณค่าอย่างยิ่งต่อการจัดการเรียนการสอนดังจะกล่าวต่อไปนี้

ประหยัด จิระพงษ์ (2520:18) ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของนวัตกรรมว่าสามารถแก้ปัญหาต่างๆทางการศึกษาได้ พอสรุปแนวคิดดังกล่าวได้คือ

1. นวัตกรรมถูกสร้างขึ้นมาโดยอาศัยหลักจิตวิทยา ดังนั้นจึงส่งเสริมให้เกิดแรงจูงใจ ความสนใจ และความประทับใจทางการศึกษา

2. นวัตกรรมบางชนิด ถูกออกแบบมาเพื่อแก้ไขปัญหาการดำเนินการต่างๆให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ เช่น วิธีระบบการสอน วิธีระบบการวัดผลการศึกษา เป็นต้น

3. นวัตกรรมที่นำมาใช้ในการศึกษา ต้องได้รับการยืนยันแล้วว่าเกิดผลดีทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาสูงขึ้น

4. นวัตกรรมช่วยประหยัดทางการเศรษฐกิจในการศึกษาทั้งกับผู้สอนและผู้เรียน

5. นวัตกรรมส่งเสริมความสามารถของบุคคลให้พัฒนาอย่างเต็มที่

6. นวัตกรรมทำให้สามารถเรียนรู้ได้มากขึ้น

นวัตกรรม ยังมีคุณค่าต่อการศึกษาอีกหลายประการดังนี้ (ลัดดา สุขปริดี 2523:20-

21)

1. สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล จากการศึกษาค้นคว้าทางด้านจิตวิทยาทำให้เราทราบว่าคนเรานั้นมีความแตกต่างกันในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านร่างกาย ความสนใจ ความต้องการ สติปัญญา ความสามารถ อารมณ์ และสังคม การจัดการศึกษาจึงได้เน้นถึงแนวคิดในเรื่องนี้เสมอมา โดยมุ่งจัดการเรียนการสอนตามความถนัด ความสนใจ ความสามารถแต่ละคน การเรียนการสอนจึงมีการแบ่งเป็นกลุ่ม โดยใช้อายุเป็นเกณฑ์บ้าง ใช้ความสามารถ และสติปัญญาเป็นเกณฑ์บ้าง แต่เนื่องจากจำนวนนักเรียนในชั้นยังมีจำนวนมากจึงไม่สามารถส่งเสริมแนวคิดในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เต็มที่ ปัจจุบันจึงได้มีการคิดนวัตกรรมทางการเรียนการสอนเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้ความแตกต่างระหว่างบุคคลให้เป็นประโยชน์ในการเรียนมากที่สุด ด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองจากบทเรียน โปรแกรม ชุดการเรียนการสอน ศูนย์การเรียน การเรียนไม่แบ่งระบบชั้น เป็นต้น

2. ช่วยในการเสริมแรงนักเรียน ในทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ที่ว่า การให้การเสริมแรง สามารถทำให้เกิดการเรียนรู้และพฤติกรรมการตอบสนองของการให้รางวัลหรือคำชมเชย สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการตอบสนองได้ และการเรียนรู้จะเกิดผลได้ดีขึ้น เมื่อใช้การเสริมแรงหลายอย่างให้สัมพันธ์กัน แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการเสริมแรงในรูปของผลการตอบสนองที่พึงพอใจ ทำให้เกิดแนวคิดในการสร้างบทเรียน โปรแกรมขึ้น และนวัตกรรมทางการเรียนการสอนหลายประเภทที่ช่วยให้ผู้เรียนรู้ผลการกระทำของตนทันที เช่น ชุดการสอน เป็นต้น

3. ช่วยในเรื่องความพร้อม ผลการวิจัยวิทยาการเรียนรู้ชี้ให้เห็นว่านักเรียนจะเรียนได้ดีก็ต่อเมื่อเขาพร้อมที่จะเรียน และการเรียนในสิ่งที่เขาพร้อมย่อมก่อให้เกิดความพึงพอใจด้วยความพร้อมในการเรียนเป็นสิ่งที่สามารถจัดให้เกิดขึ้นได้ ถ้าเราจัดบทเรียนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถและพัฒนาการทางร่างกาย ตลอดจนการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี จากแนวความคิดนี้ทำให้มีการคิดนวัตกรรมทางการเรียนการสอนหลายเรื่องเช่น บทเรียนด้วยตนเอง ชุดเรียนด้วยตนเอง ศูนย์การเรียน เป็นต้น

4. ช่วยในเรื่องการใช้เวลาเพื่อการศึกษา การจัดเวลาเพื่อการสอนหรือตารางสอน มักจะจัดโดยอาศัยความสะดวกเป็นเกณฑ์ เช่น ถัดหน่วยเวลาเป็นชั่วโมงเท่าๆกันทุกวิชา ทุกวันการเรียนก็จัดเวลาเอาไว้แน่นอนเป็นภาคเรียน เป็นปีไป ในปัจจุบันมีแนวคิดในการจัดเป็นหน่วยเวลาสอนให้สัมพันธ์กับลักษณะของแต่ละวิชา ซึ่งจะใช้เวลาไม่เท่ากัน บางวิชาอาจใช้ช่วงสั้น ๆ แต่สอนบ่อยครั้ง การเรียนจึงไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่แต่เฉพาะในห้องสี่เหลี่ยมแคบๆ เท่านั้น นวัตกรรมที่

สนองความคิดอันนี้ได้แก่ การจัดตารางสอนแบบยืดหยุ่น มหาลัยเปิด บทเรียนสำเร็จรูป การเรียนทางไปรษณีย์ เป็นต้น

5. ช่วยแก้ไขเรื่องการขยายตัวทางด้านวิชาการและอัตราเพิ่มของประชากร โดยใช้นวัตกรรมทางการเรียนการสอนช่วย ได้แก่ มหาวิทยาลัยเปิด การเรียนทางวิทยุ การเรียนทางโทรทัศน์ การเรียนทางไปรษณีย์ บทเรียนสำเร็จรูป ชุดการเรียน เป็นต้น

จากที่กล่าวมาทั้งหมดนี้แสดงให้เห็นว่านวัตกรรมทางการศึกษา เมื่อนำมาใช้ในการศึกษาปฐมวัยแล้ว ล้วนมีคุณค่าต่อการช่วยส่งเสริมให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอน ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่ดีและเป็นไปตามจุดประสงค์การศึกษายิ่งขึ้น และช่วยในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงภาวะการศึกษาให้ทันกับเหตุการณ์ทางสังคมหรือสภาพการณ์ในปัจจุบัน

1.5 นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในปัจจุบัน เป็นผลมาจากแนวคิด ทฤษฎีของบุคคลคนเดียว เช่น สไตเนอร์ มอนเตสซอริ นวัตกรรมบางเรื่องจะเป็นผลจากนักคิด นักค้นคว้าหลายคน และอาจจะมาจากหลายศาสตร์ ซึ่งมีจุดประสงค์เดียวกันในการแสวงหาความรู้ใหม่และเทคนิควิธีการสอนใหม่ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น (อารี สัมหลวี 2537:176) ดังนั้นในที่นี้ผู้วิจัยจะนำเสนอ นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาที่ได้มีการนำมาใช้ในการวิจัยและพัฒนา รูปแบบของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยกันอย่างแพร่หลาย ที่ได้จัดพิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี 2540 - 2550 ดังนี้

1.5.1 นวัตกรรมหลักสูตรไฮ/สโคป

1) ความเป็นมาของหลักสูตรไฮ/สโคป

นงเนตร ชรรมบวร (2551 : 247-248) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของหลักสูตรไฮ/สโคปไว้ว่า หลักสูตรการเรียนการสอนแบบไฮ/สโคป เป็นกรอบแนวคิดทางการศึกษา และการปฏิบัติซึ่งมีพื้นฐานมาจากพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัย หลักการเรียนการสอนแบบไฮ/สโคปได้รับการริเริ่มและพัฒนาโดยนักการศึกษาชื่อ ดร.เดวิด ไวคาร์ท (Dr.David Weikart) และทีมงานในปี ค.ศ.1960 เพื่อใช้ในโครงการ High/Scope Perry Preschool ซึ่งเป็นหนึ่งในโครงการ Head Start เพื่อช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสให้มีการศึกษาที่เหมาะสม และประสบความสำเร็จในชีวิต ในปัจจุบันมูลนิธิวิจัยทางการศึกษาของไฮ/สโคป (High/Scope Educational Research Foundation) ได้พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนแบบไฮ/สโคป เพื่อช่วยให้ผู้ที่สนใจได้นำไปปรับใช้กับเด็กทั่วโลก

2) หลักการของหลักสูตรไฮ/สโคป

พัชรี พล โยธินและคณะ(2543 : 6-15) กล่าวว่า ในระยะเริ่มต้นการพัฒนาโปรแกรมไฮ/สโคปใช้ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive Theory) ของเปียเจต์ (Piaget) เป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะการสร้างองค์ความรู้ของผู้เรียน ซึ่งเน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) ระยะต่อมา มีการผสมผสานทฤษฎี และแนวคิดอื่นๆ เช่น ทฤษฎีของอีริกสัน (Erikson) ในเรื่องการให้โอกาสเด็กเป็นผู้ริเริ่มการเล่นหรือกิจกรรมต่างๆ อย่างอิสระและทฤษฎีของไวทสกี (Vygotsky) ในเรื่องปฏิสัมพันธ์และการใช้ภาษา เป็นต้น โดยหลักการที่สำคัญของไฮ/สโคปในระดับปฐมวัย คือ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาเด็ก การเรียนรู้แบบลงมือกระทำจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดใน โปรแกรมที่พัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ หมายถึง การเรียนรู้ซึ่งเด็กได้จัดกระทำกับวัตถุ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด และเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ได้แก่

1. การเลือกและตัดสินใจ เด็กจะเป็นผู้ริเริ่มกิจกรรมจากความสนใจและความตั้งใจของตนเอง เด็กเป็นผู้เลือกวัสดุอุปกรณ์ และตัดสินใจว่าจะใช้วัสดุอุปกรณ์นั้นอย่างไร การที่เด็กมีโอกาสเลือกและตัดสินใจ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากกว่าได้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ใหญ่ ดังนั้นผู้ใหญ่ที่ตระหนักถึงความสำคัญเรื่อง การเลือกและการตัดสินใจต้องจัดให้เด็กมีอิสระที่จะเลือกได้ตลอดทั้งวัน ขณะที่ปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ไม่ใช่เฉพาะในช่วงเวลาเล่นเสรีเท่านั้น
2. สื่อ ในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ จะมีเครื่องมือ และวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย เพียงพอ และเหมาะสมกับระดับอายุของเด็ก เด็กต้องมีโอกาสและมีเวลาเพียงพอ ที่จะเลือกใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างอิสระ เมื่อเด็กใช้เครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ เด็กจะมีโอกาสเชื่อมโยงการกระทำต่างๆ การเรียนรู้ในเรื่องของความสัมพันธ์ และมีโอกาสในการแก้ปัญหา มากขึ้นด้วย
3. การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประสาทสัมผัสทั้ง 5 การให้เด็กได้สำรวจ และจัดกระทำกับวัตถุโดยตรงทำให้เด็กรู้จักวัตถุ หลังจากที่เด็กคุ้นเคยกับวัตถุ แล้วเด็กจะนำวัตถุต่างๆ มาเกี่ยวข้องกันและเรียนรู้เรื่องความสัมพันธ์ ผู้ใหญ่มีหน้าที่จัดให้เด็กค้นพบความสัมพันธ์เหล่านี้ด้วยตนเอง
4. ภาษาจากเด็ก สิ่งที่เด็กพูดจะสะท้อนประสบการณ์และความเข้าใจของเด็กในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เด็กมักจะเล่าว่าตนกำลังทำอะไร หรือทำอะไรไปแล้ว ในแต่ละวันเมื่อเด็กมีอิสระในการใช้ภาษา เพื่อสื่อความคิด และรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น เด็กจะ

เรียนรู้วิธีการพูดที่เป็นที่ยอมรับของผู้อื่น ได้พัฒนาการคิดควบคู่ไปกับการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองด้วย

5. การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ในห้องเรียนการเรียนรู้แบบลงมือกระทำต้องสร้างความสัมพันธ์กับเด็ก ตั้งแถมและค้นหาความตั้งใจ ความสนใจของเด็ก ผู้ใหญ่ควรรับฟังเด็ก ส่งเสริมให้เด็กคิด และทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง ในห้องเรียนที่เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำ เด็กจะเผชิญกับประสบการณ์สำคัญซ้ำแล้วซ้ำอีกในชีวิตประจำวันอย่างเป็นธรรมชาติ ประสบการณ์สำคัญเป็นกุญแจที่จำเป็นในการสร้างองค์ความรู้ของเด็ก เป็นเสมือนกรอบความคิดที่จะทำความเข้าใจ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำเราสามารถให้คำจำกัดความได้ว่า ประสบการณ์สำคัญเป็นส่วนหนึ่งของความรู้ที่เด็กจะต้องหามาให้ได้ โดยการปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ คน แนวคิดและเหตุการณ์สำคัญต่างๆ อย่างหลากหลาย ประสบการณ์สำคัญเป็นกรอบความคิดให้กับผู้ใหญ่ในการเข้าใจการเรียนรู้ของเด็ก สามารถวางแผนการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมและประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ในเกณฑ์ ธรรมชาติ(2551 : 251) ได้กล่าวไว้ว่า ในการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้แบบลงมือกระทำหรือผ่านการปฏิบัตินั้น กิจกรรมประจำวันในชั้นเรียนถือเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญมาก โดยทั่วไปแล้วกิจกรรมประจำวันในหลักสูตรแบบไฮ/สโคป ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การลงมือปฏิบัติ(do) และการทบทวน(review) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวถือเป็นเครื่องมือที่สำคัญในหลักสูตรที่ช่วยเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกซึ่งความตั้งใจของตนเอง ขณะเดียวกันก็ช่วยให้ครูได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ทั้งหมดของเด็ก

สรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบลงมือกระทำถือว่าเป็นพื้นฐานสำคัญ ในการพัฒนาเด็ก การเรียนรู้แบบลงมือกระทำจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ในโปรแกรมที่พัฒนาเด็กอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ การเรียนรู้แบบลงมือกระทำเป็นการเรียนรู้ซึ่งเด็กได้จัดกระทำกับวัตถุ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล ความคิด และเหตุการณ์ จนกระทั่งสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบลงมือกระทำได้แก่ การเลือกและการตัดสินใจ สื่อ การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ภาษาจากเด็ก และการสนับสนุนจากผู้ใหญ่

3) บทบาทของครูในการสอนตามหลักสูตรไฮ/สโคป

พิมพิกา คงรุ่งเรือง (2542 : 23) กล่าวว่า เด็กๆ เรียนรู้จากประสบการณ์ และการค้นพบด้วยตนเอง ผู้ใหญ่จึงเป็นผู้สนับสนุนการพัฒนาและตระหนักถึงความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคน โดยพื้นฐานผู้ใหญ่ในสิ่งแวดล้อมไฮ/สโคป สนับสนุนเด็ก โดย

1. จัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมประจำวันสำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2. สร้างบรรยากาศสำหรับปฏิกริยาทางสังคมที่พึงปรารถนา
3. กระตุ้นการกระทำตามเจตนา การแก้ปัญหา และการโต้ตอบด้วยคำพูดของเด็ก
4. การสังเกตและแปลความหมายของการกระทำต่างๆ ของเด็กแต่ละคนในแง่หลักการพัฒนาการที่อยู่ในประสบการณ์หลักของไฮ/สโคป
5. วางแผนประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งอาศัยการกระทำและความสนใจต่างๆของเด็ก

สรุปได้ว่า บทบาทของครู คือ การสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อม ประสบการณ์ และให้การสนับสนุนที่เหมาะสม ซึ่งจะเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการให้การศึกษาเด็ก

1.5.2 นวัตกรรมการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ

1) ความเป็นมาของการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ

หลักสูตรการเรียนการสอนแบบวอลดอร์ฟ พัฒนามาจากแนวคิดของนักปรัชญา นักวิทยาศาสตร์ และนักมนุษยศาสตร์ชาวออสเตรีย ชื่อ รูดอร์ฟ สไตเนอร์(Rudolf Steiner) โดยมีการนำการเรียนรู้ที่มีรากฐานบนการศึกษาของมนุษยชาติ ซึ่งจะช่วยพัฒนาความตระหนักในตนเองและสิ่งแวดล้อมมาปรับใช้ สไตเนอร์ เชื่อว่า หน้าที่หลักของนักรักศึกษา คือ การเตรียมเด็กสำหรับ โลกอนาคตที่ไม่สามารถทำนายล่วงหน้าได้ โดยการพัฒนาเด็กจาก “ภายใน” เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตวิญญาณ(Spiritual growth) การศึกษาตามแนวคิดของวอลดอร์ฟนั้นเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในโรงเรียนสำหรับลูกคนงานของ โรงงานยาสูบวอลดอร์ฟ (Waldorf cigarette factory) ที่เมืองสตูดการ์ด์ ประเทศเยอรมนี ในปี ค.ศ. 1919 โดยการตั้งโรงเรียน สไตเนอร์ได้เสนอเงื่อนไข 4 ประการ (นภนศร ธรรมบวร 2551 : 257) ดังนี้

1. ต้องเป็นโรงเรียนที่เปิดสำหรับเด็กทุกคน
2. เป็นการศึกษาร่วมกัน (Coeducational)
3. เป็นโรงเรียนที่เป็นหนึ่งเดียวและต่อเนื่องเป็นเวลาติดต่อกัน 12 ปี กล่าวคือ มีตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6

4. ครูซึ่งเป็นบุคคลที่ทำงานกับเด็กโดยตรงมีบทบาทเป็นผู้นำในการดำเนินกิจการภายในโรงเรียน โดยมีการแทรกแทรกจากรัฐบาลหรือเงื่อนไขทางเศรษฐกิจน้อยที่สุด

เอมิล มอลต์(Emil Molt) ซึ่งเป็นผู้อำนวยการ โรงงานยาสูบในขณะนั้น ต้องการเปลี่ยนทิศทางของสังคมใหม่ได้ตอบตกลง การศึกษาแบบวอลดอร์ฟจึงได้เริ่มมีขึ้นเป็นครั้งแรก ปัจจุบันการศึกษาตามแนวคิดวอลดอร์ฟได้แพร่หลายไปในประเทศต่างๆ มากมาย อาทิ ออสเตรีย อังกฤษ สวีเดน ออสเตรเลีย สหรัฐอเมริกา และแคนาดา เป็นต้น

2) หลักการของการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ

นภเนตร ธรรมบวร (2551 : 258) กล่าวว่า หลักสูตรการเรียนการสอนแบบวอลดอร์ฟมีหลักการที่เด่นชัดประการหนึ่ง คือ การให้การศึกษาแก่เด็กโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดพัฒนาการในแต่ละขั้นตอนของเด็กเต็มไปดด้วยประสบการณ์ และความสนุกสนาน การศึกษาแบบวอลดอร์ฟให้ความสำคัญกับวัยเด็ก เพราะเห็นว่าเป็นช่วงเวลาที่สำคัญของความเป็นมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ทุกคนต้องก้าวผ่าน และควรได้รับการเรียนรู้และประสบการณ์ที่เหมาะสม เพื่อจะได้เติบโตเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เด็กไม่ควรถูกผลักดันหรือเร่งรีบให้เป็นผู้ใหญ่เร็วเกินไป แต่ควรได้มีโอกาสสนุกสนานกับชีวิตในวัยเด็กของตนเอง ด้วยเหตุนี้ การเรียนการสอนตามแนวคิดวอลดอร์ฟจึงมุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างอิสระ โดยครูผู้สอนจะตระหนักและยอมรับในความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน รวมตลอดถึงเปิดโอกาสให้เด็กได้เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มั่นใจในตนเอง ซึ่งหัวใจสำคัญของการเรียนการสอนแบบวอลดอร์ฟ คือ การมุ่งพัฒนาเด็กอย่างเป็นองค์รวม ซึ่งมีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ การลงมือปฏิบัติ ความรู้สึกหรือใจ และความนึกคิดหรือสมอง

พัชรี ผลโยธิน(2551 : 4-29) กล่าวว่า เด็กวัยแรกเกิดถึง 7 ปี มีลักษณะที่เรียนรู้พร้อมกัน ไปทั้งตัว และเรียนรู้ด้วยการกระทำ การจัดกิจกรรมของวอลดอร์ฟจึงยึดหลัก ดังนี้

1. จังหวะเวลาที่สม่ำเสมอ (rhythm) กิจกรรมจะต้องเป็นไปตามจังหวะเวลาที่สม่ำเสมอ เหมือนลมหายใจเข้า ลมหายใจออก เมื่อจิตใจสงบและผ่อนคลาย เด็กจะรู้สึกมั่นคงปลอดภัย

2. การทำซ้ำ (repetition) ช่วยให้เด็กเรียนรู้อย่างมั่นใจและมั่นคง เด็กควรได้มีโอกาสทำสิ่งต่างๆ ซ้ำแล้วซ้ำอีก จนการกระทำนั้นซึมซับลงไปในร่างกายและจิตใจจนเป็นนิสัย

3. การปลูกฝังให้เคารพและนอบน้อม (reverence) จะช่วยนำทางสำนึกที่ดีต่อทุกสิ่งทุกอย่างรอบตัว กิจกรรม และสื่อธรรมชาติที่จัดให้เด็กเพื่อให้เด็กเห็นคุณค่าของสิ่งต่างๆ ที่เกื้อหนุนชีวิตมนุษย์ ความเคารพและน้อมรับคุณค่าของสิ่งต่างๆ จะเป็นแก่นของจริยธรรมตลอดชีวิตของเด็ก

ดังนั้น สิ่งสำคัญสำหรับเด็กวัยนี้ คือ การเป็นแบบอย่าง และการทำตามแบบอย่างที่จะเข้าไปอยู่ในความรู้สึกของเด็ก เกิดแรงบันดาลใจ และจะสะท้อนออกมาในรูปแบบของการเล่น เด็กวัยนี้มีจินตนาการมากมาย การเล่นอิสระตามธรรมชาติของเด็ก จึงมีความสำคัญอย่างมาก เพราะเด็กใช้พลังงานพลังใจ และการเรียนรู้ของเด็กยังผ่านกิจกรรม 3 ด้าน คือ สมอง (Head) ความรู้สึก(Heart) และการลงมือกระทำ(Hands) ความสำคัญของ 3H จึงมีอยู่ทุกกิจกรรมที่ครูร่วมกับเด็ก

สรุปได้ว่า การเรียนการสอนแบบวอลดอร์ฟ ให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กเป็นสำคัญ ถ้าเด็กอยู่ในสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ดีก็จะส่งเสริมให้เด็กได้เป็นผู้ลงมือกระทำสิ่งต่างๆ ที่ดีงาม อันเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่ดีงามต่อไป

3) บทบาทของครูตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟ

พัชรี ผลโยธิน (2551 : 4-32) กล่าวถึงบทบาทสำคัญของครูตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟ ไว้ดังนี้

1. เป็นแบบอย่าง ทั้งในการพูดและการกระทำต่างๆ ในแต่ละวัน
2. อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ด้วยตนเองของเด็ก
3. สังเกตเด็กเป็นรายบุคคลขณะเด็กทำกิจกรรม ใฝ่ตรงความเจริญก้าวหน้าและปัญหาของเด็กทั้งหลังสอนและก่อนสอน
4. รับฟัง และทำงานร่วมกับพ่อแม่เพื่อให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน
5. ปฏิบัติสมาธิและทำกิจกรรมศิลปะวัฒนธรรม หรือกิจกรรมอื่นที่พัฒนาตนเอง

สรุปได้ว่า ครูอนุบาลตามแนววอลดอร์ฟ นอกจากเป็นแบบอย่างของความมุ่งมั่นตั้งใจให้แก่เด็กแล้ว ยังมีบทบาทสำคัญอื่นๆ ได้แก่ การสังเกตเด็กขณะที่เด็กเรียน ใฝ่ตรงความเจริญก้าวหน้า และปัญหาของเด็กหลังสอนและก่อนสอน ตลอดจนการทำงานกับพ่อแม่ เพื่อให้เกิดความเข้าใจกันและกัน รวมไปถึงการปฏิบัติสมาธิ การทำกิจกรรมศิลปะวัฒนธรรมและ กิจกรรมอื่นๆ เพื่อพัฒนาตนเอง พลังความมุ่งมั่นตั้งใจของครูจะเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนา กายและจิตวิญญาณของเด็กทั้งในวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่

1.5.3 นวัตกรรมการศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส

1) ความหมายของการศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส

กองบรรณาธิการ (2542: 15-17) กล่าวว่า นีโอฮิวแมนนิสต์ หรือนวมมนุษย์ธรรม เป็นแนวคิดหนึ่งที่มีการนำมาประยุกต์ใช้อย่างสอดคล้อง กับพื้นฐานความเป็นไทย ระบบการศึกษาแบบนี้เป็นปรัชญาการศึกษาแบบตะวันออกที่เน้นความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงระหว่างมนุษย์กับสรรพสิ่ง เน้นให้เห็นถึงความรักเพื่อสิ่งที่ยิ่งใหญ่ เป้าหมายที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การถ่ายทอดความรู้สึกที่สวยงาม เต็มไปด้วยความรัก ความเมตตาสู่การดำเนินชีวิตโดยทั่วไป

ศศพร วิไลรัตน์ (2531: 37-38) กล่าวว่า การศึกษาตามแนวคิด นีโอฮิวแมนนิส หมายถึง การศึกษาที่มุ่งจะพัฒนาอัจฉริยะภาพแฝงเร้นในตัวเด็กทุกคนให้ปรากฏออกมาให้ได้มากที่สุด เป็นการจัดการศึกษาในรูปของกลมแห่งความรัก (Circle of Love) หรือ

วงล้อแห่งความรู้ โดยนำความรู้ด้านต่างๆ รวมเข้าด้วยกัน เพื่อให้เด็กมองโลก มองชีวิตด้วยสายตาอันกว้างไกล วงล้อแห่งความรู้จะแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของสิ่งต่างๆ ในจักรวาล ในลักษณะของวงกลมอันเริ่มจากจุดสูงสุดจากเรื่องของอวกาศ ก๊าซ ไฟ ดวงดาว น้ำ ดิน พืช สัตว์ มนุษย์ และการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้มีความรักในตนเอง และรักทุกสิ่งในจักรวาล (Universal Love) นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของทุกสิ่งทุกอย่างในจักรวาล ตั้งแต่ ฟองอากาศ ก้อนหิน ดินทราย ต้นไม้ ป่าเขา ไปจนถึงสัตว์และมนุษย์ ทุกสิ่งทุกอย่างมีความสัมพันธ์กันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง ดังนั้น เด็กที่ได้รับการศึกษาตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส จึงไม่มีความรู้ที่กว้างขวาง เหวงโคดเดี่ยว แต่กลับจะมีความสัมพันธ์อันสูงส่งสุดกับสิ่งทั้งหลายทั้งปวงในจักรวาล ความรู้ที่เด็กเหล่านี้เอง จะเตรียมให้เด็กทุกคนพร้อมที่จะดำเนินชีวิต ในบทบาทของผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และทรัพยากรธรรมชาติทั้งหลาย

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (ม.ป.ป. : 1) กล่าวว่า เมื่อมนุษย์มองเห็นคุณค่าของตนเองและสิ่งอื่น มนุษย์จะเกิดความรักความเมตตาให้กับทุกสิ่ง เช่นเดียวกับ การพัฒนาเด็กตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส จะมุ่งให้เด็กทุกคนรู้จักการมีความรักให้กับตนเองและรักทุกสิ่ง พัฒนาตนเองให้มีความสามารถ และมองเห็นคุณค่าในตนเองและทุกสิ่ง มีความสุขในการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่น หรือ เรียกการศึกษานีโอฮิวแมนนิสได้อีกอย่างหนึ่งว่า “การศึกษาเพื่อการพัฒนาคนให้สมบูรณ์ในทุกด้าน (Holistic Education)”

โดยสรุป การศึกษาตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส คือ การพัฒนามนุษย์ให้มีความรักตนเองและทุกสิ่ง มองเห็นคุณค่าของตนเองและทุกสิ่ง ซึ่งดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันด้วยวิถีจักรของการพึ่งพาอาศัย มีคุณประโยชน์ช่วยเหลือซึ่งกัน ทำให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข โดยไม่มีความหวาดกลัว แต่จะมีความรักและคอยดูแลช่วยเหลือกัน

2) หลักการของแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส

เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2542 : 18) กล่าวว่า นีโอฮิวแมนนิสจะไม่เชื่อเรื่องให้เด็กเรียนอย่างเดียว หรือเล่นอย่างเดียว เพราะในช่วง 3-6 ปี จะเป็นช่วงที่สมองของคนเราเจริญเติบโตมากที่สุด ถ้าไม่ให้เรียนเสียเลย แล้วมาเรียนตอน 7-8 ขวบจะยิ่งช้าไป ดังนั้นจึงต้องเรียนบ้าง โดยกระจายให้เหมาะสมและใช้วิธีการที่จูงใจให้เด็กเรียนรู้ ด้วยคลื่นอัลฟาหรือคลื่นสมองต่ำมากที่สุด ส่วนวิธีการสอนแม้เป็นนามธรรมแต่ก็มีวิธีจูงใจอย่างมีระบบ จากรูปธรรมง่ายๆ ไปสู่สิ่งที่ เป็นรูปธรรมยากๆ แล้วจึงค่อยไปสู่นามธรรม โดยที่เด็กแทบจะไม่ต้องรู้ตัวเลข เช่น แทนที่เด็กจะต้องท่องตัวอักษรต่างๆ เขาก็จะรู้จักเจ้าตัวพวกนี้ผ่านเกม โดยวิ่งไปตามพื้นห้องให้เป็นรูปตัวอักษร ทำตัวเองให้เป็นรูปนั้น หรือเล่นเกมบัตรคำสนุกๆ และแทนที่จะต้องหลับหูหลับตาท่องตัวเลขมากมายอย่างไร ความหมายพวกเขา ก็จะได้รับการใช้จากของจริง เช่น นับตัวเลข จากลูกบ๊องหอย หรือ

ผลไม้ ถ้าหากจะเรียนสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ครูก็จะพาพวกเขาไปสัมผัสกับประสบการณ์จริง นอกห้องเรียน อาจพาไปปลูกต้นไม้บ่อ พาไปรู้จักสัญญาณไฟจราจรริมถนน เป็นต้น

กองบรรณาธิการ (2542 : 15-17) หลักการศึกษาแนวนีโอฮิวแมนนิสต์ คือ ปลูกความกระหายในความรู้ มีศีลธรรม จริยธรรมเป็นพื้นฐาน ปลูกสำนึกในจิตวิญญาณ เรียนรู้แบบ บูรณาการ ปลูกฝังศิลปะ วรรณคดี ละครหนัก ในคุณค่าของวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมสากล ปลูกจิตสำนึกใหม่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม มีจิตใจของการให้บริการ พัฒนาจิตที่มีเหตุผลและจิตสำนึก ร่วมกันในสังคม

เกียรติวรรณ อดาตยกุล (ม.ป.ป : 11-12) กล่าวว่า หลักการของแนวคิด นีโอฮิวแมนนิสต์ทำให้ทราบว่า เด็กปฐมวัยต้องได้รับการพัฒนาทุกด้านพร้อมกัน ตั้งแต่ด้านร่างกาย จิตใจ สมอองซึกซ่าย สมอองซึกขวา ดังนั้นการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัยเพื่อพัฒนาส่วนต่างๆ จึง มีการพัฒนาร่างกายให้แข็งแรงสมบูรณ์ ด้วยการบริหารร่างกายอย่างช้าๆ อ่อนโยน และควบคุมการ หายใจ การเดินร่ำ ทำท่าทางประกอบเพลง การเล่นเกม และการละเล่นต่างๆ การออกกำลังกาย อย่างสม่ำเสมอ จะมีผลต่อการเจริญเติบโตอย่างเป็นธรรมชาติ ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจของเด็ก ผลการวิจัยจำนวนมากแสดงให้เห็นว่า การฝึกความสมดุล (Balance) จังหวะ (Rhythm) และการ ทำงานที่สัมพันธ์กันของอวัยวะต่าง ๆ (Coordination) ของการออกกำลังกายมีผลอย่างมากต่อ อารมณ์ ความรู้สึก และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็ก และการออกกำลังกายที่ฝึกฝนความคล่อง แคล้วว่องไวของการใช้นิ้วมือ ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการพูดจาชัดถ้อยชัดคำ และความคิด อันฉับไวของเด็ก การศึกษานีโอฮิวแมนนิสต์จึงมีการฝึกใช้นิ้วมือของเด็ก ด้วยลีลาการร่ายรำของชาว ตะวันออกที่ต้องใช้นิ้วมือประกอบจังหวะอย่างอ่อนช้อย หรือการสอนให้เด็กหัดใช้นิ้วมือแสดง ความหมายต่างๆ เด็กจะมีความสามารถใช้นิ้วมือและความคิดของเขา ได้อย่างคล่องแคล้วว่องไว การศึกษานีโอฮิวแมนนิสต์สามารถเปลี่ยนแปลงคลื่นสมองของคนเราให้สั้นช้าลง และแน่นอนขึ้น จนสอดคล้องกับการตื่นของคลื่นจักรวาล ทำให้จิตใจสงบ และทำให้เกิดความรักอันเป็นสากล มีความหมายว่า “ข้าพเจ้าคือ โลก ข้าพเจ้าคือ จักรวาล” “ข้าพเจ้ามีความรักให้กับทุกสิ่งทุกอย่างใน โลกในจักรวาล”

สรุปได้ว่า หลักการของแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสต์ เป็นการฝึกปฏิบัติ ฝึกให้ จิตใจมีพลังจิตที่เข้มแข็ง มีความรู้ ความสามารถ มองเห็นแนวทางที่ถูกต้องที่ควรปฏิบัติให้เกิด ประโยชน์สุขแก่ตนเองและผู้อื่น ภายใต้อารมณ์ ความเมตตาที่ยิ่งใหญ่ ที่ให้เห็นคุณค่า ประโยชน์กับ ทุกๆ สิ่ง

3) บทบาทครูตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส

ครูตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส จะต้องมีร่างกายที่แข็งแรง จิตใจแจ่มใส มีความคิดที่ดี พุทธิ และกระทำแต่สิ่งที่ดีที่จะเกิดคุณประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น มีความรักความเมตตาให้กับเด็กทุกคน และครูจะต้องมีความประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีสำหรับเด็ก ดังนั้นบทบาทของครู ตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสที่ควรปฏิบัติมีดังนี้ (เกียรติวรรณ อมาตยกุล 2542)

(1) ครูต้องกระทำตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องที่สอน ไม่ว่าจะเป็ นพฤติกรรม วาจา ความคิด เพราะพฤติกรรมและการสอนที่สอดคล้องกันจะทำให้เด็กไม่สับสนในการที่มีครูเป็นแบบอย่าง

(2) ครูต้องใช้คำพูดที่มีความหมายในทางที่ดีกับเด็กเสมอ และขณะที่พูดกับเด็กต้องมองตาเด็ก นักจิตวิทยาแนวใหม่ (นีโอฮิวแมนนิส) ให้ความสำคัญอย่างมากกับการพูดด้านบวก ความคิดความฝึ่ฝืนด้านบวก เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้จะถูกบันทึกไว้ในจิตใต้สำนึก และส่งผลให้ชีวิตของคนเราเป็นไปในทิศทางที่จิตใต้สำนึกบันทึกไว้

(3) ครูต้องยิ้มแย้มแจ่มใสอยู่เสมอ เพราะการมีจิตใจที่ดี มีความสุข สร้างความรัก ความอบอุ่นให้กับเด็ก ช่วยให้เด็กมีจิตใจที่ร่าเริง แจ่มใส อารมณ์ดี และมีความสุขตามครู

(4) ครูต้องสัมผัสเนื้อตัวเด็ก เนื่องจากแนวคิดนีโอฮิวแมนนิสได้ยอมรับว่าการกอดเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของมนุษย์ เพราะการกอดสัมผัสนั้นมีความสำคัญ คือ ฮีโมโกบินในเลือดจะสูงขึ้น และช่วยให้หายจากความรู้สึกหดหู่ เพิ่มภูมิต้านทานในร่างกาย ทำให้รู้สึกกระปรี้กระเปร่า อ่อนเยาว์ และแข็งแรงขึ้น

(5) ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารร่างกายในท่าอาสนะ การบริหารร่างกายในท่าอาสนะ (asana) เป็นท่ากายบริหารที่ง่าย ๆ และมีรูปแบบแน่นอนถูกต้องตามหลักวิทยาศาสตร์ ซึ่งไม่เพียงแต่ช่วยรักษาสุขภาพกายด้วยการกระตุ้นการหมุนเวียนของกระแสโลหิต เพิ่มความคล่องตัวของข้อต่อต่าง ๆ เพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ นวดอวัยวะภายในให้แข็งแรง และบริหารต่อมไร้ท่อต่างๆ เท่านั้น การทำท่าอาสนะยังช่วยให้จิตใจของคนเรา สงบ เบิกบาน และสดใสนิ่งอีกด้วย เมื่อเรามีร่างกายที่แข็งแรง สมบูรณ์ ไม่เป็นโรคภัยไข้เจ็บ การพัฒนาร่างกายและจิตใจก็เป็นได้ง่ายขึ้น เนื่องจากการฝึกท่าอาสนะอย่างสม่ำเสมอเปรียบเสมือนการสะสมพลังงานภายใน สำหรับนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ไปสู่ความมีจิตใจในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นเป้าหมายในการพัฒนาชีวิต และการทำท่าอาสนะมีผลต่อต่อมไร้ท่อหลายต่อมที่ทำให้เกิดการหลั่งฮอร์โมน ซึ่งทำให้เกิดความสมดุลของอารมณ์และความสงบทางใจ เช่น อาสนะท่ากระต่าย กระหม่อมศรีษะของผู้ฝึกจะถูกกดอยู่กับพื้น ซึ่งเป็นการบริหารต่อมไพเนียลอยู่ตลอดเวลา การทำอาสนะท่านี้อย่างสม่ำเสมอ จะทำให้มีความอดกลั้นสูง และมีความสงบทางจิตใจมากขึ้น การทำท่า

อาสนะไม่ได้เป็นเพียงการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ ความงาม และความยืนยาวของชีวิตเท่านั้น แต่เป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการฝึกร่างกายและจิตใจ เพื่อการเตรียมตัวก่อนที่เราจะพัฒนาเข้าสู่จิตส่วนลึกของเราอีกด้วย ดังนั้นการสอนให้เด็ก ๆ ฝึกทำอาสนะ จึงเป็นการทำสมาธิ เบื้องต้นแบบง่ายๆ ที่สำคัญมาก ในการช่วยพัฒนาจิตใจและความคิดของเด็ก เมื่อเติบโตขึ้นจะทำให้มีจิตใจเกิดพลัง มีสมาธิในการเรียน มีความตั้งใจในการทำงานทุกๆ ด้านเพิ่มขึ้น

สรุปได้ว่า บทบาทของครูตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส ครูมีความสำคัญในการถ่ายทอดคุณลักษณะที่เข้มแข็งและอ่อนโยน ให้กับเด็กด้วยความรัก ความเมตตา และตั้งใจที่จะปรารถนาให้เด็กเป็นคนดี มีคุณประโยชน์ คุณค่าของตนเอง ผู้อื่น และทุกๆ สิ่ง รู้จักทำตนเอง และนำทุกสิ่งมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และมีคุณค่า ครูเป็นผู้สร้าง ผู้ให้พลังความคิด จิตใจที่พัฒนาให้กับเด็ก เพราะเด็กมองครูเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็ก

1.5.4 นวัตกรรมการสอนของมอนเตสซอรี

1) ความเป็นมาของการสอนแบบมอนเตสซอรี

แนวคิดการสอนแบบมอนเตสซอรี เป็นแนวคิดที่ ดร.มาเรีย มอนเตสซอรี (คศ. 1870 - 1952) เป็นผู้คิดค้นขึ้น โดยเริ่มจากการทำงานกับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ทำให้ค้นพบว่า ปัญหาของเด็กคือการให้การดูแลเอาใจใส่มากกว่าเหตุผลทางการแพทย์ โดยคิดว่าชีวิตของเด็กเหล่านี้น่าจะดีขึ้นด้วยการกระตุ้นทางสติปัญญา มอนเตสซอรีจึงคิดหาวิธีการที่จะช่วยเด็กให้มีการพัฒนาการทางสติปัญญาและอารมณ์ ต่อมาจึง ได้พัฒนาการสอนเด็กปกติด้วยแนวคิดการสอนแบบมอนเตสซอรีเป็นแนวคิดที่คำนึงถึงเด็กเป็นจุดหลัก ในการจัดการเรียนการสอนตามความสนใจ ความต้องการ และการมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง แก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเองของเด็ก และได้นำมาพิจารณาและวิเคราะห์เพื่อแสวงหาวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยความรู้สึกลึกซึ้งของความมีอิสระ ได้ใช้จิตของตนในการซึมซับสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว เกิดความอยากรู้อยากเห็น และแสวงหาความรู้อย่างมีสมาธิ มีวินัยในตนเอง เกิดการพัฒนาทุกๆ ด้านไปในเวลาเดียวกัน การเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรีสามารถพัฒนาเด็กตั้งแต่วัยทารกจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายทุกกลุ่ม ทั้งเด็กที่มีความต้องการพิเศษและเด็กปกติทุกชนชาติ ศาสนา(จิระพันธุ์ พูลพัฒน์และ คำแก้ว ไกรสรพงษ์ 2544) ปัจจุบันแนวการสอนแบบมอนเตสซอรีเป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางทั้งในยุโรปและอเมริกา ด้วยวิธีการสอนที่ทำให้เด็กสามารถเรียนอ่านเขียน และคิดคำนวณ โดยวิธีธรรมชาติเหมือนกับการเรียนเดินและพูด ขณะเดียวกันเด็กจะทำงานตามช่วงเวลาของความสนใจ และความพร้อมของเขา(นภเนตร ธรรมบวร 2551 : 236)

2) หลักการสอนของมอนเตสซอร์รี่

อารี สัททหวิ(2537: 197) กล่าวว่า แนวการสอนของมอนเตสซอร์รี่ เน้นให้ เป็นไปตามพัฒนาการและความต้องการของเด็ก โดยมอนเตสซอร์รี่มีความเห็นว่า เด็กวัย 0-6 ปี หรือ ช่วงปฐมวัยนี้ เป็นวัยที่เด็กมีจิตที่ตื่นตัว (Active) อย่างมากในการที่จะเรียนรู้ซึมซับจากสิ่งแวดล้อม เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ที่แวดล้อมเด็กหรือผู้ดูแลเด็กควรมีสัมพันธภาพที่ดีต่อเด็ก มีความรัก เอื้ออาทร และในขณะที่เดียวกันก็ให้ความเคารพในเอกลักษณ์ของเด็ก โดยให้ออกาสเด็กในการเลือก ให้เด็กมี เสรีภาพ นอกจากนี้เด็กควรจะ ได้พัฒนาประสาทสัมผัส การเคลื่อนไหว โดยได้มีการหยิบจับกระทำ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้

วิธีการสอนของมอนเตสซอร์รี่เริ่มจากสังเกตเด็ก ศึกษาพัฒนาการของเด็ก ความต้องการและความมั่นใจของเด็ก โดยมีแนวปรัชญาที่เชื่อมโยงทุกสิ่ง และคำนึงว่าเด็กทุกคนมีความสำคัญ โดยมอนเตสซอร์รี่จะให้ความสำคัญกับสิ่งต่อไปนี้ (จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ และคำแก้ว ไกรสรพงษ์ 2544 : 2-3)

1. ช่วงเวลาหลักของชีวิต ความสนใจของเด็กจะเปลี่ยนแปลงไปตามอายุ และพัฒนาการ จากการสังเกตพบว่าเด็กดำเนินวิถีชีวิตไปในรูปแบบที่คล้ายคลึงกันคือ เริ่มจากอยาก เรียนรู้การกินด้วยตนเอง การเดิน การพูด และการสัมผัสสิ่งของ จนกระทั่งอยากเรียน อ่าน คิดเลข และเรียนรู้สิ่งแวดล้อมรอบๆตัว สิ่งที่ยกย่องทำให้ถึงขั้นพัฒนาการของเด็กที่แตกต่างกัน เด็กมีความรู้สึกลอยจากแสวงหาความรู้จากแหล่งที่แตกต่างกัน ช่วงเวลานั้นสำคัญในการที่จะติดตามสิ่งที่ เด็กสนใจ เรียกว่า “ช่วงเวลาหลักของชีวิต”

2. การให้เด็กได้ทำงานอย่างอิสระในสิ่งที่เด็กเลือก เนื่องจากความสนใจ ของเด็กเองเป็นแรงกระตุ้นที่ดีที่สุดในการเรียนรู้ และ จะช่วยให้เด็กมีสมาธิในการทำงานที่ตนเอง สนใจ ดังนั้นการให้เด็กได้ทำงานอย่างอิสระในสิ่งที่เขาเลือก สิ่งที่น่าหวัง คือ ให้เด็กมีวิจรรย์ญาณที่ คัดต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม ได้ทำงานโดยไม่มีใครมารบกวนและทำงานตามความสนใจของ ตนเอง

3. การให้เด็กได้เรียนกิจกรรมต่าง ๆ และได้เคลื่อนไหว มอนเตสซอร์รี่ได้จัด อุปกรณ์ต่างๆ หลากหลายตามความสนใจ และวุฒิภาวะที่แตกต่างกันของเด็ก อุปกรณ์ของ มอนเตสซอร์รี่มีทั้งส่วนที่ช่วยพัฒนาทางประสาทการมีชีวิต วิชาการ และ ประสาทสัมผัส

4. การสอนจากสิ่งที่เป็นรูปธรรมไปสู่นามธรรม ดังนั้นอุปกรณ์จึงเป็นสิ่ง สำคัญ อุปกรณ์ของมอนเตสซอร์รี่ได้วางแผนมาให้ใช้ได้หลายรูปแบบ เช่น เด็กเล็กๆ อาจจะ ใช้ อุปกรณ์ประสาทสัมผัส และพัฒนาไปจนใช้อุปกรณ์เพียง 1 ชิ้น และในวัตถุประสงค์เดียวกันอาจใช้ อุปกรณ์หลายชิ้น

5. การจัดอุปกรณ์จะต้องมีที่เฉพาะสำหรับวางอุปกรณ์ทุกอย่าง เด็กต้องเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยเมื่อทำงานเสร็จ เด็กได้เรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการรอ โอกาสของคน เรียนรู้การใช้อุปกรณ์ร่วมกัน

6. การจัดสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็ก มอนเตสซอรีจะจัดสิ่งแวดล้อมไว้สำหรับเด็ก เด็กจะได้รับความช่วยเหลือด้วยวิธีที่ถูกต้อง และเด็กจะรู้จักการพึ่งตนเองในการทำงาน สิ่งที่น่าสนใจ โดยเฉพาะเด็กปกติจะสามารถทำอะไร ได้มากมายเกินความคาดคิดของผู้ใหญ่ เพราะฉะนั้นผู้ใหญ่ควรให้การยอมรับนับถือแก่เด็กๆ ให้เด็กมีอิสระ มีโอกาสแสดงความรับผิดชอบ เกิดความตระหนักในตนเอง เกิดการเรียนรู้โดยการซึมซับจากข้อมูลและสิ่งแวดล้อมรอบๆตัว

สรุปได้ว่า วิถีทางการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรีนั้น เป็นหลักการที่คำนึงถึงเด็ก ความต้องการของเด็กในการเรียน และได้มีการเตรียมสิ่งแวดล้อมให้เด็กได้ทำงานด้วยตนเอง สิ่งแวดล้อมและเครื่องมือ อุปกรณ์ต่างๆ นั้น ได้จัดระบบไว้เพื่อให้เด็กได้พัฒนาตนเอง มีการจัดโปรแกรมเอาไว้ให้เด็กได้เป็นผู้เรียนที่มีอิสระ การควบคุมความผิดพลาดในการทำงานก็ด้วยการใช้วัสดุเหล่านั้นเอง และสิ่งแวดล้อมที่จัดเอาไว้ให้ตัวเองเป็นตัวที่ทำให้เด็กมีอิสระ เด็กจะก้าวหน้าไปตามธรรมชาติของพัฒนาการของเด็ก เด็กมีอิสรภาพในการเลือกจากสิ่งแวดล้อมที่มีสิ่งต่างๆ ซึ่งสนองความพอใจ และความต้องการภายในความรู้สึกรู้สึกของเขา เป็นการจัดระบบของตนเอง เพื่อเด็กจะได้ปรับตัวเข้ากับสภาพของชีวิต

3) บทบาทของครูในการสอนของมอนเตสซอรี

นิวเบิร์ต (Neubert 1973 อ้างถึงใน นกนเตร ชรรณบวร 2551 : 245-247) ได้สรุปลักษณะสำคัญของครูผู้สอนตามแนวมอนเตสซอรีไว้ดังต่อไปนี้

1. ครูผู้สอนตามแนวของมอนเตสซอรี คือ ตัวกลางในการเชื่อมโยงระหว่างเด็กและสิ่งแวดล้อมที่เตรียมไว้ เนื่องจากมอนเตสซอรีมีหลักสูตรที่ชัดเจน มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นเอกลักษณ์ โดยเฉพาะการจัดเตรียมอุปกรณ์การสอนที่สอดคล้องกับหลักสูตรที่กำหนดไว้ ครูผู้สอนของมอนเตสซอรีจึงทำหน้าที่เป็นเพียงผู้นำทาง หรือผู้อำนวยการสอน โดยมีเด็กเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ ครูมีบทบาทในการบริหารจัดการใช้อุปกรณ์แต่ละชนิด โดยเข้าใจจุดมุ่งหมาย และสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก

2. ครูในระบบการเรียนการสอนของมอนเตสซอรี จะเป็นนักสังเกตเด็กที่มีระบบและสามารถตีความหมายความต้องการของเด็กได้ การประเมินผลในระบบการเรียนการสอนแบบมอนเตสซอรี จะมุ่งเน้นการสังเกตเป็นหลัก โดยมีการสังเกตความสามารถในการทำกิจกรรมของเด็กในแต่ละกลุ่มวิชา สังเกตการใช้อุปกรณ์แต่ละชิ้นของเด็ก ครูจะมีการสนทนา พูดคุยกับผู้ปกครองเกี่ยวกับการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กเป็นระยะๆ

3. ครูของมอนเตสซอรีเป็นนักทดลองที่พยายามจัดสิ่งแวดล้อมให้สัมพันธ์และสอดคล้องกับความสนใจ และความต้องการของเด็ก รวมตลอดถึงบันทึกผลที่เกิดขึ้น บทบาทที่สำคัญประการหนึ่งของครูในชั้นเรียนมอนเตสซอรี คือ การเตรียมสิ่งแวดล้อมเพื่อการเรียนรู้ โดยมีการปรับเปลี่ยน เพิ่มเติม หรือ โยกย้ายวัสดุอุปกรณ์เมื่อเห็นว่าจำเป็น

4. ครูของมอนเตสซอรีจะทำให้การเคารพและปกป้องเด็ก รวมตลอดถึงรู้จังหวะว่าเมื่อไรควรให้คำแนะนำ ช่วยเหลือแก่เด็ก และเมื่อไรควรเฝ้าดูอยู่ห่างๆ บทบาทของครูในชั้นเรียนของมอนเตสซอรี คือ การให้ความช่วยเหลือ แนะนำ เมื่อไรก็ตามที่เห็นว่าเด็กแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น หยาบคาย เป็นต้น ขณะเดียวกันก็จะเฝ้าดูอยู่ห่างๆ เมื่อเห็นว่าพฤติกรรมของเด็กสอดคล้องและสัมพันธ์กับวัสดุอุปกรณ์ที่จัดเตรียมไว้

5. ครูของมอนเตสซอรีจะเป็นผู้ให้การสนับสนุน ให้ความอบอุ่น ปลอดภัย มั่นคง รวมตลอดถึงให้การยอมรับเด็กแต่ละคนตามที่เด็กเป็น โดยไม่นำเด็ก ไปเปรียบเทียบกับเด็กคนอื่น

จิระพันธุ์ พูลพัฒน์ และคำแก้ว ไกรสรพงษ์ (2544 : 4-5) กล่าวถึงบทบาทและความรับผิดชอบของครูในระบบมอนเตสซอรีไว้ ดังนี้

1. เป็นผู้เชื่อมโยงระหว่างเด็กและสิ่งแวดล้อมที่เตรียมไว้
2. เป็นผู้สังเกตและแปลความหมายสิ่งที่เด็กต้องการ
3. เป็นผู้ทำการทดลอง ปรับปรุงสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของเด็ก
4. เป็นผู้จัดเตรียมสิ่งแวดล้อมให้กับเด็กในสภาพที่สมบูรณ์ที่สุด
5. ประเมินการทำงานของตนเอง และประเมินความก้าวหน้าของเด็กแต่ละคนทุกด้าน
6. เป็นบุคคลที่ให้ความเคารพและปกป้องดูแลเด็กได้
7. เป็นผู้ให้การสนับสนุน ให้ความรัก และดูแลเอาใจใส่เด็กแต่ละคนอย่างเท่าเทียมกัน
8. เป็นผู้รายงานผลความก้าวหน้าของเด็กให้ผู้ปกครอง ทราบ
9. เป็นผู้ชักชวนให้เด็กรู้สึกชอบ และอยากทำอุปกรณ์ที่ครูสาธิตให้ดู โดยไม่ต้องกระตุ้น

10. เป็นแบบอย่างที่ดีในด้านพฤติกรรมให้กับเด็ก

11. เป็นผู้ที่รู้จักประนีประนอม สร้างสรรค์ให้เกิดขึ้น มีความสุภาพอ่อนโยน รู้จักวินัย ไม่ตัดสินเด็กแต่ละคนจากความรู้สึกรู้สึกของตนเอง

สรุปได้ว่า แนวการสอนของมอนเตสซอรีนั้นเน้นความสำคัญของครูมาก ครูจะต้องมีเจตคติที่ดีต่อเด็ก รักเด็ก มีทักษะการสังเกต ให้โอกาสเด็กได้มีอิสระในการตัดสินใจ มีโอกาสเลือก และจัดสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก ตลอดจนเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นลำดับขั้นตอนเพื่อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติจริง

1.5.5 นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

1) ความหมายของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

อิรัน บลูม (Iran Blum 1995 อ้างถึงใน เขียวพา เฉชะคุปต์ มปป : 1) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบองค์รวม หมายถึง การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กที่เน้นการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเด็ก โดยนำสิ่งที่เขาประสบเห็นในชีวิตประจำวัน ซึ่งหมายรวมถึง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิตของเด็กแต่ละคนมาใช้ ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ กระบวนการเรียนการสอน เป็นการเรียนอย่างมีชีวิตชีวาจากสิ่งที่เป็นธรรมชาติ จากสภาพแวดล้อมที่เป็นชีวิตจริง และจากสิ่งที่เป็นอยู่จริงในชีวิตประจำวัน โดยเด็กเป็นผู้คิดค้น กระบวนการเรียนรู้ด้วยตัวเองร่วมกับเพื่อนๆ ไม่มุ่งเน้นการสอนเขียน อ่าน ไวยากรณ์หรือการใช้หนังสือแบบเรียน เพราะเป็นเรื่องที่ยากต่อความเข้าใจของเด็กและไม่ใช่ว่าสิ่งที่เขาพบเห็นในชีวิตจริง

เขียวพา เฉชะคุปต์(ม.ป.ป. : 1)กล่าวว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภาษาแบบองค์รวม (Whole Language) หรือที่มีผู้ใช้ชื่อ เรียกว่า ภาษาธรรมชาติ เป็นแนวความคิดในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในแนวใหม่ ซึ่งไม่มีรูปแบบที่ตายตัว แต่จะแตกต่างกันไปในแต่ละแห่งที่จัด แต่ไม่ว่าจะจัดในรูปแบบใด ก็ยังยึดถือหลักการหรือแนวความคิด ความเชื่อที่ว่า ภาษาเป็นพัฒนาการอย่างหนึ่งที่เป็นไปตามธรรมชาติ

บั้งอร พานทอง (2534 : 70-72) กล่าวถึง ความหมายของการสอน ภาษาแบบธรรมชาติว่าเป็นการเรียนการสอนที่เน้นการสอนภาษาอย่างมีความหมาย โดยผู้เรียนจะอาศัยประสบการณ์ของตนเอง ประกอบการเรียนรู้ ไม่แบ่งแยกภาษาเป็นส่วนย่อย เป็นการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนเกิดความกล้าและมั่นใจในตนเองในการที่จะใช้ภาษาไมเกรงว่าจะผิด เพราะผู้สอนไม่เน้นการลงโทษเมื่อเด็กใช้ภาษาผิด แต่พยายามชี้ให้เห็นข้อบกพร่องโดยทางอ้อมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแก้ไขตนเอง เป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2537 : 67) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบบูรณาการ (Whole Language Approach) เป็นแนวการสอนทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน เขียน ให้เกี่ยวโยงสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างมีระบบ และทักษะที่เน้นคือทักษะการคิด

พัชรี ผลโยธิน (2537 : 196) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติเป็นการสอนที่พยายามจะใช้ภาษาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การสื่อสาร และการคิดโดยไม่พยายาม

แยกภาษาออกเป็นส่วนย่อย ๆ แต่เป็นการพยายามมองภาษาโดยรวม สร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมหรือสถานการณ์จริงมาช่วยทำให้ภาษานั้นง่ายต่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะพูด การอ่าน การฟังและการเขียน ถ้าเป็นสิ่งที่มีความหมายมีประโยชน์หรือเด็กสนใจ และต้องการจะเป็นสิ่งที่ง่ายต่อการเรียนภาษา

การสอนภาษาแบบธรรมชาติ จึงหมายถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นการเรียนรู้จากสิ่งที่มีความหมายต่อชีวิตประจำวันของเด็ก โดยใช้ภาษาเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ การสื่อสาร และการคิด ให้เด็กพัฒนาทักษะทางภาษา ฟัง พูด อ่าน และเขียนไปพร้อม ๆ กัน และยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

2) ความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ฉันทนา ภาคบังกช (2537 : 2) กล่าวถึงความสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ดังนี้

1. ทำให้เด็กมีความสุข สนุกสนานในการเรียนภาษาและมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้
2. ช่วย让孩子ได้รับการพัฒนาภาษา ทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนครอบคลุมทุกด้านและเต็มศักยภาพ
3. ทำให้ครูและผู้ปกครองเกิดความเข้าใจ ในการพัฒนาทางภาษาทั้งด้านการอ่านและการเขียนเพิ่มขึ้น
4. สนองความต้องการของผู้ปกครองส่วนมาก ซึ่งต้องการให้เด็กได้รับการพัฒนาภาษาในช่วงปฐมวัย

อารี สัณหทวิ (2537 : 213) กล่าวว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติทำให้เด็กได้แสดงออกโดยไม่กลัวผิด มีแบบอย่างที่ดีในการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนจากผู้ใหญ่ การเรียนรู้ภาษาของเด็กจะง่ายและสนุก ได้มีประสบการณ์ตรง มีโอกาสได้อภิปราย พูดคุยในบรรยากาศที่ดี อบอุ่น ยอมรับ เด็กจะเรียนรู้ภาษาได้ดีถ้าเข้าใจ ทั้งหมดช่วยให้เด็กเรียนอย่างมีความสุขและจะฝึเรียนด้วยตนเอง

จะเห็นได้ว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติช่วยให้เด็กพัฒนาทักษะทางภาษาทุกด้าน มีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนภาษา เนื่องจากการเรียนรู้ภาษาของเด็กจะง่ายและสนุก ได้มีประสบการณ์ตรง มีแบบอย่างที่ดีในการเรียนรู้ภาษา และเรียนรู้ภาษาด้วยบรรยากาศที่อบอุ่น ยอมรับ ดังนั้นการสอนภาษาแบบธรรมชาติจึงช่วยพัฒนาและส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเองแก่เด็ก

3) หลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

กู๊ดแมน (K. Goodman 1986 อ้างถึงใน วิไลวรรณ เกื้อทาน 2540 : 45) เป็นผู้นำทางความคิดคนสำคัญของการสอนภาษาแบบธรรมชาติ (Whole Language) กล่าวว่า ภาษาของ

มนุษย์เป็นตัวแทนของความคิดของผู้ใช้ภาษา บุคคลสามารถรวบรวมสัญลักษณ์อันได้แก่ เสียงในภาษาพูด และอักษรในภาษาเขียนมาเป็นคำเพื่อใช้แทนสิ่งต่างๆ แทนความรู้สึกและความคิด ใช้ภาษาโดยมีจุดประสงค์เพื่อการสื่อสารนอกจากนี้ใช้ภาษาเป็นเครื่องมือในการคิดและในการเรียนรู้ กูดแมน (Goodman) ได้กล่าวถึงวิธีการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ดังนี้

1. ภาษาที่ใช้ต้องมีความหมายสมบูรณ์ มีใจความครบถ้วนและเน้นความสำคัญของการพูด การอ่าน และการเขียน การเรียนทักษะย่อยของภาษา เช่น การฝึกสะกดคำ การคัดลายมือจะทำต่อเมื่อเด็กต้องการเสริม และการเรียนทักษะย่อยนั้นสามารถช่วยให้เด็กสื่อความหมายได้สมบูรณ์ขึ้น เรียนจากสิ่งที่เป็นจริงและเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กับผู้เรียน
 2. เนื้อหาในการเรียนภาษาสำหรับเด็ก คือ ประสบการณ์จริงที่เด็กจะได้ศึกษากระบวนการใช้ภาษาอย่างมีจุดมุ่งหมายในสถานการณ์ที่หลากหลาย
 3. การเตรียมภาษาสามารถเรียนได้จากการใช้ภาษาในทุกรายวิชา โดยใช้ภาษาในสิ่งแวดล้อมทางภาษาที่มีความหมาย
 4. การสอนภาษาต้องให้ความสำคัญแก่กิจกรรมที่เด็กริเริ่มขึ้นเอง ครูเป็นผู้สนับสนุนกิจกรรมนั้น นอกจากนี้ครูเป็นแบบอย่างในการใช้ภาษาพูดและภาษาเขียนในชีวิตประจำวัน
 5. การสอนภาษาต้องอยู่บนพื้นฐานของการทำกิจกรรมภาษาร่วมกันระหว่างครูกับเด็ก โดยครูมองข้อผิดพลาดของเด็กว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ และสนับสนุนให้เด็ก กล่าวพูด กล่าวทำ เพื่อจะได้เรียนรู้เพิ่มขึ้น
 6. ผู้เรียนมีอำนาจในการตัดสินใจด้วยตนเองในการพิจารณาว่าจะใช้ภาษา และประสบการณ์ที่ช่วยให้เด็กเรียนอ่านเขียนได้ดี คือ
 - 6.1 ประสบการณ์ในการมีปฏิสัมพันธ์และร่วมมือกับผู้ที่ให้แรงจูงใจให้กำลังใจและความช่วยเหลือในการอ่านเขียน
 - 6.2 ประสบการณ์ในการได้สังเกตพฤติกรรมกรรมการอ่านเขียนของผู้ใหญ่
 - 6.3 ประสบการณ์ในการฝึกปฏิบัติสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้วคนเดียวหรือกับคนอื่น
 - 6.4 ประสบการณ์ที่ได้แสดงความสามารถและได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่
- พัชรี ผล โยธิน (2537 : 188 -189) กล่าวถึง หลักการสอนภาษาแบบธรรมชาติไว้ดังนี้

1. จัดสิ่งแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา

2. ให้เด็กมีโอกาสนั่งและปฏิบัติสัมพันธ์กับเพื่อน ผู้ใหญ่ สื่ออุปกรณ์
3. เด็กได้รับประสบการณ์ตรง
4. มีแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา
5. เด็กได้รับการยอมรับจากผู้ใหญ่และให้กำลังใจ
6. เด็กมีโอกาสนั่งเลือกเล่นและทำกิจกรรมที่ตนสนใจและชอบด้วย

ตนเอง

7. เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีความหมายกับเด็ก รวมทั้งกิจกรรมและอุปกรณ์ สำหรับอ่านและเขียน

มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2535 : 67-75) มีความเห็นว่าการสอนภาษาแบบธรรมชาตินั้นควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเริ่มจากการพูดคุย อภิปรายระหว่างกัน เกี่ยวกับหัวข้อเรื่องที่สนใจร่วมกันโดยไม่จำกัดหัวข้อ เด็กสามารถสืบเสาะหาความรู้ได้อย่างอิสระ จากประสบการณ์เดิมและจัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ เปิดโอกาสให้เด็กมีอิสระในการอ่านและเขียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของอารี สัททผลวี (2535 :22-23) ดังนี้

1. เด็กปฐมวัยที่อยู่ในศูนย์เด็กและ โรงเรียนอนุบาล สามารถจะเรียนภาษาอ่านและเขียนโดยวิธีธรรมชาติ กล่าวคือ เด็กจะคุ้นเคยกับหนังสือและตัวหนังสือจากประสบการณ์และเขียนเพื่อสื่อสารจากการวาดและสะกดเอง(invented spelling) ซึ่งการสอนภาษาในศูนย์เด็กปฐมวัยเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมให้เด็กคุ้นเคยกับหนังสือ ซึมซับเรื่องราวในหนังสือ โดยครูอ่านหนังสือให้เด็กฟังทุกวัน และสนทนาพูดคุยกับเด็กให้เด็กเล่าเรื่องจากการพูดและการเขียน หรือการวาด การแสดง

2. การสอนภาษาต้องยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ครูต้องศึกษาเด็กเป็นรายบุคคล ศึกษาความสนใจ ความสามารถ และสอนเด็กตามระดับความสามารถที่แตกต่างกัน อาจกล่าวได้ว่าเด็กเป็นผู้ให้ข้อมูล(informant) แก่ครู ในการเตรียมและวางแผนการสอน

3. ส่งเสริมให้เด็กมีความสนใจและรักที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง การที่จะให้เด็กเกิดแรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) จะต้องให้เด็กมีโอกาสเลือกเรื่องหรือหนังสือที่สนใจ

4. การสอนภาษามีพื้นฐานมาจากประสบการณ์จริงที่มีความหมายต่อเด็ก เช่น การศึกษานอกสถานที่ การทดลองวิทยาศาสตร์ การประกอบอาหาร การทำสวน การเลี้ยงสัตว์

5. ให้เด็กเห็นประโยชน์ของการใช้ภาษาในลักษณะต่างๆ เช่น จดหมาย หนังสือพิมพ์ ป้ายประกาศ ฉลากยา

6. ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและครู ซึ่งการปฏิสัมพันธ์เป็นไปในทางสนับสนุนให้กำลังใจช่วยเหลือ ส่งเสริม ซึ่งกันและกัน

7. ทำให้เด็กมีความมั่นใจกล้าพูดกล้าเขียน โดยไม่กลัวผิด

8. การสอนต้องให้สัมพันธ์กับประสบการณ์และชีวิตของผู้เรียน โดยการมีลักษณะเป็นบูรณาการ

9. ครูต้องสังเกตเด็กแต่ละคนเพื่อสร้างหลักสูตรและเนื้อเรื่องที่จะสอน
สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญที่ครูควรคำนึงถึงในการสอนแบบ
ธรรมชาติ คือการจัดสภาพแวดล้อมที่เปิด โอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า และเรียนรู้จากการอ่าน
หนังสือ การเรียนรู้ภาษาเป็นพัฒนาการธรรมชาติของมนุษย์ ครูมีบทบาทเป็นสื่อกลางของการเรียนรู้
มากกว่าการตรวจตรา ควบคุมนักเรียน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ครูควรให้เด็กได้รับ
ประสบการณ์ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ไปพร้อมๆกัน โดยให้เด็กได้ร่วมมือกันใน
การทำกิจกรรมต่างๆ การกระตุ้นให้เด็กคิดและเข้าร่วมกิจกรรม

4) บทบาทครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติ

ครูเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญ การสอนภาษาแบบธรรมชาติครูควรมี
คุณสมบัติและมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังต่อไปนี้ (สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี
2535 : 12)

1. จิตวิทยาพัฒนาการเด็ก
2. พัฒนาการทางภาษา
3. การเรียนรู้ในการทำงานแบบกระบวนการกลุ่ม
4. หลักการสอน เขียน ฟัง พูด ในเวลาเดียวกัน
5. การวางแผนและประเมินผลการเรียนรู้

บุษบง ต้นดวงศ์ (2538 : 142-150) ได้กล่าวถึง บทบาทครูว่า ครูควรคำนึงถึง
การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอนให้กับเด็ก ครูจะแนะนำให้เด็กเข้าใจการใช้ภาษาใน
สถานการณ์ต่างๆ ที่เด็กประสบในชีวิตประจำวันและจะเปิด โอกาสให้เด็กตัดสินใจ โดยเสี่ยงกับ
ความล้มเหลวน้อยที่สุด เพราะเด็กสามารถแก้ไขข้อบกพร่องของตนได้เสมอ เด็กจะ ได้ประสบการณ์
และทัศนคติที่ดีต่อภาษาไทยไปพร้อมๆ กัน ครูจะถือว่าการตัดสินใจเป็นส่วนสำคัญของ
กระบวนการทางภาษา เมื่อเด็กได้เริ่มงานแล้วเด็กจะต้องเป็นผู้ตัดสินใจในการนำเสนอผลงานของ
ตน ครูจะจัดสภาพแวดล้อมที่สร้างประสบการณ์ทางภาษาให้แก่เด็ก เชิญชวนให้เด็กเรียนรู้จาก
ประสบการณ์นั้นและสนับสนุนให้เด็กสื่อสาร แลกเปลี่ยนประสบการณ์กับผู้อื่น

พัชรี ผล โยธิน (2540 : 1) กล่าวถึงบทบาทของครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติระดับเด็กปฐมวัย ว่า ครูควรเป็นแบบอย่างของการอ่าน เขียน โดยแสดงให้เห็นว่า ครูเองก็สนุกสนานกับการอ่าน มีการนำหนังสือต่างๆ มาอ่านให้เด็กฟัง แสดงให้เห็นแบบอย่างของการเขียนที่สื่อความหมายในชีวิตจริง ไม่ตำหนิเด็กเมื่อเด็กอ่านเขียนผิด แต่ครูจะมองข้อผิดพลาดของเด็กว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เด็กเองก็เรียนรู้ว่าคนเราสามารถอ่านเขียนผิดได้ แต่ถ้าได้พยายามต่อไปวันหนึ่งเด็กก็สามารถเขียนอ่านได้ถูกต้อง ซึ่งเด็กต้องใช้ความกล้าหาญที่จะค้นพบด้วยตัวเอง ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของครูที่จะสนับสนุนให้เด็กกล้าพูด กล้าทำอะไร เพื่อจะเรียนรู้ให้โอกาสเด็กได้ปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น มีโอกาสสนทนา อภิปรายในกลุ่มย่อย ห้องเรียนจะไม่เงียบเหมือนเดิม เด็กจะพูดคุย วางแผนในเรื่องที่ทำ และเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ครูต้องทำความเข้าใจในพัฒนาการทางการเขียน อ่านของเด็กเพื่อจะได้เข้าใจเด็กที่ตนสอน

ฉันทนา ภาคบงกช (2536 : 1) ได้กล่าวถึงบทบาทครูในการสอนภาษาแบบธรรมชาติว่า

1. รักเด็กและเข้าใจพัฒนาการเด็ก
 2. รู้หลักการจัดประสบการณ์และกิจกรรม สามารถจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็ก
 3. ให้โอกาสเด็กฝึกปฏิบัติการใช้ภาษาแบบธรรมชาติ เพื่อให้เด็กแต่ละคนพัฒนาไปตามศักยภาพ
 4. เป็นต้นแบบของการอ่านเขียน
 5. นำประสบการณ์เดิมของเด็กมาใช้
 6. นำโลกเข้ามาในชั้นเรียน เช่น พาเด็กไปร้านขายของ แล้วนำสิ่งที่ประทับใจมาพูดคุยเพื่อนำเข้าสู่การเรียนการสอน
 7. จัดเวลา อุปกรณ์และเตรียมสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์
- สรุปได้ว่า การสอนภาษาแบบธรรมชาติจะประสบผลสำเร็จ เด็กเกิดการเรียนรู้ ได้ใช้ภาษาอย่างมีความหมายต่อชีวิตของเด็ก และเรียนรู้อย่างมีความสุขหรือไม่ นั่น ครูเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องรักและเข้าใจพัฒนาการเด็กอย่างถ่องแท้ สามารถจัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้เด็กกล้าในการแสดงออก และเอื้อต่อการพัฒนาเด็ก

1.5.6 นวัตกรรมการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

- 1) ความหมายของการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

จากการศึกษาพบว่า มีนักการศึกษาให้ความหมายของแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ไว้หลายท่าน ดังนี้

พาเพิร์ต (Papert 1950 อ้างถึงใน พลัสกูห์ โพรศรีทอง 2541:2) กล่าวว่า การเรียนรู้เกิดขึ้นได้ดีด้วยการปฏิบัติได้เพียงรู่อยู่ห่าง ๆ หากแต่ต้องรู้แบบพุ่งเข้าไปและประสานสัมพันธ์กับสิ่งที่อยากรู้ ไม่แยกออกจากกัน นั่นคือต้องรู้ด้วยการคลุกกับปรากฏการณ์ที่อยากรู้ การให้โอกาสแก่เด็กที่จะทำกิจกรรมสร้างสรรค์ คือ เด็กเป็นผู้สร้างเครื่องมือการเรียนรู้ด้วยตนเอง และสร้างความเป็นจริงภายนอกตัวเด็กเอง ดังนั้นความรู้จึงไม่ใช่ตัวสินค้าหรือสิ่งของที่ส่งผ่านไปประมวลและเก็บไว้ได้ แต่เป็นประสบการณ์ส่วนตัวที่ดี มีการสร้างขึ้นทำขึ้นตลอดเวลา

ชัยนันต์ สมุทวนิช (2541 : 1) กล่าวว่า คนเราสร้างความรู้จากการมีส่วนร่วมในลักษณะตื่นตัว นั่นคือ เราสร้างความเชื่อจากประสบการณ์ที่ได้รับ

จากความหมายข้างต้นแสดงให้เห็นว่า แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์เป็นทั้งปรัชญาและทฤษฎีที่พยายามอธิบายว่า ความรู้เกิดจากการสร้างขึ้นด้วยตัวเด็กเอง จากการปฏิบัติกิจกรรมที่หลากหลายในลักษณะตื่นตัว

2) ปัจจัยสำคัญตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

ปัจจัยสำคัญตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่ครูต้องคำนึงถึงในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย

(1) การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Active Learning)

ผู้ที่นิยามศัพท์คำนี้ในทางจิตวิทยาคือเพียเจท์ (Piaget 1965 อ้างถึงใน อัมพิกา ภูเดช 2542 : 57) และได้รับการสนับสนุนอย่างแพร่หลาย เนื่องจากเป็นการสะท้อนบริบทของการตอบสนองของความรู้สึกของเด็ก ให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนานเพลิดเพลิน ด้วยสื่อการสอนที่หลากหลาย โดยที่สื่อเหล่านี้เปิดโอกาสให้เด็กกระทำ ลงมือปฏิบัติ สัมผัส เล่นและควบคุม เด็กมีการเลือกและตัดสินใจ ตลอดจนใช้ภาษาในการสื่อความหมายภายใต้การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. สื่อ (Appealing Materials) เน้นสื่อที่เป็นของจริง หลากหลาย เหมาะสมกับกิจกรรมและความสนใจของเด็ก
2. การลงมือกระทำ (Opportunities for Manipulation) เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 (ตา หู จมูก ลิ้น กายสัมผัส) กระทำกับสื่อ
3. การเลือกการตัดสินใจ (Choices for Children) เด็กได้เลือกทำกิจกรรมที่หลากหลายด้วยตนเอง
4. ภาษาจากเด็ก (Language from Children) การพูด และการใช้ภาษาในการสื่อสารกับเพื่อน ครูและบุคคลที่อยู่ในสังคม วัฒนธรรมเดียวกันกับเด็ก

5. การสนับสนุนจากผู้ใหญ่ (Adult Support) ผู้ใหญ่ (ครู ผู้ปกครอง และบุคคลที่อยู่แวดล้อมรอบตัวเด็ก) กระตุ้นสนับสนุนให้เด็กลงมือทำในสิ่งที่เด็กสนใจ

พื้นฐานการเรียนรู้ของเด็กเล็กคือการกระทำของเขาในการเล่น การถือ การเปลี่ยน การเคลื่อนไหว การกระทำสิ่งต่างๆ ที่ไม่ใช่เพียงแค่มองดู การปฏิบัติคือ การกระทำของเด็ก เช่น การเลื้อย การเดินเล่น การตอกด้วยค้อน การวาด การทำหุ่นจำลองจากของจริง การผสมสี การกด การถู การบีบ การเปรียบเทียบ ฯลฯ

ชยอนันท์ สมทวนิช (2541 : 7) กล่าวว่า การเรียนรู้ด้วยการลงมือกระทำเองจะทำให้ผู้เรียนรู้จริงเพราะเห็นผล การทำไปเรียนไปจึงเป็นวิธีการสอนตนเองให้มีผลสะท้อนสูงต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ ที่สำคัญคือกระบวนการเรียนรู้เริ่มจากการคิดถึงสิ่งที่อยากจะทำ หรืออยากจะสร้างขึ้นก่อน แล้วคำสั่งที่จะก่อให้เกิดสิ่งนั้นตามมา โดยพยายามใช้คำสั่งที่สอดคล้องกับเนื้อหา เรื่องราว หรือสิ่งที่อยากจะสร้างขึ้น นอกจากนั้นนักการศึกษายังเชื่อว่า การเรียนรู้ด้วยการให้เด็กเล่น สัมผัส ลงมือกระทำด้วยตนเองเป็นปัจจัยสำคัญของการพัฒนาเด็กให้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ และยังตอบสนองความแตกต่างของเด็กแต่ละคน

การเรียนรู้จากการได้ลงมือกระทำมีความสำคัญอย่างยิ่งกับการเรียนรู้ของเด็ก เนื่องจากการที่เด็กได้มีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 ทำสิ่งที่เด็กสนใจ และมีความหมายกับตัวเขา จะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ทั้งนี้ควรได้รับการสนับสนุนจากครู หรือบุคคลอื่นในเรื่องการเตรียมสื่อ การช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ ส่งเสริมให้เด็กได้ใช้ภาษา รวมทั้งการตัดสินใจในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อการพัฒนาให้เด็กได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพ

(2) การจัดกิจกรรมตามสภาพจริง (Authentic Activity)

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542 :23) กล่าวถึงการเรียนรู้ตามสภาพจริงว่า เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรม เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย และตรงกับความสนใจของผู้เรียน บทบาทผู้สอนเป็นนักจัดการ เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก รับผิดชอบ วิเคราะห์วิธีการเรียนที่เหมาะสมกับผู้เรียน กระตุ้นให้ผู้เรียนแสวงหาวิธีการเรียน เพื่อเป้าหมายการเป็นบุคคลที่สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มการเรียนรู้ที่ปฏิบัติได้จริง สังคม วิถีชีวิตในชุมชน การเรียนรู้ที่เสริมสร้างศักยภาพของตน เพื่อดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าในสังคมประชาธิปไตย กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสร้างความรู้ วิชิตคิดใหม่ๆ วิธีการแก้ปัญหาใหม่ สามารถปรับปรุงบุคลิกภาพของตนให้ดีขึ้น ดำเนินงานต่างๆ โดยอิสระ มีความรับผิดชอบต่อตนเอง และส่วนรวม กระบวนการจัดกิจกรรมตามสภาพจริงจะต้องตระหนักถึงความสำคัญ ในการพัฒนา ศักยภาพของผู้เรียนในหลายๆ มิติ ได้แก่ ความจำ การใช้เหตุผล ความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ

สมรรถภาพร่างกาย ทักษะการคิดต่อสื่อสาร และการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นรวมทั้ง
ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม

(3) ประสบการณ์เดิมของเด็ก (Prior Knowledge)

แมคคาว, ครีชคอลล และ โรฟ (McCown, Driscoll and Roop 1995

อ้างถึงใน พรใจ สารยศ 2544 : 28) กล่าวว่า ประสบการณ์เดิมเป็นความรู้ที่เคยได้เรียนมา มีผลต่อ
คุณภาพและปริมาณในการเรียนรู้ของเด็ก เราเข้าใจว่าประสบการณ์เดิมเป็นสิ่งที่มิใช่ประโยชน์ต่อการ
เข้าใจข้อมูลใหม่ ย้อนถึงสมัยที่เรียนมัธยม เมื่อคุณฟังอาจารย์อธิบายความรู้บางอย่างแล้วคุณ ไม่
เข้าใจ คุณจะอย่างไร คุณจะย่นคิด ยกมือและพูดว่า “ฉันไม่เข้าใจในสิ่งที่คุณพูด จะกรุณา
ยกตัวอย่างอื่นอีกได้หรือไม่” ผู้เรียนที่มีประสบการณ์เดิมจะนำไปสู่การเรียนรู้สถานการณ์ ซึ่งมีผล
ต่อการทำความเข้าใจของเด็กเกี่ยวกับประสบการณ์เดิม จะเห็นได้ว่าประสบการณ์เดิมของเด็กเป็น
ปัจจัยสำคัญต่อการกำหนดผลของการจัดการเรียนการสอน เราไม่ควรกังวลกับความสามารถหรือ
ความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก แต่ควรมุ่งค้นหาวิธีการสอนที่สามารถดึงประสบการณ์เดิมของเด็ก
ได้ดีที่สุด และให้ความสำคัญกับการที่เด็กนำประสบการณ์เดิมมาเชื่อมโยงกับสิ่งที่ครูต้องการให้เด็ก
เรียนรู้ สนใจการใช้ประสบการณ์เดิมของเด็ก และตรวจสอบวิธีการที่ครูเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับ
ความรู้เดิมของเด็ก

ภรณ์ คุรุรัตนะ (2542: คำนำ) กล่าวถึง ประสบการณ์เดิมของเด็กว่าการที่
เด็กจะเกิดการเรียนรู้ได้ เด็กต้องมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มคน และประสบการณ์ทางสังคม ความคิด
ความรู้ของเด็ก จึงต้องอาศัยฐานความคิดที่เกิดจากประสบการณ์ในชีวิตจริงของเด็ก ประสบการณ์ที่
มีอยู่เดิม เมื่อได้รับการสนับสนุนให้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย และเป็นกระบวนการก็จะเกิดการขยาย
ความคิด สร้างความรู้โดยความรู้ใหม่และความรู้เดิม มีความเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

ประสบการณ์เดิมของเด็กจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ครูต้องคำนึงถึง ก่อนจะจัด
กิจกรรมให้กับเด็กครูต้องตรวจสอบความรู้ หรือประสบการณ์เดิมของเด็กก่อน เพื่อให้สัมพันธ์และ
เหมาะสมกับความสามารถและเนื้อหาที่ครูต้องสอนเด็ก เนื่องจากประสบการณ์ที่มีอยู่เดิม เมื่อได้รับ
การสนับสนุนก็จะเกิดการขยายความคิด สร้างความรู้ โดยความรู้ใหม่และความรู้เดิม มีความ
เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ

(4) ปฏิสัมพันธ์ครูกับเด็ก (Teacher Child Interaction)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2540 : 45) ได้สรุปบทบาท
ครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนการรู้ เพื่อให้
พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคมยุคใหม่ “มองกว้าง คิด ไกล ใฝ่ดี” และพัฒนา
จิตความสามารถคนได้เต็มตามศักยภาพ และสมดุลทั้งกาย จิตใจ ปัญญา และสังคม โดยเน้นให้มี

ความสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง คังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องปรับวิธีการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีส่วนร่วมในการเรียนการสอน และสรรค์สร้างความรู้ด้วยตนเอง

กรณี ครูรัตนะ (2542 : 1) กล่าวถึงการปรับบทบาทครูว่า

กระบวนการเรียนการสอนเปลี่ยนไป ทำให้ครูต้องปรับบทบาทจากผู้สั่งสอนถ่ายทอดความรู้ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ชี้แนะ สนับสนุน และเอาใจใส่ให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างเป็นกระบวนการ ด้วยเทคนิค หรือยุทธศาสตร์การสอนที่เหมาะสมกับวัย ส่งเสริมผู้เรียนให้สร้างองค์ความรู้ โดยเรียนจากประสบการณ์จริงและกิจกรรมต่างๆ ที่เด็กได้สัมผัส ปฏิบัติด้วยตนเอง ทั้งนี้ ครูควรใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ใช้แหล่งการเรียนรู้ที่นอกเหนือจากห้องเรียน โรงเรียนและหนังสือเรียน เพื่อให้เกิดความเหมาะสม สอดคล้องกับความแตกต่างของเด็กแต่ละกลุ่มแต่ละคน ตลอดจนปรับบทบาททางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม

สรุปได้ว่า เมื่อการจัดการเรียนการสอนเปลี่ยนไป ส่งผลให้บทบาทครูต้องเปลี่ยนไปด้วย กล่าวคือ จากบทบาทของการเป็นผู้สอนที่คอยป้อนความรู้ให้ผู้เรียน มาเป็นผู้ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ เตรียมสภาพแวดล้อมเพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน พัฒนาผู้เรียนให้เรียนอย่างมีความสุข โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ

(5) การไตร่ตรองข้อมูล (Reflective Teaching)

ส. วาสนา ประวาลพฤษย์ (2538 : 26) กล่าวว่า การไตร่ตรองทำให้หวนคิดถึงการกระทำตามที่ได้บันทึกไว้จากการสังเกต การเก็บข้อมูล แต่เป็นการกระทำที่ยังไม่ชัดเจน ซึ่งสะท้อนออกมาในรูปของกระบวนการ ปัญหาข้อขัดแย้ง และแรงบันดาลใจที่ปรากฏในการปฏิบัติ การไตร่ตรองจะเป็นลักษณะของความเป็นไปได้เกี่ยวกับการกระทำที่ปฏิบัติลงไป การไตร่ตรองจะใช้การพิจารณา โดยการอภิปรายร่วมกันระหว่างผู้ร่วมงาน โดยวิธีนี้จะช่วยให้ได้ภาพการสะท้อนของกลุ่มที่นำไปสู่การปรับ เพื่อความเหมาะสมยิ่งขึ้น การไตร่ตรองจะมีลักษณะเป็นการประเมินอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยปฏิบัติการจะต้องตัดสินใจจากประสบการณ์ของตนเองว่า ผลการปฏิบัติ (ผลที่เกิดขึ้น) นั้นเป็นสิ่งที่ต้องประสงค์หรือไม่ และให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไป นอกจากนี้ การไตร่ตรองยังหมายถึง การสำรวจข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการวิจัยจริงอีกด้วย

ไพจิตร สดวกการ (2539 : 29) อธิบายลักษณะของการไตร่ตรองว่าเป็นการพิจารณาความเชื่อหรือข้อสมมติฐานของความรู้ใดๆ อย่างรอบคอบ แข็งขัน และมุ่งหน้าไม่ลดละที่จะหาหลักฐานมาสนับสนุน หรือคัดค้านความเชื่อ หรือข้อสมมติฐานนั้นๆ และข้อสรุปที่จะได้ต่อไปตามแนวโน้มของมัน

พัชรี ผลโยธิน และวราณา รัชสกุลไทย (2542 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)
กล่าวว่า การไตร่ตรองข้อมูลด้วยระบบสารนิทัศน์ เป็นการจักระบบหลักฐานตามหลักการ
ประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งต้องประกอบด้วย

1. หลักฐาน เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก
2. หลักฐานเกี่ยวกับประสบการณ์การเรียนรู้
3. หลักฐานการสะท้อนตนเองของครู (Teacher Self - Reflection)

ประกอบด้วย

- 3.1 การบันทึกและการสะท้อน (Recording and Reflection)
- 3.2 ภาพถ่าย (เป็นงานกลุ่มเล็ก รายบุคคล และกระบวนการ)
- 3.3 การบันทึกเสียง (Revisit)
- 3.4 การจัดบอร์ดสารนิทัศน์

สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่ครูควร
คำนึงถึง ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ คือ การจัดกิจกรรมโดยเน้นการลงมือกระทำ
เพื่อเปิด โอกาสให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายด้วยตัวเอง นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงการ
จัดกิจกรรมที่ต้องอยู่บนพื้นฐานของสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงรอบตัวเด็ก ประสบการณ์เดิมของเด็ก
บทบาทครูที่ต้องปรับเปลี่ยนใหม่ รวมถึงการไตร่ตรองข้อมูลที่เป็นระบบ

3) หลักการในการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

แนวการสอนแบบคอนสตรัคติวิสต์ได้เสนอแนะหลักการพัฒนาเด็กที่
น่าสนใจไว้ ดังต่อไปนี้(สุนันทา สิริวัฒนานนท์ 2544 : 19)

1. เด็กมีความต้องการที่จะเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ตามความสนใจของตนเอง
ดังนั้น จึงต้องมีความยืดหยุ่นในการที่จะให้เด็กฯ ได้เรียนรู้และมีโอกาสวางแผนการเรียนรู้ของ
ตนเอง

2. เด็กๆ จะสร้างความรู้และความเข้าใจจากการกระทำ โดยผ่านโลกทาง
กายภาพและ โลกทางสังคม สิ่งแวดล้อมจะมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก เมื่อเด็กมีปฏิสัมพันธ์
ตลอดจนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับบุคคลอื่น

3. ความผิดพลาด(Error) นำไปสู่การสร้างความรู้ใหม่ เด็กจะเรียนรู้ความ
ผิดพลาดโดยการนำมาทบทวนและค้นหาความถูกต้องด้วยตัวของตัวเอง ซึ่งเด็กต้องการเวลาความ
ผิดพลาดจึงเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาความคิด

4. การเรียนรู้ของเด็กจะเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในแต่ละด้าน โดยไม่ได้
แยกแยะออกเป็นรายวิชาเหมือนผู้ใหญ่ ดังนั้น เด็กจะค้นหาและขยายความสนใจในการปฏิสัมพันธ์

กับสิ่งแวดล้อม การซักถาม การสังเกต และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งอื่นๆ ตลอดเวลา ซึ่งเด็กจะสร้างความรู้ใหม่ขึ้นจากสิ่งที่ตนสนใจ

จากหลักการดังกล่าวพอสรุปได้ว่า การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ยึดความสนใจของเด็ก เด็กได้วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เน้นการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน เด็กแต่ละคนต้องมีทักษะทางสังคม การทำงาน การจัดการ และการสื่อสาร สามารถแก้ไขข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน นอกจากนี้ความรู้ถูกสร้างและเข้าใจจากการกระทำในกิจกรรมที่เกิดสถานการณ์ขัดแย้ง เด็กต้องการการกระตุ้นและให้เวลาในการเรียนรู้ และเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

4) บทบาทของครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

บทบาทของครูในการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มุ่งไปที่ กระบวนการที่จะสร้างเสริมให้เด็กสร้างความรู้ ความคิดขึ้นได้ จึงมีผู้กล่าวถึงบทบาทของครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ดังนี้

มาร์ตินและคณะ(Martin and others 1994 อ้างถึงใน สุรนันทา ศิริวัฒนานนท์ 2544 : 21) กล่าวถึงบทบาทครูตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ไว้ว่า

1. ผู้นำเสนอกิจกรรม (Presenter) คือ ครูลดการบรรยายแต่เป็นผู้สาธิตและเสนอกิจกรรมกลุ่มให้นักเรียน พร้อมทั้งสร้างทางเลือกให้นักเรียนแต่ละคนได้รับประสบการณ์ตรง
2. ผู้สังเกต (Observer) คือ เป็นผู้สังเกตการปฏิบัติงานของนักเรียน ซึ่งสะท้อนถึงความคิดของนักเรียน สังเกตปฏิสัมพันธ์ของนักเรียน และนักเรียนกับครู เพื่อที่จะจัดทางเลือกในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน
3. ผู้ตั้งคำถามและผู้เสนอปัญหา (Question Asker and Problem Poser) คือ เป็นผู้กระตุ้นการเรียนรู้ โดยการตั้งคำถามเพื่อตรวจสอบความคิดของผู้เรียน และนำเสนอข้อมูลเพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาความคิดรวบยอด
4. ผู้จัดสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ (Environment Organizer) คือ เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ โดยสร้างบรรยากาศ จัดกิจกรรมที่เหมาะสม และให้อิสระแก่ผู้เรียนในการปฏิบัติกิจกรรม
5. ผู้รวบรวมข้อมูลทางการเรียนรู้ (Documenter of Learning) คือ ผู้ตรวจสอบและวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน อันได้แก่ การสร้างความรู้ทางวิทยาศาสตร์และพัฒนาทักษะทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

สรุปได้ว่า ส่วนหนึ่งของปฏิรูปการศึกษา คือ การปฏิรูปบทบาทครู จากผู้ถ่ายทอดความรู้มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ชี้นำ สนับสนุนและเอาใจใส่ให้เด็กเรียนรู้

อย่างเป็นทางการ พัฒนาตนเองเพื่อเป็นแหล่งข้อมูลที่ดีสำหรับเด็ก โดยการศึกษาองค์ประกอบที่สัมพันธ์กันสามประการ คือ ความเชื่อ ทฤษฎี และความสามารถในการปฏิบัติ เนื่องจากการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มุ่งเน้นให้เด็กสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และความรู้ที่สร้างขึ้นและเข้าใจจากการกระทำในกิจกรรมที่เกิดสถานการณ์ขัดแย้ง ตลอดจนเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม

1.5.7 นวัตกรรมการสอนแบบโครงการ

1) ความหมายของการสอนแบบโครงการ

แคทซ์ และชาร์ค(Katz and Chard 1994 อ้างถึงใน ปีพมา สุภกานิต 2545 :

30) กล่าวว่า การสอนแบบโครงการเป็นการศึกษาอย่างลึกซึ้งในหัวข้อที่เด็กสนใจ และครูพิจารณาแล้วว่ามีความค่าในการเรียนรู้ โครงการมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสติปัญญา การศึกษาในวิชาต่างๆ ทักษะทางสังคม ความสามารถ และเน้นการทำงานร่วมกัน

วัฒนา มัคคสมัน (2539 : 6) กล่าวว่า การสอนแบบโครงการเป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งการให้ความสำคัญกับความต้องการและความสนใจของเด็ก โดยเด็กจะเป็นผู้รับผิดชอบในการเลือกเรื่องที่จะเรียน เลือกวิธีการที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง และมีครูที่ยอมรับความคิดเห็นของเด็ก แสดงให้เห็นว่าครูให้ความสำคัญ เชื่อมั่นในความคิดเด็ก และให้โอกาสเด็กที่จะเรียนรู้ตามความคิดและวิธีการของตนเอง

จิรภรณ์ วสุวัต (2540 : 7) กล่าวว่า การสอนแบบโครงการเป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กได้ศึกษา ค้นคว้า อย่างลึกซึ้งในหัวข้อที่ตนสนใจ ด้วยการบูรณาการวิชาต่างๆ เข้าด้วยกัน วิธีนี้จึงเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมีความหมาย รวมทั้งยังเน้นการให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และยึดหยุ่นตามความสนใจและความต้องการของเด็ก

เปลว ปุริสาร (2543 : 15) กล่าวว่า การสอนแบบโครงการมุ่งส่งเสริมการเรียนรู้จากการศึกษา ค้นคว้าอย่างลึกซึ้งในเรื่องที่เด็กสนใจ และเปิดโอกาสให้เด็กได้เลือกทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ เด็กได้ร่วมมือกันวางแผน กำหนดแนวทางการเรียนรู้ และใช้ระยะเวลาตามความต้องการของเด็ก เป็นการส่งเสริมกระบวนการทำงานกลุ่มร่วมกันอย่างมีความสุข โดยมีครูเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้คิด และเป็นผู้ร่วมงาน โดยเด็กจะเป็นผู้คิดตัดสินใจเลือกและดำเนินกิจกรรมแก้ไขปัญหาลักษณะต่างๆ ที่เกิดขึ้นในการทำโครงการร่วมกัน อันเป็นผลมาจากความสนใจและความท้าทายของโครงการ

สรุปได้ว่า การสอนแบบโครงการ เป็นการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมการเรียนรู้โดยบูรณาการทักษะกระบวนการต่างๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ไว้ด้วยกัน เด็กมีอิสระในการเรียนรู้จากความต้องการ ความสนใจ และการกระทำด้วยตัวเด็กเอง ตามความสามารถของเด็ก

แต่ละบุคคล เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามพัฒนาการ และธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก

2) หลักการของการสอนแบบโครงการ

การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรื่องที่จะศึกษาด้วยตนเอง โดยการกำหนดประเด็นปัญหาขึ้นมาตามความสนใจ แล้วใช้กระบวนการแก้ปัญหาในการศึกษาความรู้ตามวิธีการของตน โดยมีหลักการในการสอนแบบโครงการ ดังนี้(วัฒนา มัคคสมัน 2544 : 25)

1. เด็กศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกลงไป ในรายละเอียดของเรื่องนั้นด้วยกระบวนการคิด และแก้ปัญหาของเด็กเอง จนพบคำตอบที่ต้องการ

2. เรื่องที่ศึกษากำหนดโดยเด็กเอง

3. ประเด็นที่ศึกษา เกิดจากข้อสงสัยหรือปัญหาของเด็กเอง

4. เด็กได้มีประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ศึกษา โดยการสังเกตอย่างใกล้ชิด

จากแหล่งความรู้เบื้องต้น

5. ระยะเวลาการสอนยาวนานอย่างเพียงพอตามความสนใจของเด็ก

6. เด็กได้ประสบกับความล้มเหลว และความสำเร็จในการศึกษาตาม

กระบวนการแก้ปัญหาของเด็ก

7. ความรู้ใหม่ที่ได้จากกระบวนการศึกษาและการแก้ปัญหาของเด็กเป็นสิ่งที่เด็กใช้กำหนดประเด็นศึกษาขึ้นใหม่ หรือใช้ปฏิบัติกิจกรรมที่เด็กต้องการ

8. เด็กได้นำเสนอกระบวนการศึกษาและผลงานต่อคนอื่น

9. ครูไม่ใช่ผู้ถ่ายทอดความรู้ หรือกำหนดกิจกรรมให้เด็กทำ แต่เป็นผู้กระตุ้นให้เด็กใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์อื่นๆ เพื่อจัดระบบความคิด และสนับสนุนให้เด็กใช้ความรู้ทักษะที่มีอยู่คิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

นอกจากนี้ ปีทมา สุขกำเนิด (2545 : 38) ยังได้สรุปหลักการในการสอนแบบโครงการไว้ ดังนี้

1. เด็กศึกษาในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างลุ่มลึกลงไป ในรายละเอียดของเรื่องนั้นๆ จนพบคำตอบที่ความต้องการ

2. เรื่องที่เด็กศึกษาเป็นเรื่องที่เด็กเป็นผู้เลือกเองตามความสนใจ ประเด็นที่ศึกษาที่เด็กตั้งคำถามขึ้นเอง

3. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มุ่งให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรงกับเรื่องที่ศึกษานั้น โดยการเปิดโอกาสให้เด็กได้สังเกตอย่างใกล้ชิด จากแหล่งความรู้เบื้องต้น

4. ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนจะใช้ระยะเวลาที่ยาวนานอย่างเพียงพอตามความสนใจของเด็ก เพื่อที่จะให้เด็กได้ค้นพบคำตอบ และคลี่คลายความสงสัยใคร่รู้

5. จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้เด็กได้ประสบความสำเร็จ และความล้มเหลวในวิธีการแสวงหาความรู้ตามวิธีการของเด็กเอง

6. เมื่อเด็กได้ค้นพบคำตอบแล้ว เด็กจะนำความรู้ใหม่ที่ได้นั้นมาเสนอในรูปแบบต่างๆ ตามความต้องการของเด็กเอง อาจเป็นงานเขียน งานวาดภาพระบายสี การสร้างแบบจำลอง การเล่นเกมศิลปะ การทำหนังสือ หรือรูปแบบอื่น ๆ

7. เด็กได้นำเสนอความรู้ต่อเพื่อนๆ และคนอื่นๆ อันจะแสดงให้เห็นถึงความสำเร็จของกระบวนการศึกษาของตน และเกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็งนั้น

จากหลักการสำคัญดังกล่าว สรุปได้ว่า การสอนแบบโครงการเป็นการศึกษาอย่างลุ่มลึกในหัวเรื่องที่เด็กสนใจ ซึ่งระยะเวลาขึ้นอยู่กับหัวเรื่อง อายุ และความสนใจของเด็กเป็นหลัก เด็กได้มีโอกาสค้นพบ ร่วมมือกันวางแผน กำหนดแนวทางการเรียนรู้ และเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับสิ่งของ เรื่องราว สถานที่ บุคคล และเหตุการณ์ต่างๆ ภายในชุมชนของเด็กตามวิธีการของเด็กแต่ละบุคคล โดยมีการบูรณาการทุกวิชาเข้าด้วยกัน ครูเป็นผู้คอยให้การสนับสนุน และช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ

3) ลักษณะของการสอนแบบโครงการ

นุช (Booth 1987 อ้างถึงใน ปัทมา สุภกานี 2545:35) กล่าวถึงวิธีการสอนแบบโครงการว่า เป็นการสอนสอนที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง การสอนแบบโครงการมี 2 ลักษณะคือ โครงการเต็มรูปแบบ (Full Scale project) กับโครงการเชื่อมโยงกิจกรรมสร้างแรงจูงใจ หรือโครงการย่อยเป็นกิจกรรมในห้องเรียนเท่านั้น ส่วนโครงการสมบูรณ์มีการขยายออกนอกห้องเรียนด้วย โครงการสมบูรณ์แบบจะมีขั้นตอนอยู่ 3 ขั้นตอน คือ

1. การวางแผนในห้องเรียน (Classroom planning) เด็กและครูอภิปรายถึงหัวข้อเรื่องและขอบเขตของโครงการ

2. ดำเนินการโครงการ (Carry out the project) เด็กจะออกจากห้องเรียนไปดำเนินการโครงการตามแผนที่ได้วางไว้

3. ขั้นทบทวน (Reviewing and Monitoring the work) เป็นการอภิปรายและให้ข้อมูลย้อนกลับหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ ครูแนะนำให้ข้อคิดเห็น เด็กวิเคราะห์ผลงาน และกระบวนการทำงาน

แต่การทำงานเต็มรูปแบบที่ตอบสนองความต้องการอันกระตือรือร้นของเด็กไม่ทัน ดังนั้นจึงมีโครงการย่อย (Bridging) ซึ่งสามารถทำในห้องเรียน ไม่ต้องออกไปนอกห้อง

ใช้เวลาสั้นๆ โครงการลักษณะนี้ถูกออกแบบสำหรับผู้เริ่มต้นใช้โครงการในการสอนใหม่ๆ เวลาที่ใช้ในโครงการไม่จำกัดตายตัวขึ้นอยู่กับจำนวนเวลาที่มี และธรรมชาติของโครงการ บางทีโครงการก็ใช้เวลา 3 ชั่วโมง บางทีก็ใช้เวลา 12 สัปดาห์ แต่จะสั้นหรือยาวอย่างไร ก็มีกระบวนการและขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ขั้นกระตุ้นความสนใจ (stimulus) เป็นการอภิปรายเบื้องต้น และแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับโครงการว่าจะใช้เวลาเท่าใด รายละเอียดของโครงการมีอะไรบ้าง
2. ขั้นเตรียมโครงการ (Definition of the Project Objective) เป็นการอภิปราย และแลกเปลี่ยนความเห็นเกี่ยวกับโครงการว่า จะใช้เวลาเท่าไร รายละเอียดของโครงการมีอะไรบ้าง
3. ขั้นฝึกทักษะที่จำเป็น (Practice) บางโครงการต้องการทักษะที่จำเป็นในการดำเนินการ จำต้องมีการฝึกทักษะเหล่านั้นก่อน เช่น การสัมภาษณ์
4. ขั้นเตรียมวัสดุอุปกรณ์ (Design of Written Materials)
5. ขั้นกิจกรรมกลุ่ม (Group Activities)
6. ขั้นเก็บรวบรวมข้อมูล (Collecting Information)
7. ขั้นสรุปผลดำเนินการ (Organization)
8. ขั้นเสนอผลโครงการ (Final Presentation)

กล่าวโดยสรุปว่า ลักษณะของการสอนแบบโครงการ เป็นกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นสำคัญ และใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เปิดกว้างสำหรับเด็กในการเลือกทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ โดยร่วมมือกันวางแผน กำหนดแนวทางการเรียนรู้และให้ระยะเวลาที่พอเพียงกับความต้องการของเด็ก มีครูเป็นผู้ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้คิด และเป็นผู้ร่วมงาน โดยเด็กจะสามารถคิดตัดสินใจเลือกดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในโครงการร่วมกันอันเป็นผลมาจากความสนใจ และความท้าทายของโครงการ

4) กิจกรรมที่สำคัญในโครงการ

ชาร์ด (Chard 1992 อ้างถึงใน จิรภรณ์ วสุวัต 2540 : 64-65) ได้เสนอกิจกรรมที่สำคัญในโครงการไว้ 5 กิจกรรม คือ

- (1) กิจกรรมการพูดคุยสนทนา สำหรับเด็กปฐมวัยการพูดคุยสนทนาเป็นกิจกรรมที่สำคัญมาก เพราะนำมาสู่การพัฒนาโครงการ โดยเฉพาะการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกันในชั้นเรียนหรือในกลุ่มเล็ก จะช่วยให้เด็กพัฒนาความคิดได้ดีขึ้น และช่วยแก้ไขปัญหาดังๆ ในโครงการ รวมถึงการเปิดโอกาสให้เด็กแสดงออกทางความคิด และรับรู้ความคิดของผู้อื่น

(2) กิจกรรมการปฏิบัติงานภาคสนามหรือการทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงจากการกระทำ การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สิ่งของ รวมถึงการไปทัศนศึกษาสถานที่ต่างๆ ที่จะทำให้เด็กได้ค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับหัวข้อที่ศึกษา การปฏิบัติงานภาคสนามจึงเปิดโอกาสที่เด็กจะ ได้เห็น ได้ฟัง ได้ดู ได้สัมผัส ได้ดมกลิ่น ได้ชิมรส กับสิ่งที่สนใจ จึงเป็นเสมือนการค้นคว้าทดลอง ซึ่งการทำงานในภาคสนามหรือการทัศนศึกษาอาจอยู่ในบริเวณโรงเรียน

(3) กิจกรรมนำเสนอ เป็นกิจกรรมที่เด็กถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ที่มีเกี่ยวกับหัวข้อ โดยนำเสนอในรูปแบบต่างๆ เช่น การวาด การปั้น การประดิษฐ์ การสร้าง การแสดง การร้องเพลง และอื่น ๆ

(4) กิจกรรมค้นคว้า เป็นกิจกรรมที่เด็กได้แสวงหาความรู้อย่างหลากหลายจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ เช่น ของจริง และทุติยภูมิ เช่น หนังสือ สื่อการเรียนรู้ต่างๆ กิจกรรมการค้นคว้าจะทำให้เด็กได้พัฒนาความรู้ทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับหัวข้อ และสนับสนุนการทำงานในโครงการให้บรรลุเป้าหมาย

(5) กิจกรรมการจัดแสดงเป็นกิจกรรมที่เด็กได้นำเสนอผลงานที่ทำในโครงการออกเผยแพร่ และทำให้บุคคลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครู เพื่อนๆ และผู้สนใจได้เข้าใจการเรียนรู้ในโครงการ โดยส่วนใหญ่กิจกรรมนี้จะจัดขึ้นในระยะสิ้นสุดโครงการ ในรูปแบบนิทรรศการ การแสดงผลงาน การแสดงละครบทบาทสมมติ การสาธิตผลงาน เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า กิจกรรมที่สำคัญในโครงการ 5 กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กมีประสบการณ์ตรง มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ฝึกกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลและลงมือกระทำ เป็นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตัวเอง เน้นความสำคัญของการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอดคล้องกับพัฒนาการ ความสามารถ และใช้วิธีการที่เหมาะสมกับเด็กตามทฤษฎีเกี่ยวกับการสอนของบรูเนอร์ ซึ่งบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับเด็กต้องยอมรับความสามารถ โดยเปิด โอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจ ได้กระทำสิ่งต่างๆ ด้วยตัวเอง และพัฒนาศักยภาพในตัวเด็กเอง

5) บทบาทครูในการสอนแบบโครงการ

วัฒนา มัคคสมัน (2544 : 65-77) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสอนแบบโครงการไว้ ดังนี้

1. การบันทึกคำพูดและพฤติกรรมเด็ก คือ การนำข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนที่ครูสังเกตเห็นจากการกระทำของเด็ก จากการสังเกตการพูดคุยกับเพื่อนๆ หรือคนอื่นๆ และจากการที่ครูพูดคุยสนทนากับเด็กเอง มาบันทึกแล้วเก็บรวบรวมไว้ในพิมพ์สะสมข้อมูลส่วนตัว

ของเด็ก ซึ่งการจดบันทึกคำพูดและพฤติกรรมของเด็ก จะเป็นข้อมูลที่สำคัญมากที่จะทำให้ครูรู้ว่า เด็กสนใจอะไร มีความต้องการอะไร จะทำให้ครูจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ สิ่งของ บุคคล และ สถานการณ์สำหรับการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจของเด็ก

2. การจัดสื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ไว้ในห้องเรียน คือ การจัดเตรียม สภาพแวดล้อมของห้องเรียนให้สอดคล้องกับกิจกรรมของโครงการ และมีวัสดุอุปกรณ์อย่าง เพียงพอ จะเป็นการสร้างโอกาสให้เด็กได้ศึกษาอย่างลุ่มลึกในหัวข้อที่เขาสนใจ การเตรียม สภาพแวดล้อมของห้องเรียนจึงเป็นการสร้างโลกของการเรียนรู้อันกว้างไกลให้กับเด็ก

3. การขอความร่วมมือจากผู้บริหารและผู้ปกครอง การได้รับการอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นสิ่งที่สำคัญ เพราะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามรูปแบบนี้ จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่าย ต้องใช้ทรัพยากรในการจัดกิจกรรมมาก เช่น รถโรงเรียน การติดต่อขอเข้าชมสถานที่ต่างๆ การเชิญวิทยากร การแจ้งข่าวสารผู้ปกครอง การขอความร่วมมือจากผู้ปกครองให้สนับสนุน พுகุญกับนักเรียนที่บ้านตามเนื้อหาของหัวข้อ โครงการ และการขออนุญาตพานักเรียนออกไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เป็นต้น

4. การจัดทัศนศึกษาหรือการสำรวจธรรมชาติ เป็นบทบาทที่ครูเป็นผู้สนับสนุน กระตุ้นให้เด็กได้คิด ได้สังเกต ได้ศึกษาและสร้างความรู้ขึ้นด้วยตัวเอง ซึ่งบทบาทที่ครูแสดงจะสร้างเสริมการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กให้เป็นผู้คิดและทำในสิ่งใหม่ๆ คัดสนใจเกี่ยวกับตนเองได้ ปรับตัวเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง สามารถยอมรับการวิพากษ์วิจารณ์ จัดการกับข้อผิดพลาดของตนได้ ชื่นชมผลงานของตน กล่าวถึงตนเองและกิจกรรมที่ทำในทางที่ดี

5. กิจกรรมลงมือปฏิบัติ ในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมของเด็กๆ ครูคอยหาจังหวะ โอกาสเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับพวกเขา เพื่อสนับสนุนให้เขาเกิดการเรียนรู้เพิ่มเติมที่

6. การเชิญวิทยากร เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เด็กจะได้มีโอกาสได้ศึกษาจากแหล่งความรู้เบื้องต้น(Primary Source) และมีโอกาสจะได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นๆ บทบาทของครูในกิจกรรมนี้ต้องเริ่มตั้งแต่การวางแผนกิจกรรมกว้างๆ ของโครงการแล้วว่าจะสามารถเชิญวิทยากรได้หรือไม่ ถ้าสามารถเชิญวิทยากรที่เป็นผู้ปกครองเด็กที่มีอาชีพเกี่ยวข้องกับเรื่องที่เรียนรู้ก็จะเป็นการดียิ่ง

7. การให้เด็กได้พบเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝัน เป็นการจุดประกายให้เด็กเลือกโครงการที่จะศึกษาได้ แต่อย่างไรก็ตามเทคนิควิธีการนี้ขึ้นอยู่กับสภาพความพร้อมของครู และโรงเรียนเป็นหลัก ที่จะสามารถจัดสภาพการณ์ขึ้นได้อย่างสอดคล้องกับสภาพที่เป็นอยู่

8. การประเมินผลการเรียนการสอน เป็นการประเมินผลที่ให้มีความสำคัญกับการต้องการความช่วยเหลือ และการประสบความสำเร็จของนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็น

กระบวนการที่ครูเฝ้าดูเด็ก โดยอาศัยการสังเกต บันทึก รวบรวมข้อมูลจากงานที่เด็กทำ และวิธีการที่เด็กทำ รวมทั้งพฤติกรรมอื่นๆ ในระหว่างการทำโครงการ แล้วเก็บข้อมูลต่างๆ ของเด็กๆ ไว้ ดังนั้น การประเมินผลจึงเป็นกิจกรรมที่สอดคล้องอยู่ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ โครงการในทุกๆ วันของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ข้อมูลที่ได้จากกระบวนการประเมินผล นอกจากจะเป็นการประเมินผู้เรียนตามสภาพจริงที่เกิดขึ้นแล้ว ยังเป็นข้อมูลอันสำคัญยิ่งในการใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมของครูให้สอดคล้องกับลักษณะของเด็กแต่ละบุคคล

นอกจากนี้ นกนศร ธรรมบวร(2551 : 211-212) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการสอนแบบโครงการ ไว้ว่า ครูมีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ มากกว่าเป็นผู้สอน โดยตรงในระดับปฐมวัย บทบาทของครูอาจมีเพิ่มมากขึ้น คือ เป็นผู้นำในการช่วยเหลือให้เด็กสำรวจและส่งเสริมความสนใจของเด็กในการพยายามหาคำตอบต่อคำถามของตนเอง นอกจากนั้น ครูยังต้องทำหน้าที่เป็นผู้จัดการและควบคุมเวลา เพื่อให้เด็กทำงานต่างๆ ได้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูจำเป็นต้องเป็นผู้สังเกตที่ดีเพื่อจะได้นำผลที่ได้จากการสังเกตไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

สรุปได้ว่า การสอนแบบโครงการเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นเรื่องของผู้เรียนที่จะสร้างความรู้ขึ้นมาด้วยตัวเอง เด็กๆ ทุกคนมีความแตกต่างกัน ทั้งด้านความรู้ ความสามารถ พื้นฐานทางบ้าน ครอบครัวและอื่นๆ ดังนั้นเด็กๆ จึงพัฒนาไปไม่เท่าเทียมกัน ครูจึงต้องเฝ้าติดตามเด็กแต่ละคนให้สามารถพัฒนาศักยภาพของเขาไปตามความสามารถของแต่ละบุคคล โดยครูจะต้องเป็นทั้งผู้อำนวยการความสะดวกและผู้เรียนควบคู่ไปกับเด็ก ให้เด็กได้มีโอกาสมีประสบการณ์ตรงกับสิ่งนั้นๆ

1.5.8 นวัตกรรมการสอนแบบจิตปัญญา

1) ความหมายของการสอนแบบจิตปัญญา

การเรียนรู้แบบจิตปัญญาเป็นการสอนที่มุ่งถึงจิตใจของผู้เรียนที่ต้องการเรียนอย่างมีความสุขควบคู่ไปกับการพัฒนาปัญญา ซึ่งการสอนแบบจิตปัญญาพัฒนาขึ้นโดย กุลยา ตันติผลาชีวะ(2543:47) อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยกล่าวว่า การสอนแบบจิตปัญญา หมายถึง การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยมุ่งถึงจิตปัญญา ให้ความหมายของ จิต ว่าเป็นการเรียนตรงกับความต้องการของผู้เรียน มีปฏิบัติการทางความคิด ตื่นตัวและสนุกที่จะเรียน ส่วนปัญญา หมายถึง การส่งเสริมพุทธิปัญญา ด้วยการเพิ่มพูนและขยายความรู้ที่จำเป็นต้องเรียนให้เกิดความเข้าใจอย่างกระจ่างชัด และจำได้จากกิจกรรมการสอน

2) หลักการพื้นฐานของการสอนแบบจิตปัญญา

กฤษยา คันดิผลาชีวะ (2543: 48 - 66) กล่าวว่า การสอนแบบจิตปัญญา เป็นการสอนที่มุ่งสร้างความสุขใจและปัญญาไปพร้อมกัน เน้นความสำคัญที่ผู้เรียนให้เรียนอย่างมีความสุข เกิดความรักในความรู้ ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญของการสอนแบบจิตปัญญา 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. มโนทัศน์ที่ต้องเรียน มโนทัศน์ หมายถึง ความคิดที่สำคัญของสิ่งของ และเรื่องราวต่างๆ รวมถึงแนวคิดที่สำคัญของเหตุการณ์ เรื่อง กฎ หลักการ หรือทฤษฎีที่บ่งบอก ลักษณะหรือความเฉพาะของสิ่งต่างๆ หรือเรื่องต่างๆ เหล่านั้น เมื่อครูกำหนดเรื่องที่ต้องสอนได้แล้ว ต้องนำมาเขียนอธิบายมโนทัศน์ของเรื่องที่ต้องเรียนว่าคืออะไร ขอบเขตมโนทัศน์ในเรื่องเดียวกัน แต่ต่างระดับชั้นเรียนจะ ไม่เท่ากัน ความยากง่ายของเนื้อหาประเมินจากการทำผังมโนทัศน์ การสร้างผังมโนทัศน์ที่ดี ครูต้องสามารถตีเนื้อหาตามรายวิชาที่กำหนดเป็นมโนทัศน์ย่อยๆ ด้วยการทำ ผังวิเคราะห์มโนทัศน์ของหน่วยการเรียน เรียกว่า ไยแมงมุม เพื่อจัดลำดับมโนทัศน์ตามความยากง่าย และเหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยให้เริ่มเรียนจากง่ายไปยาก จากพื้นฐาน ไปสู่ความซับซ้อน การเรียนรู้แต่ละขั้นทำให้ขยายพื้นฐานความรู้และความอยากเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การเรียนรู้ที่ แท้จริงไม่ใช่การถ่ายทอดความรู้แต่เพื่อการเรียนรู้ให้เรียนเป็น การเรียนรู้เช่นนี้จะทำให้ผู้เรียนมี ทักษะที่ดีที่จะเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2. กิจกรรมการสอน หมายถึง กิจกรรมที่ครูจัดขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนได้ ปฏิบัติการคิด ด้วยการเรียนแบบร่วมมือกับกลุ่ม เกิดการค้นพบข้อความรู้และน้อมนำตนเองให้ ก้าวหน้า ด้วยการเรียนรู้จากกิจกรรม ที่ครูจัดให้ตามขั้นตอนการสอนแบบจิตปัญญา ลักษณะของ กิจกรรมการสอนจะมีคุณสมบัติ 5 ประการ คือ

- 2.1 เป็นกิจกรรมปฏิบัติการคิด (Active Learning) คือ การที่ผู้เรียนได้ กระทำ ได้คิดปัญหา จะเป็นการกระตุ้นทำให้ผู้เรียนเข้าใจในเนื้อหา พัฒนาโครงสร้างความรู้ได้จาก การคิด การกระทำ โดยมีครูเป็นผู้มีส่วนร่วมให้ความเห็นในการสร้างความเข้าใจ

- 2.2 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนต้องแสดงออก (Behaving well) ครูมี บทบาทและหน้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนแสดงออก ด้วยการให้อิสระแก่ผู้เรียนในการคิดและกระทำ กิจกรรมการเรียนรู้ ปกติแล้วผู้เรียนไม่ว่าจะเป็นเด็กหรือผู้ใหญ่พร้อมที่จะให้ความร่วมมือ และเข้า ร่วมกิจกรรมการสอนเสมอ เพียงแต่ครูให้โอกาสผู้เรียนได้เรียนตามความสนใจและรู้สึกสบายใจที่ ได้ทำกิจกรรม หลักการสำคัญคือ การเพิ่มพฤติกรรมที่พึงประสงค์ ลดพฤติกรรมที่ไม่ต้องการลง การแสดงออกของผู้เรียนต้องเป็นการแสดงออกที่นำไปสู่การเรียนรู้ รูปแบบของการแสดงออกที่ครู ต้องพัฒนาให้เกิดกับผู้เรียนในการเรียนรู้ คือ การสังเกต การจำแนก โดยหลักการและเหตุผล การ

สื่อสาร การลงมือปฏิบัติ และการคิด ซึ่งการเสริมพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เป็นส่วนหนึ่งของการกระตุ้นให้เกิดการแสดงออกที่ดีและถูกต้อง

2.3 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning)

ความร่วมมือในแง่ของการเรียนการสอน หมายถึง การเรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยสมาชิกในกลุ่มมีส่วนร่วมในการเรียนรู้และความสำเร็จของกลุ่ม มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ให้กำลังใจ ให้การดูแลกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มมีการปฏิสัมพันธ์ในเชิงบวกและไว้วางใจ ห้องเรียนแบบจิตปัญญา คือ ทั้งครูและผู้เรียนต้องเปิดใจกับบรรยากาศการเรียนและมีส่วนร่วมที่จะเรียนรู้ให้ได้ผล ผู้เรียนจะได้พัฒนาทักษะทางสังคม โดยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนในกลุ่ม ได้เรียนรู้บริบทสังคม การทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนได้พูดสนทนา ได้มีส่วนร่วมอภิปราย และได้สังเกต ทบทวน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน และสิ่งที่เกิดกับผู้เรียน

2.4 เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเรียนรู้จากการค้นพบ (Discovery Learning)

การเรียนรู้สิ่งใดก็ตามที่ผู้เรียนได้เพียงแต่คิดจินตนาการ โดยไม่ได้สัมผัส ยากที่ผู้เรียนจะเข้าใจหรือเรียนรู้ได้ ถ้าต้องการให้มีการเรียนรู้เกิดขึ้นได้ข้อความรู้อย่างแท้จริงแล้ว ต้องให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรง เรียกว่า การเรียนรู้ด้วยการค้นพบ (Discovery Learning) การสอนเพื่อให้เกิดการค้นพบนี้ ครูต้องมีความรู้เต็มที่ รู้วิธีสอน รู้พัฒนาการตามวัยของผู้เรียน ต้องรู้ว่าผู้เรียนรู้อะไรมาก่อน ผลที่ตามมา คือ การสอนให้ค้นพบตามหลักการจิตปัญญาเน้นที่ว่า ครูไม่ใช่ผู้ให้แต่เป็นผู้ทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ต่อเนื่องที่บังเกิดความรู้ด้วยการป้อนข้อมูลกลับของครู โดยใช้หลักการค้นคว้า 3 ประการ คือ การค้นหาคำตอบ การสร้างมโนทัศน์ขึ้นเองโดยอาศัยข้อมูลที่รับจากครู ประกอบการค้นคว้าศึกษาของผู้เรียน การประยุกต์มโนทัศน์โดยใช้ประสบการณ์ที่เคยมีมาก่อนในการคิด การเรียนจากการค้นพบทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นต่อการเรียน เพิ่มความมั่นใจในตนเองและพึ่งตนเองมากขึ้น เมื่อพบข้อความรู้หรือแนวแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.5 เป็นกิจกรรมที่นักเรียนเห็นความก้าวหน้าในการเรียนรู้

(Progress) ความก้าวหน้าในการเรียนรู้ หมายถึง การเรียนรู้ของผู้เรียนที่เพิ่มขึ้นเป็นระยะๆ ระหว่างกระบวนการเรียนการสอน จากลำดับที่ง่ายไปถึงลำดับที่ยากที่สุด การสร้างความก้าวหน้าให้ผู้เรียนต้องเริ่มจากจุดที่ง่ายที่สุดก่อน แล้วเปิดโอกาสให้เห็นความสำเร็จของตน เพื่อเป็นกำลังใจที่จะผลักดันให้ก้าวหน้าในขั้นต่อไป ด้วยการคิดตามลำดับจากง่ายไปหายาก การเรียนรู้หลักการง่ายๆ อย่างเข้าใจและจำได้ สำคัญสำหรับการเรียนมาก ครูต้องฝึกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเข้าใจและแม่นยำก่อนจึงก้าวขั้นต่อไป สิ่งที่ต้องทำก่อนขึ้นเรื่องใหม่ คือ ทบทวนหลักการเก่าก่อนทุกครั้ง เพื่อให้เกิดจำ มีกรอบแนวคิดที่ชัดเจนทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ง่ายขึ้น ครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ในการประเมินความก้าวหน้าและการบอกให้ผู้เรียนทราบมีความสำคัญต่อ

การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน กิจกรรมที่ครูต้องทำขณะดำเนินการสอน คือ ประเมินผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ ทั้งด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพัฒนาการทางอารมณ์และสังคม

3. การประเมินภาพการสอน (เป็นภาษาในหนังสือการสอนแบบจิตปัญญา ของ กุลยา ตันติผลาชีวะตรงกับ Assessment) มีความสำคัญสำหรับการสอนแบบจิตปัญญา เพราะการประเมินภาพจะช่วยอนุมานระดับสภาพการจัดการเรียนการสอนที่เกิดขึ้นว่า ผู้เรียนสามารถสร้างมโนทัศน์ตามจุดประสงค์การสอนได้หรือไม่ หากไม่ครูต้องแก้ปัญหาให้ทันในช่วงเวลาที่กำหนดสอน การสอนแต่ละช่วงเวลามีความหมายมาก สำหรับการสอนแบบจิตปัญญา ครูต้องประเมินทุกเวลาทุกหน่วยการสอน การประเมินภาพการสอนแบบจิตปัญญามี 2 ลักษณะ คือ

3.1 การประเมินตนเองของครูระหว่างสอนกับประเมินกิจกรรมการสอนว่า มีลักษณะของจิตปัญญา กล่าวคือ ผู้เรียนเกิดการปฏิบัติการคิด(A) การแสดงออก(B) การเรียนแบบร่วมมือ(C) การเรียนรู้จากการค้นพบ(D) ความก้าวหน้าในการเรียนรู้(P)

3.2 การประเมินการเรียนรู้ก่อนจบการสอนแต่ละหน่วย ครูต้องร่วมกับผู้เรียน ต้องสรุปข้อความรู้ที่ได้เรียนว่าได้เรียนรู้อะไร โดยใช้คำถามร่วมสรุปหรือกิจกรรมอื่นๆ ที่ครูเห็นเหมาะสม การประเมินภาพที่ดีครูต้องวางแผนล่วงหน้า กำหนดวิธีการ ถ้าใช้การสังเกตต้องกำหนดจำนวนการสังเกตมาก่อน มีเป้าหมายที่ชัดเจน กำหนดลำดับขั้นตอนการสังเกต และช่วงเวลาที่เหมาะสม

4. หน่วยเวลากำกับการสอน หน่วยเวลาในการสอนแบบจิตปัญญา เป็นตัวกำหนดเป้าหมายการสอน ปริมาณเนื้อหาและความซับซ้อนของกิจกรรม การดำเนินการสอนตามแผนให้จบในเวลาที่กำหนดได้นั้น มีประโยชน์กับการสอนอย่างน้อย 3 ประการ คือ การคุมชั้นเรียน การรักษาสมดุลระหว่างกิจกรรมกับเนื้อหาสาระวิชาที่ต้องเรียน การฝึกวินัยการตรงต่อเวลา

นอกจากนี้กุลยา ตันติผลาชีวะ(2545 : 15) ยังได้กล่าวถึงหลักการสอนแบบจิตปัญญา ไว้ว่า การสอน คือการสร้างผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมีจุดประสงค์ แต่การสร้างผู้เรียนให้เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามแนวคิดของการสอนแบบจิตปัญญา เน้นจิตใจและความงอกงามทางปัญญาของผู้เรียน การสอนที่มีประสิทธิภาพต้องทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้ใหม่อย่างมีความสุข เกิดความงอกงามทางปัญญา ต้องการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง สามารถคิดค้น พัฒนาตน และสิ่งที่ตนรับผิดชอบอย่างมีคุณภาพได้ การเรียนการสอนที่บรรลุเป้าหมายนี้ต้องเป็นการสอนที่ทำให้

1. ผู้เรียนจำเนื้อหาได้
2. ผู้เรียนผ่อนคลายขณะเรียน
3. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน ด้วยการปฏิบัติการทางความคิด

4. ผู้เรียนค้นพบความรู้และรู้ถึงความก้าวหน้าของตนจากกิจกรรมการ สอน

จากองค์ประกอบและหลักการดังกล่าว สรุปได้ว่า การสอนแบบจิต
ปัญญาสร้างผู้เรียนให้เรียนรู้ด้วยการเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างมีจุดประสงค์ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับ
ความรู้อย่างมีความสุข และเกิดความงอกงามทางปัญญา โดยกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดขึ้น เด็ก
ได้ปฏิบัติการคิดและ ได้แสดงออกด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือกับกลุ่ม เกิดการค้นพบข้อความรู้และ
น้อมนำตนเองให้ก้าวหน้าด้วยการเรียนรู้จากกิจกรรมที่ครูจัดให้ตามขั้นตอนของการสอนแบบจิต
ปัญญา

3) บทบาทของครูผู้สอนแบบจิตปัญญา

โครงสร้างกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาเหมือนกับวิธีการสอนทั่วไป
แต่จุดสำคัญอยู่ที่การจูงใจให้ผู้เรียน ได้ลงมือกระทำ ได้คิด ได้แสดงออก เรียนรู้แบบร่วมมือ และ
เห็นความก้าวหน้าของการเรียน ในการดำเนินการสอนแต่ละครั้งครูต้องให้เป็นไปตามเวลาที่
กำหนด และผ่อนคลายโดยใช้หลักการสอนที่สำคัญ ดังนี้ (กุลยา ตันติผลาชีวะ 2545 : 22)

1. ครูต้องบอกจุดประสงค์การเรียนและวิธีการสอนทุกครั้งที่สอน
2. ครูต้องสังเกตผู้เรียนและประเมินสภาพการเรียนการสอน เพื่อแก้ไข

ปัญหาที่เกิดขึ้นจากบรรยากาศการเรียนการสอน เช่น ผู้เรียนเบื่อหน่าย ขาดความสนใจหรือแสดง
พฤติกรรมรบกวนชั้นเรียน พร้อมใช้กิจกรรมรองและกิจกรรมเสริม เพื่อให้กิจกรรมการสอนที่
กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจติดตามทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่องด้วยความสุขและเรียนรู้

3. ครูต้องให้ผู้เรียนเสนอผลงานกลุ่มหน้าชั้นเรียนถ้าให้ทำงานกลุ่ม โดยครู
ต้องวิเคราะห์ผลงานและป้อนข้อมูลกลับให้ผู้เรียนเห็นข้อผิดและความรู้เพิ่มเติม โดยบรรยากาศการ
เรียนต้องมีความเป็นกันเอง มีความเป็นวิชาการที่ผ่อนคลาย หลีกเลี่ยงการพูดหรือการกระทำที่ทำให้
ผู้เรียนเกิดความขงใจหรืออาย ครูต้องตระหนักในความแตกต่างของผู้เรียน ความเป็นคน ความมี
ศักดิ์ศรี พร้อมแสดงการยอมรับ ให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาให้ผู้เรียน พร้อมช่วยเหลือให้เกิดการ
เรียนรู้ทันทีที่ผู้เรียนต้องการคำแนะนำจากครู ครูต้องช่วยชี้แนะและเสริมข้อความรู้ที่ทำให้ผู้เรียนค้น
และรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด

4. ครูต้องจูงใจผู้เรียนให้สนใจสาระวิชาและกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ต้องทำ
ให้ผู้เรียนเห็นว่าครูใส่ใจต่อสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องเรียนเสมอ พร้อมชี้แนะสิ่งที่นำไปสู่การเรียนรู้ ตาม
จุดประสงค์

5. ครูต้องใกล้ชิดกับผู้เรียน ติดตามการเรียนของผู้เรียนเข้าร่วมในการ
ทำงานกลุ่มกับผู้เรียนด้วยการแจกอุปกรณ์ด้วยตนเอง ทำตัวเป็นส่วนร่วมของกลุ่ม

6. ครูต้องเริ่มการสอนตรงเวลาและจบตรงเวลาที่กำหนด ครูที่สอนแบบจิตปัญญา ต้องสามารถดำเนินกิจกรรมการสอนได้ครบตามหน่วยเวลาที่กำหนดในแผนการสอน ไม่เย็นชื้อให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย

สรุปได้ว่า การสอนแบบจิตปัญญา มุ่งเพื่อสร้างการเรียนรู้ด้วยการพัฒนาปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ ด้ายการสอนที่คำนึงถึงจิตใจของผู้เรียนและความงอกงามทางปัญญา โดยใช้กิจกรรมการสอนที่มีลักษณะปฏิบัติกรคิด ผู้เรียนมีการแสดงออก เรียนรู้แบบร่วมมือ ค้นพบความรู้ด้วยตนเองและเห็นความก้าวหน้าของตน โดยมีการประเมินเป็นระยะทั้งกิจกรรมการสอนและผลจากการสอน โดยครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกและเป็นผู้ให้คำแนะนำ ด้วยการเพิ่มพูนปัญญา สร้างเจตคติที่ดีและทักษะจากการทำกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็ก

1.5.9 การสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้

1) ความหมายของพหุปัญญา

การ์คเนอร์ (Gardner 1983 อ้างถึงใน เขาวพา เศษะคุปต์ 2544 : 2-3) ได้ให้คำนิยามของคำว่า พหุปัญญา ว่าเป็นความสามารถเชิงชีวจิต (Biopsycological Potential) นั่นคือ คนทุกคนสามารถแสดงออกซึ่งองค์แห่งปัญญาที่เขาสามารถ และพัฒนาความสามารถนั้นกับบริบทต่างๆ ตามสภาพแวดล้อมของตน เขามองสติปัญญาในหลายลักษณะและเชื่ออีกว่า สติปัญญาของแต่ละคนจะเป็นกระบวนการทางสมอง หรือความสามารถที่จะค้นหา แก้ปัญหาและสร้างผลผลิตที่มีคุณค่าเป็นที่ยอมรับของสังคม

นภเนตร ธรรมบวร (2545 : 8) ได้กล่าวว่า พหุปัญญา หมายถึง ความสามารถของคนที่ใช้สมองซึ่งจัดเป็นอวัยวะที่มีความสำคัญมากของร่างกาย เพราะนอกจากจะทำหน้าที่ควบคุมเกี่ยวกับสติปัญญา ความคิด การเรียนรู้ พฤติกรรม และบุคลิกภาพของมนุษย์แล้ว สมองยังทำหน้าที่ควบคุมการทำงานของอวัยวะอื่นๆ ด้วย

สรุปได้ว่า พหุปัญญา หมายถึง ความสามารถของคนที่แสดงออกมาในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นความสามารถที่จะค้นหา แก้ปัญหา และสร้างผลผลิตที่มีคุณค่าต่อตนเองและเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งในปัจจุบัน ได้มีนักการศึกษาามมนุษย์แนวใหม่ ได้ทำการศึกษามนุษย์ด้านความสามารถเชิงชีวจิตที่เราเรียกว่า พหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ นั่นเอง

2) ประเภทของพหุปัญญา

การ์คเนอร์ (Gardner 1983 อ้างถึงใน เขาวพา เศษะคุปต์ 2544 : 3-4) ได้จำแนกความสามารถหรือสติปัญญาของคนเอาไว้ 7 ประเภท และภายหลัง ได้เพิ่มเติมอีก 2 ประเภท รวมเป็นสติปัญญา 9 ด้าน คือ

(1) สถิติปัญญาด้านภาษา(Verbal / Linguistic Intelligence) คือผู้ที่มีความสามารถทางด้านภาษาสูง เช่น นักเล่านิทาน นักพูด นักการเมือง หรือด้านการเขียน เช่น กวี นักเขียนบทละคร บรรณาธิการ นักหนังสือพิมพ์ ซึ่งปัญญาด้านนี้ยังรวมถึง ความสามารถในการจัดกระทำเกี่ยวกับ โครงสร้างของภาษา เสียง ความหมาย และเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภาษา เช่น ความสามารถใช้อักษรในการหว่านล้อม การอธิบาย เป็นต้น

(2) สถิติปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์(Logical / Mathematic Intelligence) คือ ผู้ที่มีความสามารถสูงในการใช้ตัวเลข เช่น นักบัญชี นักคณิตศาสตร์ นักสถิติ และผู้ให้เหตุผลที่ดี เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักตรรกศาสตร์ นักจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ปัญญาด้านนี้ยังรวมถึงความไวในการมองเห็น ความสัมพันธ์ แบบแผน ตรรกวิทยา การคิดเชิงนามธรรม การคิดที่เป็นเหตุผล การคิดคาดการณ์ วิธีการที่ใช้ในการคิด ได้แก่ การจำแนกประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน สรุป การคิดคำนวณ และการตั้งสมมติฐาน

(3) สถิติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual / Spatial Intelligence) ความสามารถในการมองเห็นพื้นที่ ได้แก่ นายพราน ลูกเสือ ผู้นำทาง และสามารถปรับปรุงวิธีการใช้เนื้อที่ได้ดี เช่น สถาปนิก มัณฑนากร ศิลปิน นักประดิษฐ์ ปัญญาด้านนี้รวมไปถึงความไวต่อสี เส้น รูปร่าง เนื้อที่ และความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเหล่านั้น นอกจากนี้ยังหมายถึงความสามารถที่จะมองเห็นและแสดงออกเป็นรูปร่างถึงสิ่งที่เห็น และความคิดเกี่ยวกับพื้นที่

(4) สถิติปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily-Kinesthetic Intelligence) ความสามารถในการใช้ร่างกายของคนแสดงความคิด ความรู้สึก ได้แก่ นักแสดง นักแสดงท่าเต้น นักกีฬา นาฏกร นักฟิสิกส์ และความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ เช่น นักปั้น ช่างแกะรอยนศ ศัลยแพทย์ ปัญญาด้านนี้รวมถึงทักษะทางกาย เช่นความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส

(5) สถิติปัญญาด้านดนตรี/จังหวะ (Musical Rhythmic Intelligence) ความสามารถทางด้านดนตรี ได้แก่ นักแต่งเพลง นักดนตรี นักวิจารณ์ดนตรี ปัญญาี้รวมถึงความไวในเรื่องจังหวะ ทำนอง เสียง ตลอดจนความสามารถในการเข้าใจและวิเคราะห์ดนตรี

(6) สถิติปัญญาด้านมนุษย์สัมพันธ์(Interpersonal Intelligence) ความสามารถในการเข้าใจอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และเจตนาของผู้อื่น ทั้งนี้รวมถึงความไวในการสังเกต น้ำเสียง ใบหน้า ท่าทาง ทั้งยังมีความสามารถสูงในการรู้ถึงลักษณะต่างๆ ของสัมพันธ์ภาพของมนุษย์ และความสามารถตอบสนองได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ เช่น ความสามารถทำให้นุคคลหรือกลุ่มชนปฏิบัติตาม

(7) สถิติปัญญาด้านตนเอง หรือการเข้าใจตนเอง (Intrapersonal Intelligence) คือ ความสามารถในการรู้จักตนเองและสามารถประพฤติปฏิบัติตนได้ด้วยตนเอง ความสามารถในการรู้จักตนเอง ได้แก่ การรู้จักตนเองตามความเป็นจริง เช่น มีจุดอ่อน จุดแข็งเรื่องใด มีความรู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด ความปรารถนาของตน มีความสามารถในการฝึกฝนตนเองและเข้าใจตนเอง

(8) สถิติปัญญาด้านการรักธรรมชาติ (Naturalistic Intelligence) คือ การเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เข้าใจความสำคัญของตนเองกับสิ่งแวดล้อม และตระหนักถึงความสามารถของคนที่จะมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เข้าใจถึงพัฒนาการของมนุษย์ และการดำรงชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เข้าใจและจำแนกความเหมือนกันของสิ่งของ เข้าใจการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงของสสาร

(9) สถิติปัญญาด้านจิตพิสัยหรือจิตนิยม (Existentialist Intelligence) เป็นสถิติปัญญาที่การ์เนอร์ได้นำเสนอไว้ในปี ค.ศ.1999 ในหนังสือชื่อ (Intelligence Reframed) ซึ่งยังไม่ได้สรุปแน่นอนว่าจิตพิสัยจะเป็นปัญญาหรือไม่

สรุปได้ว่า ตามทฤษฎีพหุปัญญาที่แน่นอนจนถึงปี ค.ศ.1998 จะประกอบด้วยปัญญา 8 ประเภท ได้แก่ สถิติปัญญาด้านภาษา สถิติปัญญาด้านตรรกะและคณิตศาสตร์ สถิติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ สถิติปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว สถิติปัญญาด้านดนตรี/จังหวะ สถิติปัญญาด้านมนุษย์สัมพันธ์ สถิติปัญญาด้านการเข้าใจตนเอง และสถิติปัญญาด้านการรักธรรมชาติ ส่วนสถิติปัญญาด้านจิตพิสัยหรือจิตนิยมยังไม่ได้สรุปเป็นที่แน่นอนว่าเป็นปัญญาหรือไม่

3) ลักษณะสำคัญของทฤษฎีพหุปัญญา

การ์เนอร์ (Gardner 1983 อ้างถึงใน ยาวพา เดชะคุปต์ 2544 : 4) ได้อธิบายถึงลักษณะสำคัญเอาไว้ ดังนี้

- (1) ปัญญามีลักษณะเฉพาะด้านจากการศึกษาเรื่องสมอง
- (2) ทุกคนมีปัญญาทั้ง 8 ด้าน มากบ้างน้อยบ้างต่างกันไป ซึ่งบางคนอาจจะมีปัญญาทั้ง 8 ด้านสูงมากทุกด้าน แต่บางคนอาจจะมีเพียงหนึ่งหรือสองด้าน ส่วนด้านอื่นๆ ไม่สูงนัก
- (3) ทุกคนสามารถพัฒนาปัญญาแต่ละด้านให้สูงขึ้นถึงระดับใช้งานได้ ถ้ามีการให้กำลังใจ ฝึกฝนอบรม มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เช่น ความร่วมมือของผู้ปกครอง การได้ประสบการณ์ก็อาจจะเสริมสมรรถภาพของปัญญาด้านต่างๆ ได้

(4) ปัญญาต่างๆ สามารถทำงานร่วมกันได้ ซึ่งการ์เนอร์ได้ชี้แจงว่า การแบ่งลักษณะของปัญญาแต่ละด้านเป็นเพียงการอธิบายลักษณะของปัญญาแต่ละด้านเท่านั้น แท้จริงแล้วปัญญาหลายๆ ด้านจะทำงานร่วมกัน เช่น ในการประกอบอาหารก็ต้องสามารถอ่านวิธีทำ (ด้านภาษา) คิดคำนวณปริมาณของส่วนผสม(ด้านคณิตศาสตร์) เมื่อประกอบอาหารเสร็จก็ทำให้ทุกคนใน

บ้านพอใจ (ด้านมนุษยสัมพันธ์) และทำให้ตนเองมีความสุข (ด้านการเข้าใจตนเอง) เป็นต้น การกล่าวถึงปัญญาแต่ละด้านเป็นเพียงการนำลักษณะพิเศษเฉพาะออกมาศึกษาเพื่อหาทางใช้ให้เหมาะสม

(5) ปัญญาแต่ละด้านมีการแสดงความสามารถหลายอย่าง เช่น บางคนไม่มีความสามารถด้านการอ่านก็ไม่ได้หมายความว่าไม่มีความสามารถด้านภาษา เพราะเขาอาจจะเป็นคนที่เล่านิทานหรือเล่าเรื่องเก่ง ใช้ภาษาพูดได้คล่องแคล่ว หรือคนที่ไม่มีความสามารถทางกีฬา ก็อาจจะใช้ร่างกายได้ดีในการถักทอผ้า หรือเล่นหมากรุกได้เก่ง ซึ่งจะเห็นได้ว่าแม้แต่ในปัญญาด้านใดด้านหนึ่งก็จะมีการแสดงออกถึงความสามารถที่หลากหลาย

สรุปได้ว่า บุคคลจะมีสติปัญญาแต่ละด้านไม่เท่ากัน แต่ละด้านก็สามารถพัฒนาได้โดยการจัดประสบการณ์ให้ได้รับอย่างเหมาะสม

4) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพหุปัญญา

การ์ดเนอร์ (Gardner 1983 อ้างถึงใน อารี สัตหณวี 2543 : 13) ได้อธิบายไว้ว่า ปัญญาจะพัฒนาขึ้นได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยต่อไปนี้

(1) สภาพทางชีววิทยาของบุคคล อันได้แก่ กรรมพันธุ์หรือผลการกระทบกระเทือนของสมองก่อนตั้งครรภ์ ระหว่างตั้งครรภ์ และเมื่อเกิดมาแล้ว

(2) ประวัติชีวิตของแต่ละคน อันได้แก่ ประสบการณ์ที่มีกับพ่อแม่ ครู พี่น้อง และเพื่อนฝูง ซึ่งอาจจะเป็ประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาปัญญา หรือทำให้การพัฒนาปัญญาชะงักงัน

(3) พื้นฐานทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ตลอดจนเวลาและสถานที่เกิด และเติบโต จะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมปัญญาบางด้านและไม่ส่งเสริมปัญญาบางด้าน

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาพหุปัญญา ได้แก่ การได้รับการส่งเสริมจากครอบครัวที่ดี การได้ครูที่ดี การได้อยู่ในสังคมและสิ่งแวดล้อมที่ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เด็กพัฒนาพหุปัญญาในทางที่ถูกต้อง

5) รูปแบบการสอนพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้

รูปแบบการสอนพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ (Multiple Intelligence Model for Learning) ซึ่ง เยาวพา เดชะคุปต์ (2544 : 6-7) ได้สร้างขึ้น โดยมีพื้นฐานในการพัฒนาพหุปัญญาตามทฤษฎีของ โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาศักยภาพ และความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับการปฏิรูปการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ โดยการให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมี

ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 8 ด้าน ซึ่งมีการจัดกิจกรรมตามหลักการ 5 ขั้น โดยใช้อักษรย่อว่า ACACA ดังมีความหมายต่อไปนี้

A ขั้นการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง(Active Learning) คือ การให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีการทดลอง ค้นคว้า ในรูปของการเล่นเกม การปฏิบัติการ การปฏิบัติจริง การไปทัศนศึกษา การแก้ปัญหา ฯลฯ หรือที่เรียกกันว่า การเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning)

C ขั้นการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับเพื่อน(Cooperation) การเรียนรู้ที่ดีที่สุดเกิดจากการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเล่น การทำงาน และเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น หรือจากการทำงานกลุ่ม

A ขั้นการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้(Analysis) คือ การที่ผู้เรียนได้มีโอกาสวิเคราะห์ความรู้สึก ประสบการณ์ของตนเองขณะที่เรียนว่า ทำอะไร กับใคร และเกิดความรู้สึกอย่างไร

C ขั้นการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง(Constructivism) การที่ผู้เรียนสรุปสิ่งที่เรียนรู้ที่เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง หรือที่เรียกว่า ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง จะทำให้การเรียนรู้ที่มีความหมายสำหรับผู้เรียนมากกว่าการเรียนรู้โดยการท่องจำจากตำรา หรือทำแบบฝึกหัดแต่เพียงอย่างเดียว

A ขั้นการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีความหมาย (Application) คือ การที่ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้นั้นไปประยุกต์ใช้กับการแก้ปัญหาหรือกับสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิตจริง

สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดกิจกรรมที่ผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ได้วิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้ ได้สร้างองค์ความรู้ให้ตนเอง และได้นำสิ่งที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเป็นรูปแบบการเรียนที่เน้นพัฒนาศักยภาพและความถนัดของผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งตรงตามหลักการของการยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 ความหมายและความสำคัญของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.1.1 ความหมายของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์ ไว้ดังนี้

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529 : 15) ให้ความหมายของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย คือ ประสบการณ์ที่จัดให้เด็กเพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กครบทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยเน้นการคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยการเล่นและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในขณะทีบุคลิกและสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อพัฒนาการของเด็ก

ราศี ทองสวัสดิ์และคณะ (2529 : 2) กล่าวถึงความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่า คือ การจัดกิจกรรมตามแผนการจัดประสบการณ์ และการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกในห้องเรียนให้กับเด็กปฐมวัย โดยให้เด็กได้ประสบการณ์ตรงจากการเล่น การลงมือปฏิบัติ ซึ่งจะทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีและเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

พัฒนา ชัชพงศ์ (2530 : 24) ได้กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาครบทุกด้าน มิได้มุ่งให้อ่านเขียนได้เช่นระดับประถมศึกษาแต่จะเป็นการปูพื้นฐานให้ โดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็ก และจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับต่อไป

พวงทอง ไสยวรรณ (2531:140) กล่าวถึงความหมายของการจัดประสบการณ์ไว้ว่า คือ การจัดการศึกษาแก่เด็กก่อนวัยเรียน เพื่อให้พัฒนาครบทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ หมายถึง การจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย โดยการจัดสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง โดยผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งเป็นการปูพื้นฐานโดยคำนึงถึงวัยและความสามารถของเด็ก โดยมุ่งส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้พร้อมที่จะเรียนรู้ในระดับต่อไป

2.1.2 ความสำคัญของการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

จอห์น ดิวอี้ (Dewey 1995 อ้างถึงใน จักรสิน พิเศษสาร 2521 : 232) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัย มีความสำคัญมากในการฝึกให้เด็กได้คิดแก้ปัญหา การแสดงออกอย่างอิสระ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากประสบการณ์นั้นๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาพร้อมด้วย เนื่องจากเด็กปฐมวัยกำลังมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วทั้งทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมีการเรียนการสอนและประสบการณ์ที่จะจัดให้กับเด็กเป็นประสบการณ์ตรง เด็กลงมือปฏิบัติเอง การจัดประสบการณ์โดยยึดเด็กเป็นศูนย์กลางจึงสำคัญมาก

อุทัย เพชรช่วย (2522 : 24) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กนั้น เด็กยังมีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนๆ ฝึกการทำกิจกรรมตามลำพัง และการรวมกลุ่ม เด็กจึงได้เรียนรู้จากกัน ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะนี้น่าจะทำให้เกิดความเข้าใจกันได้ดีกว่าการเรียนรู้จากครูเสียอีก เพราะภาษาที่เด็กใช้พูดสื่อสารกันนั้น สามารถสื่อความหมายได้ดีและเหมาะสมกว่าภาษาของครู ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเพียเจท์ (Piaget) ที่ว่า การจัดประสบการณ์ตรง โดยให้เด็กมีอิสระในการคิด การแสดงออก และการสนทนาระหว่างเด็กด้วยกัน จะทำให้เด็กสามารถเข้าใจกันได้เร็วกว่าครู เป็นผู้อธิบายหรือเล่าให้ฟัง

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญมาก เพราะเด็กวัยนี้เป็นวัยที่กำลังมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งการจัดประสบการณ์ที่เปิดโอกาสให้กับเด็กปฐมวัยได้ฝึกฝนการคิด การแสดงออกอย่างอิสระร่วมกับเพื่อน และสื่อ จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถนำประสบการณ์การเรียนรู้ไปแก้ไขปัญหาได้

2.2 แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

มีนักปรัชญาการศึกษาและนักทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ดังนี้ (บุษบง ดันตวิวงศ์ 2537 : 149 – 153)

รูสโซ (Rousseau) เชื่อว่าเด็กจะเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนเมื่อมีความพร้อมด้านวุฒิภาวะ เด็กควรเรียนจากประสบการณ์ตรงที่ได้สัมผัสกับธรรมชาติ บุคคลและสิ่งของรอบตัว ครูและผู้ปกครองควรสังเกตวุฒิภาวะของเด็ก แล้วจัดเตรียมประสบการณ์ให้ในเวลาที่เหมาะสม

เปสตาลอสซี (Pestalozzi) เห็นด้วยกับรูสโซว่า ไม่ควรบังคับให้เด็กเรียนเรื่องที่เขา ยังไม่มีพัฒนาการมาก่อน โดยการท่องจำ แต่ควรให้เด็กเรียนจากประสบการณ์ตรงตามความสนใจ ความต้องการ และอัตราการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน นับว่าเปสตาลอสซีเป็นผู้ริเริ่มแนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมของเด็ก

เฟรอเบล (Froebel) ก็เชื่อว่าการเรียนรู้ของเด็กควรเป็นไปตามธรรมชาติ นั่นคือเด็กเปรียบเหมือนเมล็ดพืชที่ถูกกำหนดไว้แล้ว ว่าเมื่อใดจะเจริญเติบโตไปเท่าใด เพียงแต่เมล็ดพืชนั้นได้คินดี ได้น้ำ และแสงแดดเพียงพอก็จะเจริญเติบโตตามปกติ บทบาทของครูก็เปรียบเหมือนชาวสวนที่คอยรดน้ำพรวนดินให้เมล็ดเจริญงอกงาม

มอนเตสซอรี (Montessori) เชื่อว่า เด็กมีแรงจูงใจในการเรียนรู้เมื่อมีวุฒิภาวะ เด็กจะเรียนรู้อย่างแท้จริงเมื่อมีอิสระที่จะลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง การเรียนรู้ของเด็กเกิดจากการเชื่อมโยง

ความรู้ง่ายๆ ให้เป็นความรู้ที่ซับซ้อน อุปกรณ์การเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ ครูเป็นผู้สังเกตการณ์อยู่ห่างๆ เพื่อคอยชี้ทางให้แก่เด็กที่พร้อมที่จะไปใช้อุปกรณ์ที่ยากขึ้น

กิเซลล์ (Gesell) เชื่อว่า วุฒิภาวะเท่านั้นเป็นปัจจัยสำคัญของพัฒนาการทางกาย วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมเป็นเพียงองค์ประกอบอันดับที่สองที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการ แต่ไม่ใช่เป็นตัวทำให้เกิดพัฒนาการนั้นๆ ถ้าวุฒิภาวะยังไม่เกิดขึ้น เขาแบ่งช่วงชีวิตมนุษย์เป็นช่วงละ 7 ปี ตามวุฒิภาวะทางกายของมนุษย์ แต่ละช่วงมีลักษณะการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสและการสร้างสรรค์แตกต่างกันไป ในช่วง 7 ปีแรกสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อเด็กมาก การเป็นแบบอย่างที่ดีและมีสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการเลียนแบบเป็นสิ่งสำคัญมาก เพราะในกระบวนการเลียนแบบเด็กจะเข้าใจสิ่งรอบตัว อย่างไรก็ตาม เด็กควรมีโอกาสได้เลียนแบบในสิ่งที่มีคุณค่าและได้ค้นคว้าสร้างสรรค์ ธรรมชาติเป็นสื่อที่มีค่าแก่การเลียนแบบและค้นคว้าสร้างสรรค์ การเล่นสิ่งของจากธรรมชาติและการเล่นท่ามกลางธรรมชาติช่วยให้เด็กใช้เวลาพัฒนาการในช่วง 7 ปีแรกอย่างสมบูรณ์และมีพลังมากที่สุด

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยต้องมุ่งพัฒนาเด็กทุกด้านไปพร้อมกัน สนับสนุนการให้เด็กได้เรียนรู้จากการค้นพบด้วยตนเอง สิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ในโรงเรียนต้องเชื่อมโยงสัมพันธ์กับตัวเด็ก บุคคลรอบข้าง สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมในชุมชน รวมไปถึงวิธีการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็ก ต้องสอดคล้องกับพัฒนาการและวุฒิภาวะของเด็ก

2.3 หลักการจัดการประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 11 – 12) ได้กล่าวถึงหลักการจัดการประสบการณ์หรือแนวคิดการจัดกิจกรรมไว้ดังนี้

1. จัดกิจกรรมในรูปแบบบูรณาการ โดยคำนึงถึงพัฒนาการทุกด้าน
2. การจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อสนองต่อความต้องการและความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก
3. จัดกิจกรรมการเล่นที่หลากหลายให้เด็กมีโอกาสดำเนินการเล่นตามความสนใจ
4. จัดกิจกรรมยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความสนใจ ความต้องการและความแตกต่างของเด็กแต่ละคน
5. จัดกิจกรรมที่มีความสมดุล มีทั้งกิจกรรมที่เด็กริเริ่มและครูริเริ่ม ใช้กล้ามเนื้อใหญ่เล็กในห้องเรียนและนอกห้องเรียน เคลื่อนไหวและสงบ
6. จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อม วัฒนธรรมท้องถิ่น และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

7. จัดกิจกรรมให้เด็กมีจิตสำนึกในความรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อส่วนรวม รัก
 ธรรมชาติ และรักท้องถิ่น

8. ให้เด็กมีนิสัยรักการทำงาน มีส่วนร่วมในการวางแผน ลงมือปฏิบัติ และบอก
 ผลการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองและผู้อื่นได้

9. จัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนให้มีมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ ให้เด็กมี
 โอกาสเล่นร่วมกับผู้อื่น

10. จัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศให้มีความอบอุ่นเป็นกันเอง เน้นให้เด็กมี
 ความสุขในการร่วมกิจกรรม

11. จัดกิจกรรมให้เด็กได้ใช้กล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่ ฝึกประสาทสัมผัส
 ระหว่างตากับมือ ให้เด็กมีโอกาสช่วยเหลือตนเอง เลือกทำกิจกรรมต่างๆ ตามความสนใจ และ
 ความสามารถของเด็ก และควรมีวัตถุประสงค์ให้เด็กได้สัมผัส สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง แก้ปัญหาด้วย
 ตนเอง (พัชรี ผลโยธิน 2539 : 299) ซึ่งทิสนา เขมมณีและคนอื่นๆ (2535 : 212) แนะนำว่า สื่อและ
 อุปกรณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง
 อย่างปลอดภัย ไม่เป็นอันตราย ทั้งยังช่วยพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ได้ตามต้องการ ควรมี
 หลากหลายเพื่อสนองความแตกต่างของอายุ ความสามารถ และความสนใจของเด็กแต่ละคน ซึ่ง
 คุณสมบัติของสื่อที่ดี ควรมีดังนี้

11.1 สื่อชิ้นเดียวสามารถสอนได้หลายเรื่อง ใช้ประโยชน์ได้หลายทาง

11.2 เป็นสื่อที่เล่นได้หลายรูปแบบตามความคิดสร้างสรรค์ของเด็กเอง และ
 ตามวัยที่แตกต่างกัน

11.3 เป็นสื่อที่เด็กเล่นได้ทั้งตามลำพังหรือเล่นกับเด็กคนอื่นได้ ทั้งยัง
 เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก

11.4 เป็นสื่อที่เด็กสามารถค้นพบความรู้ต่างๆ ได้โดยไม่จำเป็นต้องบอก
 พัฒนา ชัชพงศ์ (2531 : 7) ได้ประมวลหลักการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรม ได้
 ดังนี้

1. เป็นการปูพื้นฐานให้กับเด็ก โดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมกับ
 วัยของเด็กเป็นหลัก การจัดกิจกรรมปูพื้นฐานทักษะทางการเรียนรู้การฝึกการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง
 ห้า เช่น การมอง การดม การฟัง การชิมรส และการสัมผัส

2. บูรณาการด้วยประสบการณ์เข้าด้วยกัน การจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ได้แบ่งเป็น
 รายวิชาแต่จัดรวมกัน(บูรณาการ) เป็นหน่วยประสบการณ์โดยแต่ละหน่วยจะประมวลทุกวิชาให้เด็ก
 เรียนรู้

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะช่วยให้เด็กมีความพร้อมดังกล่าวได้ ครูต้องมีหลักการสำคัญในการจัดประสบการณ์ (อรุณี หรดาต 2551 : 2 - 25 - 2 - 32) ดังนี้

1. การยึดหลักพัฒนาการเด็ก เป็นที่ทราบกันว่าพัฒนาการทุกด้านสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเกิดขึ้นพร้อมๆ กัน แต่ละด้านมีผลกระทบซึ่งกันและกัน ความบกพร่องของด้านหนึ่งอาจมีผลถึงความบกพร่องในด้านอื่นด้วย ในทำนองเดียวกันการพัฒนาด้านหนึ่งจะเป็นตัวกระตุ้นพัฒนาการด้านอื่นๆ ตามกระบวนการของพัฒนาการ เด็กเติบโตไปตามธรรมชาติโดยผ่านขั้นตอนหรือช่วงชีวิตต่างๆ โดยได้รับการสนับสนุนจากการเลี้ยงดูและการเล่นซึ่งถือว่าเป็นงานของเด็ก ในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กครูและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง จำเป็นต้องเข้าใจหลักการพัฒนาการ เพื่อจะได้ไม่ฝืนธรรมชาติของเด็กในวัยนี้ และบางทีความไม่เข้าใจอาจทำให้เกิดความคาดหวังสูงเกินไปและเด็กจะทำได้ไม่สำเร็จสาระสำคัญของพัฒนาการเด็กที่ครูควรศึกษาและทำความเข้าใจครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1 พัฒนาการด้านร่างกาย เด็กวัยนี้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะในเรื่องความสูงและน้ำหนัก แม้ว่าอัตราการเจริญเติบโตของเด็กวัยนี้จะช้ากว่าวัยทารกก็ตาม กล้ามเนื้อที่ใช้ในการเคลื่อนไหว เช่น กล้ามเนื้อมือ กล้ามเนื้อเท้ายังทำงานไม่ประสานกันดีพอ โดยเฉพาะกล้ามเนื้อมือและกล้ามเนื้อตาทำให้เด็กยังไม่สามารถเขียนหนังสือได้ดี เด็กวัยนี้ชอบเคลื่อนไหวไม่อยู่นิ่ง มีความคล่องแคล่วว่องไวในการเดิน การวิ่ง การหยิบจับ และการช่วยตัวเอง สามารถควบคุมและบังคับการทรงตัวได้ดี ทำให้เด็กวัยนี้พร้อมที่จะออกกำลังและเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ การสัมผัสหรือการใช้มือมีความละเอียดขึ้น

1.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ – จิตใจ การแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กวัยนี้รุนแรงกว่าวัยทารกเมื่อมีอารมณ์จะแสดงออกอย่างเต็มที่ ไม่มีปิดบังซ่อนเร้น แต่จะเกิดเพียงชั่วครู่แล้วหายไป การที่เด็กเปลี่ยนแปลงอารมณ์ง่ายเพราะมีความสนใจระยะสั้น ไม่สนใจอะไรนาน เมื่อมีสิ่งใดน่าสนใจก็จะเปลี่ยนอารมณ์ไปตามสิ่งนั้นๆ มีผู้กล่าวว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยเจ้าอารมณ์ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเด็กเล่นนานและหักโหมเกินไป ขัดขืนไม่ยอมนอนกลางวัน ห่วงเล่น เด็กส่วนมากรู้สึกว่าคุณสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้มากกว่าที่ผู้ใหญ่อนุญาตให้ทำ และขัดขืนที่จะอยู่ในขอบเขตที่ผู้ใหญ่ได้วางไว้ นอกจากนี้ยังโกรธเมื่อไม่สามารถทำสิ่งที่ตนเองคิดว่าจะทำให้สำเร็จ รู้สึกผิดหวังและเกรี้ยวกราด แต่เมื่อมีโอกาสได้เล่นกับเพื่อนหรือทำกิจกรรมกับบุคคลอื่นมากขึ้น และเมื่อมีอายุมากขึ้นระดับความรุนแรงและการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของเด็กจะลดน้อยลง

เด็กวัยนี้จำเป็นต้องได้เรียนรู้ว่าสิ่งใดเป็นความถูกต้อง ไม่ถูกต้อง สิ่งใดเป็นความดีหรือไม่ดี พฤติกรรมใดเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม

ได้อย่างมีความสุข สิ่งต่างๆ เหล่านี้เด็กจะได้เรียนรู้อย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึมซาบเข้าผู้การรับรู้ของเด็ก เริ่มตั้งแต่จำใจทำตามผู้ใหญ่บอก ไปจนถึงการรู้ว่าสิ่งใดควรทำหรือไม่ควรทำ จากการพิจารณาของตนเองในสถานการณ์ต่างๆ

1.3 พัฒนาการทางสังคม เด็กเริ่มสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมครั้งแรกในครอบครัว โดยมีปฏิสัมพันธ์กับบิดา มารดา และญาติพี่น้อง เมื่อโตขึ้นต้องไปสถานศึกษา เด็กเริ่มเรียนรู้การติดต่อและมีความสัมพันธ์กับบุคคลนอกครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในวัยเดียวกัน เด็กได้เรียนรู้การปรับตัวให้เข้ากับสังคมและเด็กอื่น พร้อมๆ กับรู้จักร่วมมือในการเล่นกับกลุ่มเพื่อน เจตคติและพฤติกรรมทางสังคมของเด็กจะก่อขึ้นในวัยนี้ และจะฝังแน่นยากที่จะเปลี่ยนแปลงในวัยต่อไป ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่าพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยนี้มี 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกนั้น ความสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ และลักษณะที่สองเป็นความสัมพันธ์กับเด็กในวัยใกล้เคียงกัน

1.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา ความคิดของเด็กวัยนี้มีลักษณะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ยังไม่สามารถเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เด็กมีความคิดแต่เพียงว่าทุกคนมองสิ่งต่างๆ รอบตัวและรู้สึกต่อสิ่งต่างๆ เหมือนตนเอง ความคิดของตนเองเป็นใหญ่ที่สุด เมื่ออายุ 4 – 6 ขวบ เด็กสามารถได้ตอบหรือมีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุสิ่งของที่อยู่รอบตัวได้ สามารถจำสิ่งต่างๆ ที่ได้กระทำซ้ำกันบ่อยๆ ได้ดี เรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้ดีขึ้น แต่ยังอาศัยการรับรู้เป็นส่วนใหญ่ แก้ปัญหาการลองผิดลองถูกจากการรับรู้มากกว่าการใช้เหตุผล ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัวพัฒนาการอย่างรวดเร็วตามอายุที่เพิ่มขึ้น

1.5 พัฒนาการทางภาษา เด็กวัยนี้เป็นระยะเวลาของการพัฒนาทางภาษาอย่างรวดเร็ว โดยมีการฝึกฝนการใช้ภาษาจากการทำกิจกรรมต่างๆ ในรูปของการพูดคุย การตอบคำถาม การเล่าเรื่อง การเล่านิทาน และการทำกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้ภาษาในสถานศึกษา เด็กปฐมวัยสามารถใช้ภาษาแทนความคิดของตน และใช้ภาษาในการติดต่อสัมพันธ์กับคนอื่นได้ คำพูดของเด็กวัยนี้อาจทำให้ผู้ใหญ่บางคนเข้าใจว่าเด็กรู้มากแล้ว แต่ที่จริงเด็กยังไม่เข้าใจความหมายของคำ และเรื่องราวลึกซึ้งนัก ปัจจุบันมีแนวความคิดที่จะส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อเตรียมรับกับความจำเป็นในอนาคต ผลสำเร็จที่คาดหวังคือเด็กไทยในอนาคตจะเก่งภาษาอังกฤษ แต่ขณะเดียวกันอาจมีผลกระทบตามมาหลายอย่าง ดังที่วัลลภ กันทรพัย (2534: 28-29) ได้เสนอไว้ดังนี้

1. ด้านวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติ ภาษาเป็นวัฒนธรรมที่สำคัญยิ่งของชาติ การรักษาและพัฒนาภาษาไทยให้มีลักษณะเฉพาะยืนยาวอยู่ เป็นการรักษาวัฒนธรรมและเอกลักษณ์ของชาติไทยไว้ การให้เด็กเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่เด็กควบคู่ไปกับการเรียนภาษาไทยนั้น ถ้าทำได้สำเร็จจะมีผลทำให้เด็กไทยรู้สองภาษา (Bilingual) ในอนาคตภาษาทั้งสองอาจเกิดการ

ผสมผสานกันมากขึ้น คนไทยคงต้องยอมรับสภาพที่เป็นไปได้ว่าภาษาไทยอาจมีการเปลี่ยนแปลง โดยเด็กรุ่นนี้มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงนี้จะถือเป็นพัฒนาการทางภาษาที่พึงประสงค์ได้หรือไม่

2. ด้านประสิทธิภาพการเรียนรู้ของเด็ก การเรียนภาษาต้องอาศัยความถนัด และโอกาสในการฝึกทักษะอย่างมาก แต่ในสถานการณ์บ้านเรา โอกาสที่จะฝึกฝนภาษาอังกฤษนอกห้องเรียนหรือที่บ้านมีน้อยมาก โดยเฉพาะเด็กในชนบทซึ่งเป็นเด็กส่วนใหญ่ของประเทศ สิ่งที่น่าคิดอีกประการหนึ่ง คือ ในช่วงเวลาที่เท่ากันที่เด็กใช้เรียนภาษาอังกฤษซึ่งขาดโอกาสฝึกฝนอย่างจริงจังกับการให้เด็กได้เรียนรู้สิ่งอื่นๆ ที่เหมาะสมกับวัย อย่างไรก็ตาม จะใช้เวลาได้คุ้มค่าและเป็นประโยชน์มากกว่ากัน อีกประการหนึ่ง การเรียนการสอนภาษาไปพร้อมๆ กันในขณะเด็กยังเล็ก ภาษาแม่ยังไม่คล่องต้องเรียนภาษาอื่นควบคู่ไป จะมีผลให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาของเด็กลดลงหรือไม่ ในที่สุดเด็กไม่เก่งภาษาใดเลย คือ ไม่สามารถเข้าถึงภาษาจริงๆ ได้เลยแม้แต่ภาษาเดียว

3. ด้านประสิทธิภาพในการสอน การให้เด็กเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับปฐมวัย หมายความว่า ต้องมีครูปฐมวัยที่มีความรู้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษเป็นอย่างดี ทั้งในเรื่องการออกเสียง และเทคนิควิธีการสอน แต่ผลงานวิจัยเมื่อไม่นานมานี้ชี้ให้เห็นว่า ครูสอนภาษาอังกฤษมีความรู้ ความสามารถอยู่ในระดับต่ำมาก

2. การพัฒนาเด็กทุกด้านเป็นองค์รวมไปพร้อมกัน พัฒนาการของมนุษย์เป็นกระบวนการต่อเนื่องไปตลอดชีวิตเริ่มตั้งแต่มีการปฏิสนธิ และช่วงวัยที่มีความสำคัญที่สุดในการปูพื้นฐานการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์คือ ช่วงปฐมวัย ดังนั้นเด็กในวัยนี้จึงควรได้รับการส่งเสริม พัฒนาการด้านต่างๆ ด้วยวิธีการที่ถูกต้องและเหมาะสมในทุกด้าน ไปพร้อมกัน เนื่องจากพัฒนาการแต่ละด้านมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน พระธรรมปิฎก (2539:2-5,8) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า คนนั้นมีชีวิตความเป็นอยู่เป็นองค์รวม การดำเนินชีวิตของคนนั้นแยกออกได้เป็นด้านพฤติกรรม จิตใจ และด้านความรู้ ความคิด หรือปัญญา แต่ทุกด้านนั้นมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ ดังนั้นเมื่อจะพัฒนาคนต้องพัฒนาทั้ง 3 ด้านไปพร้อมกัน ตัวอย่างของความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ซึ่งไม่สามารถแยกออกจากกันได้เช่น เราต้องการให้คนมีพฤติกรรมที่เป็นไปตามเหตุตามผล คือ ให้เป็นพฤติกรรมที่ประกอบด้วยปัญญา แต่พฤติกรรมจะเป็นไปตามเหตุผลของปัญญาได้ ก็ต้องอาศัยความเข้มแข็งของจิตใจมาช่วย อย่างที่พูดว่ารู้จักควบคุมจิตใจของตนเอง การควบคุมบังคับจิตใจของตนเองก็อยู่เบื้องหลังการดำรงรักษาพฤติกรรมนั้น แต่ถ้าสามารถทำให้จิตใจเป็นสุขด้วยพฤติกรรมนั้น ก็อาจจะไม่ต้องควบคุม ความเข้มแข็งของจิตใจก็น้อยลง เพราะด้านความสุขมาช่วยด้วย

การจัดประสบการณ์โดยมุ่งพัฒนาเด็กทุกด้านไปพร้อมกัน จะส่งผลให้เด็กเป็นทั้งคนเก่ง คนดี และมีความสุขตามเจตนารมณ์ของการปฏิรูปการศึกษา กล่าวคือ การเป็นคนเก่งมิได้

มุ่งให้เด็กมีสติปัญญาเฉลียวฉลาดและมีความรู้ในเนื้อหาสาระที่เด็กควรรู้เท่านั้น แต่เด็กจะรู้จักคิด แยกดี แยกไม่ดี มีวิจารณญาณในการเลือกรับและเลือกปฏิเสธ คิดเป็น คิดทันและคิดก่อนทำ สามารถรู้เท่าทันคนอื่น ส่วนคำว่าคนดีนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานแนวคิดไว้ อย่างชัดเจนว่าคนดีจะต้องประหยัด ซื่อสัตย์ ทำเพื่อส่วนรวม ต้องอดทน ต้องแบ่งปัน และต้องมีความเพียร(วิชัย วงษ์ใหญ่ 2544: 9) การเป็นคนมีความสุขนั้นมุ่งเน้นที่การทำความคิด และทำจิตใจ ให้ผ่องใส มีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

3. การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย สายสุรี จุติกุล (2543: 56-57) กล่าวว่าไว้ว่า

“การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต้องเรียนรู้อย่างมีความสุข ไม่ใช่เรียนรู้ท่ามกลางการกำจัดความเป็นอิสระเสรีของการคิด ท่ามกลางการดำเนินชีวิตถูกทำโทษ และคุณค่าหรืออยู่ในกรอบกักขัง แม้แต่ร่างกายก็เคลื่อนไหวไม่ได้ ที่สำคัญเราต้องเข้าใจว่าการเรียนรู้อย่างมีความสุข คือ เด็กอยู่ท่ามกลางผู้ที่เขารักและรักเขา มีความไว้วางใจและเชื่อใจ อยู่ท่ามกลางภาวะแวดล้อมที่ส่งเสริมสนับสนุน และเอื้อทุกวิถีทางให้เขาได้เรียนรู้และเติบโต”

สมุน อมรวิวัฒน์ (2546 : 23-33) กล่าวว่า วิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยต้องสามารถพัฒนาเด็กรอบด้าน คือด้านร่างกายมีการเจริญเติบโตสมวัย ทั้งน้ำหนักและส่วนสูงเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข กล้ามเนื้อและการเคลื่อนไหวพัฒนาตามวัย ด้านอารมณ์-จิตใจ และสังคมมีลักษณะร่าเริงแจ่มใส มีความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ สามารถปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้ใหญ่และเพื่อนวัยใกล้เคียงกันได้ ด้านสติปัญญาสามารถตอบสนองสิ่งเร้า มีจินตนาการ เข้าใจเหตุผล สามารถแก้ไขปัญหารวมทั้งสื่อสารทางภาษาและท่าทางได้ โดยได้เสนอวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้จากการกล่อมเกล่าจิตใจ อารมณ์ สุนทรียภาพ การให้เด็กได้มีประสบการณ์ตรง ได้สัมผัสกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมรอบตัว น้ำ พืช สัตว์ รวมทั้งได้ทำกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น ฟังเพลง ทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ฯลฯ จะช่วยให้มีอารมณ์และจิตใจอ่อนโยน และมีสุนทรียภาพ

2. การเรียนรู้จากการปรับตัว โดยธรรมชาติของเด็กวัยนี้จะยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง การให้เด็กได้เล่นหรือทำกิจกรรมกับเพื่อนในวัยใกล้เคียงกัน รวมทั้งวัยผู้ใหญ่จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น รู้จักช่วยเหลือเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ อดทน รอคอย และแบ่งปัน ความสามารถในการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับคนอื่นได้นี้ เป็นพื้นฐานที่สำคัญของพัฒนาการทางสังคม เมื่อเด็กเติบโตเป็นผู้ใหญ่

3. การเรียนรู้โดยการฝึกหัดหรือฝึกทักษะ การเรียนรู้บางเรื่องที่ต้องการให้เด็กทำได้อย่างคล่องแคล่ว หรือบางเรื่องที่ต้องการปลูกฝังให้หยั่งรากลึกกลงโดยเปลี่ยนจากพฤติกรรมจน

กลายเป็นนิสัยนั้น ไม่สามารถให้เด็กทำเพียงวันเดียวหรือสองวันได้ แต่ต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เช่น ลักษณะนิสัยด้านการช่วยเหลือตนเองในด้านการแปรงฟัน รับประทานอาหาร แต่งตัว เข้าห้องน้ำ ฯลฯ ต้องใช้การฝึกหัดให้เด็กทำบ่อยๆ จนเกิดความชำนาญ ทำได้อย่างคล่องแคล่วจนคิดเป็นนิสัย

4. การเรียนรู้โดยสัญชาตญาณ เด็กเรียนรู้บางเรื่องจากสัญชาตญาณที่ติดตัวมา ตั้งแต่เกิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่อง ความปลอดภัย ดังจะสังเกตเห็นได้ว่าเมื่อเด็กอยู่ในที่สูง เด็กจะระมัดระวัง ไม่กล้าลงมา บางคนถึงกับร้องไห้ให้ผู้ใหญ่ช่วยจับลงมา เป็นต้น

5. การเรียนรู้โดยสัมผัสและสัมพันธ์กับคน ชรรมาชาติ วัตถุ และสิ่งแวดล้อม เด็กวัยนี้เรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัส และจากการ ได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทั้งคนและวัตถุ สิ่งของที่อยู่รอบตัว ยิ่งเด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสหลายทางมากเท่าไร ในการปะทะสัมพันธ์กับ สิ่งแวดล้อมที่หลากหลายเด็กจะยิ่งเรียนรู้ได้มากขึ้นเท่านั้น

6. การเรียนรู้จากการเลียนแบบ เด็กวัยนี้เรียนรู้จากการเลียนแบบบุคคลที่อยู่ใกล้ชิด ยิ่งถ้าบุคคลคนนั้นเป็นคนที่รัก ใกล้ชิดสนิทสนม เด็กจะยิ่งซึมซับสิ่งต่างๆ ได้โดยง่ายอย่างละเอียดและถี่ถ้วน

7. การเรียนรู้จากการกระตุ้น จูงใจ และเสริมแรง เด็กวัยนี้ถึงแม้จะเป็นวัยอยากรู้อยากเห็น ช่างซักช่างถาม แต่ถ้าไม่ได้รับการกระตุ้นและจูงใจให้สังเกต สำรวจ และทดลองสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว ความอยากรู้อยากเห็น หรือความอยากรู้อาจลดน้อยลงได้ และเมื่อเด็กประสบความสำเร็จในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ควรได้รับแรงเสริมหรือคำชมเชย เพื่อกระตุ้นและเป็นกำลังใจให้เด็กทำสิ่งที่ดีๆ ในโอกาสต่อไป

วิธีการเรียนรู้ของเด็ก 3-5 ปี จำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับวัยของเด็ก ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจของเด็ก แวดวงของสิ่งรอบตัว ตลอดจนการอบรมเลี้ยงดู วิธีการเรียนรู้จึงเน้นกิจกรรมดังต่อไปนี้

1. การมีปฏิสัมพันธ์กับชรรมาชาติ เพื่อน ผู้ใหญ่ และเริ่มเรียนรู้ความหมาย เข้าใจความสำคัญของสิ่งต่างๆ เกิดประสบการณ์มากขึ้น
2. เริ่มเรียนรู้สิ่งที่เป็นรูปธรรม และพัฒนาไปสู่สัญลักษณ์นามธรรมที่ง่าย ๆ จากตัวอย่างเหตุการณ์ และการอบรมสั่งสอนสิ่งที่เรียนรู้ อาจเป็นสิ่งที่เด็กริเริ่มหรือครุริเริ่ม
3. เรียนรู้จากกิจกรรมการเคลื่อนไหว การมีส่วนร่วมและการแสดงออก
4. ได้ฝึกคิดและจินตนาการจากสิ่งเร้า เช่น ภาพ นิทานเพลง และการได้เห็นปรากฏการณ์ที่เป็นจริง

5. เรียนรู้จากการเผชิญปัญหาที่ไม่ซับซ้อน โดยที่เด็กมีโอกาสจับต้อง ทดลอง หาช้อสรุปค้นหาคำตอบได้ด้วยตนเอง เกิดประสบการณ์ตรงที่มีค่า

6. เรียนรู้จากกิจกรรมการเล่น ทั้งเล่นคนเดียว เล่นเป็นกลุ่ม เล่นในห้อง ในลาน กว้างหรือสนาม เล่นในสวน ป่ายปีนเครื่องเล่นที่ปลอดภัย ครูจัดของเล่นที่ทำได้ง่ายจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม บูรณาการกิจกรรมเข้ากับศิลปะ ดนตรี การแสดงบทบาทสมมติ ฯลฯ การเล่นที่เลียนแบบชีวิตจริง เช่น เล่นทำกับข้าว เล่นขายของ เล่นขับรถ เล่นก่อสร้าง เป็นต้น การเรียนจากการเล่นจึงเป็นการพัฒนาเด็กได้รอบด้าน ทั้งนี้ครูและผู้ดูแลเด็กต้องคำนึงถึงความปลอดภัยและแทรกการเรียนรู้ไปด้วย

7. เรียนรู้จากกิจกรรมต่างๆ ที่จะช่วยให้เกิดคุณธรรม เช่น การอดทน รอคอย การเอื้อเฟื้อแบ่งปัน การรับผิดชอบ รู้จักเก็บจัดของเข้าที่ เรียนรู้จากการฝึกวินัย ความมีระเบียบ ความซื่อสัตย์ ฯลฯ ทั้งนี้ครูต้องสามารถสอดแทรกคุณธรรมในทุกกิจกรรม ใช้วิธีการเสริมแรง ชมเชยมากกว่าการเข้มงวด คำว่า หรือลงโทษเด็ก

8. เรียนรู้จากการใช้ภาษาทั้งเป็นที่คำพูด ท่าทาง ฝึกการพูด การวาดภาพ การฟัง การทำตามคำสั่ง การสนทนาโต้ตอบ พัฒนาการทางภาษาเป็นสื่อที่นำไปสู่พัฒนาการสติปัญญา และทางสังคมอีกทั้งช่วยให้เด็กสามารถมีวิธีเรียนรู้ตามความสนใจของตนเอง

9. การเรียนรู้จากที่ได้ช่วยเหลือผู้ใหญ่ในการทำงานเล็กๆ น้อยๆ เช่น ช่วยเก็บของให้เข้าที่ ช่วยครูแจกสติ๊กเกอร์ให้แก่เพื่อนๆ ช่วยพ่อแม่จัดของตู้กับข้าว การที่เด็กได้มีส่วนร่วมในการทำงานเป็นการยืนยันความซน และฝึกความสามารถที่เด็กวัยนี้ทำได้ เด็กรู้สึกภาคภูมิใจที่ผู้ใหญ่ชมเชยเมื่อทำงานนั้นได้สำเร็จ

การจัดกิจกรรมในลักษณะดังกล่าว ครูต้องให้โอกาสเด็กได้เรียนรู้ด้วยวิธีการของตนเองตามความถนัดที่แตกต่างกันของแต่ละคน เพื่อให้เด็กได้สร้างความรู้ พัฒนาทักษะและเจตคติจากการลงมือทำกิจกรรมการเรียนรู้ มีครูและเด็กร่วมกันกำหนดขึ้น โดยมีครูเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาชี้ทางเลือกให้เด็ก ได้ตัดสินใจด้วยตนเอง และช่วยให้เด็กเข้าใจความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ในชีวิตประจำวันด้วย

4. การบูรณาการบริบททางสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนไทย ส่วนมากโดยเฉพาะคนในชนบทยังผูกพันอย่างแนบแน่นกับคำสอนของศาสนา วัฒนธรรม และอยู่กับธรรมชาติแวดล้อม คนในชุมชนเรียนรู้การดำเนินชีวิตในแต่ละวันจากแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน คือ บ้าน วัด และธรรมชาติแวดล้อม จุดมุ่งหมายของการเรียนจึงควรเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับจุดมุ่งหมายของชีวิต ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างการศึกษาศาสนา และวัฒนธรรมของชีวิต และสังคมไทยจึงเป็นการบูรณาการที่มีความกลมกลืน และมีความสมดุล โดยมีชีวิตและการเรียนรู้

เป็นจุดหมายเชื่อมโยงที่สำคัญ ด้วยเหตุนี้กฎหมายที่สำคัญหลายฉบับ จึงกำหนดให้การจัดการศึกษา มีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกับศาสนา และวัฒนธรรมดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 81 กำหนดว่า “การจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม...ปรับปรุงการศึกษาให้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมสร้างเสริมความรู้ และปลูกฝังจิตสำนึกที่ ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ” และเมื่อพิจารณาจากความมุ่งหมายของ การจัดการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จะ เห็นอย่างชัดเจนว่า การจัดการศึกษาจะต้องสัมพันธ์เชื่อมโยงกับศาสนาและวัฒนธรรม โดยการ ถ่ายทอด และสืบสานศาสนา และวัฒนธรรมจากอดีตสู่ปัจจุบัน และเชื่อมโยงปัจจุบันสู่นอนาคตผ่าน กระบวนการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม รวมทั้งต้อง “มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต” ตลอดจน “สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข”

การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไม่ควรแปลกแยกจากวิถีการดำเนินชีวิตประจำวัน หากแต่ควรผสมกลมกลืน ไปด้วยเหตุการณ์ต่างๆ ที่เด็กต้องประสบในแต่ละวัน ในวันแรกเริ่มของ ชีวิต เด็กได้เรียนรู้การช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวันจากพ่อแม่ญาติพี่น้องที่ใกล้ชิดผ่านการ อบรมเลี้ยงดู เมื่อโตขึ้นเด็กไปสถานศึกษาปฐมวัยได้เข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ในสังคม เด็กได้เรียนรู้ การปรับตัวเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้อย่างมีความสุข ได้เรียนรู้ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่นผ่านการรับรู้ และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งต่างๆ ที่อยู่รอบตัว รวมถึงบุคคลที่อยู่แวดล้อม ทั้งเพื่อนในวัยเดียวกัน และผู้ใหญ่ซึ่งเป็นบุคคลนอกครอบครัวของเด็ก

5. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน ผลงานวิจัยในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ชี้ให้เห็นว่าปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน ไม่ใช่รายได้หรือระดับการศึกษา ของผู้ปกครองเท่านั้น แต่การที่ผู้ปกครองเข้าไปมีส่วนร่วมในโรงเรียนและชุมชน และมีความเชื่อว่า ตนเองเป็นแหล่งเรียนรู้ที่สำคัญของเด็ก มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของเด็กด้วยเช่นกัน การเข้า ไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของผู้ปกครอง นอกจากเด็กจะได้ประโยชน์โดยตรงแล้ว ยังช่วย พัฒนาคุณภาพของการเรียนการสอนของโรงเรียน ครูและผู้บริหารเกิดความมั่นใจในการจัดการ เรียนการสอน มีความพึงพอใจต่องานรวมทั้งมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองมากขึ้น (DiNatale 2001: 91)

ในปัจจุบันทุกคนต้องยอมรับกันว่า พ่อแม่เป็นครูคนแรกของลูก เป็นผู้ที่อบรม เลี้ยงดูมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอย่างใกล้ชิด จัดสภาพแวดล้อมเพื่อให้เด็ก ได้เรียนรู้และมีทักษะที่สำคัญ และจำเป็นเพื่อเป็นพื้นฐานของการเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปในอนาคต ยัง (Young 1994) ได้กล่าวถึง

ความสำคัญของการเรียนรู้ในช่วงปฐมวัย และความสำคัญของสภาพแวดล้อมในบ้านด้วยเหตุผล ดังนี้

- 1) พัฒนาการทางสมองก่อนอายุหนึ่งขวบเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และส่งผลมากกว่าที่เคยคาดคิดกันไว้
- 2) พัฒนาการของสมองเด็กมีความอ่อนไหวต่อการกระทบกระเทือนจากสภาพแวดล้อมมากกว่าที่นักวิจัยเคยคิด
- 3) อิทธิพลของสภาพแวดล้อมมีผลต่อพัฒนาการทางสมองของเด็กปฐมวัย อย่างยืนยาว ดังนั้น พ่อแม่ซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดในช่วงแรกของชีวิต จึงมีบทบาทสำคัญในการอบรมเลี้ยงดู ส่งเสริมพัฒนาการและจัดสภาพแวดล้อมที่จะช่วยพัฒนาสมองและส่งเสริมการเรียนรู้ให้เด็กอย่างถูกต้องและเหมาะสม เพื่อเป็นพื้นฐานของการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพต่อไปในอนาคต

ในสังคมตะวันตก สถาบันทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ได้แก่ บ้าน เพื่อน โปสเตอร์ สื่อ และที่ทำงาน บ้านจะมีความสำคัญมากขึ้นในแง่ที่เป็นสถาบันปฐมภูมิที่ทำหน้าที่แปลและให้ความหมายกับการเรียนรู้ ต่อมาเทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์เข้ามามีบทบาทมากขึ้นในบ้าน ตัวอย่างเช่น การใช้คอมพิวเตอร์ จึงเกิดคำว่า การศึกษาด้วยความบันเทิง (edutainment) เทคโนโลยีสารสนเทศและความรู้ใหม่ๆ ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้ใหม่ ซึ่งมีมากกว่าที่เคยมีในโรงเรียนทั่วไป อันที่จริงพ่อแม่จะมีหน้าที่หาและให้เด็กได้รับทางเลือกในการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อม การเรียนรู้แปลกใหม่นอกไปจากการเรียนในโรงเรียน หากรู้จักใช้ให้เหมาะสม บ้านจะเป็นแหล่งเสริมความต้องการเรียนรู้และความสามารถเฉพาะของเด็ก และช่วยสนับสนุนการเรียนในโรงเรียนได้ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ เด็กจะได้รับประโยชน์จากกระบวนการเรียนรู้ หากสถาบันทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ร่วมมือหรือประสานกันในการอบรมสาระเนื้อหาความรู้ วัฒนธรรม และทักษะต่างๆ ให้สอดคล้องส่งเสริมซึ่งกันและกัน และไม่ขัดแย้งกัน (ปรีชญา เวสารัชช์ 2545: 63)

สรุปได้ว่า หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเน้นให้เด็กมีพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน คือ ร่างกาย อารมณ์และจิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยยึดหลักการที่สำคัญในการจัดประสบการณ์ 5 ประการ คือ การยึดหลักพัฒนาการเด็ก การพัฒนาเด็กทุกด้านเป็นองค์รวมไปพร้อมๆ กัน การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย การบูรณาการบริบททางสังคม ศาสนาและวัฒนธรรม รวมไปถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชน

3. การสังเคราะห์งานวิจัย

3.1 ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย

คูเปอร์ (Cooper 1988 : อ้างถึงใน สโลเฟอร์ ตรีพงษ์พันธ์ 2547 : 35) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย (Research Synthesis) ไว้ว่า เป็นการสรุปงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมา โดยการรวบรวมงานวิจัยของงานวิจัยย่อยๆ เหล่านั้น รวมทั้งเป็นการให้ความสำคัญแก่ประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยมีได้กล่าวถึง ซึ่งศัพท์ที่มีความหมายใกล้เคียงกับการสังเคราะห์งานวิจัยซึ่งสามารถใช้แทนกันได้ หากแต่มีความหมายที่แคบหรือกว้างกว่าเท่านั้น เช่น การทบทวนวรรณกรรม (Literature Review) การทบทวนงานวิจัย (Research Review) การทบทวนการบูรณาการงานวิจัย (Integrative Research Review) และการวิเคราะห์เมตต้า (Meta-Analysis)

อุทุมพร จามรมาน (2531 ข : 1) ได้ให้ความหมายของการสังเคราะห์งานวิจัย โดยสรุปว่า เป็นการนำผลการวิจัยหรือข้อค้นพบจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกันมาบรรยายสรุปเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ขึ้น เช่น การบรรยายความรู้ลึก โดยการนำคำต่างๆ มาประกอบเข้าด้วยกัน หรือการทำงานบางอย่างจนเกิดผล โดยมาจากการประชุมระดมสมองหรือการสร้างทฤษฎีใหม่ โดยการเชื่อมโยงทฤษฎีเก่าเข้าด้วยกัน

สุรัตน์ สิงห์เวียง (2542 : 33) สรุปว่า การสังเคราะห์งานวิจัย เป็นการนำหน่วยย่อยๆ หรือส่วนต่างๆ ของผลการวิจัยที่เป็นข้อความรู้จากงานวิจัยหลายๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน มาสังเคราะห์อย่างมีระบบและนำมาบรรยายสรุปรวมกัน เป็นข้อความรู้ที่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกัน ให้เป็นเนื้อเรื่องเดียวกัน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ และเป็นข้อสรุปของปัญหานั้นๆ อย่างชัดเจน

สโลเฟอร์ ตรีพงษ์พันธ์ (2547 : 36) สรุปว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการรวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นหรือปัญหาในด้านเดียวกัน จำนวนหลายๆ เรื่องมาทำการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยอาศัยระเบียบวิธีการทางการวิจัย เพื่อให้เกิดข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงบางประการ แล้วนำมาเสนอข้อสรุปใหม่หรือข้อเท็จจริงนั้นอย่างเป็นระบบ

สุพิณ จินดาพล (2548 : 31) สรุปว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นการรวบรวมผลงานวิจัยที่เป็นข้อความรู้หรือข้อค้นพบของงานวิจัยหลายๆ เรื่อง ที่เกี่ยวข้องกันหรือมีสมมุติฐานเหมือนกัน มาทำการสังเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ แล้วนำมาบรรยายสรุปรวมกันเป็นข้อความที่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกัน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่และเป็นข้อสรุปอย่างชัดเจน

สรุปว่า การสังเคราะห์งานวิจัย คือ การนำเอาผลการวิจัยหรือข้อค้นพบที่ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกันจำนวนหลายๆ เรื่องมาทำการสังเคราะห์ โดยอาศัยระเบียบวิธีการทางการวิจัย

เพื่อให้เกิดข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกัน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ และเป็นข้อสรุปของปัญหานั้นๆ อย่างชัดเจน

3.2 ความสำคัญของการสังเคราะห์งานวิจัย

ศิริยา พูลสุวรรณ (2530) กล่าวว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเกิดขึ้นเนื่องมาจากความต้องการนำผลการวิจัยไปใช้ ซึ่งผู้ที่นำไปใช้มักพบปัญหาที่จะที่ทำให้ถึงเลไม่แน่ใจผลการวิจัยเหล่านั้น เพราะงานวิจัยที่ศึกษาปัญหาเดียวกันมีจำนวนมากแต่ผลการวิจัยขัดแย้งกัน ทำให้ไม่แน่ใจว่าจะเชื่อฝ่ายใด ดังนั้น ถ้าการสังเคราะห์งานวิจัยจำนวนมากที่มาศึกษาเรื่องเดียวกันหรือใกล้เคียงกัน และสรุปผลการวิจัยที่ชัดเจน มีหลักฐานอ้างอิงทางสถิติที่เชื่อถือได้ ย่อมเป็นประโยชน์ต่อผู้นำมาใช้เป็นอย่างยิ่ง

สุพิน จินดาพล (2548 : 31) กล่าวว่า การสังเคราะห์งานวิจัยจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อความก้าวหน้าของศาสตร์ ที่นักวิชาการและนักวิจัยจำเป็นต้องทำ คือ การบูรณาการข้อความรู้ที่เกิดขึ้นในงานวิจัยต่างๆ เพื่อให้รู้ถึงสภาวะปัจจุบันของข้อค้นพบ อันเป็นประโยชน์โดยทั่วไปในการเข้าใจเครือข่าย พรมแดน การสะสมและการงอกงามของความรู้ในศาสตร์นั้นๆ

สรุปได้ว่า การสังเคราะห์งานวิจัยเป็นกิจกรรมที่สำคัญและจำเป็นอีกกิจกรรมหนึ่ง ที่เป็นการนำเอาผลการวิจัยหรือข้อค้นพบที่ศึกษาในประเด็นที่เกี่ยวข้องกันจำนวนหลายๆ เรื่อง มาทำการสังเคราะห์โดยอาศัยระเบียบวิธีการทางการวิจัย เพื่อให้เกิดข้อสรุปหรือข้อเท็จจริงที่สอดคล้องกันหรือขัดแย้งกัน จนเกิดเป็นองค์ความรู้ใหม่ และเป็นข้อสรุปของปัญหานั้นๆ อย่างชัดเจน เพื่อให้ได้ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่มีคุณค่า เป็นประโยชน์ต่อการวิจัยสืบเนื่อง และการนำผลการวิจัยไปสร้างความเจริญให้กับสังคมอย่างแท้จริง

3.3 ลักษณะเฉพาะของการสังเคราะห์งานวิจัย

การวิจัยแบบสังเคราะห์งานวิจัยแตกต่างจากการวิจัยทั่วไปที่มีลักษณะข้อมูลและวิธีการสังเคราะห์ข้อมูล ข้อมูลสำหรับการวิจัยต่างๆ ทั่วไปเป็นข้อเท็จจริงจากแหล่งปฐมภูมิหรือแหล่งทุติยภูมิที่นักวิจัยรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างหรือประชากร แต่ข้อมูลสำหรับการวิจัยแบบสังเคราะห์งานวิจัยนั้น คือ รายงานการวิจัยจำนวนมาก เรื่องที่ศึกษาปัญหาเดียวกัน ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยต่างๆ ทั่วไป นักวิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรยายและหรืออนุมานให้ได้ข้อเท็จจริงที่เป็นจริง ข้อสรุปเกี่ยวกับประชากร ส่วนในการสังเคราะห์งานวิจัยนั้นเนื่องจากข้อมูลคืองานวิจัยหลายๆ เรื่องแต่ละเรื่องใช้มาตรฐานวัดด้วยตัวแปร แบบแผนการวิจัย วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่แตกต่างกัน รวมทั้งผลการวิจัยที่ได้จะมีทั้งที่สอดคล้องกันบ้าง แตกต่างกันและขัดแย้งกันบ้าง ดังนั้นการ

วิเคราะห์งานวิจัยของนักสังเคราะห์จึงต้องสร้างมาตรฐานกลางจากงานวิจัยแต่ละเรื่องก่อนเพื่อปรับงานวิจัยทั้งหมดให้เป็นหน่วยเดียวกัน แล้วจึงวิเคราะห์หาข้อสรุปสุดท้ายสำหรับประชากร (นงลักษณ์ วิรัชชัย 2531)

3.4 ประเภทของการสังเคราะห์งานวิจัย

อุทุมพร จามรมาน (2531 : 1) กล่าวว่า การสังเคราะห์งานวิจัยอาจจำแนกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ ตามลักษณะการวิเคราะห์ข้อมูลงานวิจัย คือ การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะหรือเชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) และการสังเคราะห์เชิงปริมาณ(Quantitative Synthesis)

การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะหรือเชิงคุณภาพ (Qualitative Synthesis) เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยในลักษณะของการบรรยายสรุปออกมาซึ่งส่วนใหญ่พบในรายงานการวิจัย บทที่ 2 ที่ว่าด้วยเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Review Literature) ได้แก่ การอ่านรายงานการวิจัยเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ ทุกเรื่อง หรือให้ได้จำนวนมากที่สุดเท่าที่จะหาได้ แล้วนำผลการวิจัยเหล่านั้นมาสรุปเข้าด้วยกันนำมาเสนอแบบของการรายงานวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การสังเคราะห์เชิงปริมาณ(Quantitative Synthesis) เป็นการนำเอาผลการวิจัยหลายๆ เรื่องที่เกี่ยวกับปัญหานั้นๆ มาจัดกระทำด้วยวิธีทางสถิติเพื่อหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบการสังเคราะห์เชิงปริมาณจึงเป็นการวิเคราะห์ผลวิเคราะห์(Analysis of Analysis) หรือการวิเคราะห์เชิงผสมผสาน (Integrative Analysis) หรือการวิจัยงานวิจัย (Research of Research) ซึ่งมีความหมายสอดคล้องกับ กลาส (Glass 1976 อ้างถึงใน สุวัฒน์ สุขมลสันต์ 2535) ที่ให้ความหมายว่า เป็นการวิเคราะห์เชิงสถิติของผลการวิจัยจำนวนมากจากงานวิจัยต่างๆเพื่อหาข้อสรุปเชิงบูรณาการ (Integrating the finding) งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เชิงปริมาณ ได้ต้องเป็นงานวิจัยเชิงทดลองและงานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์เท่านั้น วิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณซึ่งเป็นที่กล่าวถึงกันมากคือวิธีการที่เรียกว่า การสังเคราะห์วิธีอภิมาณ(Meta Analysis)

3.5 วิธีการวิเคราะห์งานวิจัย

จากการศึกษาของอุทุมพร จามรมาน(2531) และนงลักษณ์ วิรัชชัย (2531) สรุปว่าวิธีการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อสรุปของการสังเคราะห์งานวิจัยจากงานวิจัยเรื่องต่างๆนั้น อาจทำได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การสังเคราะห์เชิงปริมาณ(Quantitative Synthesis) เป็นการสังเคราะห์เชิงสถิติตัวเลข โดยอาศัยวิธีการสังเคราะห์ทางสถิติเข้าช่วยเพื่อหาข้อสรุปของผลการวิเคราะห์ งานวิจัยที่จะ

นำมาสังเคราะห์เชิงปริมาณได้ต้องเป็นงานวิจัยประเภทการทดลองและการหาความสัมพันธ์ ผลการวิจัยและเสนอค่าทางสถิติต่างๆ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และค่าสถิติอื่นๆ ที่ใช้ทดลองสมมุติฐานกับค่าความน่าจะเป็น ฉะนั้น วิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณจึงเน้นการสร้างดัชนีมาตรฐานจากผลการวิจัยแต่ละเรื่อง วิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณทำได้หลายวิธี เช่น วิธีการนับคะแนนเสียง วิธีการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ ของผลการสังเคราะห์ วิธีประมาณค่าจากการนับคะแนนเสียง และวิธีการสังเคราะห์ค่าประมาณ ดัชนีมาตรฐาน หรือที่เรียกว่า เทคนิคการวิเคราะห์เมตต้า (Meta Analysis) ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการที่ กล่าวถึงมากที่สุด กลาส (Glass 1976 อ้างถึงในศิริยุพา พูลสุวรรณ 2530) ได้อธิบายว่าการวิเคราะห์ เมตต้า (Meta Analysis) เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้วิธีการทางสถิติมาสังเคราะห์ งานวิจัยหลายๆ เรื่องที่ศึกษาปัญหาการวิจัยเดียวกัน โดยมีงานวิจัยแต่ละเรื่องเป็นหน่วยมาตรฐาน เดียวกันและนำมาเป็นตัวแปรตามการสังเคราะห์ ส่วนตัวแปรอิสระ คือ คุณลักษณะของงานวิจัย

2. การสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะหรือเชิงคุณภาพ (Qualitative Analysis) เป็นการ สังเคราะห์เชิงตรรกวิทยาอาศัยหลักเหตุผลและความรู้ความชำนาญของผู้วิจัยประกอบ ซึ่งเป็นการ บรรยายสรุปผลการวิจัยจากเรื่องต่างๆ มาเรียบเรียงให้ต่อเนื่องผสมกลมกลืนกัน เรียงตามลำดับ เนื้อหาและประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้เห็นว่าปัญหาการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีการทำวิจัย ในเรื่องหรือประเด็นอะไร ไปแล้วบ้าง ทำกับกลุ่มเป้าหมายใด ใช้วิธีการวิจัยอย่างไร ได้ผลการวิจัย อย่างไร ผลการวิจัยเรื่องใดที่สอดคล้องหรือสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน เรื่องใดบ้างที่ให้ผลการวิจัยขัดแย้ง ไม่สอดคล้องกัน สังเคราะห์หาข้อสรุปให้ได้ว่า มีปัญหาหรือประเด็นได้บ้าง ได้ข้อสรุปที่เป็นข้อยุติ แน่นนอนแล้ว และปัญหาหรือประเด็นใดบ้างยังไม่สามารถสรุปเป็นข้อยุติที่แน่นอนได้ ทั้งนี้ผู้ สังเคราะห์ต้องบรรยายสรุปด้วยความเที่ยงตรงไม่ลำเอียง ไม่ผนวกความคิดเห็นของตนเองในการ สังเคราะห์

ส่วนนงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2542 : 58) ได้กล่าวว่า ตามหลักการ สังเคราะห์ รายงานการวิจัย วิธีการสังเคราะห์ที่นิยมใช้กันมี 2 วิธี คือ

1. การสังเคราะห์เนื้อหาสาระส่วนที่เป็นลักษณะงานวิจัย รายละเอียดวิธีดำเนินการ วิจัยและผลงานวิจัย โดยใช้เทคนิควิเคราะห์แบบ เมตต้า (Meta Analysis) ซึ่งเป็นวิธีการสังเคราะห์ เชิงปริมาณที่ต้องใช้ระเบียบวิธีทางสถิติ เป็นการนำเสนอข้อค้นพบจากงานวิจัยทุกๆ เรื่องในหน่วย มาตรฐานเดียวกัน และบูรณาการข้อค้นพบจากงานวิจัยทุกๆ เรื่องในหน่วยมาตรฐานเดียวกันและ บูรณาการข้อค้นพบของรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมด

2. การสังเคราะห์เนื้อหาสาระเฉพาะส่วนที่เป็นข้อค้นพบของรายงานการวิจัยโดย วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วนำมาสังเคราะห์ เสนอผลการสังเคราะห์ด้วยวิธีการบรรยายจะได้บทสรุป

รวมหัวข้อค้นพบของรายงานการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์โดยอาจคงสาระของงานวิจัยแต่ละเรื่องได้ด้วยหรืออาจนำเสนอบทสรุปรวมในลักษณะภาพรวมโดยไม่คงสาระงานวิจัยแต่ละเรื่องก็ได้

3.6 การวิเคราะห์เนื้อหา

วีเปอร์ (Weeper R.P.1985 อ้างถึงใน สโลพร ศรีพงษ์พันธ์ 2547 : 38) อธิบายว่า การวิเคราะห์เนื้อหาเป็นวิธีการวิจัยที่ใช้กระบวนการหลายแบบ มาสรุปข้อวินิจฉัยที่ได้จากข้อความข้อสรุป เกี่ยวกับผู้ส่งข้อความหรือผู้รับข้อความ หลักการสำคัญของการวิเคราะห์เนื้อหา คือ การจำแนกคำ กลุ่มคำ หรือประโยคจากข้อความ จากนั้นจึงจัดกลุ่มนำเสนอข้อค้นพบพร้อมทั้งแปลความหมาย ซึ่งการวิเคราะห์เนื้อหามีลักษณะการวิเคราะห์ที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ โดยพัฒนามาจากการวิเคราะห์เนื้อหาในหนังสือพิมพ์ โฆษณา วรรณคดี การวิเคราะห์เนื้อหาสามารถจำแนกได้หลายประเภทขึ้นอยู่กับเกณฑ์การจำแนก ดังนี้

คริฟเพนดอร์ฟ (Krippendorff 1980 อ้างถึงใน อุทุมพร จามรมาน 2531 ก : 10-11) เสนอการวิเคราะห์เนื้อหาเป็น 6 ประเภทคือ วิเคราะห์เนื้อหาแบบ โดยคำนึงถึงว่า เนื้อหาสาระที่มุ่งวิเคราะห์นั้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง องค์ประกอบดังกล่าวมีความสัมพันธ์กันอย่างไรและมีการแปลงรูปออกมาในรูปความสัมพันธ์อื่นๆ ได้หรือไม่ ประเภทที่สองวิเคราะห์เพื่อหามาตรฐานเป็นการวิเคราะห์เพื่อประเมินคุณค่าของสาระเนื้อหาว่ามีคุณค่ามากน้อยเพียงไรหรือเพื่อวิเคราะห์ว่า เนื้อหาสาระแตกต่างไปจากมาตรฐานมากน้อยเพียงใด ประเภทที่สามวิเคราะห์เนื้อหาด้วยวิธีบางอย่าง เช่น ความถี่ของคำ สัญลักษณ์ที่แสดงให้เห็นแรงจูงใจของผู้เขียน ประเภทที่สี่วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหา กลุ่มคำแบบต่างๆ ประเภทที่ห้า วิเคราะห์เนื้อหาความหมาย เช่น การสรุปประเด็นต่างๆ การหาสาเหตุและผลการอธิบายพฤติกรรมและประเภทที่หก วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกระบวนการภายใน เช่น การวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อกระบวนการภายใน เช่น การวิเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมทำให้ได้ข้อมูลสรุปเกี่ยวกับการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีของคนในแต่ละพื้นที่ต่อการ ทำนุบำรุงสภาพแวดล้อมในพื้นที่ของคน

3.6.1 องค์ประกอบในการวิเคราะห์เนื้อหา

อุทุมพร จามรมาน (2531 ก : 11-13) อธิบายว่า การวิเคราะห์เนื้อหา ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ คือ

องค์ประกอบที่หนึ่ง เนื้อหาที่จะวิเคราะห์ไม่จำเป็นต้องอยู่ในรูปเอกสาร สิ่งพิมพ์เสมอไป

องค์ประกอบที่สอง วัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์เนื้อหามีวัตถุประสงค์

ใหญ่ๆ 3 ประการ คือ เพื่อสรุปข้อมูลหรือเพื่อหารูปแบบความสัมพันธ์ภายใน หรือเพื่อหารูปแบบหรือความสัมพันธ์ภายนอก

องค์ประกอบที่สาม คือ ผู้วิเคราะห์ต้องมีความกระจ่างในเรื่องหน่วยที่จะวิเคราะห์ว่าเป็นหน่วยแบบใด ซึ่งโดยปกติหน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา มี 3 ประการ คือ

1. หน่วยจากการกลุ่ม ได้มาจากการสังเกตหรือการสัมผัสแต่ละหน่วยนั้นมีลักษณะที่เป็นอิสระต่อกัน เช่น ประโยคแต่ละประโยคถือเป็นหนึ่งเดียว
2. หน่วยจากบันทึกเป็นการจัดกระทำข้อมูลจากการสุ่มมาย่อให้เป็นกลุ่มพวก
3. หน่วยจากเนื้อหา เป็นการรวบรวมหน่วยจากการบันทึกมาจัดกลุ่มอีกครั้งหนึ่ง เทคนิคในการสร้างหน่วยอาจทำให้จากการพิจารณาลักษณะทั่ว ๆ ไปทางกายภาพ (Physical Unit) เช่น จำนวนเล่มของรายงาน การพิจารณาภาษา (Syntactical Unit) เช่น การเจงนั้บคำ การพิจารณาอ้างอิง (Referential Unit) เช่น จากวัตถุ บุคคล หรือการกระทำจากโครงสร้าง (Propositional Unit) เช่น ทางด้านความรู้สึก ภาษา และความหมาย และพิจารณาจากความหมาย (Thematic Unit) เช่น เป็นการขอร้อง หรือบังคับ หรือให้โดยอาศัยการวิเคราะห์เนื้อหา

องค์ประกอบที่สี่ การวิเคราะห์เอกสารต้องเกี่ยวข้องกับปริมาณของสิ่งที่นำมาวิเคราะห์มากมาย ดังนั้น ผู้วิเคราะห์ต้องสามารถจำแนกสิ่งเกี่ยวข้องที่จะวิเคราะห์ออกจากสิ่งที่ไม่เกี่ยวข้องและหลังจากได้ปริมาณสิ่งที่จะวิเคราะห์ออกมาแล้วต้องทำการสุ่มเนื้อหาสาระสิ่งที่จะวิเคราะห์ออกมาเท่าที่เวลาและงบประมาณอำนวยให้

3.6.2 วิธีการในการวิเคราะห์เนื้อหา

อุทุมพร จามรมาน (2531 ก : 11-15) ได้แบ่งวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาไว้เป็น 2 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่หนึ่ง การแปลภาษาเป็นข้อมูลจะทำได้ก็ต่อเมื่อผู้วิเคราะห์จับประเด็นที่ซ่อนอยู่ในเนื้อหาสาระ ได้อย่างชัดเจนก่อน แล้วจึงแยกเนื้อหาสาระออกเป็นส่วนย่อย ๆ ซึ่งการแยกเนื้อหาสาระออกเป็นส่วนย่อย ๆ มีหลายแบบ เช่น การแยกเป็นสาย (Chain) เช่น เนื้อหาสาระในอดีต ปัจจุบันและอนาคต แล้วนำมาจัดเรียงบนเส้นเดียวกัน การแยกเป็นวงกลมย่อย (Loop) การแยกตามมิติ เช่น จัดกลุ่มตัวแปรตามบุคลิกของคน และการจัดทำเป็นกิ่งก้านของต้นไม้ (Tree) เช่น การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของเครือข่าย

ขั้นที่สอง การแปลงข้อมูลเป็นตัวเลข สามารถทำให้ 2 แบบ คือ แปลเป็นจำนวน (หรือความถี่) กับการแปลเป็นค่าหรือคะแนน

3.6.3 ความเชื่อถือได้ของการวิเคราะห์เนื้อหา

อุทุมพร จามรมาน (2531 ก : 11-15) อธิบายว่า ความเชื่อถือได้ของผลการวิเคราะห์เนื้อหาสามารถจำแนกออกเป็น ความเที่ยง (Reliability) กับความตรง (Validity) ซึ่งความเที่ยงของผลการวิเคราะห์มีความหมาย 3 อย่าง คือ ความคงที่ ความเหมือนเดิม และความแม่นยำ ความเที่ยงทั้ง 3 แบบ นี้มีวิธีตรวจสอบที่แตกต่างกัน คือ

1. ความคงที่ แหล่งความคลาดเคลื่อนมาจากผู้วิเคราะห์ที่มีความไม่แน่นอนในการพิจารณา วิเคราะห์และสรุปความหมาย การตรวจสอบความตรงทำได้โดยการวิเคราะห์ซ้ำแล้วเปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ทั้งสองครั้งว่าเหมือนกันหรือแตกต่างกัน

2. ความเหมือนเดิม แหล่งความคลาดเคลื่อนมาจากความไม่คงเส้นคงวาของผู้วิเคราะห์แต่ละคนและความไม่สอดคล้องของผลการวิเคราะห์ของผู้วิเคราะห์หลายคน การตรวจสอบความเชื่อมั่นแบบนี้ทำได้โดยการตรวจสอบทุกขั้นตอน

3. ความแม่นยำ แหล่งความคลาดเคลื่อนมาจากความไม่คงเส้นคงวาของผู้วิเคราะห์แต่ละคน ความไม่สอดคล้องของผลการวิเคราะห์ด้วยตัวเองและผลการวิเคราะห์แตกต่างจากมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่ยอมรับกันได้ วิธีการตรวจสอบความเชื่อมั่นแบบนี้ คือ การตรวจสอบเกี่ยวกับเกณฑ์หรือมาตรฐานทุกๆ ขั้นตอน

สำหรับความตรง (Validity) ของผลการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิเคราะห์ซึ่งมีความสอดคล้องกับความเป็นจริงมากน้อยเพียงใดมี 5 ประเภท คือ

1. ความตรงเกี่ยวกับข้อมูล หมายถึง ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์สอดคล้องกับข้อเท็จจริงมากน้อยเพียงใด หรืออีกนัยหนึ่ง คือ นำเนื้อหาที่ถูกต้องมาวิเคราะห์หรือไม่

2. ความตรงตามความหมาย หมายถึง มีการวิเคราะห์เนื้อหา จัดกลุ่มเนื้อหา การให้คำจำกัดความของคำตรงตามความหมายหรือไม่ วิธีการตรวจสอบความตรงทำได้โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญอื่นมาตรวจสอบ

3. ความตรงตามการสุ่ม เนื่องจากเนื้อหาสาระที่นำมาวิเคราะห์โดยส่วนใหญ่มีปริมาณมากจำเป็นต้องมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง การระบุชื่อประชากรของเนื้อหาจึงมีความจำเป็นการสุ่มตัวอย่างไม่ลำเอียงเป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงแบบนี้

4. ความตรงตามวิธีการ ผลการวิเคราะห์ที่ใช้วิธีการ 2 อย่าง น่าจะให้ผลการวิเคราะห์ออกมาเหมือนกัน

5. ความตรงตามทฤษฎี ผลการวิเคราะห์น่าจะสอดคล้องกับทฤษฎีหลักการหรือข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง

3.7 ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัย

ขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยก็เหมือนกับการทำวิจัยทั่วๆ ไป คูเปอร์ (Cooper 1998 อ้างถึงใน สโลเฟอร์ ครีฟงษ์พันธ์ 2547 : 37) กล่าวถึงขั้นตอนการสังเคราะห์งานวิจัยว่า ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดปัญหา
2. การรวบรวมข้อมูลหรือการค้นคว้าวรรณกรรม
3. การประเมินข้อมูล
4. การวิเคราะห์และแปลผล
5. การนำเสนอผลการค้นคว้า

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2531) ได้กล่าวถึงขั้นตอนในการสังเคราะห์งานวิจัยโดยทั่วๆ ไป ประกอบด้วยขั้นตอนในการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน แต่ละขั้นมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. การกำหนดปัญหา ซึ่งต้องเป็นปัญหาการวิจัยที่มีการทำวิจัยแล้วอย่างน้อยสองราย เนื่องจากปัญหาจากการวิจัยที่มีคุณค่าน่าสนใจและปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัดนั้น มักเป็นปัญหาที่ยังไม่มีคำตอบแน่ชัดนั้นมักเป็นปัญหาที่นักวิจัยสนใจและทำการวิจัยจำนวนมาก ปัญหาในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นปัญหาที่เหมาะสมต่อการสังเคราะห์งานวิจัย

2. การวิเคราะห์ปัญหา เมื่อกำหนดหัวข้อปัญหาและผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องนิยามปัญหาให้ชัดเจน ศึกษาแนวคิด หลักการและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับปัญหาให้ชัดเจนเพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดแบบแผนและสมมติฐานการวิจัย

3. การเสาะค้น คัดเลือก และรวบรวมงานวิจัย ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องค้นคว้าและเสาะแสวงหางานวิจัยทั้งหมดเกี่ยวกับปัญหาที่กำหนดไว้ การเสาะแสวงหางานวิจัยส่วนใหญ่จะทำได้จากเอกสาร เช่น รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ บทความวิทยานิพนธ์ วารสาร งานวิจัย เป็นต้น ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องอ่าน ศึกษาและตรวจสอบงาน งานวิจัยแต่ละเรื่องอย่างละเอียด และทำความเข้าใจว่ามีความเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ตนเองจะสังเคราะห์มากน้อยเพียงไร ต้องสร้างเกณฑ์ในการเลือกงานวิจัยและทำการคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพดี มีความเที่ยงตรงภายนอกและความเที่ยงตรงภายในสูงตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และหลังจากคัดเลือกงานวิจัยที่ใช้ในการสังเคราะห์งานวิจัยแล้วขั้นตอนต่อไปคือการรวบรวมรายละเอียดและผลการวิจัยของงานวิจัยนั้นวิธีการรวบรวมอาจใช้การจดบันทึกการถ่ายเอกสาร หรือการกรอกแบบฟอร์มก็ได้ ทั้งนี้ ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องใช้ความระมัดระวังในการเก็บรวบรวมข้อมูล ให้ได้ข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงและเชื่อถือได้ครบถ้วนสมบูรณ์

4. การวิเคราะห์เพื่อสังเคราะห์ผลงานวิจัย เป็นขั้นตอนที่การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งประกอบด้วย ผลที่ได้จากการวิจัย รายละเอียดลักษณะและวิธีการวิจัยจากงานวิจัย

ทั้งหมดเพื่อสังเคราะห์หาข้อสรุป จากนั้นจึงแปลความหมายจากผลการวิเคราะห์เพื่อตอบปัญหาการวิจัย

5. การเสนอรายงานการสังเคราะห์งานวิจัย เป็นการเขียนรายงานซึ่งมีหลักการ เช่นเดียวกับการเขียนรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยทั่วไป ผู้สังเคราะห์งานวิจัยต้องเสนอรายละเอียดวิธีการดำเนินงานทุกขั้นตอน พร้อมทั้งข้อสรุป ข้อค้นพบและข้อเสนอแนะจากการสังเคราะห์งานวิจัยโดยใช้ภาษาที่ถูกต้อง กระชับ และชัดเจน

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัย

สุรัตน์ สิงห์เวียง (2543 : บทคัดย่อ) ได้สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัยระหว่างปีพุทธศักราช 2529-2541 ด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงปริมาณและเชิงคุณลักษณะจำนวนวิทยานิพนธ์ทั้งสิ้น 261 เรื่อง พบว่า วิทยานิพนธ์สาขาการศึกษาปฐมวัยพิมพ์เผยแพร่มากที่สุด ในปี พ.ศ. 2538 โดยส่วนใหญ่ศึกษากับประชากรที่เป็นเด็กปฐมวัยอายุ 5-6 ปี เนื้อหาสาระที่ศึกษาโดยส่วนใหญ่ คือ การส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา และระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้มากที่สุดคือ การวิจัยเชิงทดลอง ผลการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ตามเนื้อหาสาระที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้ 1) ประวัติและวิสัยทัศน์ทางการศึกษาปฐมวัย พบว่า การเล่นของเด็กในอดีตเป็นการละเล่นพื้นบ้าน ต่อมาเปลี่ยนมาเป็นการเล่นประกอบของเล่นมากขึ้น ส่วนแนวโน้มการจัดการศึกษาในปี พ.ศ. 2544 มุ่งให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและสนับสนุนให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น 2) หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พบว่า มีพัฒนาการมาหลักสูตรที่เน้นอ่านเขียน เรียงเลข มาเป็นหลักสูตรแบบเตรียมความพร้อม 3) สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาและจัดการเรียนการสอน พบว่า สภาพการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันตามลักษณะการให้บริการและสภาพสังคม ปัญหาส่วนใหญ่ คือ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ 4) สื่อการเรียนการสอน มีการศึกษาถึงสื่อที่มีผลทางตรงกับเด็ก และสื่อที่มีผลทางอ้อมกับเด็ก 5) การส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ส่วนใหญ่ศึกษาการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ 6) พฤติกรรมการสอน การนิเทศและการพัฒนาครู พบว่า ครูส่วนใหญ่มุ่งพัฒนาเด็ก ครูส่วนใหญ่ได้รับการนิเทศและทางไกล และได้รับการพัฒนาโดยใช้ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง 7) การอบรมเลี้ยงดูเด็กและการพัฒนาความรู้ความสามารถของผู้ปกครอง มีการศึกษาบทบาทของบิดามารดาและมีการพัฒนาผู้ปกครองโดยใช้ชุดความรู้ต่างๆ และ 8) กิจกรรมเสริมเพื่อเป็นบริการทางการศึกษามีโครงการประสบการณ์เกี่ยวกับอาหารและบริการทางสุขภาพ

สโกลพร ครีพงษ์พันธ์ (2547 : บทคัดย่อ) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัย มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา รวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของงานวิจัย และเพื่อสรุปภาพรวมขององค์ความรู้ที่ได้จากข้อค้นพบและข้อเสนอแนะของงานวิจัยในขอบเขตเนื้อหา 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานกิจกรรมนักเรียน ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานธุรการ ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน และด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ จากงานวิจัยระดับปริญญาโท/วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และรายงานค้นคว้าอิสระของนิสิต นักศึกษามหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยศิลปากร ซึ่งทำการวิจัยระหว่างปีการศึกษา 2539-2546 จำนวน 41 เรื่อง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการสังเคราะห์งานวิจัยพบว่า 1) ด้านบริหารงานวิชาการ โรงเรียนจัดการเรียนการสอนยึดหลักความต้องการของผู้ปกครองเป็นสำคัญ มีการใช้แนวการจัดการแบบผสมผสานทั้งเตรียมความพร้อมควบคู่กับการสอนวิชาการ 2) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านกิจการนักเรียนในด้านโภชนาการ ด้านสุขภาพ ด้านความปลอดภัย ด้านรับส่งนักเรียน และด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมความสามาพพิเศษ อย่างไรก็ตามด้านโภชนาการและความปลอดภัยพบปัญหาบางประการ 3) ด้านการบริหารงานบุคลากร พบปัญหาการขาดครูที่เชี่ยวชาญ มีความรู้ความสามารถเหมาะสม โรงเรียนจำเป็นต้องพัฒนาบุคลากรเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการศึกษา ปัญหาที่พบในการพัฒนาบุคลากร คือ การกำหนดนโยบายการพัฒนาไม่ชัดเจนและไม่ตอบสนองความต้องการและความสนใจของบุคลากร ขาดการติดตามและประเมินผลอย่างต่อเนื่องวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมินผลไม่เหมาะสม บุคลากรไม่เห็นความสำคัญและขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนา 4) ด้านการบริหารงานธุรการ พบว่า มีการบริหารการรับจ่ายและการบัญชีระบบการจัดเก็บและการบำรุงรักษาวัสดุ ครุภัณฑ์ เอกสาร สารบรรณ ยังไม่เป็นระบบที่ดี 5) ด้านการบริหารงานความสัมพันธ์ชุมชน โรงเรียนขาดการสนับสนุนและส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานของโรงเรียนในระดับน้อย 6) ด้านการบริหารงานอาคารสถานที่ พบว่า การจัดบริเวณและอาคารสถานที่ไม่เอื้อต่อการจัดการศึกษา

ฉัญฐา สุชาติโนบล (2548 : บทคัดย่อ) สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษา และสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัยด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษา ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ปริญญาโท/วิทยานิพนธ์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย

ศรีนครินทร์วิโรฒ ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปีพุทธศักราช 2541-2548 จำนวน 34 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คำร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะของงานวิจัยด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษา มีงานวิจัยมากที่สุดในปี พ.ศ.2543,2544 และปี พ.ศ.2547 โดยส่วนใหญ่ศึกษากับประชากรที่เป็นเด็กปฐมวัยที่เป็นเด็กปกติอายุ 5-6 ปี ผลการสังเคราะห์งานวิจัยด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษาตามเนื้อหาสาระแบ่งเป็น 7 ด้าน คือ 1) การใช้หนังสือนิทานประกอบการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า การใช้หนังสือนิทานประกอบการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาทักษะต่างๆ ได้เป็นอย่างดี 2) การพัฒนาโปรแกรมการศึกษาเพื่อส่งเสริมความสามารถด้านต่างๆ ซึ่งมีการพัฒนาโปรแกรมสำหรับเด็กปฐมวัย และการพัฒนาโปรแกรมการฝึกอบบรมครู 3) การพัฒนาชุดฝึกอบรมสำหรับครูปฐมวัย พบว่า ครูที่ใช้ชุดฝึกอบรมมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น และมีความพึงพอใจในการใช้ชุดฝึกอบรม 4) การใช้ชุดการสอนคณิตศาสตร์ขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กปฐมวัยที่บกพร่องการได้ยิน พบว่า เด็กที่ใช้ชุดการสอนมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้น 5) การเล่นเกมวัสดุปลายเปิดที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นการสอนที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นอย่างอิสระ และสร้างสรรค์ผลงานตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ทำให้เด็กสามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้เป็นอย่างดี 6) การใช้เกมการศึกษามิติสัมพันธ์เพื่อพัฒนาความคิดอย่างมีวิจารณญาณของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่เล่นเกมการศึกษามิติสัมพันธ์มีความคิดวิจารณ์สูงขึ้นไป 7) การใช้เพลงประกอบการจัดประสบการณ์เสริมประสบการณ์ พบว่า เด็กที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้เพลง ส่งผลให้เด็กเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการด้านต่างๆ เพิ่มขึ้น

ศิริส ปราบกวนษ์ (2548 : บทคัดย่อ) สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยเกี่ยวกับด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ วิทยานิพนธ์ของนักศึกษาระดับปริญญาโทด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปีพุทธศักราช 2542-2547 ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 32 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คำร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า มีวิทยานิพนธ์ด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่พิมพ์เผยแพร่มากที่สุด ในปี พ.ศ.2545 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงเนื้อหาสาระที่ศึกษา แบ่งออกเป็น

3 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินการ ที่มีผลต่อการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ด้านนโยบาย ด้านการใช้หลักสูตร ด้านการจัดประสบการณ์การเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมของสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการศึกษาเอกชน มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ปัญหาที่พบตรงกัน คือ ด้านบุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตร บุคลากรที่จบการศึกษาปฐมวัยขาดแคลนมีไม่เพียงพอ และด้านงบประมาณมีไม่เพียงพอในการจัดการเรียนการสอน การนิเทศการเรียนการสอนไม่ต่อเนื่องและไม่เป็นระบบ 2) ด้านการพัฒนาโปรแกรมการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย สามารถทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่สูงขึ้น มากกว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามปกติ เอกสาร และสื่อประกอบการใช้โปรแกรม โดยสรุปแล้วส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วย คู่มือการใช้โปรแกรม แผนการจัดกิจกรรม เครื่องมือประเมินผลการจัดกิจกรรม 3) ด้านการศึกษาผลการจัดประสบการณ์ส่งเสริมพัฒนาการสำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า มีการนำนวัตกรรมทางการศึกษามาทดลองใช้ในการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ให้แก่เด็กปฐมวัย ซึ่งสามารถทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านนั้นๆ สูงขึ้น มากกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามปกติ

ศุภนิสา บุญมาภาส (2548 : บทคัดย่อ) สังกะระหวิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านพฤติกรรมการสอน การนิเทศ และการพัฒนาครูปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยด้านพฤติกรรมการสอน การนิเทศ และการพัฒนาครูปฐมวัย สังกะระหวิธานิพนธ์ของงานวิจัยด้านพฤติกรรมการสอน การนิเทศ และการพัฒนาครูปฐมวัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ปริญญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2548 จำนวน 33 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า ตอนที่ 1 คุณลักษณะของงานวิจัยที่นำมาสังกะระหวิธานิพนธ์ทั้งสิ้น จำนวน 33 เรื่อง ปีที่พิมพ์งานวิจัยและเผยแพร่มากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2546 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ งานวิจัยร้อยละ 50 ศึกษาเกี่ยวกับตัวอย่างกลุ่มเดียว การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบประเมิน และแบบสอบถาม งานวิจัยส่วนใหญ่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยแบบสองทาง ยกเว้นงานวิจัยด้านพัฒนาการ ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานการวิจัยแบบทางเดียว ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือขึ้นเอง โดยใช้วิธีการตรวจสอบความตรงและความเที่ยงในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีการใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานมากที่สุด รองลงมาคือ การหาค่าร้อยละ สถิติที่ใช้ในการอ้างอิงใช้การทดสอบค่าทีมากที่สุด รองลงมา คือการวิเคราะห์ความแปรปรวน ตอนที่ 2 ข้อค้นพบ

จากการสังเคราะห์งานวิจัยใน 3 ด้าน สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านพฤติกรรมการสอน พบว่า ครูปฐมวัยส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก มีการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างดี มีการเตรียมการเรียนการสอนล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริง ซึ่งเป็นผลเนื่องมาจากการอบรม ยกเว้นในด้านการใช้สื่อการเรียนการสอนยังไม่มี ความต่อเนื่องสอดคล้องกับการจัดกิจกรรมให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะสื่อที่กระตุ้นให้เกิดการคิด นอกจากนี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูปฐมวัยที่สำคัญ คือ มีสุขภาพจิตที่ดี และมีความมั่นคงของสภาพจิตใจ 2) ด้านการนิเทศการสอน พบว่า การนิเทศแบบมีส่วนร่วม แบบกัลยาณมิตร และแบบไต่ตรองสารนิทัศน์ มีส่วนช่วยในการพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของครรร่วมกันอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ และเป็นระบบ แต่ครูยังไม่ได้รับการนิเทศอย่างเพียงพอและต่อเนื่อง เนื่องจากขาดแคลนบุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศ 3) การพัฒนาครูปฐมวัย พบว่า วิธีการพัฒนาครูปฐมวัยแล้ว ได้ผลดี คือ การใช้ชุดฝึกอบรม และวิธีที่ครูปฐมวัยเลือกพัฒนาตนเองมากที่สุด คือ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และวิธีที่เลือกการพัฒนาตนเองน้อยที่สุด คือ การศึกษาด้วยตนเอง

สุพิน จินดาพล (2548 : บทคัดย่อ) สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย 2) สังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ปรินูญานิพนธ์/วิทยานิพนธ์จากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2548 จำนวน 35 เรื่อง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้คำร้อยละและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณลักษณะของงานวิจัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ปีที่พิมพ์เผยแพร่มากที่สุด คือ ปี พ.ศ. 2545 และปี พ.ศ. 2547 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีงานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมากกว่างานวิจัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง งานวิจัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลอง งานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงพรรณนา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้โปรแกรมให้ความรู้ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองส่วนใหญ่ใช้แบบสอบถาม 2) ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครอง มีงานวิจัยทั้งหมด 11 เรื่อง ศึกษาผลการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆ 10 เรื่อง ได้ผลการวิจัยที่สอดคล้อง

กัน คือ ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี และงานวิจัย 1 เรื่อง ศึกษาความคาดหวังของผู้ปกครองเกี่ยวกับการจัดการศึกษาสำหรับผู้ปกครอง ผู้ปกครองมีความคาดหวังสูงกว่าสภาพความเป็นจริง รูปแบบการให้ความรู้ที่ผู้ปกครองต้องการ คือ การจัดประชุม อบรม ความรู้ที่ต้องการ คือ การสร้างวินัยให้กับเด็ก ส่วนด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง มีงานวิจัยทั้งหมด 24 เรื่อง งานวิจัย 6 เรื่อง ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการเลี้ยงดูเด็กที่มีความบกพร่องและเด็กปกติ ผู้ปกครองเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในต่างจังหวัด มีความรู้ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับภาวะความบกพร่องน้อยมาก ปัจจัยพื้นฐานของผู้ปกครองที่แตกต่างกันมีสภาพการเลี้ยงดูไม่แตกต่างกัน ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดต่อการตัดสินใจเลือกชื่อของเล่น คือ โทรทัศน์ งานวิจัย 5 เรื่อง ศึกษาความต้องการของผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ผู้ปกครองมีความต้องการความปลอดภัย โภชนาการ การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม การส่งเสริมสติปัญญา การจัดการเรียนการสอน ลักษณะที่พึงประสงค์ของครูและที่เลี้ยงดูอยู่ในระดับมาก งานวิจัย 6 เรื่อง ศึกษาความคิดเห็นของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัย ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ปกครองในการเรียนคอมพิวเตอร์ของเด็ก คือ คิดว่าเป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับเด็กในอนาคต ผู้ปกครองมีความรู้ในเรื่องการปฏิรูปการเรียนรู้ระดับปฐมวัยในระดับดี โภชนาการ และคุณสมบัติของครูมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยมากที่สุด งานวิจัย 4 เรื่อง ศึกษาผลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้ผลการวิจัยที่สอดคล้องกัน คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองสามารถพัฒนาพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของเด็กได้สูงขึ้น งานวิจัย 1 เรื่อง ศึกษาสภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง กิจกรรมที่โรงเรียนจัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การขอความช่วยเหลือ สนับสนุน ปัญหาการมีส่วนร่วม คือ ผู้ปกครองไม่มีเวลาและไม่มั่งคั่ง งานวิจัย 2 เรื่อง ศึกษาแบบแผนการจัดการศึกษาที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วม มีการจัดการศึกษาโดยครอบครัว พ่อแม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้และการจัดประสบการณ์เป็นอย่างดี มีการเล่านิทานให้เด็กฟัง โดยใช้หนังสือภาพที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสัตว์ เปรียบเทียบการกระทำของตัวละครกับการกระทำของเด็ก เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์ / ปรียญานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษา ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 จำนวน 42 เรื่อง โดยมีวิธีดำเนินการ ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ วิทยานิพนธ์ / ปรียญานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาลัยวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 จำนวน 42 เรื่อง ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัด
ประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่นำมาสังเคราะห์แยกตามสถาบันที่ผลิต

สถาบันที่ผลิต	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	8	17.07
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	30	73.17
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	4	9.76
รวม	42	100.00

รายชื่อผู้ทำวิจัยและสถาบันที่ผลิตงานวิจัยปรากฏในภาคผนวก ก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะ
ของงานวิจัย โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

2.1 แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย

2.1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบ
ประเมินคุณภาพงานวิจัยของ อุทุมพร จามรมาน (2527) ซึ่งดัดแปลงมาจาก แบบประเมินงานวิจัย
ด้วยตนเองของ Isac,S และ Michael W.B. โดยมีเกณฑ์การพิจารณาตัดสินคุณภาพงานวิจัยดังนี้

ดีมาก เท่ากับ 5 คะแนน หมายถึง งานวิจัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาข้อนั้น
ถูกต้องชัดเจน

ดี เท่ากับ 4 คะแนน หมายถึง งานวิจัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาข้อนั้นถูกต้อง
แต่ไม่ละเอียดชัดเจนหรือครบถ้วน

ปานกลาง เท่ากับ 3 คะแนน หมายถึง งานวิจัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาข้อนั้น
ถูกต้องแต่ไม่ชัดเจนและไม่ครบถ้วน

ไม่ดี เท่ากับ 2 คะแนน หมายถึง งานวิจัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาข้อนั้นไม่
ค่อยถูกต้อง

ไม่ดีเลย เท่ากับ 1 คะแนน หมายถึง งานวิจัยมีรายละเอียดเกี่ยวกับเนื้อหาข้อนั้นไม่
ถูกต้อง

- เกณฑ์คุณภาพ A ได้คะแนน 90 – 100 คะแนน
B ได้คะแนน 80 – 89 คะแนน
C ได้คะแนน 70 – 79 คะแนน
D ได้คะแนน 50 – 59 คะแนน
E ได้คะแนนต่ำกว่า 50 คะแนน

การคัดเลือกงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ครั้งนี้ใช้ระดับคุณภาพ B ขึ้นไป ซึ่งแบบ
ประเมินคุณภาพงานวิจัย ปรากฏในภาคผนวก ข

2.1.2 นำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความ
ครอบคลุมและความชัดเจนของเครื่องมือ

2.1.3 นำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยมาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปใช้ในการ
คัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์

2.2 แบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย

2.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องกับการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
ตลอดจนการสังเคราะห์งานวิจัยเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2.2.2 สร้างแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบ
สรุปคุณลักษณะของงานวิจัย ของ สุพิน จินดาพล (2548) แบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง ชื่อผู้วิจัย
สถาบันที่ผลิต ปีที่พิมพ์

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย ประกอบด้วย สมมติฐานวิจัย
ระเบียบวิธีวิจัย กลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือวิจัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และผลการวิจัย ซึ่งแบบสรุป
คุณลักษณะของงานวิจัย ปรากฏในภาคผนวก ข

2.2.3 นำแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย เสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบ
ความครอบคลุมและความชัดเจนของเครื่องมือ

2.2.4 นำแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย มาปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปใช้ในการ
คัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1 สํารวจรายชื่องานวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจรายชื่องานวิทยานิพนธ์ / ปริญญานิพนธ์ สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาลัษศรีนครินทรวิโรฒ และ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ.2540 – 2550 จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัย และจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

3.2 คัดเลือกงานวิจัย เมื่อสำรวจรายชื่องานวิจัยได้แล้ว ทำการประเมินคุณภาพงานวิจัย เพื่อคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์ ได้งานวิจัยที่มีระดับคุณภาพ B ขึ้นไป จำนวน 42 เล่ม

3.3 ศึกษางานวิจัย เมื่อคัดเลือกงานวิจัยได้แล้ว ศึกษาบทคัดย่อของงานวิจัย แล้วจึงศึกษาตัวเล่มของงานวิจัยทุกเล่ม

3.4 บันทึกข้อมูล ผู้วิจัยบันทึกข้อมูลของงานวิจัยลงในแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการเป็น 2 ลักษณะ คือ

4.2 ข้อมูลจากแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย ตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ซึ่งเป็นข้อมูลพื้นฐาน และเป็นข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ ซึ่งข้อมูลคุณลักษณะของงานวิจัยปรากฏในภาคผนวก ค

4.3 ข้อมูลจากแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย ตอนที่ 3 ซึ่งเป็นข้อมูลเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ และผลการวิจัยใช้การสังเคราะห์เชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปประเด็นหลักของการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่เป็นวิทยานิพนธ์ / ปรียญานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ที่ผลิตโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 จำนวน 42 เรื่อง ด้วยวิธีการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อศึกษารวบรวม วิเคราะห์ข้อมูลที่เป็นคุณลักษณะของงานวิจัย และสังเคราะห์สาระสำคัญของผลการวิจัย เสนอผลการสังเคราะห์งานวิจัย ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัย

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการสังเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัย

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่นำมาวิเคราะห์จำแนกตามปีที่พิมพ์เผยแพร่และสถาบันที่ผลิต

จำนวนงานวิจัยจำแนกตามสถาบันที่ผลิต					
ปีที่พิมพ์ เผยแพร่	จุฬาลงกรณ์	มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัย	รวม	ร้อยละ
	มหาวิทยาลัย	ศรีนครินทรวิโรฒ	สุโขทัยธรรมาราช		
2540	1	2	-	3	7.14
2541	-	1	-	1	2.39
2542	2	2	-	4	9.52
2543	1	2	-	3	7.14
2544	1	4	-	5	11.90
2545	2	5	-	7	16.68
2546	-	3	2	5	11.90
2547	-	3	2	5	11.90
2548	-	1	-	1	2.39
2549	1	3	-	4	9.52
2550	-	4	-	4	9.52
รวม	8	30	4	42	100.00
ร้อยละ	19.05	71.43	9.52	100.00	

จากตารางที่ 4.1 พบว่า มีงานวิจัยด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย พิมพ์เผยแพร่มากที่สุดในปี พ.ศ.2545 จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.68 รองลงมาคือปี พ.ศ. 2544, พ.ศ.2546 และปีพ.ศ.2547 จำนวน 5 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.90 และที่พิมพ์เผยแพร่น้อยที่สุดในปี พ.ศ. 2541 และปี พ.ศ. 2548 จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 2.39

ส่วนสถาบันที่ผลิต พบว่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลิตมากที่สุด จำนวน 30 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 71.43 รองลงมา คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 8 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 19.05 และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 9.52

ตารางที่ 4.2 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามสถาบันที่ผลิตและเนื้อหาของงานวิจัย

สถาบันที่ผลิต	นวัตกรรมหลักสูตร		นวัตกรรมการสอน		รวม	
	ทางการปฐมวัยศึกษา		ทางการปฐมวัยศึกษา			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	2	50.00	6	15.79	8	19.05
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	1	25.00	29	76.32	30	71.43
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	1	25.00	3	7.89	4	9.52
รวม	4	100.00	38	100.00	42	100.00

จากตารางที่ 4.2 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีงานวิจัยด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา จำนวน 4 เรื่อง ผลิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ผลิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.00 ผลิตจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช จำนวน 1 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 25.00 งานวิจัยด้านนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา จำนวน 38 เรื่อง ผลิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.32 รองลงมา คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 15.79

ตารางที่ 4.3 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามการตั้งสมมติฐานและเนื้อหาของงานวิจัย

สมมติฐาน	นวัตกรรมหลักสูตร		นวัตกรรมการสอน		รวม	
	ทางการปฐมวัยศึกษา		ทางการปฐมวัยศึกษา			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่ตั้งสมมติฐาน	3	75.00	5	13.16	8	19.05
ตั้งสมมติฐาน	1	25.00	33	86.84	34	81.95
- ทางเดียว	1	25.00	24	63.16	25	60.52
- สองทาง	-	-	9	23.68	9	21.43
รวม	4	100.00	38	100.00	42	100.00

จากตารางที่ 4.3 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า งานวิจัยด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา ไม่มีการตั้งสมมติฐานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 ส่วนงานวิจัยด้านนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา มีการตั้งสมมติฐานทางเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.16

เมื่อรวมสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์มีการตั้งสมมติฐานร้อยละ 81.95 เป็นสมมติฐานทางเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 60.52 รองลงมา คือ สมมติฐานสองทาง คิดเป็นร้อยละ 21.43 และงานวิจัยที่ไม่ได้ตั้งสมมติฐานคิดเป็นร้อยละ 19.05

ตารางที่ 4.4 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามระเบียบวิธีวิจัยและเนื้อหาของงานวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย	นวัตกรรมหลักสูตร		นวัตกรรมการสอน		รวม	
	ทางการปฐมวัยศึกษา		ทางการปฐมวัยศึกษา			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เชิงทดลอง	1	25.00	33	86.84	34	80.95
เชิงคุณภาพ	3	75.00	5	13.16	8	19.05
รวม	4	100.00	38	100.00	42	100.00

จากตารางที่ 4.4 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 ส่วนนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.84

เมื่อรวมสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 80.95

ตารางที่ 4.5 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างและเนื้อหาของงานวิจัย

จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	นวัตกรรมหลักสูตร		นวัตกรรมการสอน		รวม	
	ทางการปฐมวัยศึกษา		ทางการปฐมวัยศึกษา			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1 กลุ่ม	2	50.00	29	76.32	31	73.81
2 กลุ่ม	2	50.00	8	21.05	10	23.81
3 กลุ่ม	-	-	-	-	-	-
4 กลุ่ม	-	-	1	2.63	1	2.38
รวม	4	100.00	38	100.00	42	100.00

จากตารางที่ 4.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา มีงานวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างทั้งกลุ่มเดียวและ 2 กลุ่มเท่าๆ กัน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา มีงานวิจัยที่ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.32

เมื่อรวมสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.81

ตารางที่ 4.6 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างและเนื้อหาของงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	นวัตกรรมหลักสูตร		นวัตกรรมการสอน		รวม	
	ทางการปฐมวัยศึกษา		ทางการปฐมวัยศึกษา			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สุ่มอย่างง่าย	1	25.00	20	52.63	21	50.00
สุ่มแบบกลุ่ม	-	-	3	7.89	3	7.14
สุ่มแบบหลายขั้นตอน	-	-	4	10.53	4	9.52
สุ่มแบบแบ่งชั้น	-	-	1	2.63	1	2.39
เลือกแบบเจาะจง	3	75.00	10	26.32	13	30.95
รวม	4	100.00	38	100.00	41	100.00

จากตารางที่ 4.6 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา มีงานวิจัยที่สุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยเลือกแบบเจาะจงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 นวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 52.63

เมื่อรวมสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีสุ่มอย่างง่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตารางที่ 4.7 จำนวนและค่าร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเนื้อหาของงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัย	นวัตกรรมหลักสูตร		นวัตกรรมการสอน		รวม	
	ทางการปฐมวัยศึกษา		ทางการปฐมวัยศึกษา			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
แบบทดสอบ	-	-	12	31.58	12	28.57
แบบบันทึก	2	50.00	5	13.16	7	16.67
แบบสังเกต	2	50.00	17	44.74	19	45.24
แบบวิเคราะห์	-	-	4	10.53	4	9.52
แบบวัด	-	-	4	10.53	4	9.52
แบบสัมภาษณ์	2	50.00	1	2.63	3	7.14
สถานการณ์ที่ใช้	2	50.00	2	5.26	4	9.52
แบบประเมิน	1	25.00	4	10.53	5	11.90
คู่มือ	-	-	3	7.89	3	7.14
เกมทดสอบความสามารถ	-	-	1	2.63	1	2.38
แบบสำรวจ	-	-	1	2.63	1	2.38
แบบสอบถาม	-	-	2	5.26	2	4.76

จากตารางที่ 4.7 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสังเกต แบบบันทึก แบบสัมภาษณ์ และสถานการณ์ที่ใช้ เป็นเครื่องมือในการวิจัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 นวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยใช้แผนการจัดประสบการณ์/กิจกรรม เป็นเครื่องมือในการวิจัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.68 รองลงมา คือ แบบสังเกต คิดเป็นร้อยละ 44.74

เมื่อรวมสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ใช้แผนการจัดประสบการณ์/กิจกรรม เป็นเครื่องมือในการวิจัยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 69.05 รองลงมา คือ แบบสังเกต คิดเป็นร้อยละ 45.24

ตารางที่ 4.8 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือและเนื้อหาของงานวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง	นวัตกรรมหลักสูตร		นวัตกรรมการสอน		รวม	
	ทางการปฐมวัยศึกษา		ทางการปฐมวัยศึกษา			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ค่าความยากง่าย	-	-	6	15.79	6	14.29
ค่าอำนาจจำแนก	-	-	8	21.05	8	19.05
ค่าความเที่ยง	2	50.00	28	73.68	30	71.43
ค่าความตรง	2	50.00	36	94.74	38	90.48

จากตารางที่ 4.8 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยตรวจสอบค่าความตรงและค่าความเที่ยงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 นวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจสอบค่าความตรงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.74 รองลงมา คือ การหาค่าความเที่ยง คิดเป็นร้อยละ 73.68

เมื่อรวมทั้งสองด้าน พบว่า ผู้วิจัยใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยตรวจสอบค่าความตรงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.48 รองลงมา คือ การหาค่าความเที่ยง คิดเป็นร้อยละ 71.43

ตารางที่ 4.9 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามที่มาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและ
เนื้อหาของงานวิจัย

ที่มาของเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย	นวัตกรรมหลักสูตร		นวัตกรรมการสอน		รวม	
	ทางการปฐมวัยศึกษา		ทางการปฐมวัยศึกษา			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผู้วิจัยสร้างเอง	4	100.00	33	86.84	37	88.10
พัฒนาจากเครื่องมือที่มีอยู่	-	-	2	5.26	2	4.76
ใช้เครื่องมือมาตรฐาน	-	-	3	7.90	3	7.14
รวม	4	100.00	38	100.00	42	100.00

จากตารางที่ 4.9 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นวัตกรรมหลักสูตรทางการ
ปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 100.00 เช่นเดียวกับ
นวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ
86.84

เมื่อรวมทั้งสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเอง
มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.10

ตารางที่ 4.10 จำนวนและร้อยละของงานวิจัยจำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและเนื้อหาของงานวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ข้อมูล	นวัตกรรมหลักสูตร		นวัตกรรมการสอน		รวม	
	ทางการปฐมวัยศึกษา		ทางการปฐมวัยศึกษา			
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สถิติพรรณนา						
- ค่าร้อยละ	-	-	4	10.53	4	9.52
- ค่าเฉลี่ย/ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	1	25.00	30	78.95	31	73.81
- ค่ามัธยฐาน/ ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์	-	-	2	5.26	2	4.76
สถิติอ้างอิง						
- การทดสอบค่าที	1	25.00	26	68.42	27	64.29
- การทดสอบไค-สแควร์	-	-	1	2.63	1	2.38
- การวิเคราะห์ความแปรปรวน	-	-	7	18.42	7	16.67
- การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	3	75.00	5	13.16	8	19.05
- The Wilcoxon Matched- Pairs signed – ranks test	-	-	5	13.16	5	11.90

จากตารางที่ 4.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา สถิติพรรณนาที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 25.00 สำหรับสถิติอ้างอิง สถิติที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ การทดสอบค่าที คิดเป็นร้อยละ 25.00 นวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา สถิติพรรณนาที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 78.95 รองลงมา คือ ค่าร้อยละ คิดเป็นร้อยละ 10.53 สำหรับสถิติอ้างอิง ผู้วิจัยใช้มากที่สุด คือ การทดสอบค่าที คิดเป็นร้อยละ 68.42

เมื่อรวมทั้งสองด้าน พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ สถิติพรรณนาที่ผู้วิจัยใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 73.81 รองลงมา คือ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ คิดเป็นร้อยละ 19.05 สำหรับสถิติอ้างอิง ผู้วิจัยใช้มากที่สุด คือ การทดสอบค่าที คิดเป็นร้อยละ 64.29

ตอนที่ 2 ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย

ในการสังเคราะห์เชิงคุณภาพ ผู้วิจัยเสนอผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย จำนวน 41 เรื่อง จำแนกตามขอบเขตเนื้อหาที่ศึกษา ดังนี้

2.1 นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา

2.2 นวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา

2.1 ด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา

จำนวนงานวิจัยที่ศึกษาด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา มีจำนวน 3 เรื่อง สามารถจำแนกตามประเด็นที่ศึกษาได้ ดังตารางที่ 4.11 และเสนอผลการสังเคราะห์ข้อค้นพบประกอบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.11 จำนวนงานวิจัยและผู้วิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่ทำวิจัย
การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส	1	วรรณวิมล ออกนิษฐ์ (2546)
หลักสูตรไฮ/สโคป	2	นิพนพิทา ถาวรเศรษฐ์ (2545) พิมพ์พิกา คงรุ่งเรือง (2542)
การศึกษาแบบวอลดอร์ฟ	1	นิพนพิทา ถาวรเศรษฐ์ (2545)

จากตารางที่ 4.11 ได้ข้อค้นพบจำแนกตามประเด็นที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

2.1.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักสูตรการศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส มีจำนวน 1 เรื่อง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแนวคิด

นี้โอฮิวแมนนิสที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรม พบว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแนวคิดนี้ โอฮิวแมนนิส ช่วยพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองทั้งทางด้านการกล้าแสดงออก การตัดสินใจ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น โดยเฉพาะการกล้าแสดงออก และการตัดสินใจที่ปรากฏในเด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่าง ทั้งนี้เพราะกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะที่ให้เด็กมีอิสระที่จะเคลื่อนไหวร่างกายตามจินตนาการผนวกกับแนวคิดนี้ โอฮิวแมนนิส ที่เน้นให้เด็กได้จินตนาการ คิดคะเนิงจากเรื่องราวที่เล่า และแสดงออกด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเพลงดนตรีตามแนวคิดนี้ โอฮิวแมนนิส ทำให้เด็กมีอารมณ์และจิตใจสงบซึ่งจะส่งผลต่อพัฒนาการที่ดีของเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆ อีกด้วย

2.1.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักสูตรไฮ/สโคป มีจำนวน 2 เรื่อง คือ

การศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮ/สโคป ผลการใช้นวัตกรรม พบว่า เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเอง ตามระยะเวลาที่มีการปรับใช้ปัจจัย 5 ประการ คือ วัสดุ การกระทำ การเลือก การใช้ภาษาของเด็ก และการสนับสนุนของผู้ใหญ่ โดยมีการใช้ปริมาณของปัจจัยที่แตกต่างกัน คือ ระยะที่ 1 ใช้ปัจจัยการสนับสนุนของผู้ใหญ่มากที่สุด เพื่อให้เด็กเกิดความไว้วางใจ เนื่องจากว่าในระยะนี้เด็กไม่กล้าคิดทำทางด้วยตนเอง ระยะที่ 2 ยังคงใช้การสนับสนุนของผู้ใหญ่มากที่สุด เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิด ผลปรากฏว่า เด็กเริ่มคิดทำทางด้วยตนเองและสนทนาด้วยข้อความที่ยาวขึ้น ส่วนระยะที่ 3 ใช้ปัจจัยการเลือก การใช้ภาษาของเด็ก การกระทำ และวัสดุเท่าๆ กัน เพื่อให้เด็กสามารถเลือกและตัดสินใจด้วยตนเอง ผลปรากฏว่า เด็กแสดงออกด้วยทำทางที่หลากหลาย สนทนาด้วยข้อความที่ยาว กล้าที่จะอาสาสมัครเป็นผู้นำ ทำกิจกรรมเป็นคู่และกลุ่มได้อย่างมั่นใจ ซึ่งสรุปได้ว่า ความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาขึ้นได้โดยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮ/สโคป การศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนที่ใช้แนว

การศึกษาไฮ/สโคป ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยมีแบบแผนการเขียนและพัฒนาการการรู้หนังสือเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การขีดเขียนที่ไม่สื่อความหมายตามการรับรู้สิ่งแวดลอม เนื่องจากเป็นการเรียนรู้การใช้สื่ออุปกรณ์ในการสร้างสัญลักษณ์ของเด็ก 2) ภาพวาดที่มีความหมาย ภาพคนเป็นภาพแรก que เด็กสร้างสรรค์ขึ้น ซึ่งสะท้อนจากการเรียนรู้สิ่งแวดลอมรอบตัว และ 3) การเขียนแบบสื่อสาร ซึ่งผ่านกิจกรรมการเขียนที่หลากหลายเพื่อมุ่งสู่การเรียนรู้การเขียนด้วยตนเอง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเขียน คือ 1) แนวการสอนที่เอื้ออำนวยต่อกัน 2) การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย 3) ประสบการณ์ตรงที่มีความหมาย 4) การจัดประสบการณ์การเขียนโดยประเมินจากพัฒนาการเด็ก 5) การจัดกิจกรรมที่ช่วยเตรียมความพร้อมด้านการเขียน 6) สภาพแวดล้อมที่พร้อม

พร้อมอย่างมีความหมาย 6) การเป็นแบบอย่างทางภาษาเพื่อการสื่อสารและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า พัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาขึ้นได้โดยการจัดการศึกษาตามหลักสูตร ๒/๓ โศป

จากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นนวัตกรรมหลักสูตรการศึกษาแบบ ๒/๓ โศป ทั้ง 2 เรื่อง สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาตามหลักสูตร ๒/๓ โศปสามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการด้านการเขียนที่ดีและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาขึ้นได้ โดยการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของ ๒/๓ โศป

2.1.3 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักสูตรการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ มี

จำนวน 1 เรื่อง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนที่ใช้แนวการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยในโรงเรียนที่ใช้แนวการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ มีแบบแผนการเขียนและพัฒนาการการตระหนักรู้ตัวตนของตนเองเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การขีดเขียนเข้าข้างในเป็นวงกลม และภาพวงกลมที่มีสัญลักษณ์ซึ่งสะท้อนการรู้จักตัวตนของเด็ก 2) การวาดลายเส้น ภาพบันได ตาราง เป็นผลสะท้อนจากประสบการณ์ภายใน 3) การวาดภาพคนในลักษณะต่างๆ และสิ่งแวดล้อมเป็นผลจากประสบการณ์และจินตนาการเป็นสำคัญ ซึ่งปัจจัยที่ส่งผลต่อการเขียนและการตระหนักรู้ตัวตนของตนเอง คือ 1) ครูเป็นแบบอย่างของผู้ที่พัฒนาการตระหนักรู้ตัวตนของตนเองตามวัย 2) ครูใช้ภาษาเป็นสื่อเพื่อเข้าถึงสังขารและคุณธรรม 3) ครูใช้ภาษาถูกต้องตามหลักเกณฑ์ เข้าใจธรรมชาติและพลังของภาษา และเข้าถึงสุนทรียะ 4) การเฝ้าสังเกตและพิจารณาการตระหนักรู้ตัวตนของเด็ก 5) ความมุ่งหมายของการศึกษาสู่ความสมดุล 6) การใช้จินตนาการผ่านวัสดุปลายเปิด ซึ่งสรุปได้ว่า แบบแผนการเขียนและพัฒนาการการตระหนักรู้ตัวตนของตนเองของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาขึ้นได้โดยการจัดการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ

จากผลการวิจัยด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา ทั้ง 3 เรื่อง จะเห็นได้ว่า นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษาสามารถพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีพัฒนาการด้านการเขียนที่ดี และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อพัฒนาการด้านการเขียนและความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่เรียนตามหลักสูตร ๒/๓ โศป การศึกษาแบบวอลดอร์ฟ และการศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส มีประเด็นที่เหมือนกัน คือ ปัจจัยที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน บทบาทครูและตัวผู้เรียน และการจัดสภาพแวดล้อม ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยเกิดจากการกำหนดนโยบาย หลักการและแนวทางในการพัฒนาเด็กตามแต่ละแนวการศึกษา

2.2 ด้านนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา

จำนวนและงานวิจัยที่ศึกษาด้านนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา มี 38 เรื่อง สามารถจำแนกตามประเด็นที่ศึกษาได้ ดังตารางที่ 4.12 และเสนอผลการสังเคราะห์ข้อค้นพบประกอบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.12 จำนวนงานวิจัยและผู้วิจัยที่ศึกษาด้านนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่ทำวิจัย
การสอนของมอนเตสซอร์	1	มินดา วงศ์วิจิตร (2543)
การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์	6	ธิดา ภูประทาน (2542) ปาริฉัตร ผลเจริญ (2547) พรใจ สารยศ(2544) พิศเพลิน ภิรมย์ไกรภักดิ์(2542) สิริชนม์ ปิ่นน้อย(2542) สุนันทา ศิริวัฒนานนท์(2544)
การสอนแบบโครงการ	11	จิรภรณ์ วสุวัต(2540) นิตยพรรณ เฉกไพชยนต์(2549) ปีทมา ศุภก้านนิค(2545) เปลว ปุริสาร (2543) ลำดวล ปิ่นสันเทียะ (2545) วรรณภา กรัสพรหม (2546) สายชน วงसानน(2547) สุภารัตน์ พลแพงทา(2544) อัญชลี ชัยรัชตกุล(2546) อุทัย บุญโท(2544) อำพวรรณ เนียมคำ(2545)
การสอนภาษาแบบธรรมชาติ	9	กนิษฐา ชูจันทร์(2541) ดวงกมล เกื้อมิตร(2547) นฤมล เฉียบแหลม(2545)

ประเด็นที่ศึกษา	จำนวน	ผู้วิจัยและปีที่ทำวิจัย
การสอนภาษาแบบธรรมชาติ		พนิดา ซาตยาภา(2544) มยุรี กันทะลือ(2543) วิไลวรรณ เกื้อทาน(2540) อุทัย คีวงใหญ่(2549) อำพร ศรีหรัญ(2540) เอื้องฟ้า ทำบุญจันทร์(2547)
การสอนแบบจิตปัญญา	7	จตุพร แสงหาญ(2549) จิตเกษม ทองนาค(2548) ปีทมา คุณเวทย์วิริยะ(2549) พัชรี โศตรสมบัติ(2550) เขาวนารถ เลาหบรรจง(2545) เสาวนีย์ จันทร์ที(2546) หทัยรัตน์ ทรวทรวง(2550)
การสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้	4	ขวัญจิรา ภู่อังค์(2547) ปราณี อุปฮาด(2550) วันดี สุคติสิน(2550) สันติศักดิ์ ผาผาย(2546)

จากตารางที่ 4.12 ได้ข้อค้นพบ จำแนกตามประเด็นที่ศึกษา ดังต่อไปนี้

2.2.1 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนของมอนเตสซอรี มีจำนวน 1 เรื่อง เป็นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนที่ใช้แนวการสอนของมอนเตสซอรี ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า การสอนของมอนเตสซอรีสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ 1) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่พบบ่อย คือ การรักษาและทำความสะอาดสิ่งแวดล้อม 2) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมที่แสดงออก คือ การสนทนา การทักทาย การจัดการในการเล่น การช่วยเหลือผู้อื่นในการเล่นกันเองอย่างไม่เป็นทางการ และการได้รับความเอาใจใส่ พฤติกรรมที่พบในอันดับรองลงมา คือการยอมรับตามอำนาจหน้าที่ ทักษะที่ดีต่อผู้อื่น และการจัดการกับปัญหาขัดแย้ง 3) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมที่พบบ่อย คือ การดูแลช่วยเหลือตนเอง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความ

รับผิดชอบ การดูแลของๆ ตนเอง การแต่งตัวได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องให้ใครช่วย และการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย พฤติกรรมที่พบในอันดับรองลงมา คือ การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง การแสดงความรู้สึก พฤติกรรมที่เกี่ยวกับจริยธรรม และการยอมรับต่อสิ่งที่เกิดขึ้นและผลที่ตามมา

4) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมาก คือ การทำงานให้เสร็จสมบูรณ์ การให้ความสนใจตั้งใจเรียน พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน การอภิปรายในห้องเรียน กิจกรรมกลุ่ม การทำตามแนวทางที่กำหนด พฤติกรรมขณะทำงานและคุณภาพของงานที่ทำ ซึ่งสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมที่เกี่ยวกับตนเอง และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน สามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการสอนของมอนเตสซอรี

2.2.2 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มีจำนวน 6 เรื่อง คือ

การจัดกิจกรรมความรู้ทางกายภาพตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อ มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ของเด็กวัยเตาะแตะ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กวัยเตาะแตะที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางกายภาพตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ มีมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์สูงกว่าเด็กวัยเตาะแตะที่ได้รับการจัดกิจกรรมปกติ นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์อื่น ๆ นอกเหนือจากที่กำหนด คือ เกิดพัฒนาการทางสังคม ได้เรียนรู้ภาษาหรือคำใหม่ ๆ จากเพื่อนและครูด้วยการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างตนเองกับเพื่อน

การศึกษาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ที่ได้รับการจัดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย มี 4 ประการ คือ ปฏิสัมพันธ์ ประการณณ์เดิม การกระทำ และการไตร่ตรอง เมื่อนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมคณิตศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยแบ่งการใช้เป็น 3 ระยะ ส่งผลให้เด็กปฐมวัยกลุ่มตัวอย่างเกิดความเข้าใจในเรื่องการจัดประเภท การเปรียบเทียบ การเรียงลำดับ การวัดและการอนุรักษ์

การใช้เกมคณิตศาสตร์ในการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของเด็กวัยอนุบาล ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กวัยอนุบาลที่ใช้เกมคณิตศาสตร์ในการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์มีคะแนนความสามารถในด้านจำนวน การเปรียบเทียบจำนวน การเพิ่มและลดจำนวน สูงกว่าเด็กวัยอนุบาลที่ใช้การสอนคณิตศาสตร์แบบปกติ

กระบวนการส่งเสริมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรม วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ผลการใช้นวัตกรรม พบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการการ

แก้ปัญหาตามระยะเวลา โดยในสัปดาห์ที่ 1-2 เมื่อเกิดสถานการณ์ปัญหาเด็กมีพฤติกรรม การแก้ปัญหาด้วยการนั่งเฉย หลีกเลียข และไม่เข้าร่วมแก้ปัญหา ทั้งนี้เพราะเป็นช่วงแรกของการเข้าร่วมกิจกรรม ที่เด็กต้องปรับบทบาทจากการเป็นผู้รับการถ่ายทอดความรู้จากครู มาเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง สัปดาห์ที่ 3-4 เด็กรับรู้และเข้าใจสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้น ได้พยายามแก้ปัญหาโดยใช้ประสบการณ์เดิม ร่วมกับการลองผิดลองถูกทำให้เกิดพฤติกรรมแก้ปัญหาได้ แต่ด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสม สัปดาห์ที่ 5,6,7 และ 8 เด็กสามารถนำองค์ความรู้ที่เกิดจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองมาเป็นข้อมูลในการแก้ปัญหาตามสถานการณ์ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และรวดเร็ว

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในการจำแนกประเภท ด้านความเหมือนความต่าง สิ่งที่สัมพันธ์กัน และทักษะการเปรียบเทียบสูงกว่าก่อนการทดลอง และพบว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีทักษะการเปรียบเทียบด้านขนาดและรูปร่าง สูงกว่าก่อนการทดลอง

การศึกษากระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีการเรียนแบบหัวเรื่องตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือตามระยะเวลา คือ ระยะเวลาที่ 1 เด็กมีการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือทุกด้าน ทั้งด้านการช่วยเหลือ การเป็นผู้นำ ความรับผิดชอบ และการแก้ปัญหาคความขัดแย้ง โดยมีการพัฒนาด้านความรับผิดชอบในการทำตามข้อตกลงมากเป็นอันดับแรก และในระยะที่ 3 เด็กมีการพัฒนาพฤติกรรมความร่วมมือเพิ่มขึ้นจากระยะที่ 2 ทุกด้าน โดยมีการพัฒนาในระดับที่ใกล้เคียงกัน

จากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นนวัตกรรมการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ทั้ง 6 เรื่อง จะเห็นได้ว่า การใช้นวัตกรรมการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ได้อาศัยปัจจัยตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ คือ การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Active learning) การจัดกิจกรรมตามสภาพจริง (Authentic Activities) ประสบการณ์เดิม (Prior Knowledge) ปฏิสัมพันธ์ครูกับเด็ก (Teacher-child Interaction) และการไตร่ตรองข้อมูล (Reflective Teaching) ซึ่งผลการใช้นวัตกรรมสามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และจิตใจ โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การใช้กิจกรรมคณิตศาสตร์ เกมคณิตศาสตร์ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมการเรียนรู้แบบหัวเรื่อง กิจกรรมความรู้ทางกายภาพ และกิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งแต่ละกิจกรรมมัก

ประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ เด็กปฐมวัยมีมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สูงขึ้น มีพฤติกรรมร่วมมือเพิ่มขึ้น และมีพัฒนาการการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหา ทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดียิ่งขึ้น

2.2.3 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนแบบโครงการ มีจำนวน 11 เรื่อง

คือ

การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการสามารถส่งเสริมความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่มีระดับความสามารถในการแก้ปัญหาสูงและต่ำให้พัฒนาสูงขึ้นได้ และพบว่า กิจกรรมและลำดับขั้นตอนในการเรียนรู้ทั้ง 4 ระยะของการจัดประสบการณ์แบบโครงการนั้น ส่งเสริมให้เด็กได้เผชิญกับปัญหา และเรียนรู้วิธีที่จะแก้ปัญหาต่างๆ ที่พบจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามความสนใจด้วยตนเอง

การจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า หลังการทดลองเด็กปฐมวัยมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เฉลี่ยโดยรวมและรายด้านสูงกว่าก่อนการทดลอง โดยแยกตามรายทักษะ ได้แก่ ทักษะการสังเกต ทักษะการจำแนกเปรียบเทียบ ทักษะการวัด ทักษะการสื่อความหมาย ทักษะการลงความเห็น และทักษะการพยากรณ์

การจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีระดับความสามารถทางคณิตศาสตร์ต่ำ หลังจากได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ มีความสามารถทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นทั้งในภาพรวมและรายด้าน

การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น และพบว่า ระยะของโครงการ 4 ระยะเป็นช่วงเวลาที่เด็กได้ฝึกกระบวนการคิดคล่องตัว คิดริเริ่ม คิดยืดหยุ่น คิดละเอียดลออ เด็กมีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด และกล้าทำ ทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้น

การจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์สูงขึ้น โดยแยกตามรายทักษะ ได้แก่ การสังเกต การจำแนกประเภท การแสดงปริมาณและการสื่อความหมาย ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการ โดยใช้เทคโนโลยีสื่อประสมเพื่อส่งเสริมทักษะการสังเกตและการสื่อความหมายของเด็กอนุบาล ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า โปรแกรมฯที่พัฒนาขึ้นสามารถส่งเสริมทักษะการสังเกตและการสื่อความหมายได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการที่พัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมให้เด็กอนุบาลมีจริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์สูงขึ้น

การศึกษาพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการทั้งก่อนการจัดประสบการณ์และระหว่างการจัดประสบการณ์ในแต่ละสัปดาห์ มีพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น โดยแยกรายด้าน ได้แก่ ด้านกล้าแสดงออก ด้านการปรับตัวเข้าสภาพแวดล้อม และด้านความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

การศึกษาพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีพฤติกรรมด้านสังคมสูงขึ้น ได้แก่ การทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การแบ่งปันและการช่วยเหลือ

การจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย โรงเรียนเชิงชุมราษฎร์นุกูล จังหวัดสกลนคร ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการมีพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้น ได้แก่การเป็นผู้นำผู้ตามและการช่วยเหลือ

การจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางพฤติกรรม หลังได้รับการจัดประสบการณ์แบบโครงการทั้ง 8 สัปดาห์ มีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมสูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานของการวิจัย แสดงให้เห็นว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการ สามารถส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางพฤติกรรมให้สูงขึ้นได้

การสอนนิทานชาดกเรื่องพระมหาชนก โดยใช้การสอนแบบโครงการที่มีต่อความเพียรของเด็กวัยอนุบาล ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยมีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องความเพียรและมีพัฒนาการด้านพฤติกรรมความเพียรสูงขึ้นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งการดำเนินงานในโครงการพระมหาชนก เพื่อการส่งเสริมความเพียรให้แก่เด็กอนุบาลในกลุ่มทดลอง มี

กระบวนการทำกิจกรรมโดยยึดหลักอิทธิบาท 4 ในทางพระพุทธศาสนาที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการปฏิบัติงานเพื่อให้ถึงซึ่งความสำเร็จ

จากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นนวัตกรรมการสอนแบบโครงการ ทั้ง 11 เรื่อง สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางสติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจที่ดี ซึ่ง ได้แก่ ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ทักษะการสังเกตและสื่อความหมาย ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ จริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ความเชื่อมั่นในตนเอง และพฤติกรรมร่วมมือ ตลอดจนการปรับและพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางพฤติกรรมให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัย

2.2.4 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ มีจำนวน 9 เรื่อง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติโดยใช้แกนนำในหน่วยการสอนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างเด่นชัด

ความสนใจในการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ และได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ มีความสนใจในการอ่านและเขียนแตกต่างกัน โดยเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ หลังการทดลองมีความสนใจในการอ่านและการเขียนสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ

การจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติต่อพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่นหลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ทำให้มีพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยสูงขึ้น ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยด้านความสนใจในการอ่านเด็กมีพัฒนาการสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการมีความรู้เกี่ยวกับหนังสือ ด้านการมีความรู้เกี่ยวกับตัวหนังสือ และด้านการจับใจความจากสิ่งที่อ่านตามลำดับ

กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้างเรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาการการสื่อความหมาย ตามระยะเวลา คือ สัปดาห์ที่ 1 การสื่อความหมายของเด็ก

ยังทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร สัปดาห์ที่ 2-4 การสื่อความหมายของเด็กมีการพัฒนาขึ้นในด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียน สัปดาห์ที่ 5-7 การสื่อความหมายของเด็กมีการพัฒนาสูงขึ้น โดยทุกคนสามารถเล่าเรื่องราวได้เป็นประโยคยาวขึ้น สัปดาห์ที่ 8 การพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กแต่ละคนมีการพัฒนาที่คืบขึ้นในแต่ละด้านคือ การพูดเด็กจะพูดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่พบเห็นได้เชื่อมโยงเป็นเรื่องราว ใช้ภาษาอย่างมีความหมาย สามารถสนทนาได้ตอบกับผู้อื่นด้วยการซักถาม อธิบาย และวิจารณ์ การฟังเด็กสามารถฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจและตอบคำถามในเรื่องที่ฟังได้ การอ่านเด็กแสดงลักษณะการอ่านได้อย่างถูกต้อง การเขียนเด็กสามารถใช้ตัวอักษรหรือภาพคำหรือประโยคในการสื่อความหมาย ทิศทางการเขียนจากซ้ายไปขวาหรือบนลงล่างได้

การศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการ

จัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการด้านการเขียนสูงขึ้น ซึ่งประกอบด้วยพัฒนาการด้านการเขียน 6 ชั้น คือ ชั้นวาดแทนเขียน ชั้นขีดเขียนแทนเขียน ชั้นเขียนคล้ายตัวอักษร ชั้นเขียนตัวอักษรที่รู้จักด้วยวิธีที่คิดขึ้นเอง ชั้นคัดลอกอักษร ชั้นเขียนโดยคิดสะกดขึ้นเอง และพบว่า พัฒนาการด้านการเขียนในชั้นที่ 7 คือ ชั้นเขียนสะกดแบบเหมือนผู้ใหญ่ไม่มีเด็กปฐมวัยคนใดพัฒนาการไปถึง

การจัดสภาพแวดล้อมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อความสนใจในการเขียนของเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยมีความสนใจในการเขียนสูงขึ้นเนื่องจากการที่เด็กได้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่มีวัสดุอุปกรณ์ที่ส่งเสริมการใช้ภาษาที่หลากหลาย ทำให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่มีความหมาย เด็กได้เลือกเล่นตามมุมที่ตนสนใจอย่างอิสระ เด็กได้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเขียนอย่างเสรีในบรรยากาศของการยอมรับ และการให้กำลังใจจากครู ทำให้เด็กมีแรงจูงใจภายในที่จะเรียนรู้ภาษาด้วยตนเอง

การจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนและความสนใจในการเขียนของเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า หลังจากที่เด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวภาษาแบบธรรมชาติ ตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์ มีการเปลี่ยนแปลงโดยรวมของคะแนนในแต่ละช่วงสัปดาห์สูงขึ้น ซึ่งประกอบด้วยด้านการสร้างสัญลักษณ์ภาษาเขียน ด้านทิศทางในการเขียน ด้านวิธีถ่ายทอดความหมายของสัญลักษณ์ภาษาเขียน ด้านความซับซ้อนของความหมาย และพบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมความสนใจในการเขียน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงโดยรวมของคะแนนความสามารถหยิบจับอุปกรณ์ ดินสอ ปากกา สี กระดาษ มาขีดเขียนหรือวาดภาพได้สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

การจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมร่วมมือ

สูงขึ้นไป คือ รู้จักที่จะช่วยเหลือผู้อื่น ให้การยอมรับผู้อื่น เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบร่วมกัน รู้จักการทำงานร่วมกันเพื่อที่จะบรรลุจุดหมายของกลุ่ม ทั้งนี้เพราะว่าลักษณะของกิจกรรมการเขียนร่วมกันนั้นเด็กได้ร่วมกันคิดร่วมกันทำมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการช่วยเหลือกันในกลุ่ม

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย ที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยทั้ง 2 กลุ่มมีความเชื่อมั่นในตนเองแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยหลังการทดลองเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงกว่าก่อนการทดลอง

จากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นนวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จำนวน 9 เรื่อง สรุปได้ว่า นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เน้นให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อม ๆ กันแบบองค์รวมไม่แยกเป็นทักษะย่อย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา จัดให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ได้เรียนรู้ภาษาจากสิ่งที่มีความหมาย ได้เรียนรู้จากการเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของเด็กเอง มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ครูมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการ และความสนใจของเด็ก ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษาที่ดี นอกจากนี้นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติยังสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้นด้วย

2.2.5 งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนแบบจิตปัญญา จำนวน 7 เรื่อง

คือ

การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญา ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้การสอนแบบจิตปัญญา มีความสามารถทางพหุปัญญาในทุกด้าน ได้แก่ ความสามารถด้านภาษา ความสามารถด้านตรรกะ-คณิตศาสตร์ ความสามารถด้านมิติ ความสามารถด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ความสามารถด้านดนตรี ความสามารถด้านการเข้าใจระหว่างบุคคล ความสามารถด้านความเข้าใจตนเอง และความสามารถด้านธรรมชาติสูงขึ้นไป

การพัฒนาทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบจิตปัญญา ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยมีคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์โดยรวม 6 ทักษะและจำแนกรายทักษะอยู่ในระดับดี แตกต่างจากก่อนการ

ทดลอง และมีค่าเฉลี่ยสูงขึ้น ซึ่ง 6 ทักษะนั้น ได้แก่ ทักษะการสังเกต การวัด การลงความเห็น การพยากรณ์ การจำแนกประเภท และการสื่อสาร

การศึกษาความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้างส่งผลให้ระดับความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยโดยรวมอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการรู้คำศัพท์ ด้านการรู้ประโยค และด้านการสื่อความหมายอยู่ในระดับดีมากเช่นกัน

การจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อความภาคภูมิใจในตนเองของเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาที่มีความภาคภูมิใจในตนเองโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเห็นคุณค่าในตนเอง ด้านเห็นคุณค่าผู้อื่น และด้านมีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในระดับดีมาก ส่วนด้านมีจิตใจอยู่ในระดับดี

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากธรรมชาติตามรูปแบบจิตปัญญาที่มีต่อการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากธรรมชาติตามรูปแบบจิตปัญญา มีการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้านอนุรักษ์ต้นไม้ อนุรักษ์น้ำ และอนุรักษ์สภาพแวดล้อมสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งในการจัดกิจกรรมเน้นการไปศึกษาจากแหล่งศึกษาธรรมชาติให้เด็กมีประสบการณ์ตรงในการ ได้สังเกต สัมผัสและลงมือกระทำต่อสภาพจริง

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบจิตปัญญา มีพฤติกรรมชอบสังคม คือ การช่วยเหลือ การเอื้ออาทร และความเอื้อเฟื้ออยู่ในระดับดีมาก

การจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อทักษะการคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัย ผลการใช้นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบจิตปัญญา มีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงเหตุผลสูงขึ้น แตกต่างจากก่อนการทดลอง และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน คือ การคิดแบบอุปมาถุ่ การคิดแบบอนุมาน และการอธิบายเหตุผล พบว่า เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาอยู่ในระดับสูงทุกด้าน

จากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นนวัตกรรมการสอนแบบจิตปัญญา จำนวน 7 เรื่อง สรุปได้ว่า นวัตกรรมการสอนแบบจิตปัญญาสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีพัฒนาการทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจสูงขึ้น ซึ่ง ได้แก่ การมีความสามารถทางพุทธิปัญญา มี

ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีความสามารถทางภาษา มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีพฤติกรรมกาารรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีพฤติกรรมชอบสังคม และมีทักษะการคิดเชิงเหตุผล โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน จะเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติภารกิจและค้นพบความรู้ด้วยตนเอง จากการเรียนทั้งเดี่ยวและกลุ่ม พร้อมนำเสนอ แสดงการเรียนรู้ และความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยการค้นพบ

2.2.6 นวัตกรรมการสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ มีจำนวน 4 เรื่อง คือ

การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ปฏิบัติภารกิจทดลองประกอบอาหารตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ผลการใช้ นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ปฏิบัติภารกิจทดลองประกอบอาหาร โดยใช้ รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ มีความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้านสูงขึ้น ได้แก่ ความสามารถ ทางด้านภาษา ความสามารถทางด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์ ความสามารถทางด้านมิติสัมพันธ์ ความสามารถทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ความสามารถทางด้านดนตรี/จังหวะ ความสามารถทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถทางการเข้าใจตนเอง และความสามารถ ทางด้านการรักษระรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และพบว่า สัปดาห์ที่ 4, 6 และ 8 พฤติกรรมความสามารถ ทางพหุปัญญาคงที่

ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยใช้ รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ผลการใช้ นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเอง ความสามารถในการแก้ปัญหาของตนเองที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น และความสามารถในการแก้ปัญหาโดยภาพรวม ได้ สูงขึ้นมากกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างชัดเจน

การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด กิจกรรม โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ผลการใช้ นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการ จัดกิจกรรม โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ มีความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้าน ได้แก่ ความสามารถทางด้านภาษา ความสามารถทางด้านตรรกะ/คณิตศาสตร์ ความสามารถทางด้าน มิติสัมพันธ์ ความสามารถทางด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว ความสามารถทางด้านดนตรี/จังหวะ ความสามารถทางด้านมนุษยสัมพันธ์ ความสามารถด้านการเข้าใจตนเอง และความสามารถทางด้าน การรักษระรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสูงขึ้นในทุกช่วงของการเปรียบเทียบ และพบว่า ความสามารถทาง พหุปัญญาทุกด้านมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่สูงขึ้นตลอดช่วงเวลาของการจัดกิจกรรม

การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามรูปแบบ พหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ผลการใช้ นวัตกรรมพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตาม

รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผลทั้ง 5 ด้านสูงขึ้น ได้แก่ ด้านการรวมประเภท ด้านการจำแนกประเภท ด้านความสัมพันธ์แบบพหุคูณ ด้านการอนุรักษ์ปริมาณที่ต่อเนื่อง และด้านการอนุรักษ์ปริมาตรที่เข้าแทนที่

จากงานวิจัยที่ศึกษาในประเด็นนวัตกรรมการสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ จำนวน 4 เรื่อง สรุปได้ว่า นวัตกรรมการสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ สามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาสูงขึ้น ซึ่งได้แก่ การมีความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้าน มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล 5 ด้าน คือ ด้านการรวมประเภท ด้านการจำแนกประเภท ด้านความสัมพันธ์แบบพหุคูณ ด้านการอนุรักษ์ปริมาณที่ต่อเนื่อง และด้านการอนุรักษ์ปริมาตรที่เข้าแทนที่ โดยมีรูปแบบการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรม 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีชีวิตชีวา(Active Learning) ขั้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น(Cooperative Learning) ขั้นการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้(Analysis) ขั้นการสรุปและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง(Constructivism) และขั้นผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีความหมาย(Application)

จากผลการวิจัยนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษาทั้ง 6 ประเด็น จะเห็นได้ว่า มีผู้ทำการศึกษาประเด็นนวัตกรรมการสอนแบบโครงการมากที่สุด รองลงมา คือ นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งนวัตกรรมการสอนแต่ละนวัตกรรมจะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรูปแบบของการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมในแต่ละนวัตกรรมมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน คือ มุ่งเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน มีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สรุป และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการที่ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีความหมายในการดำเนินชีวิต และงานวิจัยทุกเรื่องมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจสูงขึ้นหลังจากการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรม ซึ่งได้แก่ ความสามารถทางพหุปัญญา ทักษะทางภาษา มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหา ทักษะการคิดเชิงเหตุผล การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม พฤติกรรมร่วมมือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง จริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ พฤติกรรมกรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมชอบสังคม ซึ่งผลการวิจัยทุกเรื่องเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การสรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เป็นวิทยานิพนธ์/ปริญญาโทระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 เป็นการเสนอเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์งานวิจัย ขอบเขตการสังเคราะห์งานวิจัย วิธีการสังเคราะห์งานวิจัย และสรุปผลการสังเคราะห์ พร้อมทั้งอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการสังเคราะห์งานวิจัย

1.1.1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

1.1.2 เพื่อสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

1.2 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ วิทยานิพนธ์ / ปริญญาโทระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี 2540 – 2550 จำนวน 42 เรื่อง

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย

1.3.1 แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้ใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยของ อุทุมพร จามรมาน (2527)

1.3.2 แบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย โดยผู้วิจัยได้ดัดแปลงมาจากแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย ของ สุพิน จินดาพล (2548)

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสำรวจรายชื่องานวิทยานิพนธ์ / ปรียญานิพนธ์ สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ.2540 – 2550 จากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยและจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เมื่อสำรวจรายชื่องานวิจัยได้แล้ว ทำการประเมินคุณภาพงานวิจัยเพื่อคัดเลือกงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์ ได้งานวิจัยจำนวน 42 เล่ม จากนั้นศึกษาบทคัดย่อของงานวิจัย แล้วศึกษาตัวเล่มของงานวิจัยทุกเล่ม บันทึกข้อมูลของงานวิจัยลงในแบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา

1.6 สรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัย

1.6.1 คุณลักษณะของงานวิจัย ผลการสังเคราะห์ข้อมูลลักษณะของงานวิจัยด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ประชากรที่นำมาสังเคราะห์ทั้งสิ้น 42 เรื่อง พิมพ์เผยแพร่มากที่สุดในปี พ.ศ.2545 จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 16.68 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำนวน 30 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 71.43 เมื่อจำแนกตามเนื้อหา พบว่า มีงานวิจัยด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษาจำนวน 4 เรื่อง ผลิตจากจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00 เป็นงานวิจัยด้านนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา จำนวน 38 เรื่อง ผลิตจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 76.32 นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา ไม่มีการตั้งสมมติฐานคิดเป็นร้อยละ 75.00 ส่วนนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา มีการตั้งสมมติทางเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 63.16 รองลงมา คือ สมมติฐานสองทาง คิดเป็นร้อยละ 23.68 นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 ส่วนนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงทดลองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.84 นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา มีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวและสองกลุ่ม เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา มีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 73.81 นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.00 ส่วนนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่ายมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 50.00

ในส่วนของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสังเกต แบบบันทึก แบบสัมภาษณ์ และสถานการณ์ที่ใช้เป็นเครื่องมือ เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตเป็นเครื่องมือมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.74 นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา ใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบ ค่าความเที่ยงและค่าความตรง เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ส่วนนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา ใช้วิธีการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการตรวจสอบค่าความตรงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 94.74 รองลงมา คือ ค่าความเที่ยง คิดเป็นร้อยละ 73.68 งานวิจัยด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่นำมาสังเคราะห์ ใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเองมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 88.10 นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา มีการใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ส่วนนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา มีการใช้สถิติพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 78.95 สำหรับสถิติอ้างอิง ผู้วิจัยใช้มากที่สุด คือ การทดสอบค่าที คิดเป็นร้อยละ 64.29

1.6.2 ผลการสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย จากวิทยานิพนธ์ / ปริญญาานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์จำนวน 42 เรื่อง เป็นงานวิจัยด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา จำนวน 4 เรื่อง ด้านนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา จำนวน 38 เรื่อง ซึ่งในแต่ละด้านมีประเด็นของการศึกษาที่หลากหลาย บางประเด็นมีงานวิจัยไม่มากพอที่จะทำการสังเคราะห์ จึงทำได้เพียงนำเสนอข้อค้นพบเท่านั้น ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

1) ด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา มีงานวิจัย จำนวน 4 เรื่อง สรุปสาระตามประเด็นที่ศึกษาเป็น 3 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักสูตรการศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิสเพื่อพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย จำนวน 1 เรื่อง พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแนวคิดนีโอฮิวแมนนิส มีการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเองทั้งทางด้านการกล้าแสดงออก การตัดสินใจ และการทำงานร่วมกับผู้อื่นสูงขึ้น ประเด็นที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักสูตรไฮ/สโคป จำนวน 2 เรื่อง พบว่า การจัดการศึกษาตามหลักสูตรไฮ/สโคปสามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการด้านการเขียนที่ดีและมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น ซึ่งความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยสามารถพัฒนาขึ้นได้โดยการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮ/สโคป ประเด็นที่ 3 ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมหลักสูตรการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ จำนวน 1 เรื่อง พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ มีแบบแผนการเขียนและพัฒนาการการตระหนักรู้ตัวตนของตนเองของเด็กปฐมวัยได้ดีขึ้น

จากผลการวิจัยด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษาทั้ง 3 ประเด็น จะเห็นได้ว่า นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา สามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการด้านการเขียนที่ดี และมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น โดยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านการเขียนและความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่เรียนตามหลักสูตร ไฮ/ส โคโป การศึกษาแบบวอลดอร์ฟ และการศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส มีประเด็นที่เหมือนกัน คือ ปัจจัยที่เกิดจากกระบวนการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน บทบาทครูและตัวผู้เรียน และการจัดสภาพแวดล้อม ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัย เกิดจากการกำหนดนโยบาย หลักการและแนวทางในการพัฒนาเด็กตามแต่ละแนวการศึกษา

2) ด้านนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา มีงานวิจัย จำนวน 38 เรื่อง สรุปสาระตามประเด็นที่ศึกษาเป็น 6 ประเด็น คือ ประเด็นแรก ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนของมอนเตสซอรี พบว่า การสอนของมอนเตสซอรีสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ 1) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่พบบ่อย คือ การรักษาและทำความสะอาดสิ่งแวดล้อม 2) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมที่แสดงออก คือ การสนทนา การทักทาย การจัดการในการเล่น การช่วยเหลือผู้อื่น การเล่นกันเองอย่างไม่เป็นทางการ และการได้รับความเอาใจใส่ พฤติกรรมที่พบในอันดับรองลงมา คือ การยอมรับตามอำนาจหน้าที่ ทักษะที่ดีต่อผู้อื่น และการจัดการกับปัญหาขัดแย้ง 3) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับตนเอง พฤติกรรมที่พบบ่อย คือ การดูแลช่วยเหลือตนเอง พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความรับผิดชอบ การดูแลของๆ ตนเอง การแต่งตัวได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องให้ใครช่วย และการดูแลรักษาความสะอาดของร่างกาย พฤติกรรมที่พบในอันดับรองลงมา คือ การมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง การแสดงความรู้สึก พฤติกรรมที่เกี่ยวกับจริยธรรม และการยอมรับต่อสิ่งที่เกิดขึ้นและผลที่ตามมา 4) พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน พฤติกรรมที่เด็กแสดงออกมาก คือ การทำงานให้เสร็จสมบูรณ์ การให้ความสนใจตั้งใจเรียน พฤติกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน การอภิปรายในห้องเรียน กิจกรรมกลุ่ม การทำตามแนวทางที่กำหนด พฤติกรรมขณะทำงานและคุณภาพของงานที่ทำ ซึ่งสรุปได้ว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านพฤติกรรมที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม พฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล พฤติกรรมที่เกี่ยวกับตนเอง และพฤติกรรมที่เกี่ยวกับการทำงาน สามารถพัฒนาขึ้นได้ด้วยการสอนของมอนเตสซอรี ประเด็นที่ 2 ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ จำนวน 6 เรื่อง พบว่า นวัตกรรมการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ได้อาศัยปัจจัยตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ คือ การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ (Active learning) การจัดกิจกรรมตามสภาพจริง (Authentic Activities) ประสบการณ์เดิม (prior Knowledge) ปฏิสัมพันธ์ครูกับเด็ก (Teacher-child Interaction) และการไตร่ตรองข้อมูล (Reflective Teaching) ซึ่งผลการใช้นวัตกรรมสามารถพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งในด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์

และจิตใจ โดยมีรูปแบบการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การใช้กิจกรรมคณิตศาสตร์ เกม คณิตศาสตร์ กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ กิจกรรมการเรียนรู้แบบหัวเรื่อง กิจกรรมความรู้ทางกายภาพ และกิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ซึ่งแต่ละกิจกรรมมักประสบผลสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ คือ เด็กปฐมวัยมีมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สูงขึ้น มีพฤติกรรมร่วมมือเพิ่มขึ้น และมีพัฒนาการการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัญหา ทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่ดียิ่งขึ้น ประเด็นที่ 3 ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนแบบโครงการ จำนวน 11 เรื่อง พบว่า การจัดประสบการณ์แบบโครงการสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางสติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจที่ดี ซึ่งได้แก่ความสามารถในการคิดแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ทักษะการสังเกตและสื่อความหมาย ความสามารถทางคณิตศาสตร์ ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ จริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ความเชื่อมั่นในตนเอง และพฤติกรรมร่วมมือ ตลอดจนการปรับและพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางพฤติกรรมให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ผลการวิจัยมีความสอดคล้องกันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการวิจัย ประเด็นที่ 4 ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ จำนวน 9 เรื่อง พบว่า นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติ เน้นให้เด็กได้เรียนรู้ทักษะทางภาษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนไปพร้อม ๆ กันแบบองค์รวมไม่แยกเป็นทักษะย่อย มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยภาษา จัดให้เด็กมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ได้เรียนรู้ภาษาจากสิ่งที่มีความหมาย ได้เรียนรู้จากการเลือกทำกิจกรรมตามความสนใจของเด็กเอง มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น ครูมีบทบาทในการตอบสนองความต้องการ และ ความสนใจของเด็ก ส่งผลให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านภาษาที่ดี นอกจากนี้นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติยังสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์ มีความเชื่อมั่นในตนเอง และมีพฤติกรรมร่วมมือสูงขึ้นด้วย ประเด็นที่ 5 ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนแบบจิตปัญญา จำนวน 7 เรื่อง พบว่า นวัตกรรมการสอนแบบจิตปัญญาสามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีพัฒนาการทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจสูงขึ้น ซึ่งได้แก่ การมีความสามารถทางพหุปัญญา มีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ มีความสามารถทางภาษา มีความภาคภูมิใจในตนเอง มีพฤติกรรมมารู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีพฤติกรรมชอบสังคม และมีทักษะการคิดเชิงเหตุผล โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จะเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติการคิดและค้นพบความรู้ด้วยตนเองจากการเรียนทั้งเดี่ยวและกลุ่ม พร้อมนำเสนอ แสดงการเรียนรู้ และความก้าวหน้าในการเรียนรู้ด้วยการค้นพบ ประเด็นที่ 6 ศึกษาเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ จำนวน 4 เรื่อง พบว่า นวัตกรรมการสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการ

เรียนรู้ สามารถส่งเสริมให้เด็กปฐมวัย มีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาสูงขึ้น ซึ่งได้แก่ การมีความสามารถทางพหุปัญญาทุกด้าน มีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล 5 ด้าน คือ ด้านการรวมประเภท ด้านการจำแนกประเภท ด้านความสัมพันธ์แบบพหุคูณ ด้านการอนุรักษ์ปริมาณที่ต่อเนื่อง และด้านการอนุรักษ์ปริมาตรที่เข้าแทนที่ โดยมีรูปแบบการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรม 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างมีชีวิตชีวา(Active Learning) ขั้นการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่มร่วมกับผู้อื่น (Cooperative Learning) ขั้นการวิเคราะห์กิจกรรมการเรียนรู้(Analysis) ขั้นการสร้างและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง(Constructivism) และขั้นผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างมีความหมาย(Application)

จากผลการวิจัยด้านนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา ทั้ง 6 ประเด็น จะเห็นได้ว่า มีผู้ทำการศึกษาประเด็นนวัตกรรมการสอนแบบ โครงการมากที่สุด รองลงมา คือ นวัตกรรมสอนภาษาแบบธรรมชาติ ซึ่งนวัตกรรมการสอนแต่ละนวัตกรรมจะยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรูปแบบของการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมในแต่ละนวัตกรรมมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน คือ มุ่งเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน มีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สร้าง และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการที่ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ อย่างมีความหมายในการดำเนินชีวิต และงานวิจัยทุกเรื่องมีผลการวิจัยที่สอดคล้องกันคือ เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาทั้งทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจสูงขึ้นหลังจากการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรม ซึ่งได้แก่ ความสามารถทางพหุปัญญา ทักษะทางภาษา มโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ความคิดสร้างสรรค์ ความสามารถในการแก้ปัญหา ทักษะการคิดเชิงเหตุผล การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม พฤติกรรมร่วมมือ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง จริยธรรมทางสังคมตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ พฤติกรรมรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมชอบสังคม ซึ่งผลการวิจัยทุกเรื่องเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. อภิปรายผล

จากการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ / ปรียญานิพนธ์ สาขาการศึกษาปฐมวัย ด้านการใช้ นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ที่พิมพ์เผยแพร่ระหว่างปี พ.ศ. 2540 – 2550 ผู้วิจัยมีประเด็นอภิปราย ดังนี้

2.1 คุณลักษณะของงานวิจัย อภิปรายตามหัวข้อต่อไปนี้

2.1.1 ปีที่พิมพ์เผยแพร่และสถาบันที่ผลิต ผลปรากฏว่า ในปี พ.ศ. 2545 มีจำนวนวิทยานิพนธ์ / ปริญญานิพนธ์ ที่พิมพ์เผยแพร่มากที่สุด สอดคล้องกับ นิภา ม่วงหวาน (2549:71) ที่สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า มีงานวิจัยพบมากที่สุดในปี พ.ศ. 2546, 2545 และปี พ.ศ. 2547 ซึ่งมีความสอดคล้องตรงกันในปี พ.ศ. 2545 เป็นปีที่มีการวิจัยพิมพ์เผยแพร่มากที่สุดสืบเนื่องมาจากในปี พ.ศ. 2546 จะมีการประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ทำให้มีนักวิชาการ นักการศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการนำนวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษามาทดลองใช้ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยและนำมาเป็นหัวข้องานวิจัย โดยมีจุดประสงค์ในการคิดค้นพัฒนาประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยที่กำลังจะประกาศใช้ และพบว่า มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มีการผลิตงานวิจัยด้านการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ัญญา สุชาติโนบล (2548:68) นิภา ม่วงหวาน (2549:72) สุนิสา บุญมาภาส (2548:75) และ สุพิณ จินดาพล (2548:73) ทั้งนี้เนื่องจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้เปิดสอนด้านการศึกษานานกว่าสถาบันอื่น

2.1.2 การตั้งสมมติฐาน มีการตั้งสมมติฐานการวิจัย เป็นสมมติฐานทางเดียวมากที่สุด รองลงมาคือ สมมติฐานสองทาง เนื่องจากงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ส่วนมากเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง จึงมีการตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ เพราะการวิจัยเชิงทดลองมีความต้องการทดสอบความเป็นจริงในกิจกรรมที่ตั้งไว้ และสมมติฐานจะช่วยระบุว่าต้องการเก็บข้อมูลหรือตัวแปรอะไรบ้าง รวมถึงการเลือกใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติ ดังที่ ถ้วน สายยศ (2546:288) กล่าวไว้ว่า ในการวิจัยเมื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ จะต้องไปสรุปแปรผลสมมติฐานเสมอ เพื่อดูว่าผลการวิจัยสอดคล้องหรือขัดแย้งกับสมมติฐาน ผู้วิจัยจะต้องสร้างสมมติฐานและทดสอบสมมติฐานให้ได้ และยังได้กล่าวอีกว่า งานวิจัยที่ดีควรมีสมมติฐาน ถ้างานวิจัยใดขาดสมมติฐานก็เหมือนการปิดตาปาเป้าขาดทิศทางในการแก้ปัญหา อาจหลงทางเข้รกรเข้าป่า ไปเลย และเทียนฉาย กิระนันท์ (2544:72) กล่าวว่า สิ่งหนึ่งที่สำคัญมากและนับเป็นหัวใจของงานวิจัยแต่ละชิ้น คือ การกำหนดหรือตั้งสมมติฐาน สมมติฐานเป็นการสร้างหัวข้อเพื่อเริ่มต้นงานวิจัยให้ทราบและเข้าถึงคำอธิบายหรือคำตอบของปัญหาที่กำหนดขึ้นในการวิจัยนั้นๆ และสมมติฐานจึงเป็นเครื่องมือช่วยชี้แนะแนวทางให้นักวิจัยในการค้นหาหรือพิสูจน์ข้อเท็จจริง ได้อย่างเป็นระบบ และถูกต้องตรงตามประเด็นที่เป็นเป้าหมาย สำหรับงานวิจัยบางประเภทอาจจะไม่สามารถกำหนดสมมติฐานไว้ล่วงหน้าได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานวิจัยนั้นอาจเป็นเรื่องใหม่ที่ไม่มียุทธวิธีไว้หรือไม่มีผู้อื่นทำการศึกษาวินิจฉัยไว้ก่อน ทำให้หาแหล่งอ้างอิงไม่ได้

หรืออาจเพราะว่างานวิจัยนั้นเป็นเพียงการแสวงหาข้อมูลเบื้องต้นหรือกล่าวได้ว่า เป็นการวิจัยแบบค้นหาหรือบุกเบิกในกรณีเช่นนี้ ก็อาจจะไม่มีการกำหนดสมมติฐานไว้ล่วงหน้าได้ วิทยานิพนธ์ที่ไม่ได้ตั้งสมมติฐานที่นำมาสังเคราะห์นั้นเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งประพนธ์ เจียรกุล (2549:6) กล่าวถึง การไม่ตั้งสมมติฐานในการวิจัยเชิงคุณภาพจะมีลักษณะแตกต่างอย่างตรงกันข้ามกับงานวิจัยเชิงปริมาณ คือ นักวิจัยเชิงคุณภาพมักจะไม่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ล่วงหน้าก่อนการเก็บข้อมูลหรือการออกผู้สนาม แต่นักวิจัยเชิงคุณภาพจะตั้งสมมติฐานชั่วคราว(Working hypothesis) จำนวนมากสะสมไว้ระหว่างดำเนินการวิจัย โดยนักวิจัยจะต้องใช้เวลานานพอสมควรในการเก็บรวบรวมข้อมูลเสียก่อน จึงจะตัดสินใจว่าอะไรจะเป็นคำถามสำคัญที่ควรพิจารณาหรือเป็นสมมติฐานในการวิจัยนั้น นักวิจัยเชิงคุณภาพจึงต้องมีความพร้อมที่ยืดหยุ่นไปตามลักษณะของข้อเท็จจริง ในบางวันนักวิจัยจะต้องลดขอบเขตของสมมติฐานลง บางวันอาจจะขยายขอบเขตสมมติฐาน บางครั้งต้องตัดทิ้ง และบางครั้งต้องตั้งสมมติฐานใหม่ขึ้นมาแทนที่ การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยเชิงคุณภาพจึงไม่ใช่การต่อภาพที่รู้ล่วงหน้าอยู่แล้วว่าภาพที่สมบูรณ์เป็นอย่างไร แต่นักวิจัยจะต้องนำข้อมูลที่รวบรวมมาได้มาสร้างเป็นภาพ ซึ่งจะชัดเจนเป็นรูปเป็นร่างมากขึ้นในขณะที่กำลังรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลนั้น

2.1.3 จำนวนกลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง พบว่า วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์มีการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวมากที่สุด สอดคล้องกับ ฌัญญา สุชาติโนบล (2548:64) นิภา ม่วงหวาน (2549:70) สุณิสา บุญมาทาส (2548:75) และ สุพิณ จินดาพล (2548:73) ที่ทำการสังเคราะห์งานวิจัยในระดับการศึกษาปฐมวัย แล้วพบว่าผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวมากที่สุด ส่วนการสุ่มตัวอย่างนั้นใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยการสุ่มอย่างง่ายมากที่สุด สอดคล้องกับ สโลพร ศรีพงษ์พันธ์ (2547:59) ที่พบว่าการ ได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย ดังที่ พิศร ทองซัน (2549:201) กล่าวถึงการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง อย่างง่าย (Simple random sampling) เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบธรรมดาต่างๆ โดยทุกๆ ส่วนในประชากรจะมีโอกาสถูกเลือกเท่ากัน การสุ่มแบบนี้จะใช้วิธีการจับสลาก (Lottery Method) คือ การเขียนชื่อแล้วเขย่าในกระป๋องเอาชื่อลวดหยิบขึ้นมาหรือ โดยวิธีที่เรียกว่า สุ่มตามตาราง (Table of random number) จะมีตารางตัวเลขชุดหนึ่งตามแต่นักสถิติจัดขึ้นซึ่งไม่เหมือนกัน และจะมีวิธีการสุ่มตามแต่จะอธิบายไว้คล้ายกับจับสลากต่างกันตรงที่ไม่ต้องเขียนสลากให้เสียเวลาเท่านั้น

2.1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย พบว่า วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ใช้แบบสังเกตมากที่สุด สอดคล้องกับ เบญจพร มโนราชสีห์ (2549 : 95) ที่ทำการสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการพัฒนาความพร้อมทางภาษาและคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย พบว่า เครื่องมือที่นำมาใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ แบบสังเกต เนื่องจากประชากรมากกว่าร้อยละ 88.24 ของ

ประชากรของทั้งหมดที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยเชิงทดลอง ซึ่งต้องการพิสูจน์ตรวจสอบเปรียบเทียบหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยการใช้แผนการจัดประสบการณ์และแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งพัฒนาการในผลของการทดลองส่วนใหญ่ จะ ได้แก่ พัฒนาการด้านสติปัญญา สังคม และอารมณ์ จิตใจ เป็นต้น พัฒนาการเหล่านี้สามารถวัดได้โดยการสังเกต ดังที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 2) กล่าวถึง การประเมินพัฒนาการว่าในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้ได้ผลทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญานั้น ครูต้องทราบว่าเด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับใด เพื่อจะได้จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก ครูจึงต้องรู้วิธีการประเมินพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็ก โดยทำการสังเกตพฤติกรรมของเด็กอย่างสม่ำเสมอจนสามารถสรุปได้ว่าเด็กมีพัฒนาการอยู่ในระดับใด เพื่อสามารถจัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับความสามารถของเด็กแต่ละคน นอกจากนี้แล้ว วัฒนา มัคคสมัน(2544 : 22) กล่าวถึง การประเมินผลการเรียนการสอนของนวัตกรรมการเรียนการสอนแบบ โครงการว่า การประเมินผลการเรียนการสอนเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนการสอน เป็นการประเมินผลจากสภาพจริงที่เกิดขึ้น โดยใช้กระบวนการสังเกต บันทึกและรวบรวมข้อมูลจากการปฏิบัติจริงของผู้เรียนจากวิธีการทำงานและผลงานที่นักเรียนทำ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนแต่ละคนประสบผลสำเร็จในการเรียนตามศักยภาพของตน ยังมี อารี สัตหณวิ (2537 : 210) กล่าวถึง การประเมินผลการเรียนของนวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาแบบธรรมชาติว่าการประเมินพัฒนาการการเรียนของเด็กจะใช้การสังเกตของครูและการรวบรวมตัวอย่างผลงานเด็ก แบบทดสอบที่ทดสอบทักษะย่อยในการเรียนภาษาจะไม่เหมาะสำหรับเด็กปฐมวัย ครูควรที่จะสังเกตพัฒนาการของเด็ก หากทางช่วยเหลือ และส่งเสริมตามกรณี ส่วนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้การตรวจสอบค่าความตรงมากที่สุด รองลงมา คือ ค่าความเที่ยง สำหรับที่มาของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนั้นผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นเองมากที่สุด อาจเนื่องมาจากการที่ผู้วิจัยไม่สามารถหาเครื่องมือให้ตรงกับงานวิจัยที่กำลังทำ จึงจำเป็นต้องสร้างขึ้นใหม่และการสร้างเครื่องมือขึ้นเองย่อมสามารถทำได้ครอบคลุมงานวิจัยของตนมากกว่า ซึ่ง พิตร ทองซัน (2546 : 244) กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาและตรวจคุณภาพเครื่องมือในการวิจัยไว้ว่า การสร้างเครื่องมือขึ้นใหม่นั้นต้องสร้างอย่างมีหลักวิชา บางครั้งผู้วิจัยต้องไปศึกษาการสร้างเครื่องมืออื่นๆ ขึ้นมา นอกจากนี้ยังต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญมาช่วยตรวจดู และที่สำคัญจะต้องมีการทดลองนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ ซึ่งก็คือ การหาค่าความตรง และค่าความเที่ยง

2.1.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า วิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ สถิติพรรณนาที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย/ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับ สถิติอ้างอิงใช้มากที่สุด คือ การทดสอบค่าที สอดคล้อง กับ ณีฎฐา สุชาติโนบล (2548 : 64) เบญจพร มโนราชสีห์ (2549 : 95) นิภา ม่วงหวาน (2549 : 70) สุณิสา บุญมาภาส (2548 : 76) และ สุพิน จินดาพล (2548 : 73) ที่พบว่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมากที่สุด คือ ค่าเฉลี่ย/ค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน ด้วยวิทยานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นการทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง เพียงกลุ่มเดียว และกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย ดังที่ กัญจนา ลินทรตันศิริกุล (2549 : 30) กล่าวถึง การเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ว่า สถิติที่ใช้ในการอธิบายลักษณะข้อมูล คือ สถิติ พรรณนา เป็นสถิติที่ศึกษาเพียงข้อมูลในกลุ่มเท่านั้นอาจเป็นกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กก็ได้ ผลที่ได้จาก การศึกษาจะไม่นำไปสรุปอ้างอิงถึงกลุ่มอื่นและการตีความหมายจะบอกได้แค่เพียงลักษณะของกลุ่ม ที่ศึกษาเท่านั้น ส่วนสถิติอ้างอิงใช้มากที่สุด คือ การทดสอบค่าที เนื่องจากงานวิจัยในระดับปฐมวัย ส่วนใหญ่ต้องการตอบคำถามในเชิงความแตกต่างระหว่างกลุ่ม

2.2 การสังเคราะห์เชิงคุณภาพของงานวิจัย อภิปรายได้ ดังนี้

2.2.1 ด้านนวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา นวัตกรรมหลักสูตรทางการ ปฐมวัยศึกษา ที่มีการศึกษาของกลุ่มประชากรที่ได้ทำการสังเคราะห์ครั้งนี้ เห็นได้ว่า ส่วนใหญ่เป็น การทดลองใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาเพื่อส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์และจิตใจ ของเด็กปฐมวัย และมีผู้ทำการศึกษาประเด็นนวัตกรรมหลักสูตร ไฮ/สโคปมาก ที่สุด เนื่องมาจากหลักสูตรการเรียนการสอนแบบ ไฮ/สโคป เป็นกรอบแนวคิดทางการศึกษาและ แนวปฏิบัติซึ่งมีพื้นฐานมาจากพัฒนาการตามธรรมชาติของเด็กปฐมวัย และในปัจจุบันมูลนิธิวิจัย ทางการศึกษาของไฮ/สโคป (The High/Scope Educational Research Foundation) ได้พัฒนา หลักสูตรการเรียนการสอนแบบไฮ/สโคป เพื่อช่วยให้ผู้ที่สนใจได้นำไปปรับใช้กับเด็กทั่วโลก (นภเนตร ธรรมบวร 2551 : 248) และการพัฒนาโปรแกรมไฮ/สโคปใช้ทฤษฎีพัฒนาการทาง สติปัญญา (Cognitive Theory) ของเพียเจต์ (Piaget) เป็นพื้นฐาน โดยเฉพาะการสร้างองค์ความรู้ของ ผู้เรียน ซึ่งเน้นการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) ระยะต่อมา มีการผสมผสานทฤษฎีและ แนวคิดอื่นๆ เช่น ทฤษฎีของอีริกสัน (Erikson) ในเรื่องการให้โอกาสเด็กเป็นผู้ริเริ่มการเล่นหรือ กิจกรรมต่างๆ อย่างอิสระ และทฤษฎีของ ไวทสกี (Vygotsky) ในเรื่องการปฏิสัมพันธ์และการใช้ ภาษา (พัชรี ผลโยธินและคณะ 2543 : 6-7) สอดคล้องกับสิริมา ภิญโญนันตพงษ์ (2538 : 64-65) กล่าวว่า แนวคิดของไฮ/สโคปเน้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมกับเด็ก เด็กจะเรียนรู้โดยมี ลำดับขั้นตอน สมองของเด็กจะพัฒนาอยู่เสมอโดยจะใช้สภาพแวดล้อมเป็นแรงจูงใจให้เด็กอยาก เรียนรู้ เด็กเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองจากประสบการณ์ตรง เด็กมีโอกาเรียนรู้อย่าง

อิสระ เปิดกว้างตามความสนใจ ครูมีบทบาทเป็นผู้จัดเตรียม ประเมินผล จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับเด็ก ดังที่ วรรณาท รักสกุลไทย (2551 : 73) กล่าวว่า การศึกษาไฮ/สโคปมีเป้าหมายในการพัฒนาเด็กทุกคนให้บรรลุศักยภาพสูงสุดของตนให้ได้ โดยมุ่งเน้นความสำคัญของการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ (Active Learning) เนื้อหาของหลักสูตรปรับเปลี่ยนจากครูเป็นผู้คิดฝ่ายเดียวไปเป็นการคำนึงถึงความสนใจของเด็กเป็นหลัก สิ่งแวดล้อมในห้องเรียน การจัดสื่อการเรียนการสอนต่างๆ เชื้อต่อการเรียนรู้และการแก้ปัญหาของเด็ก ตลอดจนเสริมสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ภายในให้เกิดขึ้นมากที่สุด จากความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้มีผู้ให้ความสนใจทำการวิจัยในประเด็นนวัตกรรมหลักสูตรไฮ/สโคปมากที่สุด

2.2.2 ด้านนวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา นวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา ที่มีการศึกษาของกลุ่มประชากรที่ได้ทำการสังเคราะห์ครั้งนี้ เห็นได้ว่า มีผู้ทำการศึกษาประเด็นนวัตกรรมการสอนแบบโครงการมากที่สุด สอดคล้องกับ พัชรี ผลโยธิน (2551 : 4-33) กล่าวถึงการจัดประสบการณ์แบบโครงการว่า ได้มีมานานแล้วมิใช่เป็นเรื่องใหม่ในวงการศึกษ แต่กลับมาได้รับความสนใจและถูกนำมาใช้ในระดับปฐมวัยศึกษาในหลายประเทศรวมทั้งในประเทศไทยด้วย เนื่องจากผลการวิจัยที่ทำให้เข้าใจยิ่งขึ้นว่าเด็กเรียนรู้ได้อย่างไร และความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทักษะการคิดของเด็กเพื่อให้ทันกับความเปลี่ยนแปลงที่ท้าทายของสังคมเทคโนโลยี รวมทั้งการใช้หลักสูตรแบบบูรณาการและการสอนที่ยึดเด็กเป็นสำคัญ ดังที่ นภเนตร ชรรณบวร (2551 : 211) กล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนแบบโครงการถือเป็นการบูรณาการความรู้สาขาต่างๆ เข้าด้วยกัน เช่น ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา วรรณกรรม และศิลปะ เป็นต้น ตลอดจนกิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในโครงการเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงการสังเกต การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ หรือผู้เกี่ยวข้อง การทดลอง และการสะสมหรือเก็บวัสดุต่างๆ ซึ่งเวลาที่ใช้ในการทำงานในแต่ละโครงการนั้นจะขึ้นอยู่กับหัวเรื่อง อายุ และความสนใจของเด็ก บางโครงการอาจใช้เวลาหลายวัน หลายสัปดาห์ หรือเพียงหนึ่งสัปดาห์เท่านั้น และบทบาทของครูหรือผู้สอนในการจัดการเรียนการสอนแบบโครงการถือว่ามีความสำคัญมาก โดยเริ่มตั้งแต่การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมสำหรับเด็ก ครูจำเป็นต้องให้ความสนใจต่อการจัดสิ่งแวดล้อมในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้เพื่อพัฒนาทักษะด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ และร่างกาย การจัดสิ่งแวดล้อมในชั้นเรียนจำเป็นต้องสอดคล้องกับหน่วยที่เด็กกำลังศึกษาหรือให้ความสนใจ นอกจากนั้น ครูยังมีบทบาทเป็นผู้ให้คำปรึกษา แนะนำ มากกว่าเป็นผู้สอนโดยตรง ยังมี วัฒนา มัคคสมัน (2544 : 1) กล่าวว่า การเรียนการสอนตามรูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงการ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนภายใต้บรรยากาศที่เป็นมิตร มีอิสระเสรี ให้เกียรติ ให้ความสำคัญแก่เด็กในฐานะคนๆ หนึ่งที่มีสิทธิเท่าเทียมกันทุกคน สร้างความรู้สึกรักที่มั่นคงกล้าคิดกล้าแสดงออก กล้าลงมือทำ ครูเป็นผู้คอยให้การสนับสนุน คอยช่วยเหลือเมื่อเด็กต้องการ ครู

จะไม่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้แต่จะเป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมของห้องเรียน และเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อให้เด็กได้ลงมือทำ ปฏิบัติกิจกรรมในเรื่องราวที่เป็นความสนใจและท้าทายความสามารถของเด็ก ให้โอกาสเด็กได้ค้นพบและเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงกับสิ่งของ เรื่องราว สถานที่ บุคคล และเหตุการณ์ต่างๆ ภายในชุมชนของเด็กตามวิธีการของแต่ละคน เปิดโอกาสให้เด็กได้ประเมินผลการทำงานของตนเอง ได้เห็นพัฒนาการความสำเร็จและความล้มเหลวของตน ครูเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับในทางบวก และคอยให้คำแนะนำ ช่วยเหลือให้เด็กได้ประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรม และ พัชรี ผลโยธิน (2542 : 80) กล่าวว่า การจัดประสบการณ์แบบ โครงการจะช่วยให้เด็กมีโอกาสในการประยุกต์ใช้ทักษะที่มีอยู่และเพิ่มความชำนาญในทักษะนั้นยิ่งขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความสามารถ ความถนัด แรงจูงใจภายในตัวเด็ก และความสนใจของเด็กจากงานและกิจกรรมที่เด็กได้ทำ ช่วยส่งเสริมให้เด็กรู้จักตัดสินใจว่าควรทำอะไร และผู้ใหญ่ยอมรับในความต้องการของเด็ก โดยที่เด็กมีความสามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีครูเป็นผู้ให้คำแนะนำและเด็กเป็นผู้ตัดสินใจลงมือทำด้วยตนเอง ส่วนสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ(2547 : 33) กล่าวว่า กิจกรรมการฝึกประสบการณ์การเรียนรู้แบบ โครงการ เป็นการจัดกิจกรรมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน ผู้เรียน ได้ฝึกการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยการมีประสบการณ์ตรงในการลงมือปฏิบัติตามสภาพจริง ที่ให้ผู้เรียน ได้พัฒนากระบวนการคิด การสังเกต การศึกษาค้นคว้า การวางแผน การแก้ปัญหา และการตัดสินใจอย่างเป็นระบบ จนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างเต็มศักยภาพ รวมทั้งสามารถประเมินผลการทำงานด้วยตนเอง และได้ปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ครูผู้สอน ผู้ปกครอง ตลอดทั้งชุมชน การจัดประสบการณ์แบบ โครงการ จึงเป็นนวัตกรรมหนึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการสร้างความรู้(Construction) โดยที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม และลงมือปฏิบัติกิจกรรมที่เปิดกว้างด้วยตนเอง บทบาทครูจะเปลี่ยนจากการสอนโดยตรงเป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก ด้วยการจัดประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อจุดมุ่งหมายในการพัฒนาเด็กรอบด้านอย่างสมดุลเต็มตามศักยภาพ (ภรณ์ คุรุรัตน์ และวราภ รัคสกุลไทย 2542 : บทสรุปผู้บริหาร) จากความสำคัญดังกล่าว จึงทำให้มีผู้ให้ความสนใจทำการวิจัยเกี่ยวกับนวัตกรรมการสอนแบบ โครงการมากที่สุด

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้และข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่ได้ สามารถใช้เป็นข้อมูลในการเลือกหรือการตัดสินใจในการทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นที่มีผู้วิจัยไว้น้อย อาทิ เช่น นวัตกรรมการสอนของมอนเตสซอรี นวัตกรรมหลักสูตรการศึกษาแบบวอลดอร์ฟ และนวัตกรรมหลักสูตรการศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส เป็นต้น

3.1.2 นวัตกรรมแต่ละนวัตกรรมก็จะมีจุดเด่นที่แตกต่างกันไปและมีรูปแบบเฉพาะเจาะจงเป็นของตนเอง เพราะฉะนั้นในการนำนวัตกรรมไปใช้งานจึงจำเป็นต้องศึกษาทำความเข้าใจ และเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่นนั้นๆ แต่ทั้งนี้ทุกๆ นวัตกรรมที่ได้ทำศึกษามานี้ จะมีจุดประสงค์หรือเป้าหมายในทิศทางเดียวกัน คือ เน้นในการแสวงหาความรู้ใหม่และเทคนิควิธีการสอนใหม่ ในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

3.1.3 นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มุ่งเน้นในการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยรูปแบบของการจัดประสบการณ์หรือกิจกรรมในแต่ละนวัตกรรมมีรูปแบบที่คล้ายคลึงกัน คือ มุ่งเน้นให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง เชื่อมโยงประสบการณ์เดิมกับความรู้ใหม่เข้าด้วยกัน มีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สรุป และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง รวมไปถึงการที่ผู้เรียนสามารถนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีความหมายในการดำเนินชีวิต

3.1.4 ข้อค้นพบที่ได้จากการสังเคราะห์งานวิจัย สามารถนำไปเป็นข้อมูลในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการใช้นวัตกรรมทางการปฐมวัยศึกษาในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ในประเด็นเรื่อง การพัฒนาทางด้านร่างกาย ความฉลาดทางอารมณ์ คุณธรรม และจริยธรรมของเด็กปฐมวัย

3.2.2 ควรส่งเสริมให้มีการทำวิจัยเกี่ยวกับการนำนวัตกรรมมาใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีของเด็กปฐมวัย

3.2.3 ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตรการปฐมวัยศึกษาและสื่อการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2540) *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540 (อายุ 3-6 ปี)* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- _____ (2540) *หลักสูตรก่อนประถมศึกษา พุทธศักราช 2540* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กรมวิชาการ คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2539) *คู่มือการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- กัญญา ถิรทัศน์ศิริกุล (2549) “ การเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ” ในประมวลสาระฉบับเพิ่มเติมชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน พิมพ์ครั้งที่ 2 หน้า 26 -30 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- กิดานันท์ มลิทอง (2543) *เทคโนโลยีการศึกษาและนวัตกรรม* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กฤษยา ดันดิผลาชีวะ (2543) *การสอนแบบจิตปัญญา* กรุงเทพมหานคร เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์
- _____ (2547) “ การสร้างนวัตกรรมการศึกษาปฐมวัย ” *วารสารการศึกษาปฐมวัย* 8,2 (เมษายน) : 74
- เกียรติวรรณ อมาตยกุล (2542) *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย(3-5ปี) แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา* กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- กองบรรณาธิการ (2542) “ การศึกษาแนวนีโอฮิวแมนนิส ความรักเพื่อสรรพสิ่งในจักรวาล ” *สวนปฏิบัติ* 2,14 (เมษายน) : 15-17
- จักรสิน พิเศษสาธิต (2521) *ทฤษฎีและนักปรัชญาการศึกษาชาวตะวันตก* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- จิตตินันท์ เชนะคุปต์ (2537) “ พัฒนาการและการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัย ” ในประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 5 หน้า 1-96 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- จิรภรณ์ วสุวัต (2540) “ การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ” *วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย ภาควิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

- จีระพันธ์ พูลพัฒน์ และ คำแก้ว ไกรสรพงษ์ (2543) *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย : ตามแนวคิดมอนเตสซอร์รี่* กรุงเทพมหานคร อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- ฉันทนา ภาคบงกช (2536) “ มาเข้าใจการพัฒนาภาษาแบบธรรมชาติสำหรับเด็กปฐมวัย ” ใน เอกสารประกอบการบรรยาย เสนอที่ โรงเรียนเกษมพิทยา
- _____ . (2537) “แนวการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาตามแนวการสอนภาษาโดยรวม ” ใน เอกสารประกอบการบรรยาย เสนอที่ โรงเรียนอนุบาลหนูน้อย
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2536) *นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษากับการสอนระดับอนุบาล* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคนอื่นๆ (2529) *เอกสารการสอนชุดวิชาเทคโนโลยีและการสื่อสารทางการศึกษา หน่วยที่ 11-15* กรุงเทพมหานคร นำกัการพิมพ์
- ชัยอนันต์ สมุทวนิช (2541) จาก *Instructionism* สู่ *Constructionism* กรุงเทพมหานคร วชิราวุธวิทยาลัย
- ถวัลย์ มาศจรัส และเชาวฤทธิ์ จงเกษกรณ์ (2547) *นวัตกรรมการศึกษา ชุด การนิเทศเพื่อปฏิรูปการศึกษาและพัฒนาการเรียนรู้* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ธารอักษร
- ณัฐรา สุชาติโนบล (2548) “ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านสื่อการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยศึกษา ” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ทศนา แจมมณี และคณะ (2535) *หลักการและรูปแบบการพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตไทย* กรุงเทพมหานคร หน่วยปฏิบัติการวิจัยการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เทียนฉาย กิระนันท์ (2544) “ วิธีดำเนินงานวิจัย ” ในเอกสารการสอนชุดวิชาสถิติวิจัยและการประมวลผลการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 11 หน่วยที่ 2 หน้า 57-118 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นภเนตร ธรรมบวร (2545) *การพัฒนากระบวนการคิดในเด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ . (2551) *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นงลักษณ์ วิรัชชัย (2531) “ การสังเคราะห์งานวิจัย ” ในรวมบทความเกี่ยวกับงานวิจัยทางการศึกษา เล่ม 2 กรุงเทพมหานคร กองวิจัยทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช (2542) “ การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยวิธี
วิเคราะห์อภิमानและการวิเคราะห์เนื้อหา ” กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี
- นิตยา คชภักดี (2543) *ขั้นตอนการพัฒนาของเด็กปฐมวัยตั้งแต่ปฏิสนธิ-5 ปี* กรุงเทพมหานคร โรง
พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- นิพนธ์ สุขปรีดี (2522) *นวัตกรรมเทคโนโลยีทางการศึกษา* ชลบุรี ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน
- นิภา ม่วงหวาน (2549) “ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการพัฒนาความคิด
สร้างสรรค์สำหรับเด็กปฐมวัย ” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนง
วิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- บ้งอร พานทอง (2534) “ ทำอย่างไรเด็กจึงรักการอ่านและการเรียนภาษา ” *วารสารมหาวิทยาลัยศรี
นครินทรวิโรฒ ปทุมวัย 2* (มีนาคม) : 70-72
- บุญเกื้อ ควรหาเวช (2522) *นวัตกรรมการศึกษา* กรุงเทพมหานคร เจริญวิทย์การพิมพ์
_____ . (2542) *นวัตกรรมการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 4 นนทบุรี ห้างหุ้นส่วนจำกัด S R Printing
- บุษบง ดันติวงศ์ (2535) “ นวัตกรรมการสอนภาษากับธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย ”
ในเอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง มิติใหม่การสอนเด็กปฐมวัย กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
_____ . (2535) “ แนวทางในการสอนให้เด็กควบคุมตนเอง ” ในเอกสารประกอบการ
สัมมนา เรื่อง มิติใหม่การสอนเด็กปฐมวัย กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย
_____ . (2537) “ แนวคิดและหลักการในการจัดการปฐมวัยศึกษา ” ในประมวลสาระชุด
วิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 3 หน้า 158-175 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- เบญจพร มโนราชสีห์ (2549) “ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการพัฒนาความ
พร้อมทางภาษาและคุณลักษณะของเด็กปฐมวัย ” การศึกษาค้นคว้าอิสระ
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ประพนธ์ เจียรกุล (2549) “ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ” ในประมวลสาระฉบับเพิ่มเติมชุด
วิชาการวิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน พิมพ์ครั้งที่ 2 หน้า 5-24 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์

- ประหยัด จิระวรพงศ์ (2520) *เทคโนโลยีทางการสอน* นครสวรรค์ แสงศิลป์การพิมพ์
- ปีทมา ศุภก่าเนต (2545) “ การศึกษาพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการ
จัดประสบการณ์แบบโครงการ ” *ปริญญาานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต*
สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปรัชญา เวสารัชช์ (2545) “ สภาพสังคมและเศรษฐกิจกับการศึกษา ” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา*
บริบททางการศึกษา หน่วยที่ 2 หน้า 41-100 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- เปลว ปุริสาร (2543) “ การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
ประสบการณ์แบบโครงการ ” *ปริญญาานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต* สาขา
การศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พรใจ สารยศ (2544) “ กระบวนการส่งเสริมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรม
วิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ” *ปริญญาานิพนธ์ ปริญญาการศึกษา*
มหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พลสัมพันธ์ โพธิ์ศรีทอง (2541) *CONSTRUCTIVISM VS CONSTRUCTIONISM* กรุงเทพมหานคร
สำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ
- พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต) (2539) *ปฏิรูปการศึกษา : การสร้างสรรค์ภูมิปัญญา* กรุงเทพมหานคร
อมรินทร์พริ้นติ้ง
- _____ (2539) *จิตวิทยาเพื่อการพัฒนาคนตามแนวธรรมชาติ* สมาคมจิตวิทยาแห่งประเทศไทย
ไทย กรุงเทพมหานคร บริษัทสหธรรมิก จำกัด
- พระธรรมปิฎก(ป.อ.ปยุตโต) และ ประเวศ วสี (2540) *การศึกษา : การพัฒนาที่ยั่งยืน*
กรุงเทพมหานคร อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง
- “ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ” สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542)
กรุงเทพมหานคร
- พัชรี ผลโยธิน (2537) “ พัฒนาภาษาแบบธรรมชาติในวัยอนุบาล ” *รักลูก* 1 (ตุลาคม) : 195-196
- _____ (2540) “ การสอนภาษาแบบธรรมชาติ ” ใน *เอกสารประกอบการอบรมโครงการ*
พัฒนานักบริหารและผู้จัดการศึกษาระดับสูง (การศึกษาปฐมวัย)
- _____ (2551) “ แนวคิดในการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ” ใน *ประมวลสาระ*
ชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1 หน้า 1-9 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาศึกษาศาสตร์
- พัชรี ผลโยธิน และคณะ (2543) *การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยไทยตามแนวคิดไฮ/สโคป*
กรุงเทพมหานคร อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)

- พัชรี ผลโยธิน และวรนาท รักสกุลไทย (2542) “ การสะท้อนข้อมูลด้วยระบบสารนิทัศน์ ” ใน
เอกสารประกอบการอบรมครูเอกชนระดับปฐมวัย
- พัฒนา ชัชพงศ์ (2531) “ การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา ” ใน
เอกสารชุดอบรมบุคลากรระดับก่อนประถมศึกษา หน่วยที่ 2 สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาเอกชน กรุงเทพมหานคร รุ่งศิลป์การพิมพ์
- _____ (2530) “ การจัดประสบการณ์และกิจกรรมระดับปฐมวัย ” ในเอกสารการบรรยาย
ชุดที่ 3 แผนการศึกษาปฐมวัย กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- พิตร ทองชั้น (2546) “ การวางแผนการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล ” ในประมวลสาระชุดวิชาการ
วิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน พิมพ์ครั้งที่ 5 หน่วยที่ 3 หน้า 188-254
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- พิมพ์ภา คงรุ่งเรือง (2542) “ การศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่
ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮ/สโคป ”
ปริญญาานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ไพจิตร สดวกการ (2539) “ ผลของการสอนคณิตศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และความสามารถในการถ่ายโยงการเรียนรู้ของ
นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ” วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาคณิตศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เพ็ญพิไล ฤทธาคนานนท์ (2536) *พัฒนาการทางพุทธิปัญญา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ภรณ์ คุรุรัตน์ (2542) *กระบวนการทัศน์ใหม่ของการศึกษาปฐมวัย ในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3-5ปี)*
กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ
- ภรณ์ คุรุรัตน์ และวรนาท รักสกุลไทย (2542) “ กระบวนการทัศน์ใหม่ของการศึกษาปฐมวัย ” ในการ
เรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (3-5ปี) หน้า 1-7 กรุงเทพมหานคร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ
- ภาณี ศิริบุรี (2525) “ องค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์ต่อการใช้นวัตกรรมทางการสอนของอาจารย์
วิทยาลัยครูในกลุ่มนครหลวง ” ปริญญาานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขา
เทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- มณีนรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2537) ไขปัญหาการค้นคว้า : แนวทางการปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- เยาวพา เคชะคุปต์ (2544) “ พหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ” ในเอกสารการอบรมเชิง
ปฏิบัติการ ณ ห้องประชุมใหญ่ โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
- _____ . (มปป.) “ การจัดประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยที่เน้นภาษาธรรมชาติ
หรือภาษาแบบองค์รวม ” (แผ่นพับ)
- ราศรี ทองสวัสดิ์ (2529) “ การจัดประสบการณ์ขั้นเด็กเล็กและการศึกษาคุณาน ” ในเอกสารชุด
อบรม หน่วยที่ 6 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- รุ่ง แก้วแดง (2542 : (5)) การเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย(3-5ปี) แนวคิดของกลุ่มนักการศึกษา
กรุงเทพมหานคร เซเว่น พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด
- ล้วน สายยศ (2546) “ ระเบียบวิธีทางสถิติบางประการเพื่อการวิจัย ” ในประมวลสาระชุดวิชาการ
วิจัยหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน พิมพ์ครั้งที่ 5 หน่วยที่ 4 หน้า 255-380
นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาศึกษาศาสตร์
- วรนาท รักสกุลไทย (2537) “ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการปฐมวัยศึกษา ” ในประมวลสาระชุด
วิชาหลักการและแนวคิดทางการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 11 หน้า 140 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาศึกษาศาสตร์
- _____ . (2551) รวมนวัตกรรมทฤษฎีการศึกษาปฐมวัยสู่การประยุกต์ใช้ในห้องเรียน
กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์สาราเด็ก
- วัฒนา มัคคสมัน (2539) “ การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนตามหลักการสอนแบบโครงการ
เพื่อเสริมสร้างการเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กวัยอนุบาล ” วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ . (2544) รูปแบบการเรียนการสอนแบบโครงการสำหรับเด็ก กรุงเทพมหานคร
สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- วัลลภ กันทรัพย์ (2534) “ ชื่อนำคิดก่อนการสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ป.1 ” *การพัฒนาความรู้* 11,107
(ตุลาคม-พฤศจิกายน) : 28-29
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2542) *พลังการเรียนรู้ในกระบวนทัศน์ใหม่* กรุงเทพมหานคร SR PRINTING
LIMITED PARTNERSHIP
- _____ . (2544) “ แนวทางการวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ : ผู้เรียนสำคัญที่สุด ” ใน
บทบาทครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ

- วิไลวรรณ เกื้อทาน (2540) “ ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุมหนังสือที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาลและนอกเขตเทศบาล ” ปรินญาณีพนธ์ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ศศพร วิไลรัตน์ (2531) “ การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กก่อนวัยเรียน โดยวิธีการสอนตามแนวคิดแบบนีโอฮิวแมนนิส ” วิทยานิพนธ์ ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษานอกระบบโรงเรียน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ศิริช ปรากฏวงษ์ (2548) “ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ศิริยุพา พูลสุวรรณ (2530) “ การศึกษาประสิทธิภาพของสื่อการสอน โดยการวิเคราะห์ห่อภิมาน ” ปรินญาณีพนธ์ ปรินญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สมชาย เรืองมณีซัชวาล (2539) “ การศึกษาพฤติกรรมการสื่อสารกับการยอมรับวัฒนธรรมและเทคโนโลยีการศึกษา ” ปรินญาณีพนธ์ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาเทคโนโลยีทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สโลพร ศรีพงษ์พันธ์ (2547) “ การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานโรงเรียนเอกชนระดับปฐมวัย ” ปรินญาณีพนธ์ ปรินญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สายสุรี จุติกุล (2543) *กระบวนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร ห้างหุ้นส่วนจำกัด บางกอกบล็อท-ออฟเซ็ทการพิมพ์
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2538) *แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ดวงกมล
- _____ . (2541) *แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย)* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ดวงกมล
- สุพัฒน์ สุกมลสันต์ (2535) *การอภิเคราะห์และการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระหว่างปี พ.ศ. 2515-2530* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- _____ . “ การวิจัยโดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบเมตต้า ” *ข่าวสารวิจัยการศึกษา* 7 (ตุลาคม-พฤศจิกายน) : 9-11

สุนันทา ศิริวัฒนานนท์ (2544) “ กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัยโดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบหัวเรื่องตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ” ปรินญาณิพนธ์ ปรินญาณการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ (2542) “ การปฏิรูปการเรียนรู้ : มิติใหม่เพื่อการพัฒนาศักยภาพของมนุษย์ ” ในเอกสารนำเสนอในการสัมมนาระดับชาติ วันที่ 15-17 กันยายน 2542 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพมหานคร

สุฉิสา บุญมาภาส (2548) “ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิตด้านพฤติกรรมการสอน การนิเทศ และการพัฒนาครูปฐมวัย ” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สุพิน จินดาพล (2548) “ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัยด้านการให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

สุมน อมรวิวัฒน์ (2546) *วิธีการเรียนรู้ : คุณลักษณะที่คาดหวังในช่วงวัย* สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี กรุงเทพมหานคร พรึกหวานกราฟฟิก จำกัด

สุรัตน์ สิงห์เวียง (2542) “ การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัยระหว่างปีพุทธศักราช 2529-2541 ” วิทยานิพนธ์ ปรินญาณุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุรางค์ ไคว้ตระกูล (2545) *จิตวิทยาการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 5* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี (2539) “ การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติจากสภาพแวดล้อม (Whole Language) สำหรับเด็กปฐมวัย ” เอกสารลำดับที่ 4/2539 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดราชบุรี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2529) *แผนการจัดประสบการณ์ชั้นเด็กเล็ก เล่มที่ 1* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร รุ่งศิลป์การพิมพ์

_____ . (2539) *คู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษา* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2547) *รูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามสาระการเรียนรู้การศึกษาปฐมวัย* กรุงเทพมหานคร ดับบลิว เจ พร็อพเพอร์ตี้ จำกัด

- ลำลี ทองธิว (2536) “ นวัตกรรมทางการเรียนการสอน ” ในประมวลสาระชุดวิชาพัฒนาหลักสูตร และวิทยวิธีทางการสอน หน่วยที่ 9 หน้า 104-144 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาศึกษาศาสตร์
- หรรษา นิลวิเชียร (2535) *ปฐมวัยศึกษาหลักสูตรและแนวปฏิบัติ* กรุงเทพมหานคร โอเอสพรีนติ้ง
เฮ้าส์
- อรุณี หรดาล (2551) “ แนวการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ” ในประมวลสาระชุด
วิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 2 หน้า 2-25 – 2-32 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาศึกษาศาสตร์
- อารี สันหลวี (2535) *นวัตกรรมปฐมวัยศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 4 นนทบุรี ห้างหุ้นส่วนจำกัด SR Printing
_____ . (2537) “ นวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัยศึกษา ” ใน
ประมวลสาระชุดวิชาสัมมนาการปฐมวัยศึกษา หน่วยที่ 7 หน้า 197 นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช สาขาศึกษาศาสตร์
_____ . (2543) *พหุปัญญาในห้องเรียน : วิธีการสอนเพื่อพัฒนาปัญญาหลายด้าน* แปลจาก
Multiple Intelligence in the Classroom โดย Thomas Armstrong ศูนย์พัฒนาหนังสือ
กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- อุดมลักษณ์ กุลพิจิตร (2539) “ แนวความคิดคอนสตรัคติวิสต์กับการศึกษาปฐมวัย ” เอกสาร
ประกอบคำบรรยาย กรุงเทพมหานคร ม.ป.พ.
- อุทัย เพชรช่วย (2522) “ การให้นักเรียนสอนกันเอง ” *มิตรครู* 27 (มกราคม) : 24
- อุทุมพร จามรมาน (2531ก) *การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลักษณะ* กรุงเทพมหานคร ฟีนนี่พับลิชชิง
- Rich, John Martin (1988) *Innovations in Education : Reformers and Their Critics*. Toronto : Allyn
and Bacon, Inc.
- McCown, Rick Driscoll and Roop (1996) *Education Psychology : A Learning – Centered
Approach to Classroom Practice*. Boston : Allyn and Bacon.
- Gardner, H. (1983) *Frames of Mind : The theory of multiple intelligences*. London : Paladin.
- Goodman, K (1971) *The Psychology of Second Language Learning*. Cambridge University :
Press.
- Katz, L.G., and Chard, S.C. (1994) *Engaging Children’s Minds : The Project approach* Norwood :
NJ Ablex.
- Weber, R.P. (1985) *Basic Content Analysis*. Beverly Hill : Sages Publications.
- Cooper, Harris. (1998) *Synthesizing Research*. 3rd ed. Thousand Oaks : Sages Publications.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อวิทยานิพนธ์/ปริญญานิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์

รายชื่อวิทยานิพนธ์ / ปรินญาณิพนธ์ที่นำมาสังเคราะห์

วิทยานิพนธ์ที่พิมพ์เผยแพร่โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จิรภรณ์ วสุวัต (2540) การพัฒนาโปรแกรมการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาลตาม

แนวคิดคอนสตรัคติวิสต์โดยใช้การจัดประสบการณ์แบบ โครงการ

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ธิดา ภูประทาน (2542) ผลของการจัดกิจกรรมความรู้ทางกายภาพตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

ที่มีต่อมโนทัศน์ทางวิทยาศาสตร์ วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิตยพรรณ เอกไพชยนต์ (2549) การพัฒนาโปรแกรมการจัดการเรียนการสอนแบบ โครงการ

โดยใช้เทคโนโลยีสื่อประสมเพื่อส่งเสริมทักษะการสังเกตและการสื่อความหมายของ

เด็กอนุบาล วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สิริชนม์ ปิ่นน้อย (2542) ผลของการใช้เกมคณิตศาสตร์ในการสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์

ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของเด็กวัยอนุบาล

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นิพพิทา ถาวรเศรษฐ์ (2545) การเขียนของเด็กปฐมวัย : กรณีศึกษาในโรงเรียนที่ใช้แนวการศึกษา

ไฮ/สโคปและวอลดอร์ฟ วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

มินดา วงศ์วิชิต (2543) การศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กวัยอนุบาล : กรณีศึกษาโรงเรียน

อนุบาลที่ใช้วิธีการของมอนเตสซอรี วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สุภารัตน์ พลแพงพา (2544) ผลการสอนนิทานชาดกเรื่อง พระมหาชนกโดยใช้การสอนแบบ

โครงการที่มีต่อความเพียรของเด็กวัยอนุบาล วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปรินญาณิพนธ์ที่พิมพ์เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กนิษฐา ชูจันทร์ (2541) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการสอนภาษาแบบธรรมชาติ โดย

ใช้แกนนำในหน่วยการสอนที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ขวัญจิรา ภูสังข์ (2547) การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัด
 ประสพการณ์ปฏิบัติการทดลองประกอบอาหารตามรูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้
 ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- จตุพร แสงหาญ (2549) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อพฤติกรรมชอบ
 สังคมของเด็กปฐมวัย ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- จิตเกษม ทองนาค (2548) การพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้
 กิจกรรมการเรียนรู้การสอนแบบจิตปัญญา ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- นฤมล ฉียบแหยม (2545) การศึกษาพัฒนาการด้านการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ
 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ
 ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปีพมา คุณเวทย์วิริยะ (2549) ความสามารถทางภาษาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมการเรียนรู้
 แบบจิตปัญญาโดยใช้สื่อไม่มีโครงสร้าง ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปีพมา สุภกานิน (2542) การศึกษาพฤติกรรมด้านสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์
 แบบโครงการ ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปาริฉัตร ผลเจริญ (2547) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคอนสตรัคติวิสต์โดยผ่านกิจกรรมการ
 เคลื่อนไหวและจังหวะที่มีผลต่อทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย
 ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ปราณี อุปฮาด (2550) การคิดเชิงเหตุผลของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตาม
 รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เปลว ปุริสาร (2543) การศึกษาความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ
 การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พนิดา ชาตยาภา (2544) กระบวนการพัฒนาการสื่อความหมายของเด็กปฐมวัยโดยการสร้าง
 เรื่องราวในกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
 ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- พรใจ สารยศ (2544) กระบวนการส่งเสริมการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยโดยใช้
กิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พัชรี โคตรสมบัติ (2550) ผลการจัดการเรียนรู้แบบจิตปัญญาที่มีต่อทักษะการคิดเชิงเหตุผลของ
เด็กปฐมวัย ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พิมพ์ภา คงรุ่งเรือง (2542) การศึกษาลักษณะพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่
ได้รับการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแกนแห่งการเรียนรู้ของไฮ/สโคป
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- พิศเพลิน ภิรมย์ไกรภักดิ์ (2542) การศึกษาความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ
การจัดกิจกรรมคณิตศาสตร์ความแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- มยุรี กันทะลือ (2543) ผลของการจัดกิจกรรมการอ่านตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติ
ต่อพัฒนาการด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กปฐมวัยที่พูดภาษาถิ่น
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เขาวนารถ เลหาบรรจง (2545) ผลของการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญาที่มีต่อความภาคภูมิใจ
ในตนเองของเด็กปฐมวัย ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- ลำดวล ปั่นสันเทียะ (2545) ผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อ
ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วรรณภา กรัศพรหม (2546) การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับ
การจัดประสบการณ์แบบโครงการ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วันดี สุดสิน (2550) ความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้
รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- วิไลวรรณ เกื้อทาน (2540) ผลของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติในมุม
หนังสือที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่มาจากโรงเรียนในเขตเทศบาล
และนอกเขตเทศบาล ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- สันติศักดิ์ ผาผาย (2546) การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม โดยใช้รูปแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้ ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สายชน วงสถาน (2547) ผลของการจัดประสบการณ์แบบ โครงการที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีปัญหาทางพฤติกรรม ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- สุนันทา ศิริพัฒนานนท์ (2544) กระบวนการส่งเสริมพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย โดยใช้วิธีการเรียนรู้แบบหัวเรื่องตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์ ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- เสาวนีย์ จันทร์ที (2546) ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากธรรมชาติตามรูปแบบจิตปัญญาที่มีต่อการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- หทัยรัตน์ ทรวดทรง (2550) การศึกษาความสามารถทางพหุปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการสอนแบบจิตปัญญา ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อุทัย คิ้วงใหญ่ (2549) ผลของการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ตามแนวภาษาธรรมชาติที่มีต่อพัฒนาการด้านการเขียนและความสนใจในการเขียนของเด็กปฐมวัย ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อุทัย บุญโท (2544) การศึกษาพฤติกรรมความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์แบบ โครงการ ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อำพร ศรีทรัพย์ (2540) ความสนใจในการอ่านและการเขียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาแบบธรรมชาติ ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- อำพรวรรณ เนียมคำ (2545) ผลการจัดประสบการณ์แบบ โครงการที่มีต่อความสามารถทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วิทยานิพนธ์ที่พิมพ์เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ดวงกมล เกื้อมิตร (2547) ผลการจัดสภาพแวดล้อมตามแนวการสอนภาษาแบบธรรมชาติที่มี

ต่อความสนใจในการเขียนของเด็กปฐมวัย โรงเรียนบ้านต้นประดู่ จังหวัดพิจิตร

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

วรรณวิมล อภินิษฐ์ (2546) ผลของการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะตามแนวคิดนีโอฮิว

แมนนิสที่มีต่อความเชื่อมั่นในตนเองของเด็กปฐมวัย

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

อัญชติ ชัยรัชตกุล (2546) ผลของการจัดประสบการณ์แบบโครงการที่มีต่อทักษะกระบวนการ

การวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

เอื้องฟ้า ท่าขุนันธ์ (2547) ผลการจัดประสบการณ์การเขียนร่วมกันตามแนวการสอนภาษา

แบบธรรมชาติที่มีต่อพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาลวัดสระแก้ว

จังหวัดสระแก้ว วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราช

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย

ชื่องานวิจัย

ชื่อผู้วิจัย

ลักษณะ	ไม่ดี เลย	ไม่ดี	ปาน กลาง	ดี	ดี มาก
1.ปัญหาวิจัยชัดเจน					
2.สมมุติฐานได้รับการเขียนอย่างถูกต้อง					
3.ปัญหาวิจัยสำคัญมากพอที่จะวิจัย					
4.คำจำกัดความได้รับคำนิยามเชิงปฏิบัติการอย่างชัดเจน					
5.มีการกล่าวถึงการออกแบบการวิจัยครบถ้วน					
6.การออกแบบการวิจัยมีความเหมาะสมกับปัญหาวิจัย					
7.กลุ่มตัวอย่างและประชากรได้รับการบรรยายชัดเจน					
8.กระบวนการรวบรวมข้อมูลชัดเจน					
9.กระบวนการรวบรวมข้อมูลเหมาะสมกับปัญหาการวิจัย					
10.ข้อมูลได้รับการตรวจสอบในด้านความเชื่อถือได้					
11.สถิติที่วิเคราะห์เหมาะสมกับปัญหาวิจัย					
12.ผลวิเคราะห์ที่ได้รับการเสนออย่างเหมาะสม					
13.มีข้อสรุปที่ชัดเจน					
14.ข้อสรุปถูกต้องตามหลักฐานข้อมูล					
15.การอภิปรายกว้างขวางลึกซึ้ง					
16.การสรุปอ้างอิงไปยังประชากรได้ถูกต้อง					
17.การเขียนรายงานด้วยภาษาที่ถูกต้อง					
18.การเขียนรายงานมีความชัดเจน					
19.การเขียนรายงานดูสมเหตุสมผล					
20.การเขียนรายงานแสดงความไม่ลำเอียง					
รวม					

สรุปคะแนน.....คะแนน ระดับคุณภาพ.....

แบบสรุปคุณลักษณะของงานวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

1. ชื่องานวิจัย

.....

.....

2. ชื่อ-สกุล ผู้วิจัย

.....

3. สถาบันที่ผลิต

(.....) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(.....) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(.....) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

4. ปีที่พิมพ์เผยแพร่

(.....) พ.ศ. 2540 (.....) พ.ศ. 2541 (.....) พ.ศ. 2542

(.....) พ.ศ. 2543 (.....) พ.ศ. 2544 (.....) พ.ศ. 2545

(.....) พ.ศ. 2546 (.....) พ.ศ. 2547 (.....) พ.ศ. 2548

(.....) พ.ศ. 2549 (.....) พ.ศ. 2550

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาของงานวิจัย

1. เนื้อหาตามขอบเขตของงานวิจัย

(.....) นวัตกรรมหลักสูตรทางการปฐมวัยศึกษา

(.....) นวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา

2. สมมติฐานการวิจัย

(.....) ไม่มีสมมติฐาน (.....) มีสมมติฐาน

สมมติฐานการวิจัยแบบทางเดียว

สมมติฐานการวิจัยแบบสองทาง

3. ระเบียบวิธีการวิจัย

(.....) การวิจัยเชิงพรรณนา

(.....) การวิจัยเชิงทดลอง

(.....) การวิจัยเชิงคุณภาพ

(.....) อื่นๆ (ระบุ)

4. กลุ่มตัวอย่าง

4.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

(.....) 1 กลุ่ม

(.....) 2 กลุ่ม

(.....) 3 กลุ่ม

4.2 การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง

4.2.1 การสุ่ม

(.....) สุ่มอย่างง่าย

(.....) สุ่มอย่างเป็นระบบ

(.....) สุ่มแบบแบ่งชั้น

(.....) สุ่มแบบกลุ่ม

(.....) สุ่มแบบหลายขั้นตอน

(.....) อื่นๆ.....

4.2.2 การเลือก

(.....) เลือกแบบเจาะจง

(.....) เลือกแบบตามสะดวก

(.....) เลือกแบบสโนว์บอล

(.....) อื่นๆ.....

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 ชนิดของเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ

ชนิดของเครื่องมือ	การตรวจสอบคุณภาพ			
	ความยาก	อำนาจ จำแนก	ความเที่ยง	ความตรง
5.1.1 แบบสอบถาม				
5.1.2 แบบสัมภาษณ์				
5.1.3 แบบสังเกต				
5.1.4 แบบสอบวัดความรู้				
5.1.5 แบบทดสอบ				
5.1.6 อื่นๆ (ระบุ).....				

5.2 ที่มาของเครื่องมือ

(.....) ผู้วิจัยสร้างเอง

(.....) ผู้วิจัยพัฒนาจากเครื่องมือที่มีอยู่แล้ว

(.....) ผู้วิจัยใช้เครื่องมือมาตรฐาน

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติพรรณนา

(.....) ร้อยละ

(.....) ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

(.....) มัชฌิมฐาน ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์

(.....) ฐานนิยม พิสัย

(.....) อื่นๆ (ระบุ).....

6.2 สถิติอ้างอิง

(.....) การทดสอบค่าที

(.....) การวิเคราะห์ความแปรปรวน

(.....) สหสัมพันธ์

(.....) ไค-สแควร์

(.....) อื่นๆ (ระบุ).....

ตอนที่ 3 ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ผลการวิจัย

ตอนที่ 3 ผลการวิจัย (ต่อ)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย	ผลการวิจัย

ภาคผนวก ค
ข้อมูลลักษณะของงานวิจัย

ชื่อผู้ทำวิจัย สถาบัน ชื่อย่อวุฒิ วิชาเอก และปีพ.ศ. ของงานวิจัยที่นำมาตั้งเคราะห์

ชื่อ-สกุล	สถาบันที่ผลิต	ชื่อย่อวุฒิ	วิชาเอก	ปีพ.ศ.ที่ทำวิจัย
กนิษฐา ชูจันทร์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2541
ขวัญจิรา ภูสังข์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2547
จตุพร แสงหาญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2549
จิตเกษม ทองนาค	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2548
จิรภรณ์ วสุวัต	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ค.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2540
ดวงกมล เกื้อมิตร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2547
ธิดา ภูประทาน	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ค.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2542
นฤมล เฉียบแหลม	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2545
นิตยพรรณ เฉกไพชยนต์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ค.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2549
นิพพิทา ถาวรเศรษฐ์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ค.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2545
ปัทมา คุณเวทย์วิริยะ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2549
ปัทมา ศุกข์กำเนิด	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2545
ปาริฉัตร ผลเจริญ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2547
ปราณี อุปฮาด	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2550
เปลว ปุริสาร	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2543
พนิดา ชาดยาภา	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2544
พรใจ สารยศ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2544
พัชรี ไคตรสมบัติ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2550
พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2542
พิศเพลิน ภิรมย์ไกรภักดิ์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2542
มยุรี กันทะลือ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2543
มินดา วงศ์วิจิต	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ค.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2543
เยาวนารถ เลหาบรรจง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2545
ลำดวล ปิ่นสันเทียะ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2545
วรรณภา กรัสพรหม	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2546

ชื่อผู้ทำวิจัย สถาบัน ชื่อย่อวุฒิ วิชาเอก และปีพ.ศ. ของงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ (ต่อ)

ชื่อ-สกุล	สถาบันที่ผลิต	ชื่อย่อวุฒิ	วิชาเอก	ปีพ.ศ.ที่ทำวิจัย
วรรณวิมล อกนิษฐ์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2546
วันดี สุตสิน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2550
วิไลวรรณ เกื้อทาน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2540
สันติศักดิ์ ผาผาย	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2546
สายชน วงसानน	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2547
สิริชนม์ ปิ่นน้อย	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ค.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2542
สุภารัตน์ พลแพงพา	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	ค.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2544
สุนันทา ศิริวัฒนานนท์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2544
เสาวนีย์ จันทร์ที	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2546
หทัยรัตน์ ทรวคตรง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2550
อัญชลี ชัยรัชตกุล	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2546
อุทัย ค้างใหญ่	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2549
อุทัย บุญโท	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2544
อำพร ศรีทรัพย์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2540
อำพรวรรณ เนียมคำ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	กศ.ม.	การศึกษาปฐมวัย	2545
เอื้องฟ้า ทำจุจันทร์	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช	ศษ.ม.	ปฐมวัยศึกษา	2547

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถาบันที่ผลิต

ชื่อ-สกุล	สถาบันที่ผลิต		
	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
กนิษฐา ชูจันทร์	✓		
ขวัญจิรา ภูสังข์	✓		
จตุพร แสงหาญ	✓		
จิตเกษม ทองนาค	✓		
จิรภรณ์ วสุวัต		✓	
ดวงกมล เกี่ยมิตร			✓
ธิดา ภูประทาน		✓	
นฤมล เขียบแหลม	✓		
นิตยพรรณ เฉกไพชนนต์		✓	
นิพิพิทา ถาวรเศรษฐ์		✓	
ปีทมา คุณเวทย์วิริยะ	✓		
ปีทมา ศุภก้านัด	✓		
ปาริฉัตร ผลเจริญ	✓		
ปราณี อุปฮาด	✓		
เปลว ปุริสาร	✓		
พนิดา ชาตยาภา	✓		
พรใจ สารยศ	✓		

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถาบันที่ผลิต (ต่อ)

ชื่อ-สกุล	สถาบันที่ผลิต		
	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
พัชรี โคตรสมบัติ	✓		
พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง	✓		
พิศเพลิน ภิรมย์ไกรภักดิ์	✓		
มยุรี กันทะลือ	✓		
มินดา วงศ์วิชิต		✓	
เขาวนารถ เลาหบรรจง	✓		
ลำดวล ปิ่นสันเทียะ	✓		
วรรณภา กรัสพรหม	✓		
วรรณวิมล อกนิษฐ์			✓
วันดี สุตสิน	✓		
วิไลวรรณ เกื้อทาน	✓		
สันติศักดิ์ ผาผาย	✓		
สายชน วงसानน	✓		
สิริชนม์ ปิ่นน้อย		✓	
ศุкарัตน์ พลแพงพา		✓	
สุนันทา ศิริวัฒนานนท์	✓		
เสาวนีย์ จันทร์ที	✓		

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถาบันที่ผลิต (ต่อ)

ชื่อ-สกุล	สถาบันที่ผลิต		
	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา
หทัยรัตน์ ทรวคทรง	✓		
อัญชลี ชัยรัชตกุล			✓
อุทัย ค้างใหญ่	✓		
อุทัย บุญโท	✓		
อำพร ศรีหรัญ	✓		
อำพรรณ เนียมคำ	✓		
เอื้องฟ้า ทำบุญจันทร์			✓

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามขอบเขตเนื้อหา

ชื่อ-สกุล	ขอบเขตเนื้อหา								
	นวัตกรรมหลักสูตร ทางการปฐมวัยศึกษา			นวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา					
	หลักสูตรไฮ/สโคป	การศึกษาแบบวอลดอร์ฟ	การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส	การสอนของมอนเตสซอร์	การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์	การสอนแบบโครงการ	การสอนภาษาแบบธรรมชาติ	การสอนแบบจิตปัญญา	การสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้
กนิษฐา ชูพันธ์							✓		
ขวัญจิรา ภูสังข์									✓
จตุพร แสงหาญ								✓	
จิตเกษม ทองนาค								✓	
จิรภรณ์ วสุวัต						✓			
ดวงกมล เกื้อมิตร							✓		
ธิดา ภูประทาน					✓				
นฤมล เขียบแหลม							✓		
นิตยพรรณ เลกไพชยนต์						✓			
นิพิฐา ถาวรเศรษฐ์	✓	✓							
ปัทมา คุณเวทย์วิริยะ								✓	
ปัทมา ศุภก้านิเด						✓			
ปาริฉัตร ผลเจริญ					✓				
ปราณี อุปฮาด									✓
เปลว ปุริสาร						✓			
พนิดา ซาดยาภา							✓		

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามขอบเขตเนื้อหา (ต่อ)

ชื่อ-สกุล	ขอบเขตเนื้อหา								
	นวัตกรรมหลักสูตร ทางการปฐมวัยศึกษา			นวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา					
	หลักสูตรไฮ/สโคป	การศึกษาแบบออลดอร์ฟ	การศึกษาแบบนีโอฮิวแมนนิส	การสอนของมอนเตสซอร์	การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์	การสอนแบบโครงการ	การสอนภาษาแบบธรรมชาติ	การสอนแบบจิตปัญญา	การสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้
พรใจ สารยศ					✓				
พัชรี โคตรสมบัติ								✓	
พิมพ์ภา คงรุ่งเรือง	✓								
พิศเพลิน ภิรมย์ไกรภักดิ์					✓				
มยุรี กันทะลือ							✓		
มินดา วงศ์วิจิตร				✓					
เขวณารด เลาหบรรจง								✓	
ลำควล ปั่นสันเทียะ						✓			
วรรณภา กรัศพรหม						✓			
วรรณวิมล ออกนิษฐ์			✓						
วันดี สุตสิน									✓
วิไลวรรณ เกื้อทาน							✓		
สันติศักดิ์ ผาผาย									✓
สายชน วงसानน						✓			
สิริชนม์ ปิ่นน้อย					✓				
สุดารัตน์ พลแพงพา						✓			

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามขอบเขตเนื้อหา (ต่อ)

ชื่อ-สกุล	ขอบเขตเนื้อหา								
	นวัตกรรมหลักสูตร ทางการปฐมวัยศึกษา			นวัตกรรมการสอนทางการปฐมวัยศึกษา					
	หลักสูตรไฮ/สโตน	การศึกษาแบบออลคอร์ฟ	การศึกษาแบบนิโฮอิแวนเนิส	การสอนของมอนเตสซอร์	การสอนตามแนวคิดคอนสตรัคติวิสต์	การสอนแบบโครงการ	การสอนภาษาแบบธรรมชาติ	การสอนแบบจิตปัญญา	การสอนแบบพหุปัญญาเพื่อการเรียนรู้
สุนันทา ศิริวัฒนานนท์					✓				
เสาวนีย์ จันทร์ที								✓	
หทัยรัตน์ ทรวดทรง								✓	
อัญชลี ชัยรัชตกุล						✓			
อุทัย ค้วงใหญ่							✓		
อุทัย บุญโท						✓			
อำพร ศรีทรัพย์							✓		
อำพวรรณ เนียมคำ						✓			
เอื้องฟ้า ทำบุญจันทร์							✓		

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามการตั้งสมมติฐาน ระเบียบวิธีวิจัย และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อ - สกุล	การตั้งสมมติฐาน			ระเบียบวิธีวิจัย			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			
	ไม่มีสมมติฐาน	สมมติฐานทางเดียว	สมมติฐานสองทาง	วิจัยเชิงคุณภาพ	วิจัยเชิงทดลอง	วิจัยเชิงพรรณนา	กลุ่มเดียว	สองกลุ่ม	สามกลุ่ม	สี่กลุ่ม
กนิษฐา ชูจันทร์		✓			✓		✓			
ขวัญจิรา ภูสังข์		✓			✓		✓			
จตุพร แสงหาญ			✓		✓		✓			
จิตเกษม ทองนาค			✓		✓		✓			
จิรภรณ์ วสุวัต		✓			✓			✓		
ดวงกมล เกี่ยมิตร		✓			✓		✓			
ธิดา ภูประทาน		✓			✓			✓		
นฤมล เขียบแหลม		✓			✓		✓			
นิตยพรรณ เฉกไพชยนต์		✓			✓		✓			
นิพพิทา ถาวรเศรษฐ์	✓			✓				✓		
ปัทมา คุณเวทย์วิริยะ			✓		✓		✓			
ปัทมา สุภก้านนิค			✓		✓		✓			
ปาริฉัตร ผลเจริญ		✓			✓		✓			
ปราณี อุปฮาด		✓			✓		✓			
เปลว ปุริสาร		✓			✓			✓		
พนิดา ชาตยาภา	✓			✓				✓		
พรใจ สารยศ	✓			✓				✓		
พัชรี โคตรสมบัติ			✓		✓			✓		
พิมพิกา คงรุ่งเรือง	✓			✓			✓			
พิศเพดิน ภิรมย์ไกรภักดิ์	✓			✓			✓			
มยุรี กันทะลือ		✓			✓		✓			

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามการตั้งสมมติฐาน ระเบียบวิธีวิจัย และจำนวนกลุ่มตัวอย่าง(ต่อ)

ชื่อ - สกุล	การตั้งสมมติฐาน			ระเบียบวิธีวิจัย			จำนวนกลุ่มตัวอย่าง			
	ไม่มีสมมติฐาน	สมมติฐานทางเดียว	สมมติฐานสองทาง	วิจัยเชิงคุณภาพ	วิจัยเชิงทดลอง	วิจัยเชิงพรรณนา	กลุ่มเดียว	สองกลุ่ม	สามกลุ่ม	สี่กลุ่ม
มินดา วงศ์วิชิต	✓			✓			✓			
เขวานารถ เถาหบรรจง		✓			✓		✓			
ลำควล ปิ่นสันเทียะ			✓		✓		✓			
วรรณภา กรัศพรหม		✓			✓		✓			
วรรณวิมล ออกนิษฐ์		✓			✓		✓			
วันดี สุดสิน		✓			✓		✓			
วิไลวรรณ เกื้อทาน			✓		✓					✓
สันติศักดิ์ ผาผาย		✓			✓		✓			
สายชน วงसानน		✓			✓		✓			
สิริชนม์ ปิ่นน้อย		✓			✓			✓		
สุภารัตน์ พลแพงพา		✓			✓			✓		
สุนันทา สิริวัฒนานนท์	✓			✓			✓			
เสาวนีย์ จันทร์ที		✓			✓		✓			
หทัยรัตน์ ทรวดทรง		✓			✓		✓			
อัญชลี ชัยรัชตกุล		✓			✓		✓			
อุทัย ค้วงใหญ่		✓			✓		✓			
อุทัย บุญโท			✓		✓		✓			
อำพร ศรีทรัพย์			✓		✓			✓		
อำพวรรณ เนียมคำ		✓			✓		✓			
เอื้องฟ้า ท่าขุนันธ์		✓			✓		✓			

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ชื่อ - สกุล	วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง				
	สุ่มอย่างง่าย	สุ่มแบบแบ่งชั้น	สุ่มแบบกลุ่ม	สุ่มแบบหลายขั้นตอน	เลือกแบบเจาะจง
กนิษฐา ชูจันทร์					✓
ขวัญจิรา ภูสังข์	✓				
จตุพร แสงหาญ				✓	
จิตเกษม ทองนาค	✓				
จิรภรณ์ วสุวัต	✓				
ดวงกมล เกื้อมิตร					✓
ธิดา ภูประทาน	✓				
นฤมล เฉียบแหลม	✓				
นิตยพรรณ เฉกไพชยนต์	✓				
นิพพิทา ถาวรเศรษฐ์					✓
ปัทมา คุณเวทย์วิริยะ	✓				
ปัทมา สุขกำเนิด	✓				
ปาริฉัตร ผลเจริญ				✓	
ปราณี อุปฮาด	✓				
เปลว ปุริสาร	✓				
พนิดา ชาตยาภา					✓
พรใจ สารยศ					✓
พัชรี โคตรสมบัติ			✓		
พิมพิกา คงรุ่งเรือง	✓				
พิศเพลิน ภิรมย์ไกรภักดิ์	✓				
มยุรี กันทะลือ	✓				

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง				
	สุ่มอย่างง่าย	สุ่มแบบแบ่งชั้น	สุ่มแบบกลุ่ม	สุ่มแบบหลายขั้นตอน	เลือกแบบเจาะจง
มินดา วงศ์วิชิต	✓				
เขาวนารถ เลาหบรรจง			✓		
ลำคवल ปิ่นสันเทียะ					✓
วรรณภา กรัศพรหม				✓	
วรรณวิมล ออกนิษฐ์					✓
วันดี สุตสิน					✓
วิไลวรรณ เกื้อทาน		✓			
สันติศักดิ์ ผาผาย	✓				
สายชน วงसानน					✓
สิริชนม์ ปิ่นน้อย	✓				
สุดารัตน์ พลแพงพา	✓				
สุนันทา ศิริวัฒนานนท์					✓
เสาวนีย์ จันทร์ที	✓				
หทัยรัตน์ ทรวคทรง				✓	
อัญชลี ชัยรัชตกุล					✓
อุทัย ค้วงใหญ่			✓		
อุลัย บุญโท	✓				
อำพร ศรีทรัพย์	✓				
อำพวรรณ เนียมคำ	✓				
เอื้องฟ้า ทำบุญจันทร์					✓

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามที่มาของเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

ชื่อ - สกุล	ที่มาของเครื่องมือ			การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ			
	ผู้วิจัยสร้างเอง	พัฒนาจากเครื่องมือที่มีอยู่	ใช้เครื่องมือมาตรฐาน	ค่าความง่าย	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเที่ยง	ค่าความตรง
กนิษฐา ชูจันทร์			✓			✓	
ขวัญจิรา ภูสังข์			✓			✓	✓
จตุพร แสงหาญ	✓					✓	✓
จิตเกษม ทองนาค		✓		✓	✓	✓	✓
จิรภรณ์ วสุวัต	✓					✓	✓
ดวงกมล เกื้อมิตร	✓						✓
ธิดา ภูประทาน	✓			✓	✓	✓	✓
นฤมล เขียบแหลม	✓						✓
นิตยพรรณ เถกไพชยนต์	✓			✓	✓	✓	✓
นิพพิทา ถาวรเศรษฐ์	✓					✓	
ปัทมา คุณเวทย์วิริยะ	✓			✓	✓	✓	✓
ปัทมา ศุภก้านิค	✓					✓	✓
ปาริฉัตร ผลเจริญ		✓		✓	✓	✓	✓
ปราณี อุปฮาด	✓					✓	✓
เปลว ปุริสาร	✓					✓	
พนิดา ชาติยาภา	✓						✓
พรใจ สารยศ	✓						✓
พัชรี โคตรสมบัติ	✓				✓	✓	✓
พิมพ์ิกา คงรุ่งเรือง	✓						✓
พิศเพลิน ภิรมย์ไกรภักดิ์	✓						✓
มยุรี กันทะถื่อ	✓					✓	✓

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามที่มาของเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ(ต่อ)

ชื่อ - สกุล	ที่มาของเครื่องมือ			การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ			
	ผู้วิจัยสร้างเอง	พัฒนาจากเครื่องมือที่มีอยู่	ใช้เครื่องมือมาตรฐาน	ค่าความเที่ยง	ค่าอำนาจจำแนก	ค่าความเที่ยง	ค่าความตรง
มินดา วงศ์วิจิต	✓					✓	✓
เยาวนารถ เลาหบรรจง	✓					✓	✓
ลำดวล ปิ่นสันเทียะ	✓					✓	✓
วรรณภา กรัศพรหม			✓			✓	✓
วรรณวิมล ออกนิษฐ์	✓						✓
วันดี สุตสิน	✓					✓	✓
วิไลวรรณ เกื้อทาน	✓					✓	✓
สันติศักดิ์ ผาผาย	✓					✓	✓
สายชน วงसानน	✓					✓	✓
สิริชนม์ ปิ่นน้อย	✓					✓	✓
สุดารัตน์ พลแพงพา	✓					✓	✓
สุนันทา ศิริพัฒนานนท์	✓						✓
เสาวนีย์ จันทร์ที	✓					✓	✓
หทัยรัตน์ ทรวคทรง	✓						✓
อัญชลี ชัยรัชตกุล	✓						✓
อุทัย ค้วงใหญ่	✓						✓
อุลัย บุญโท	✓					✓	✓
อำพร ศรีหรัญ	✓					✓	✓
อำพวรรณ เนียมคำ	✓			✓	✓	✓	✓
เอื้องฟ้า ทำบุญจันทร์	✓						✓

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล							
	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	มัธยฐาน/ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์	การทดสอบค่าที	การทดสอบไค-สแควร์	การวิเคราะห์ความแปรปรวน	The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
พิศเพลิน ภิรมย์ไกรภักดิ์								✓
มยุรี กันทะลือ		✓					✓	
มินดา วงศ์วิชิต								✓
เขาวนารถ เลาหบรรจง		✓		✓				
ถ้ำควล ปิ่นสันเทียะ	✓	✓		✓				
วรรณภา กรัศพรหม		✓		✓				
วรรณวิมล ออกนิษฐ์		✓		✓				
วันดี สุดสิน		✓		✓				
วิไลวรรณ เกื้อทาน		✓		✓		✓		
สันติศักดิ์ ผาผาย		✓	✓				✓	
สายชน วงสานน		✓		✓		✓		
สิริชนม์ ปิ่นน้อย		✓		✓				
สุภารัตน์ พลแพงพา		✓		✓		✓		
สุนันทา ศิริวัฒนานนท์								✓
เสาวนีย์ จันทรที		✓		✓				
หทัยรัตน์ ทรวคทรง							✓	
อัญชลี ชัยรัชตกุล		✓		✓				
อุทัย ค้วงใหญ่		✓		✓				
อุทัย บุญโท		✓		✓		✓		

คุณลักษณะของงานวิจัย จำแนกตามสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (ต่อ)

ชื่อ - สกุล	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล							
	ร้อยละ	ค่าเฉลี่ย/ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	มัธยฐาน/ส่วนเบี่ยงเบนควอไทล์	การทดสอบค่าที	การทดสอบไค-สแควร์	การวิเคราะห์ความแปรปรวน	The Wilcoxon Matched Pairs Signed Ranks Test	การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
อำพร ศรีหรัญ		✓		✓		✓		
อำพรรณ เนียมคำ		✓		✓				
เอื้องฟ้า ท่าขุนันธ์	✓							

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวสุปราณี นามวงษ์
วัน เดือน ปี	21 ตุลาคม 2522
สถานที่เกิด	อำเภอช้างมวน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต สถาบันราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ.2546
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนอนุบาลบ้านพลอยเพลิน จังหวัดกรุงเทพมหานคร
ตำแหน่ง	ครูผู้สอน